

Європейський посібник з визнання для закладів вищої освіти

Практичні рекомендації для фахівців із визнання
кваліфікацій та приймальних комісій щодо забезпечення
справедливого й гнучкого визнання іноземних ступенів
і періодів навчання за кордоном.

Четверте видання: квітень 2025 року

nuffic
meet the world

Якщо не зазначено інше, і за винятком зображень, до змісту цієї публікації застосовується ліцензія Creative Commons Attribution Non-Commercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0). Це означає, що будь-яке використання матеріалів цієї публікації в некомерційних цілях дозволяється, якщо інше не зазначено щодо окремого компонента (наприклад, документа), а також якщо це не стосується зображень чи ілюстрацій. У разі будь-якого повторного використання або цитування матеріалів цієї публікації, користувач повинен зазначити назву Nuffic (назву організації) та не створювати враження, що Nuffic підтримує зміст похідного твору.

Застереження

Фінансується Європейським Союзом. Висловлені погляди та думки належать виключно автору(ам) і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу або Європейського виконавчого агентства з питань освіти і культури (EACEA). Ані Європейський Союз, ані EACEA не можуть нести відповідальність за них.

Nuffic Кортенаеркаде 11 2518 AX Гаага
a/c 29777 2502 LT Гаага
Тел.: 070 4260 260 www.nuffic.nl/en

Використання

Цей посібник покликаний допомогти працівникам закладів вищої освіти застосовувати справедливе визнання в межах процедур вступу відповідно до принципів Лісабонської конвенції про визнання (ЛКВ) – нормативно-правової основи міжнародного академічного визнання в Європейському регіоні. Таким чином, посібник зосереджено переважно на визнанні з метою отримання доступу до вищої освіти (академічне визнання).

Посібник пропонує практичне тлумачення принципів ЛКВ, пропагуючи гнучку методологію визнання, що зосереджується на питанні, чи має студент достатні передумови для успішного навчання. Тому посібник буде корисним для фахівців приймальних комісій, науково-педагогічних працівників та інших осіб, залучених до зарахування студентів, чії кваліфікації відповідають вимогам освітніх програм закладу, з метою сприяння загальній якості програми та підвищенню рівня успішності студентів.

Загалом, цей посібник може використовуватися працівниками закладів вищої освіти з усіх країн, що є сторонами ЛКВ (переважно європейських, а також окремих країн Північної Америки, Азії та Океанії), а в подальшому також країнами-учасницями інших

регіональних конвенцій про визнання, що ґрунтуються на принципах ЛКВ (зокрема в Азійсько-Тихоокеанському та Африканському регіонах).

Слід зазначити, що рекомендації, викладені в цьому посібнику, сформульовані з позиції Європейського простору вищої освіти (ЄПВО), і тому є особливо релевантними для закладів вищої освіти, зокрема для фахівців приймальних комісій, які здійснюють визнання іноземних кваліфікацій з метою вступу в межах ЄПВО.

Слід враховувати, що користувачі цього посібника можуть мати різний рівень досвіду у сфері визнання іноземних кваліфікацій. Тому цей посібник може використовуватися по-різному, наприклад, як довідник для швидкого користування, як вступ до фундаментальних концепцій визнання або як навчальний інструмент.

Цей посібник, згідно із задумом його авторів повинен сприяти формуванню культури справедливого визнання та підтримувати підвищення якості процедур визнання відповідно до принципів ЛКВ.

Зміст

Використання	3	Частина IV. Інформаційні інструменти	117
Подяки	5	13. Як знайти та використовувати інформацію	118
Примітка редакторів	7	14. Додаток до диплома	125
Частина I. Вступ до визнання	9	15. Рамки кваліфікацій	132
1. Вступ до визнання	10	Частина V. Окремі типи процедур та/або кваліфікацій	138
2. П'ять елементів кваліфікації	19	16. Автоматичне визнання	139
Частина II. Процес оцінювання	26	17. Кваліфікації для доступу	146
3. Акредитація та забезпечення якості (статус установи)	28	18. Кваліфікації, отримані після проходження гнучких шляхів навчання	152
4. "Фабрики" дипломів та акредитацій	37	Підтема – мікрокваліфікації	158
5. Автентичність	44	19. Кваліфікації, присвоєні в рамках транснаціональної освіти	163
6. Мета визнання	57	20. Кваліфікації, присвоєні спільними програмами	168
7. Результати навчання	62	21. Кваліфікації, що не прив'язані до конкретної країни (міжнародні ступені)	175
8. Кредити, оцінки, накопичення кредитів та перезарахування кредитів	69	22. Кваліфікації, присвоєні закладами, не визнаними національними органами з питань освіти	182
9. Суттєва та несуттєва різниця	79	23. Власники кваліфікації без документації	187
10. Альтернативне визнання та право на апеляцію	86	24. Мовні тести	196
Частина III. Практика інституційного визнання	91	Частина VI. Кредитна мобільність у контексті обміну студентами	201
11. Прозорість та надання інформації	92	25. Визнання періодів навчання за кордоном	202
12. Практики та процедури інституційного визнання	100	Консорціум ЄПВ-ЗВО	211

Це четверте видання Посібника Європейського простору визнання для закладів вищої освіти (Посібник ЄПВ для ЗВО), опубліковане через п'ять років після третього видання 2020 року. Упродовж цього часу питання визнання іноземних кваліфікацій дедалі частіше розглядається на рівні міжнародної політики. Воно відіграє важливу роль у багатьох нещодавніх ініціативах Європейської Комісії, Ради Європи, ЮНЕСКО, групи супроводу Болонського процесу та Комітету Лісабонської конвенції про визнання, що призводить до постійної появи рекомендацій, повідомлень, допоміжних текстів, комюніке та публікацій.

На щастя, ці організації тісно взаємодіють між собою у сфері визнання, а також підтримують зв'язок із мережами національних інформаційних центрів з академічного визнання. Тому їхня політика у сфері визнання значною мірою узгоджена, що, зокрема, видно на прикладі розвитку автоматичного визнання та визнання мікрокваліфікацій.

Однак фахівцям приймальних комісій закладів вищої освіти, ймовірно, досить складно відстежувати всі нові політики та рекомендації, що розробляються на європейському та світовому рівнях. Ми сподіваємося, що оновлений Посібник ЄПВ для ЗВО стане цінним інструментом, який забезпечить широкий огляд актуальної політики у сфері визнання та водночас надасть практичні рекомендації щодо застосування наявних кращих практик у процедурах визнання закладів вищої освіти.

Історія публікацій посібників ЄПВ бере початок у 2009 році, коли з'явилося перше видання посібника ЄПВ для фахівців з визнання документів про освіту (у центрах ENIC/NARIC). У 2014 році було опубліковано перший Посібник ЄПВ для ЗВО, який ґрунтувався на посібнику ЄПВ і був спеціально орієнтований на щоденну практику фахівців приймальних комісій.

Деякі з попередніх видань посібників ЄПВ були поширені для консультацій у межах наших європейських мереж, що забезпечило отримання зворотного зв'язку від сотень фахівців з визнання документів про освіту, фахівців приймальних комісій та інших експертів і зацікавлених сторін у сфері визнання. Це не лише сприяло численним удосконаленням, а й забезпечило широке поширення посібника та високий рівень його визнання. Це, зокрема, підтверджується схваленням посібника ЄПВ міністрами освіти Європи в Бухарестському комюніке 2012 року, а також нещодавно, у контексті оновленого посібника ЄПВ, у Тиранському комюніке 2024 року.

Хочу висловити подяку своїм колегам із мереж ENIC-NARIC, Бюро ENIC та Консультативної ради NARIC за їхній внесок, співпрацю та постійну підтримку. Також висловлюю вдячність експертам з питань визнання Ради Європи, ЮНЕСКО та Європейської Комісії за активну підтримку посібників ЄПВ, а також Європейській Комісії за фінансування відповідних проєктів у межах програми Erasmus+.

Насамкінець хочу подякувати членам і Керівній групі проєкту AR25, які підготували це оновлене видання Посібника ЄПВ для ЗВО. Окрема подяка Єннеке Локхофф, яка координувала проєкт AR25, а також випуск всіх попередніх посібників ЄПВ.

Бас Вегевійс

Керівник нідерландського центру ENIC-NARIC
Nuffic

Примітка редакторів

Четверте видання посібника підготовлено в межах проєкту Erasmus+ Key Action 3 NARIC "AR25". Зміни в четвертому виданні є незначними та відображають розвиток, що відбувся з часу публікації попередніх видань:

- Розділ 1 «Вступ до визнання» тепер містить додаткову інформацію про мережі ENIC-NARIC та їхню структуру управління з метою забезпечення прозорості для всіх учасників екосистеми визнання. Крім того, до розділу додано секцію, присвячену Глобальній конвенції про визнання кваліфікацій у сфері вищої освіти. Карту мереж ENIC-NARIC вилучено, щоб підтримувати актуальність посібника;
- Розділ 2 «П'ять елементів кваліфікації» тепер містить приклади, що ілюструють різні елементи;
- Назву розділу 3 доповнено інформацією про статус закладу: «Акредитація та забезпечення якості (статус установи)»;
- У розділі 5 «Автентичність» змінено порядок рекомендацій, оскільки з появою зовнішніх онлайн-інструментів перевірки логічніше починати із зовнішньої онлайн-перевірки, далі за потреби застосовувати внутрішню перевірку, а за необхідності – додаткову зовнішню перевірку;

- Розділ 12 «Практики та процедури інституційного визнання» було суттєво розширено. У ньому детальніше розглядається організація процесу визнання в межах закладу та складові процедури. Крім того, розділ тепер містить більше прикладів.
- Назву частини V змінено на «Окремі типи процедур та/або кваліфікацій». Також частину доповнено двома новими розділами: розділом 16 «Автоматичне визнання» (у попередній версії – частина вступу) та розділом 21 «Кваліфікації, що не прив'язані до конкретної країни (міжнародні ступені)». Крім того, мікрокваліфікації тепер включено як підтему розділу 18 «Гнучкі шляхи навчання».

Усі розділи оновлено з урахуванням інституційного контексту та мають посилання на найновіші кращі практики, без внесення змін до самих рекомендацій (окрім зазначених вище).

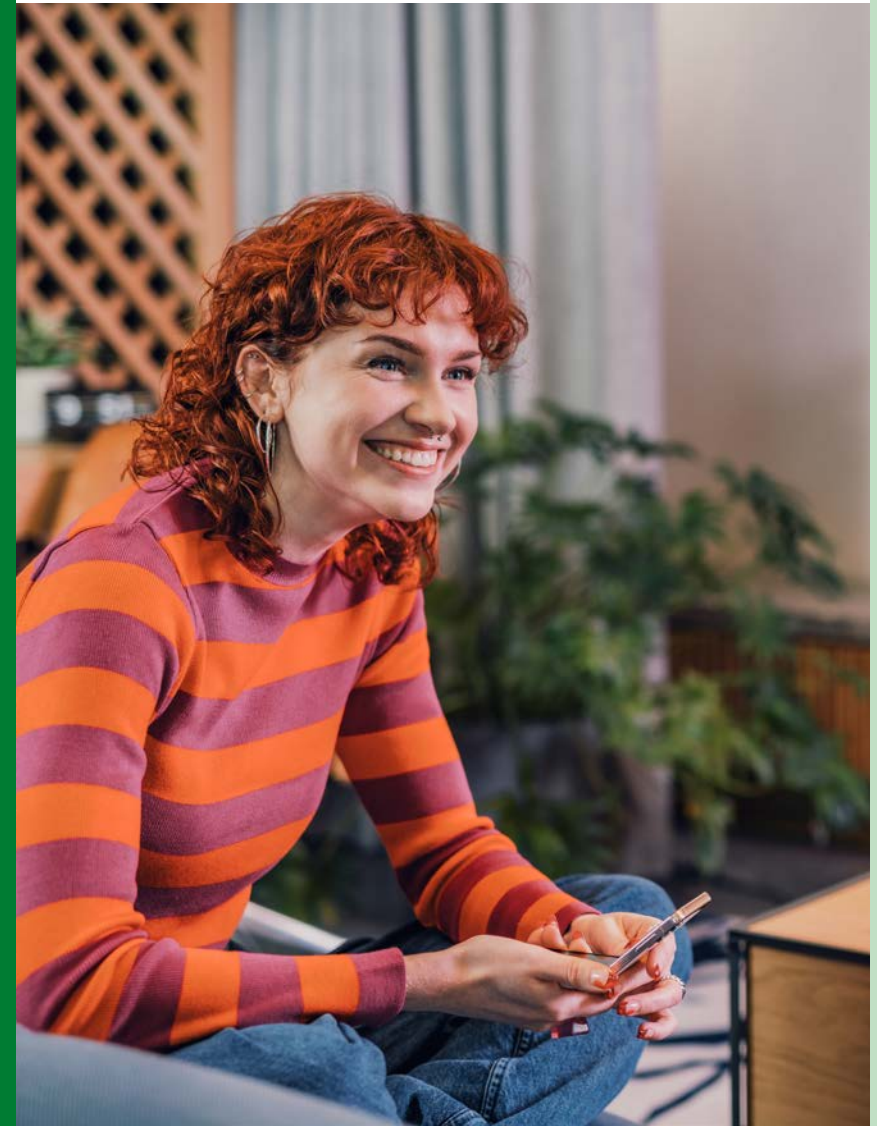
Загалом інформацію було оптимізовано, а для підвищення читабельності використано новий макет у горизонтальній орієнтації. Секція «Читати далі» наприкінці документа було вилучено. Усі джерела зазначено в Посібнику ЄПВ; під час підготовки цього посібника було використано як джерела Посібника ЄПВ, так і найновіші кращі практики, опубліковані мережами ENIC-NARIC, спільними секретаріатами (Рада Європи, ЮНЕСКО та Європейська Комісія), а також ЄПВО та його зацікавленими сторонами, що забезпечує цілісність посібника.

У межах консорціуму AR25 це четверте видання Посібника ЄПВ для ЗВО підготували такі центри ENIC-NARIC: Нідерланди (координатор), Австрія, Хорватія, Данія, Естонія, Франція, Ірландія, Італія, Литва, Мальта, Норвегія, Польща і Швеція, а також центри ENIC Великої Британії та України. Окрім того, участь брали Європейська асоціація університетів дистанційного навчання (European Association of Distance Teaching Universities, EADTU), Європейський консорціум із акредитації (European Consortium for Accreditation, ECA) та Європейська асоціація університетів (European University Association, EUA).

Частина I. Вступ до визнання

Частина I посібника має на меті поглибити розуміння концепції визнання іноземних кваліфікацій шляхом розгляду нормативно-правової бази, операційних структур, а також різноманіття процедур визнання та систем освіти. У ній також представлено п'ять елементів кваліфікації, які необхідно враховувати під час її оцінювання.

1. Вступ до визнання

У цьому розділі представлено концепцію визнання іноземних кваліфікацій у європейському регіоні шляхом окреслення її правових засад – Лісабонської конвенції про визнання (ЛКВ) та Глобальної конвенції про визнання кваліфікацій (GRC або GloCo), пояснення ролі національних інформаційних центрів у практичній реалізації ЛКВ, а також висвітлення різноманіття процедур визнання та систем освіти в різних країнах.

Лісабонська конвенція про визнання (ЛКВ)

Лісабонська конвенція про визнання (ЛКВ) є спільним договором ЮНЕСКО та Ради Європи, який становить правову основу для визнання кваліфікацій і періодів навчання в європейському регіоні. Вона встановлює основні принципи справедливого та безперешкодного визнання.

Держави-учасниці зобов'язуються виконувати положення договору через свої компетентні органи. Під терміном «компетентні органи» маються на увазі центри мережі ENIC-NARIC (національні інформаційні центри з академічного визнання; див. нижче), а також інші установи, відповідальні за ухвалення рішень щодо визнання. Розподіл повноважень у сфері визнання та визначення того, хто вважається компетентним органом, відрізняються залежно від країни. Водночас у переважній більшості випадків до таких органів належать заклади вищої освіти, які, відповідно, зобов'язані дотримуватися принципів, викладених у ЛКВ.

Основний принцип

Основний принцип ЛКВ полягає в тому, що іноземна кваліфікація має визнаватися, якщо не існує суттєвої різниці між кваліфікацією та метою, з якою запитується її визнання. Крім того, ЛКВ підкреслює, що тягар доведення наявності будь-якої суттєвої різниці покладається на компетентний орган, а не на заявника. Іншими словами, компетентний орган з визнання, відповідальний за оцінювання іноземної кваліфікації, має довести наявність суттєвої різниці, якщо така існує. Поняття суттєвої різниці, разом з іншими принципами ЛКВ, розглядається в цьому посібнику.

Супровідні тексти

У роки після ухвалення ЛКВ було розроблено супровідні тексти з метою надання більш детальних рекомендацій і настанов для закладів та фахівців з визнання документів про освіту.

Основні супровідні тексти:

- Оновлений кодекс належної практики щодо надання транснаціональної освіти (очікується у 2025 р.);
- Оновлена спільна хартія ENIC/NARIC щодо діяльності та послуг (очікується у 2025 р.);
- Керівні принципи щодо національних онлайн-інформаційних систем (2019);
- Рекомендація щодо визнання кваліфікацій біженців, переміщених осіб та осіб прирівняних до них (2017);

- Оновлена Рекомендація щодо визнання спільних ступенів (2016);
- Рекомендація щодо використання рамок кваліфікацій під час визнання іноземних кваліфікацій (2013);
- Оновлена Рекомендація щодо критеріїв і процедур оцінювання іноземних кваліфікацій та Пояснювальний меморандум (2010);
- Рекомендація щодо міжнародних кваліфікацій доступу (1999).

ЛКВ і сучасна методологія визнання

Основні принципи ЛКВ становлять основу сучасної методології оцінювання, відомої як «прийняття». Вона ґрунтується на ідеї, що відмінності в результатах навчання між кваліфікаціями з різних систем освіти завжди існуватимуть і що ці відмінності слід розглядати як чинник, який збагачує інтернаціоналізацію вищої освіти, а не як перешкоду для визнання та мобільності.

Однак такий підхід не завжди застосовувався під час оцінювання кваліфікацій. Підхід еквівалентності або «нострифікація», або «гомологія» був поширеним у багатьох країнах із 1950-х до середини 1970-х років (і досі застосовується у деяких країнах) та передбачав оцінювання кваліфікації за кожним навчальним елементом, коли кожен компонент іноземної освітньої програми мав відповідати компонентам порівнюваної програми в країні прийому. Нині підхід «еквівалентності» вважається застарілим, оскільки не узгоджується з ЛКВ і створює перешкоди для справедливого визнання та мобільності студентів.

Унаслідок зростання мобільності студентів, а також розширення та диверсифікації освітніх програм вищої освіти підхід еквівалентності поступово став нежиттєздатним і у 1980-х роках був замінений концепцією «визнання». За цим підходом іноземна кваліфікація не обов'язково мала бути повністю еквівалентною, якщо вона виконувала подібну функцію та надавала ті самі права, що й порівнювана кваліфікація в країні прийому. Підхід «визнання» став основою сучасної практики, яка сьогодні вважається найкращою та набула ширшої підтримки з 1990-х років: «прийняття».

Політична підтримка

ЛКВ посідає центральне місце у формуванні політики та політичних ініціатив у сфері визнання в європейському регіоні. Зокрема, Болонський процес, започаткований у 1999 році, відіграв важливу роль у включенні визнання до європейського порядку денного, оскільки воно розглядалося як необхідна умова створення Європейського простору вищої освіти (ЄПВО).

У рамках Болонського процесу ЛКВ розглядається як основний міжнародно-правовий інструмент, що забезпечує справедливе визнання кваліфікацій доступу та кваліфікацій вищої освіти. Болонський процес також започаткував численні ініціативи, спрямовані на підвищення прозорості та вдосконалення визнання кваліфікацій. Серед них: активна підтримка Європейської кредитно-трансферної та накопичувальної системи (ЄКТС), додатка до диплома, а також впровадження рамок кваліфікацій, які розглядаються далі в цьому посібнику.

Останніми роками інші політичні рамки, зокрема Європейський освітній простір (Європейський Союз), також просувають амбітні цілі у сфері визнання. Одним із прикладів є концепція автоматичного визнання, що виникла разом зі створенням Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) та ґрунтується на принципах ЛКВ.

Управління

КЛКВ (повна назва – «Комітет Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні») відповідає за нагляд, просування та підтримку впровадження ЛКВ.

КЛКВ – це міжурядова рада, до складу якої входять делегати від кожної Сторони ЛКВ. Представники урядових і неурядових організацій також можуть бути запрошені на засідання КЛКВ у якості спостерігачів. КЛКВ проводить чергові засідання щонайменше раз на три роки. КЛКВ звітує перед ЮНЕСКО та Радою Європи, які виконують функції співсекретаріату ЛКВ.

КЛКВ може більшістю голосів Сторін ухвалювати рекомендації, декларації, протоколи та зразки належної практики, щоб спрямовувати компетентні органи Сторін у впровадженні ЛКВ та під час розгляду заявок щодо визнання кваліфікацій вищої освіти.

Бюро КЛКВ було створене КЛКВ у тісній співпраці з ЮНЕСКО та Радою Європи. Бюро КЛКВ надає КЛКВ консультації з питань впровадження та моніторингу ЛКВ. З цією метою Бюро КЛКВ:

- розробляє рекомендації, декларації, протоколи та зразки належної практики, які подаються на розгляд КЛКВ для ухвалення. Вони спрямовані на підтримку впровадження ЛКВ;
- проводить моніторингові заходи щодо впровадження ЛКВ Сторонами, щоб на основі отриманих результатів підготувати рекомендації для КЛКВ.

Бюро КЛКВ складається з обраних представників міністерства або іншого органу Сторони ЛКВ. До його складу входять президент, перший і другий віцепрезиденти та доповідач. Обрані представники виконують свої функції на добровільних засадах. Функції секретаріату Бюро КЛКВ виконують Рада Європи та ЮНЕСКО.

Регіональні конвенції

ЛКВ вважається першою в серії сучасних конвенцій про визнання. За межами Європейського регіону діють ще чотири регіональні конвенції ЮНЕСКО:

- «Токійська конвенція», або «Регіональна конвенція Азійсько-Тихоокеанського регіону про визнання кваліфікацій у вищій освіті» (ухвалена у 2011 році, набула чинності у 2018 році, замінила Бангкокську конвенцію 1983 року);
- «Аддис-Абебська конвенція», або «Оновлена конвенція про визнання періодів навчання, сертифікатів, дипломів, ступенів та інших академічних кваліфікацій у вищій освіті в державах Африки» (ухвалена у 2014 році, набула чинності у 2019 році, замінила Арушську конвенцію 1981 року)

- «Буенос-Айреська конвенція», або «Регіональна конвенція про визнання періодів навчання, дипломів і ступенів у вищій освіті в Латинській Америці та Карибському регіоні» (оновлена у 2019 році, набула чинності у 2022 році, замінила версію 1974 року);
- «Конвенція арабських держав», або «Конвенція про визнання періодів навчання, дипломів і ступенів у вищій освіті в арабських державах» (1978 рік, у процесі оновлення).

Як і ЛКВ, ці регіональні конвенції становлять правову основу для визнання іноземних кваліфікацій у відповідних регіонах. Важливою подією останніх років стало ухвалення у листопаді 2019 року Глобальної конвенції ЮНЕСКО про визнання, метою якої є сприяння справедливому визнанню на глобальному рівні та полегшення академічної мобільності між регіонами.

Глобальна конвенція про визнання

У листопаді 2019 року на Генеральній конференції ЮНЕСКО було ухвалено Глобальну конвенцію про визнання у сфері вищої освіти. Конвенція набула чинності 5 березня 2023 року відповідно до статті XVIII після її ратифікації двадцятьма країнами.

Конвенція встановлює рамку для справедливого, прозорого та недискримінаційного визнання кваліфікацій вищої освіти у світі. Порівняно з регіональними конвенціями ЮНЕСКО, зокрема ЛКВ, її новизна полягає у створенні

можливостей для міжрегіональної академічної мобільності на глобальному рівні та запровадженні універсальних принципів для вдосконалення практик визнання між регіонами.

Таким чином, із ухваленням Глобальної конвенції наразі існують дві правові рамки для визнання: Лісабонська конвенція про визнання (ЛКВ) та Глобальна конвенція. Важливо зазначити, що Глобальна конвенція та ЛКВ ґрунтуються на тих самих принципах і є повністю сумісними. Очікується, що належні практики визнання, напрацьовані в межах ЛКВ, і надалі застосовуватимуться для міжрегіональної мобільності та визнання.

ЮНЕСКО виконує функції секретаріату Конвенції, забезпечуючи та здійснюючи моніторинг її впровадження через Міжурядову конференцію Сторін. Цей орган збирається щонайменше раз на два роки, надаючи державам, які приєдналися до Конвенції (Сторонам) і, відповідно, зобов'язані дотримуватися її положень, рекомендації, настанови та зразки належної практики.

Глобальна конвенція також сприяє створенню національних інформаційних центрів (NIC), забезпечуючи механізм співпраці національних органів через кордони та між регіонами з метою розроблення кращих інструментів і практик визнання кваліфікацій вищої освіти. На практиці ці центри узгоджуються зі структурами, вже створеними в межах регіональних конвенцій. У Європейському регіоні такими центрами є мережі ENIC-NARIC.

Роль центрів ENIC-NARIC

У Європейському регіоні діють дві мережі національних інформаційних центрів з питань визнання, створені для підтримки впровадження ЛКВ: мережі ENIC та NARIC. Ці мережі складаються з окремих центрів, визначених міністерствами освіти або іншими органами, що виконують подібні функції у відповідних країнах.

Мережа ENIC

Європейську мережу інформаційних центрів (ENIC) було створено Радою Європи та ЮНЕСКО у 1994 році. Її метою було розроблення політики та практик у сфері визнання кваліфікацій. Мережа ENIC виконує цю функцію, надаючи інформацію про іноземні кваліфікації, системи освіти, програми мобільності та визнання іноземних кваліфікацій. Мережа ENIC стала основою для розроблення ЛКВ. Відповідно до ЛКВ мережа ENIC має договірний мандат на підтримку впровадження Конвенції. До її складу входять національні інформаційні центри країн, що підписали ЛКВ. Вона тісно співпрацює з мережею NARIC.

Мережа NARIC

Мережа національних інформаційних центрів академічного визнання (NARIC) є ініціативою, започаткованою Європейською комісією. Її було створено у 1984 році для покращення визнання академічних дипломів і періодів навчання в державах-членах Європейського Союзу (ЄС). До мережі також входять країни Європейського економічного простору (ЄЕП), а також країни, що беруть участь у програмі Erasmus+. Усі країни-учасниці визначили національні центри. Метою цих центрів є сприяння мобільності студентів, викладачів і науковців шляхом надання консультацій та інформації щодо академічного визнання дипломів і періодів навчання. Основними користувачами цих послуг є заклади вищої освіти, компетентні органи з визнання, студенти та їхні консультанти, батьки, викладачі та потенційні роботодавці.

Співпраця

Мережі ENIC та NARIC, хоча формально є окремими, тісно співпрацюють між собою. У країнах (або їх частинах), що входять до обох мереж, один центр представляє обидві мережі. Обидві мережі мають спільну інфраструктуру для обміну досвідом та інформацією.

Крім того, вони прагнуть підвищити свою ефективність, співпрацюючи з іншими зацікавленими сторонами у сфері визнання, зокрема з міжнародними студентськими організаціями, а також із агентствами із забезпечення якості та акредитації. Мережі щороку проводять спільну зустріч для представників усіх центрів ENIC та NARIC.

Поточні зміни у світовому освітньому просторі та різні форми міжнародної співпраці сприяють тісній взаємодії між двома мережами та їхніми партнерами в інших регіонах світу, зокрема у розробленні належних критеріїв і процедур визнання.

Врядування

Врядування мереж ENIC та NARIC забезпечується за підтримки двох консультативних і координаційних органів – Бюро ENIC (EB) та Консультативної ради мережі NARIC (NAB), а також ELCORE, кожен із яких виконує окремі функції.

Бюро ENIC було створене мережею ENIC у тісній співпраці з ЮНЕСКО та Радою Європи, які виконують функції співсекретаріату Лісабонської конвенції про визнання (ЛКВ). Водночас Консультативну раду мережі NARIC було створено мережею NARIC під егідою Європейської комісії. Бюро ENIC та Консультативна рада мережі NARIC звітують перед мережами ENIC і NARIC та мають спільний план роботи, що визначає пріоритети, цілі та заходи співпраці між мережами.

Кожні два роки мережі обирають EB та NAB, до складу яких входять експерти з центрів ENIC-NARIC, які працюють на добровільних засадах. NAB має три посади, кожна з яких обіймає один експерт. До складу EB входять президент і два віцепрезиденти. Президент ENIC представляє механізм співпраці мереж ENIC-NARIC.

Робоча група ELCORE (робоча група з електронної комунікації у сфері визнання) – це структура, яку підтримує Рада Європи і яка звітує перед EB та NAB. ELCORE надає консультації з питань електронного надання інформації щодо Лісабонської конвенції про визнання (ЛКВ). Вона також відповідає за адміністрування ListServ (що підтримує обмін досвідом та інформацією між центрами). Члени ELCORE працюють на добровільних засадах.

Завдання

Центри ENIC-NARIC виконують функції національних контактних пунктів для всіх, хто має запитання щодо системи освіти відповідної країни та визнання кваліфікацій. Відповідно до ЛКВ, на них покладено завдання підтримувати впровадження ЛКВ на національному рівні.

Важливо зазначити, що статус і обсяг повноважень окремих центрів можуть відрізнятися. Відповідно, центри ENIC-NARIC можуть різнитися за такими аспектами, як мандат, спектр наданих послуг, чисельність персоналу та правовий статус. Завдання, діяльність, ресурси та експертний потенціал центрів визначено у Спільній хартії діяльності та послуг ENIC-NARIC.

Контактні дані всіх центрів ENIC-NARIC доступні на вебсайті www.enic-naric.net. На сайті також розміщено додаткову інформацію про визнання, зокрема відповідні документи, такі як ЛКВ.

Різноманітність процедур визнання

Визнання іноземних кваліфікацій є формальною процедурою, яка може здійснюватися в межах різних правових процедур і для різних цілей. Крім того, підходи та процедури визнання відрізняються між країнами й закладами та можуть передбачати участь широкого кола компетентних органів.

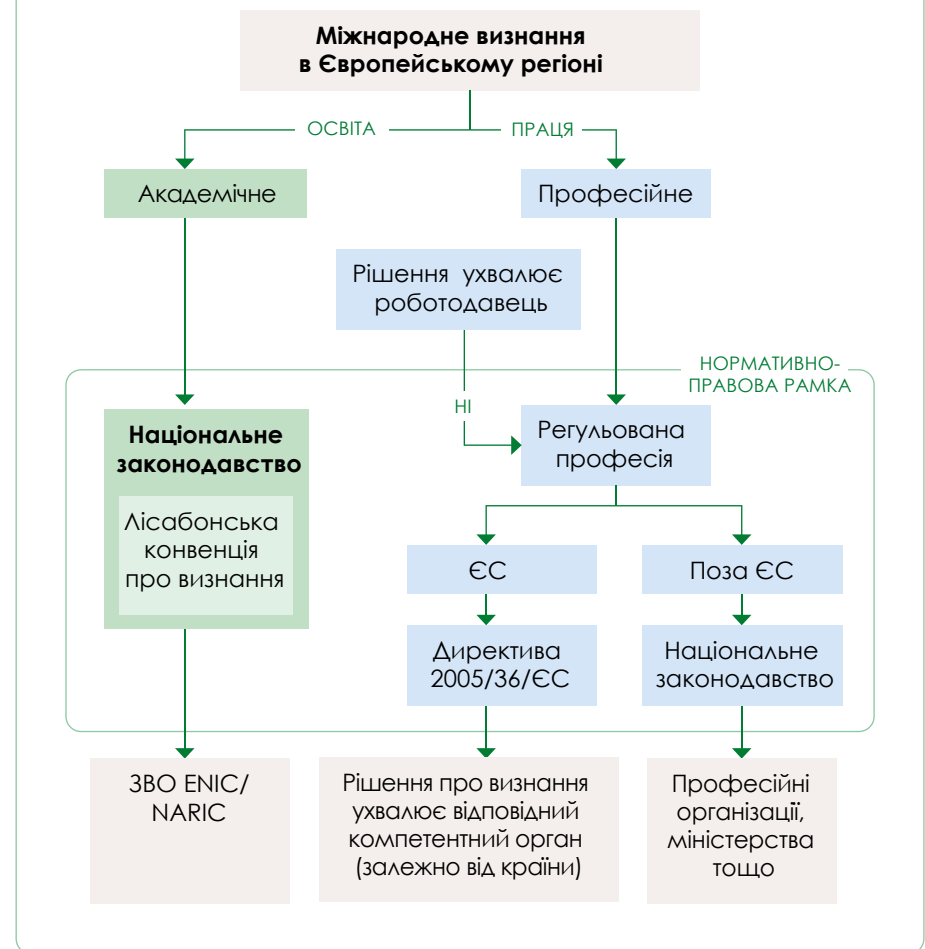
Процедури, які в одних країнах можуть передбачати певну форму визнання, а в інших – ні, включають, зокрема, отримання дозволу на роботу, набуття офіційного статусу висококваліфікованого мігранта, а також подання заяви на роботу в державному секторі або на посаду певного (вищого) рівня.

У межах цього різноманіття в Європейському регіоні можна виокремити два основні типи процедур визнання: академічне та професійне. Академічне визнання стосується визнання з метою

продовження навчання або права на використання академічного звання. Професійне визнання стосується визнання з метою виходу на ринок праці, особливо у випадку регульованих професій. У разі нерегульованих професій застосовується АКВ.

Оскільки це посібник для закладів вищої освіти, основна увага приділяється академічному визнанню з метою доступу до подальшого навчання. У [розділі 12 «Практики та процедури інституційного визнання»](#) наведено рекомендації щодо організації процедур визнання з урахуванням різноманіття між закладами та всередині них.

Рамка міжнародного визнання в Європейському регіоні:

Різнomanіття систем освіти

Знання національних систем освіти та їхніх відмінностей є необхідним у сфері визнання, оскільки іноземні кваліфікації порівнюються з кваліфікаціями в системі освіти країни, де подається запит на визнання. Важливим чинником такого порівняння та оцінювання є значне різноманіття систем освіти в Європі та світі, а також складність і різноманітність закладів, програм і кваліфікацій, які вони охоплюють.

Національні системи освіти відображають принципи, ідеї та підходи, сформовані під впливом національних культур і цивілізаційної спадщини, а також універсальних моделей. Хоча посилення міжнародної співпраці та глобалізація сприяли взаємному впливу систем і певній гармонізації, особливо в Європі в межах Болонського процесу та пов'язаних із ним змін, вони також призвели й продовжують призводити до появи нових закладів, програм і кваліфікацій. Крім того, з'явилися й продовжують з'являтися нові підходи до забезпечення якості, накопичення та перенесення кредитів, а також до способів надання освіти.

Загалом відмінності на рівні системи, закладу або освітньої програми не повинні перешкоджати справедливому визнанню кваліфікацій. У деяких випадках відмінності між системами, зокрема у результатах навчання або структурних характеристиках, можуть ускладнювати пряме перенесення з однієї системи до іншої. Однак у більшості випадків такі відмінності не роблять і не повинні робити таке перенесення неможливим. Питання того, як це враховується, розглядається в наступних розділах цього посібника.

2. П'ять елементів кваліфікації

П'ять параметрів, які визначають кваліфікацію, це: рівень, обсяг навчального навантаження, якість, профіль і результати навчання. Хоча між цими поняттями є певний перетин, усі вони є необхідними для оцінювання кваліфікації та визначення наявності суттєвих відмінностей між іноземною кваліфікацією та тією, що вимагається (див. [розділ 9 «Суттєва та несуттєва різниця»](#)). Результати навчання дедалі більше стають ключовим чинником, а їх оцінювання доповнюється іншими показниками.

Блок-схема: П'ять елементів кваліфікації

1. Проаналізуйте п'ять складових кваліфікації

Якість

Див. розділ 3
«Акредитація та забезпечення якості (статус установи)»

Рівень кваліфікації

Див. розділ 15
«Рамки кваліфікацій»

Навчальне навантаження

Див. розділ 8 «Кредити, оцінки, накопичення кредитів та перезарахування кредитів».

Профіль

Див. розділ 9
«Суттєва та несуттєва різниця».

Результати навчання

Див. розділ 7
«Результати навчання»

Використовуйте джерела:

- Додаток до диплома
- ЄРК / НРК
- Вебсайт ЗВО

2. Визначте, чи є суттєва різниця (див. розділ 9)

1 - Рівень кваліфікації

Рівень кваліфікації вищої освіти, який визначає її місце в безперервній послідовності освітнього розвитку, зазвичай встановлюється за допомогою набору дескрипторів рівня. Ці дескриптори визначають рівень, на якому мають бути досягнуті результати навчання для відповідності певному етапу цієї послідовності. У країнах, що мають національну рамку кваліфікацій (НРК), для кожного рівня кваліфікації встановлено відповідний набір дескрипторів. Вони також можуть бути співвіднесені або пов'язані із загальною рамкою кваліфікацій, такою як Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (РК ЄПВО) або Європейська рамка кваліфікацій (ЄРК), що полегшує порівняння різних національних рамок.

У сфері вищої освіти нині зазвичай використовуються три такі рівні (бакалаврський, магістерський і докторський). У РК ЄПВО вони відповідають першому, другому та третьому циклам відповідно, а в ЄРК – рівням 6, 7 і 8. Для обох рамок кваліфікацій також визначено загальний набір дескрипторів рівнів.

Приклад 2.1 – Дескриптори ЄРК

У ЄРК кожен із восьми рівнів описується через знання, уміння та компетентності. Для бакалаврського рівня (6) визначено такі загальні дескриптори:

Знання:	Поглиблені знання у сфері праці або навчання, що передбачають критичне розуміння теорій і принципів;
Навички:	Поглиблені уміння, що демонструють майстерність та інноваційність і є необхідними для розв'язання складних і непередбачуваних проблем у спеціалізованій сфері праці або навчання;
Компетентність:	Здатність керувати складною технічною або професійною діяльністю чи проєктами, беручи на себе відповідальність за ухвалення рішень у непередбачуваних умовах праці або навчання. Здатність брати на себе відповідальність за управління професійним розвитком окремих осіб і груп.

Однак з огляду на відносно нещодавнє запровадження в Європі трирівневої моделі не всі кваліфікації співвіднесено з цими рівнями.

Хоча загальноєвропейські рамки кваліфікацій передбачають три основні рівні кваліфікацій вищої освіти, у національних рамках кваліфікацій окремих країн можуть існувати додаткові рівні або підрівні. Наприклад, бакалаврські ступені з відзнакою і звичайні бакалаврські ступені можуть належати до різних рівнів НРК (з різними дескрипторами рівнів), але відповідати одному й тому самому рівню в ЄРК (рівень 6). Магістерські програми, що передбачають навчання за структурованою освітньою програмою, можуть відрізнятися від дослідницько-орієнтованих програм, зокрема щодо дескрипторів, пов'язаних зі здатністю проводити самостійні дослідження, а також тих, що стосуються професійної підготовки. У таких випадках дескриптори кваліфікацій можуть розрізняти два типи програм на одному й тому самому рівні НРК. Загалом дескриптори, пов'язані з кваліфікацією заявника (або такі, що з неї випливають), мають відповідати дескрипторам рівня у вашій системі, які надають право на вступ до певної освітньої програми.

2 - Навчальне навантаження

У більшості випадків час, необхідний для здобуття певної кваліфікації, вимірюється в академічних роках, причому кожному академічному року відповідає певна кількість кредитів. Кожен кредит пов'язаний із певним навчальним навантаженням здобувача освіти.

Кредити зазвичай присуджуються за умови успішного завершення навчального модуля, а не за відвідування занять. Для присудження кваліфікації кредити також мають бути накопичені: здобувач освіти повинен набрати відповідну кількість кредитів на всіх рівнях у межах освітньої програми.

Навчальне навантаження здобувача освіти є кількісним показником, що вимірюється в годинах і відображає обсяг навчальної діяльності, необхідної для досягнення результатів навчання за освітньою програмою та присудження відповідних кредитів.

Навчальне навантаження може бути проблемним аспектом під час порівняння кваліфікацій. Попри те, що воно є кількісним показником, у різних системах його іноді обчислюють по-різному. Наприклад, у країнах – учасницях Болонського процесу визначене навчальне навантаження здобувача освіти протягом одного академічного року може відрізнятися до 40 %.

Навчальне навантаження в межах однієї системи може відрізнятися залежно від предметної галузі, особливо якщо вона передбачає набуття практичного досвіду. Воно також може різнитися залежно від рівня кваліфікації. Наприклад, для магістерської програми, що передбачає навчання за структурованою освітньою програмою, може бути визначене конкретне навчальне навантаження, тоді як для магістерської програми, що ґрунтується переважно на дослідженнях, воно може бути лише орієнтовним. Крім того, кваліфікація може бути здобута із зарахуванням окремих академічних кредитів на підставі визнання попереднього навчання, що означає,

що здобувач освіти міг не проходити всі модулі освітньої програми для здобуття цієї кваліфікації; така інформація має бути відображена в його академічній довідці.

Така варіативність означає, що відповідно до принципів АКВ недоцільно наполягати на фіксованій кількості годин, років навчання або кредитів для визнання кваліфікації. Навчальне навантаження слід розглядати як один з елементів, що сприяють досягненню результатів навчання, передбачених кваліфікацією.

Приклад 2.2 – ЄКТС і Посібник користувача ЄКТС

Європейська кредитно-трансферна та накопичувальна система (ЄКТС) є інструментом Європейського простору вищої освіти (ЄПВО), призначеним для підвищення прозорості навчання та освітніх програм. У Європі 60 кредитів ЄКТС відповідають одному року навчання за денною формою. Посібник користувача ЄКТС (2015) рекомендує орієнтуватися на середній показник від 1500 до 1800 годин навчального навантаження на один академічний рік, або приблизно 25 годин на один кредит ЄКТС.

Навчальне навантаження має охоплювати весь освітній досвід здобувача освіти (в аудиторії, на практиці, на робочому місці, час, витрачений на читання, виконання завдань або оцінювання тощо), а не лише формальні аудиторні чи контактні години.

3 - Якість

Поняття якості застосовується до освітніх програм у трьох аспектах.

По-перше, через внутрішнє оцінювання результатів навчання здобувачів освіти. Зазвичай воно відображається в системі оцінювання, критерії якої можуть суттєво відрізнятися як між країнами, так і в межах однієї країни. Див. розділ 8 «Кредити, оцінки, накопичення кредитів та перезарахування кредитів», підрозділ «Оцінки».

По-друге, освітня програма та пов'язані з нею інституційні механізми підтримки можуть бути предметом процедур зовнішнього забезпечення якості (QA). Такі процедури можуть бути обов'язковими або добровільними та зазвичай ґрунтуються на моделі «відповідності призначенню». Забезпечення якості вважається важливим інструментом формування довіри до кваліфікацій вищої освіти, закладів вищої освіти та систем вищої освіти.

Приклад 2.3 – Зовнішнє забезпечення якості

У країні X усі акредитовані освітні програми кожні чотири роки проходять процедуру зовнішнього забезпечення якості. Компетентний орган веде та оприлюднює реєстр акредитованих програм, який містить інформацію про строки дії акредитації. Працівнику приймальної комісії слід перевірити, чи була відповідна кваліфікація присуджена в період чинності акредитації програми. Якщо ця умова виконується, якість програми може бути автоматично визнана без додаткової перевірки.

По-третє, заклад вищої освіти, його структурний підрозділ або факультет можуть посідати певне місце в національних чи міжнародних рейтингах. Значення цього показника розглядається нижче.

Рейтинги

Одним із аспектів, які слід враховувати під час оцінювання іноземних кваліфікацій, є якість закладу освіти та самої кваліфікації. Як правило, працівники приймальних комісій встановлюють, чи є заклад освіти та/або освітня програма визнаними або акредитованими, що свідчить про відповідність певним мінімальним освітнім стандартам. Іноді може виникнути спокуса скористатися міжнародними рейтингами закладів вищої освіти, які публікують різні організації по всьому світу. Водночас фахівці з визнання документів про освіту зазвичай не рекомендують вважати це належною практикою з таких причин:

- більшість рейтингів значною мірою орієнтовані на оцінювання дослідницької діяльності й не обов'язково відображають якість освітніх програм;
- рейтинги не мають безпосереднього зв'язку з результатами навчання окремих здобувачів освіти;
- рейтинги зазвичай охоплюють лише кілька сотень закладів освіти, а це означає, що щонайменше 97 % закладів вищої освіти у світі до них не потрапляють. Це суттєво обмежує можливості їх використання для порівняння кваліфікацій.

Показники, що використовуються в рейтингах, не завжди є об'єктивними та можуть містити певні недоліки.

Докладніше про якість можна дізнатися в розділі 3 «Акредитація та забезпечення якості (статус установи)».

4 - Профіль

Поняття «профіль кваліфікації» використовується в різних значеннях, як для опису загальної мети програми, так і її змісту. Типовими аспектами профілю кваліфікації, що мають значення для процесу визнання, є:

- Програма може мати чіткий акцент або на підготовці здобувача освіти до подальшого академічного навчання, або на підготовці до пошуку роботи.
- У першому випадку програму розроблено з метою надання міцної теоретичної бази та розвитку дослідницьких навичок. У другому випадку акцент робиться на прикладних мистецтвах і науках та на розвитку професійних навичок, і програма може включати стажування.
- На практиці практично всі програми вищої освіти мають на меті надати поєднання обох типів навичок. У системах вищої освіти, де існує чітке розмежування між дослідницькими університетами та університетами прикладних наук (бінарні системи), ці два типи профілів можна розрізнити легше.
- Програма може охоплювати широкий спектр предметів або бути зосередженою на спеціалізації здобувача освіти. Наприклад, програму може бути розроблено таким чином, щоб запропонувати

здобувачу освіти вступ до широкого кола предметів, як це відбувається в гуманітарній освіті, тоді як в інших випадках програма складається з предметів, які всі пов'язані з певною галуззю навчання (наприклад, біохімія). На практиці існує багато варіантів широко- і односпрямованих програм.

- Програма може бути мультидисциплінарною, міждисциплінарною або монодисциплінарною. У перших двох випадках програма поєднує дві або більше предметних областей та може мати спеціалізацію, яка знаходиться між цими областями.

Приклад 2.4 – Використання профілю кваліфікації при визнанні

Ваша установа може сформулювати вимоги до вступу на певну програму для заявників із іноземною кваліфікацією у вигляді профілю кваліфікації (наприклад, «спеціалізована бакалаврська програма з бізнес-досліджень із професійною орієнтацією»). У цьому випадку всі кваліфікації, які відповідають цьому профілю (а також відповідають іншим критеріям, таким як автентичність та статус акредитації), можуть бути легко визнані.

Кваліфікації, які не відповідають профілю, можуть вимагати більш ретельного вивчення, щоб визначити, чи відповідають їхні результати навчання вимогам вашої програми. Залежно від вимог програми, може бути сформульований дуже конкретний профіль (наприклад, «бакалаврський ступінь з фізики або астрономії») або цілий ряд профілів (наприклад, «бакалавр з історії мистецтва, архітектури, дизайну, археології, музеєзнавства або суміжної галузі»).

Використовуючи профіль кваліфікації таким чином, ви можете прискорити процес оцінки та уникнути непотрібних перевірок.

Прозора інформація про профіль програми є дуже корисною в процесі визнання, оскільки вона дає загальне уявлення про результати навчання. Однак не завжди можна отримати чітке уявлення про профіль програми з кваліфікацій та академічних довідок, виданих закладами вищої освіти. Формат додатка до диплома (див. [розділ 14 «Додаток до диплома \(та інші інформаційні інструменти\)»](#)) дозволяє закладам надавати більше інформації про профіль програми. Крім того, модель «профілю освітньої програми»[1] надає «академічну карту» для конкретного академічного ступеня, яка є корисною для визнання. Профіль цієї програми включає предметну область та орієнтацію кваліфікації, будь-які особливі риси, що відрізняють програму, програму з точки зору

компетентностей, набутих здобувачами освіти, та результатів навчання, оцінених викладацьким складом, а також короткий опис методів викладання, навчання та оцінювання.

5 - Результати навчання

Результат навчання можна визначити як «те, що здобувач освіти повинен знати, розуміти і бути здатним продемонструвати після завершення процесу навчання». Це може бути письмове твердження для окремого модуля або компонента програми, повна конкретна програма, рівень кваліфікації або будь-що між ними. Існують різні системи для запису результатів навчання та їхнього зв'язку з рівнями у національних та загальних рамок кваліфікацій.

Кредити, отримані студентами, підтверджують, що вони задовільно продемонстрували необхідні результати навчання для модуля або програми; такі деталі наводяться в профілі програми та/або додатку до диплома (див. [розділ 14, «Додаток до диплома»](#)).

За відсутності заяви або опису, результат навчання також може бути реконструйовано з інших чотирьох елементів кваліфікації, як обговорювалося в параграфах вище.

Оскільки результати навчання відображають усі п'ять елементів кваліфікації, вони є необхідними для застосування концепції «суттєвої різниці», яка є основою Лісабонської конвенції про визнання.

Більше інформації про результати навчання можна знайти в [розділі 7 «Результати навчання»](#).

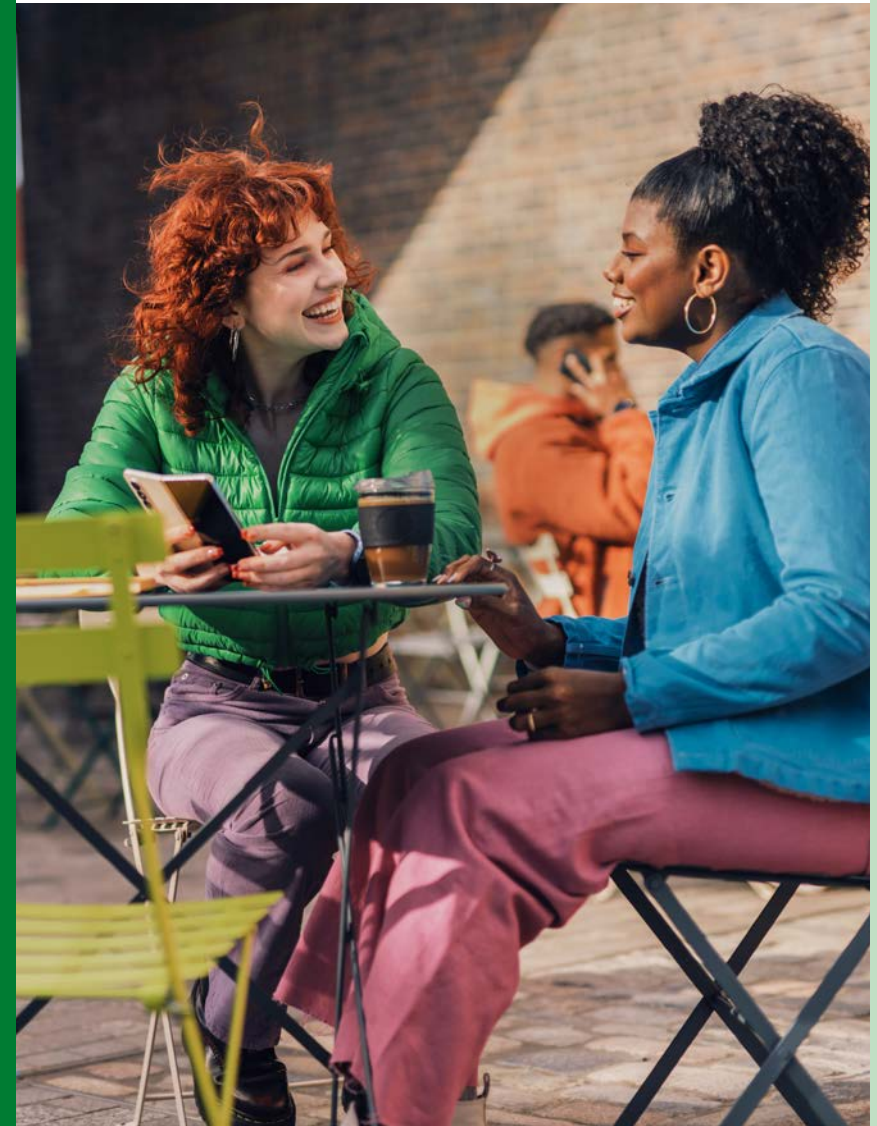
Приклад 2.5 – Додаток до диплома

У країні X на магістерську програму з інженерії можуть бути прийняті лише особи, які мають ступінь бакалавра з інженерії. Заявник подає диплом, що підтверджує ступінь бакалавра (без згадки про інженерію), але результати навчання, описані у додатку до диплома, свідчать про те, що програма, яку закінчив заявник, охоплювала інженерну підготовку. Результати навчання повинні бути прийняті, і заявник може бути розглянутий для вступу на програму з інженерії.

Частина II. Процес оцінювання

У **частині II** посібника в хронологічному порядку викладено основні аспекти, які слід враховувати в процесі оцінювання: акредитацію та забезпечення якості закладу, що присвоїв кваліфікацію; забезпечення того, що кваліфікація не була видана «фабрикою дипломів» або «фабрикою акредитацій»; перевірку автентичності кваліфікації; визначення мети визнання; встановлення результатів навчання за освітньою програмою академічного ступеня; врахування отриманих кредитів та оцінок; визнання кваліфікації, якщо немає суттєвої різниці; і, нарешті, якщо це доречно, надання часткового визнання та надання заявнику права на оскарження рішення.

Починаючи з цієї частини, розділи мають подібну структуру. Вони починаються з короткого резюме, містять блок-схему з основними пунктами розділу, короткий вступ та розділ з пронумерованими рекомендаціями та прикладами.

Блок-схеми є схематичним підсумком кожного розділу. Поля пронумеровані відповідно до рекомендацій, до яких вони відносяться. Різні кольори відображають наступне:

- Рожевий колір відображає етап у процесі;
- Зелений колір відображає рішення (так/ні);
- Синій колір відображає результат.

Поля з'єднані стрілками, що відображають логіку та послідовність того, як працювати із темою.

Блок-схема

Пояснення

Етап процесу

Наступний етап у процедурі

Підпроцес – інший розділ посібника

Наступний етап у процедурі, залежно від ситуації

Дані

Документ

Рішення

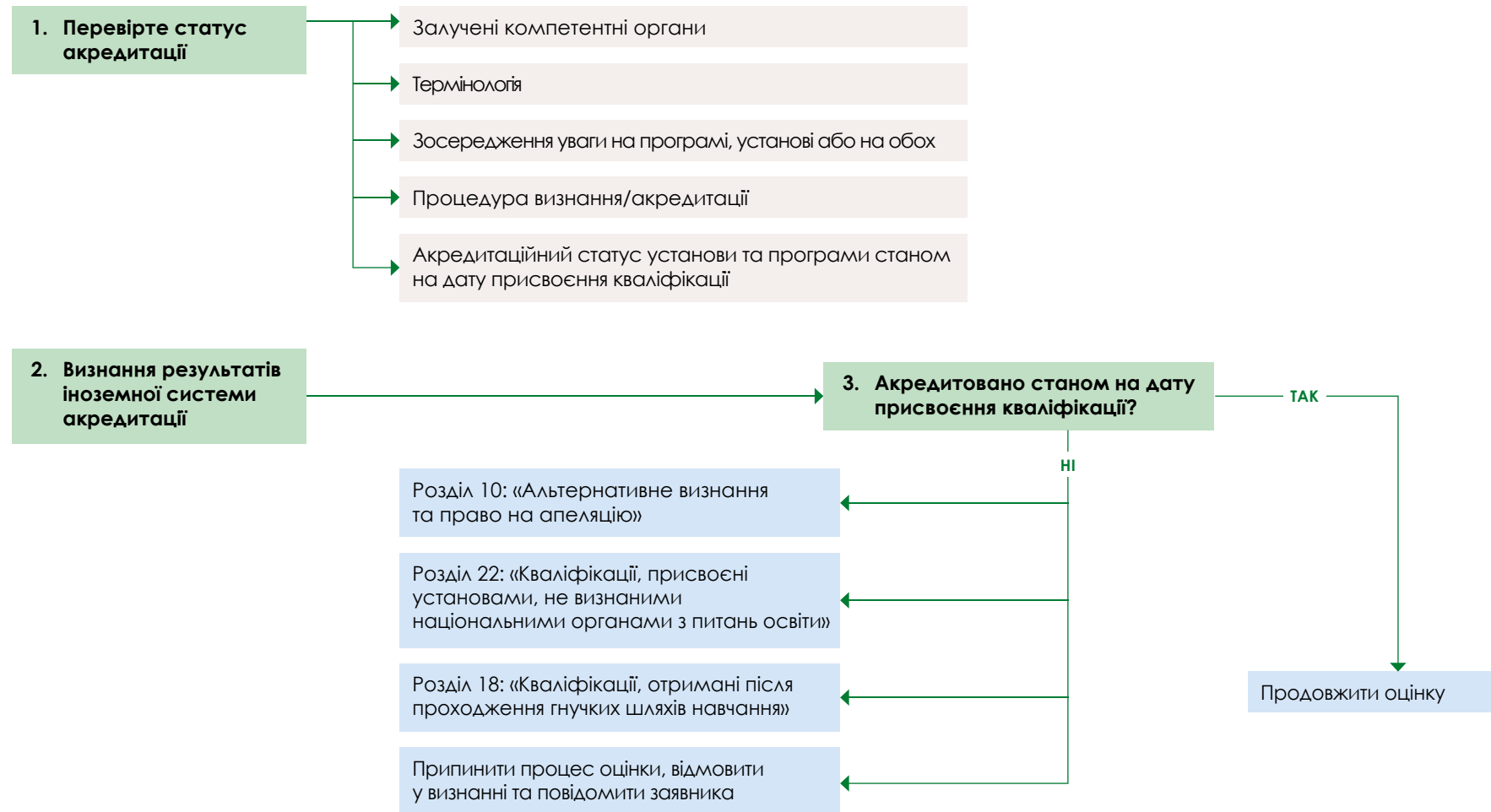

3. Акредитація та забезпечення якості (статус установи)

У цьому розділі розглядаються поняття акредитації та забезпечення якості як невід'ємні складові процесу визнання, а результати таких процедур визнаються достатнім доказом якості програми вищої освіти або установи.

У розділі також наведено практичну інформацію та інструменти для орієнтування в цих процесах.

Блок-схема: Акредитація та забезпечення якості

Вступ

Іноземна кваліфікація не може бути належним чином оцінена без урахування офіційного статусу установи, яка присвоює кваліфікацію, та/або програму, що вивчається. Іншими словами, повинно бути встановлено, чи має установа право присвоювати кваліфікації, які визнаються для академічних та професійних цілей у країні походження та/або, у відповідних випадках, чи програма є акредитованою. Той факт, що установа та/або програма визнані або акредитовані, свідчить про те, що присвоєна кваліфікація відповідає мінімальному рівню якості в цій конкретній країні.

Залежно від країни, для позначення статусу установи або програми можуть використовуватися різні терміни. Два найпоширеніші з них – «визнання» та «акредитація». Вони часто вживаються як синоніми, але не є ними. Системи забезпечення якості не обов'язково включені до національних процедур визнання та акредитації, але розглядаються у цьому розділі для кращого розуміння останніх змін у цій сфері.

Визнання

Визнання установи відповідним компетентним органом в цій країні має на меті забезпечити певний рівень якості. Визнання часто супроводжується повноваженнями присвоювати кваліфікації та видавати академічні ступені.

Іноді для позначення визнаних закладів освіти використовуються інші терміни, такі як «перевірений», «zareєстрований», «сертифікований» та «схвалений». Однак слід пам'ятати, що залежно від національного контексту ці терміни можуть стосуватися лише надання певних прав і не слугувати доказом якості. Наприклад, установа може отримати від відповідного компетентного органу право пропонувати приватні навчальні програми, не маючи права присвоювати національно визнані кваліфікації вищої освіти.

Тому при оцінці кваліфікації важливо з'ясувати, який вид «визнання» (гарантуючи якість) необхідний для установи, що присвоює кваліфікації. Джерела, які можна використовувати, перелічені в кінці цього розділу та у [розділі 13 «Як знайти та використовувати інформацію»](#).

У деяких системах освіти цей тип інституційного визнання є єдиною формою контролю якості, що існує, і його слід вважати достатнім доказом якості.

Акредитація

Акредитація часто згадується в тому ж контексті, що й забезпечення якості. Вони не є синонімами, хоча можуть співіснувати, і попри це обидва є вагомими показниками якості кваліфікації. Акредитація означає, що діяльність установи або реалізація певної програми затверджується органом, який має на це законні повноваження. Цим органом може бути міністерство або агентство з акредитації чи забезпечення якості, яке займається перевіркою аспектів надання послуг у сфері вищої освіти. Акредитація є зовнішнім процесом. Щоб її отримати, установи та програми повинні відповідати умовам, встановленим ззовні.

Забезпечення якості

Останніми роками багато країн запровадили офіційні процедури забезпечення якості програм і кваліфікацій. Головним рушієм цього стало просування забезпечення якості в рамках Болонського процесу, пов'язаного з консолідацією інституційної автономії. Європейський простір вищої освіти (ЄПВО) зараз має набір принципів і процедур, закріплених у так званих ESG, «Стандартах і настановах щодо забезпечення якості в європейському просторі вищої освіти» (останнє видання 2015 року). Вони пропонують модель, за якою установи самостійно відповідають за процеси забезпечення якості в органічній та цілісний спосіб, створюючи внутрішню «культуру якості», яка все ж періодично контролюється зовнішнім органом.

Акредитація може бути надана установам, програмам або обом. Під час оцінки кваліфікації важливо встановити, який вид акредитації вимагається в системі, з якої походить кваліфікація. Національна акредитація повинна бути прийнята як достатній доказ якості кваліфікації, оскільки вона забезпечує зв'язок із рівнями національної системи освіти та/або рівнями та результатами навчання за національною рамкою кваліфікації.

Окрім національної акредитації установ та/або програм, у деяких країнах існують окремі акредитаційні органи для конкретних типів професійних програм. У країнах, де існує цей додатковий тип акредитації, акредитація програм, що стосуються охорони здоров'я та безпеки населення (наприклад, у медицині, викладанні або соціальній роботі), зазвичай є обов'язковою. У деяких випадках установи можуть мати певну форму акредитації за конкретною програмою (типовим прикладом є бізнес), але не мати жодної форми національної акредитації у цій країні. Існують різні думки щодо того, як діяти в таких випадках. Деякі компетентні органи з визнання кваліфікацій вимагають, щоб установа мала певну форму національної акредитації, щоб вважатися офіційно акредитованою, тоді як інші приймають лише акредитацію програми, за умови, що акредитаційний орган визнаний відповідними органами як акредитаційний орган. Якщо ви шукаєте рекомендації щодо того, як діяти у випадках, коли відсутня національна акредитація, вам може бути корисним звіт, опублікований після завершення проєкту NARIC «Визнання кваліфікацій, що не є специфічними для конкретної країни (RENSA)».

У все більш глобалізованому світі вищої освіти існують також форми акредитації на міжнародному рівні.

Акредитація іноземним органом є привабливим стратегічним варіантом для установ, які покладаються на набір іноземних студентів або приділяють велику увагу своєму міжнародному іміджу та діяльності. Багато органів діють на транскордонній основі у певних галузях. Вони можуть вимагати від установ продемонструвати особливості, що виходять за межі тих, які зазвичай присутні в установах, акредитованих на національному або регіональному рівні, тим самим надаючи їм додаткову цінність, яка робить їх привабливими для певних груп студентів. Однак слід підкреслити, що відсутність таких додаткових форм акредитації для іноземної кваліфікації жодним чином не означає, що у визнанні має бути відмовлено.

Іншою актуальною темою при розгляді питання визнання програм, що пропонуються на транскордонній основі, є транснаціональна освіта. Зі збільшенням кількості транснаціональних програм можна зіткнутися з кваліфікацією, що присвоюється після завершення програми в країні X, яка акредитується компетентними органами в країні Y. Для отримання додаткової інформації про те, як перевірити статус цих програм, див. розділ 19: «Кваліфікації, присвоєні в рамках транснаціональної освіти».

Рекомендації

1. Важливо перевірити статус визнання та/або акредитації кваліфікації та закладу вищої освіти, що її присвоює, під час оцінки іноземного диплома, враховуючи:
 - a. які компетентні органи беруть участь у процесі визнання та/або акредитації і чи є ці компетентні органи повністю визнаними в системі, в якій вони функціонують; а також обсяг їхніх повноважень.
 - b. яка термінологія використовується в даній системі вищої освіти щодо визнання та акредитації, наприклад: «акредитований», «визнаний», «перевірений», «zareєстрований», «сертифікований» та «схвалений»;
 - c. Чи зосереджена система визнання та/або акредитації на установах, програмах або на обох;
 - d. Які процедури передбачено для визнання та/або акредитації, і які рівні та типи освіти вони охоплюють:
 - i. Чи регулюється освіта національним, регіональним або місцевим законодавством, і чи надається статус цим законодавством;
 - ii. Чи процедури включають забезпечення якості;
 - e. Чи установа, що присвоює кваліфікацію, та/або завершена програма були визнаними та/або акредитованими станом на дату присвоєння кваліфікації.

Приклад 3.1 – Компетентні органи, що беруть участь у процесі визнання/акредитації (1)

Заявник прагне отримати визнання академічного ступеня магістра.

Ця кваліфікація була присвоєна визнанням закладом вищої освіти, зазначеним на вебсайті Міністерства освіти. У країні, де було отримано академічний ступінь, не впроваджено систему акредитації, тому ані заклад, ані програма не акредитовані.

Визнання Міністерством освіти гарантує, що як заклад, так і програма були створені відповідно до національного законодавства про вищу освіту, а присвоєна кваліфікація відповідає загальновизнаному національному рівню освіти.

Приклад 3.2 – Компетентні органи, що беруть участь у процесі визнання/акредитації (2)

Фахівець з питань вступу, під час оцінки магістерського ступеня, встановив, що заклад, який присвоїв кваліфікацію, є визнаним закладом вищої освіти в країні Б. Однак в системі освіти країни Б недостатньо, щоб лише заклад був визнаним; програма також повинна бути акредитованою. Тому фахівець перевіряє базу даних акредитованих програм, яку веде національна акредитаційна організація країни Б, щоб підтвердити, що програма є акредитованою.

Зверніть увагу, що завжди слід перевіряти інформацію, надану закладом, порівнюючи її принаймні з одним додатковим зовнішнім джерелом (див. «Інформаційні інструменти та джерела» нижче).

Майте на увазі, що в деяких випадках необхідне додаткове дослідження або розслідування щодо закладу освіти та/або програм. Чотири конкретні випадки, коли це часто трапляється, детально описані в розділі 4 «"Фабрики" дипломів та акредитацій», розділі 19 «Кваліфікації, присвоєні в рамках транснаціональної освіти», розділі 20 «Кваліфікації, присвоєні спільними програмами» та розділі 22 «Кваліфікації, присвоєні установами, не визнаними національними органами з питань освіти». Як відправну точку, доцільно прийняти результати процесів визнання та акредитації іноземних систем освіти (навіть якщо вони функціонують за правилами, відмінними від правил вашої національної системи) і послідовно базувати свої оцінки на цих результатах.

Приклад 3.3 – Прийняття результатів процесу акредитації

Фахівець з питань вступу в країні Х отримує для оцінки ступінь магістра, виданий акредитованим приватним закладом в країні Z. У країні Х акредитуватися можуть лише державні заклади вищої освіти. Однак фахівець з питань вступу повинен довіряти системі акредитації країни Z і визнати кваліфікацію.

2. Якщо після застосування рекомендації 1 цього розділу ви виявили, що установа та/або програма не були належним чином визнані або акредитовані станом на дату присвоєння кваліфікації, ви не маєте об'єктивної інформації про якість кваліфікації. Це може вважатися суттєвою різницею з точки зору АКВ. Доступні такі варіанти:

- Спробуйте встановити, чи може бути частково визнано частини програми (наприклад, перезараховано кредити, якість яких могла бути гарантована в іншому закладі вищої освіти);
- Спробуйте встановити, чи є заклад невизнаним, але легітимним закладом освіти (див. [розділ 22 «Кваліфікації, присвоєні установами, не визнаними національними органами з питань освіти»](#));
- Направте заявника на процедуру оцінювання, яке надає можливість отримати сертифікат RPL (визнання попереднього навчання), який може бути (частково) визнаний;
- Припинити процес оцінки, відмовити у визнанні та повідомити про це заявника.

Приклад 3.4 – Неакредитована програма

Заявник прагне здійснити вступ на магістерську програму з бізнес-досліджень і подає академічний ступінь першого циклу, виданий закладом освіти у країні Z. Цей заклад освіти спеціалізується на бізнес-дослідженнях і пропонує численні короткострокові курси, а також одну бакалаврську програму. Країна Z має систему акредитації програм, і фахівець з питань вступу виявляє, що ця конкретна бакалаврська програма втратила акредитацію за кілька років до того, як заявнику було присвоєно академічний ступінь. Отже, результати програми є невизначеними, і фахівець не може гарантувати повне або часткове визнання.

Проте навчання, яке цей студент пройшов у закладі освіти, не може бути повністю відхилено, з огляду на його попередній та поточний статус як закладу освіти. Фахівець з питань вступу направляє заявника до відповідної процедури визнання попереднього навчання (RPL), де його можуть оцінити за результатами навчання, досягнутими в галузі бізнес-досліджень. Залежно від результатів оцінки RPL, студент може бути зарахований на бакалаврську програму з бізнес-досліджень на відповідному рівні, отримавши звільнення від частини програми відповідно до проведеної оцінки.

Джерела та посилання

Визнання та акредитація

- Можна звернутися до наступних джерел, які також повністю перелічені в розділі 13 «Як знайти та використовувати інформацію», щоб встановити статус установи та/або програми:
- Документація, надана закладом, що присвоює кваліфікації;
- Національні офіційні джерела, такі як вебсайти органів акредитації та забезпечення якості, вебсайти Міністерства освіти та вебсайти асоціацій з питань акредитації та агентств із забезпечення якості;
- Офіційні національні публікації щодо системи освіти;
- Міжнародні офіційні джерела, такі як вебсайти міжнародних організацій та мережі фахівців з визнання документів про освіту;
- Публікації, що містять інформацію про національні системи освіти, акредитацію та визнання;
- Вебсайти міжнародних організацій та інформаційні інструменти щодо забезпечення якості та акредитації;
- Для отримання рекомендацій щодо визнання закладів та дипломів, які не визнаються на національному рівні, див. звіт про визнання дипломів, що не є специфічними для конкретної країни (RENSA).
Посилання: www.mfhea.mt/wp-content/uploads/2020/12/RENSA-guidance-and-template.pdf.

Асоціації та реєстри органів акредитації/забезпечення якості

- Асоціація спеціалізованих і професійних акредитаційних органів (ASPA, Association of Specialized and Professional Accreditors).
Посилання: <https://aspa-usa.org/>;
- Рада з акредитації вищої освіти (CHEA, Council for Higher Education Accreditation).
Посилання: www.chea.org/;
- Європейська асоціація із забезпечення якості у вищій освіті (ENQA, European Association for Quality Assurance in Higher Education).
Посилання: www.enqa.eu;
- Європейський консорціум з акредитації у вищій освіті (European Consortium for Accreditation in Higher Education, ECA).
Посилання: <https://ecahe.eu>;
- Європейський реєстр із забезпечення якості у вищій освіті (EQAR, European Quality Assurance Register for Higher Education).
Посилання: www.eqar.eu/register.html;
- База даних звітів зовнішнього забезпечення якості (DEQAR, Database of External Quality Assurance Reports), розроблена EQAR, що містить звіти про заклади вищої освіти та програми, які пройшли зовнішню оцінку на відповідність європейським стандартам та рекомендаціям агентствами, зареєстрованими в EQAR.
Посилання: www.eqar.eu/qa-results/deqar-project/;

- Міжнародна мережа агентств із забезпечення якості у вищій освіті (INQAAHE) надає огляд мереж із забезпечення якості у всьому світі. Списки членів цих мереж можна використовувати для пошуку національних агентств з акредитації та забезпечення якості.
Посилання: www.inqaahe.org/membership/members/;
- Національно визнані акредитаційні агентства (Департамент освіти США).
Посилання: www.ed.gov/laws-and-policy/higher-education-laws-and-policy/акредитація/акредитація-в-США/акредитація-в-США--pg-6#NationallyRecognised.

Органи акредитації професійних асоціацій

- Асоціація з розвитку університетських шкіл бізнесу (AACSB, Association to Advance Collegiate Schools of Business).
Посилання: www.aacsb.edu/accredited/;
- Рада з акредитації бізнес-шкіл і освітніх програм (ACBSP, Accreditation Council for Business Schools and Programs).
Посилання: www.acbspsearch.org/;
- Глобальний альянс у сфері управлінської освіти (CEMS, Global Alliance in Management Education).
Посилання: www.cems.org/;
- Європейська асоціація закладів ветеринарної освіти (EAEVE, European Association of Establishments for Veterinary Education).
Посилання: www.eaeve.org/;

- Акредитація управлінської освіти (EQUIS, Accreditation of Management Education).
Посилання: www.efmdglobal.org/accreditations-assessments/business-schools/equis/;
- Європейська мережа з акредитації інженерної освіти (EUR-ACE, European Network for Accreditation of Engineering Education).
Посилання: www.enae.eu/eur-ace-system/;
- Європейський союз медичних спеціалістів (UEMS, European Union of Medical Specialists).
Посилання: www.uems.eu.

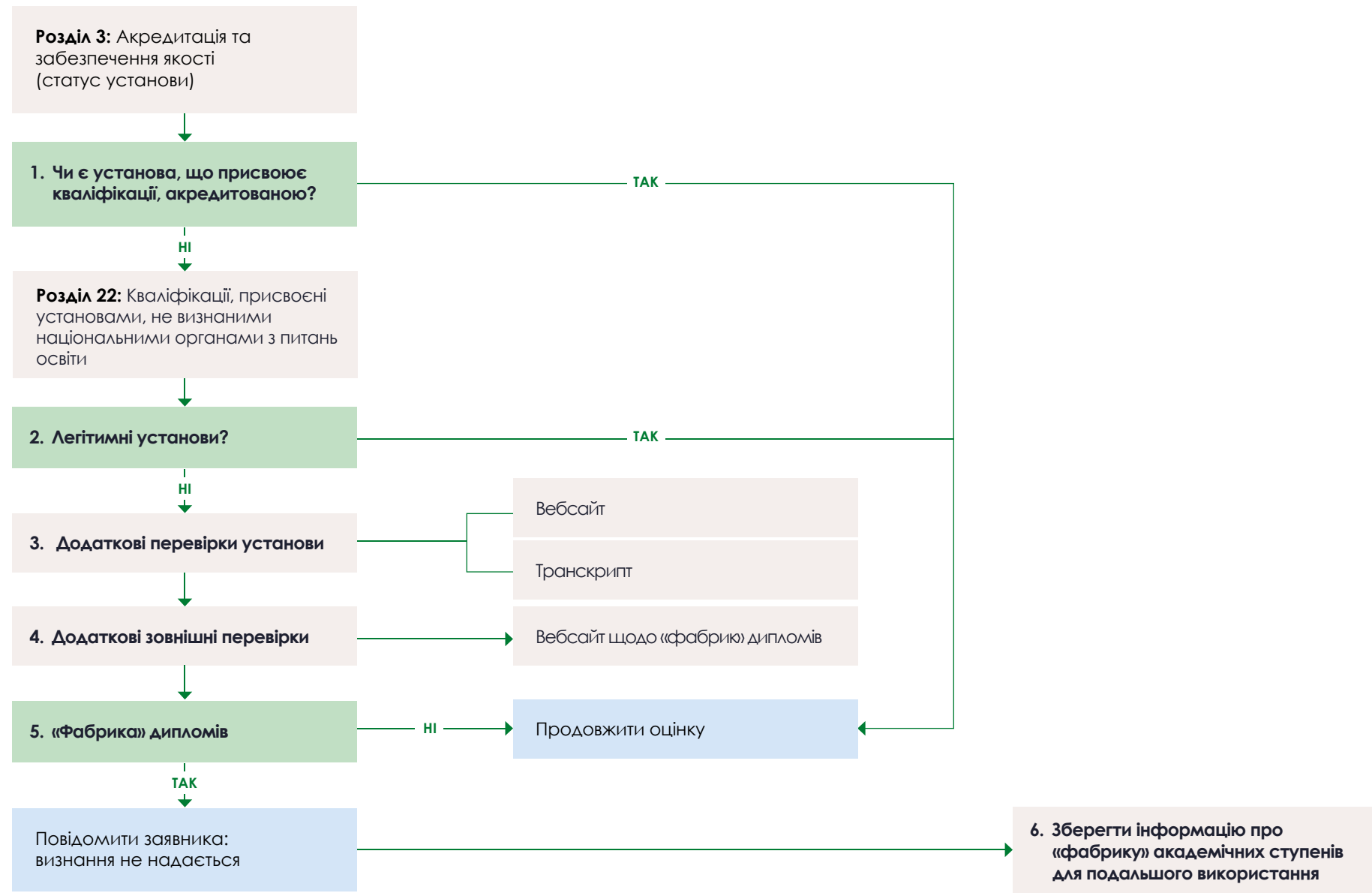

4. «Фабрики» дипломів та акредитацій

У цьому розділі розглядаються "фабрики" дипломів та акредитацій, які залишаються серйозною проблемою для визнавачів документів про освіту в центрах ENIC-NARIC, фахівців з питань вступу, рекрутерів, роботодавців та широкої громадськості. У ньому наводяться визначення та поради щодо виявлення «фабрик» дипломів та акредитацій, а також рекомендації щодо того, як поводитися з дипломами, виданими такими надавачами освітніх послуг.

Блок-схема: «Фабрики» дипломів та акредитації

Вступ

«Фабрика» дипломів

«Фабрика дипломів» – це «установа або організація, яка не визнана національними компетентними органами або організаціями як установа, акредитована або уповноважена законодавством будь-якої держави-члена для присвоєння наукових ступенів або кваліфікацій, і яка за допомогою неправдивих тверджень претендує на присвоєння таких дипломів або кваліфікацій» (Рада Європи, 2022).

«Фабрика» дипломів зазвичай має такі характеристики:

- Продає фальшиві кваліфікації без будь-яких вимог до серйозного навчання, досліджень або іспитів;
- Не має визнання від національних компетентних органів або не має законної акредитації, навіть якщо має ліцензію на ведення бізнесу;
- Зазвичай не має фізичної присутності та працює онлайн.

Деякі з найпоширеніших ознак «фабрик» дипломів включають:

- Кредити та кваліфікації пропонуються майже виключно на основі життєвого досвіду;
- Сильний акцент робиться на оплаті та варіантах оплати.
- Наприклад, на вебсайті може бути розміщено логотипи кредитних карток;
- Курси можуть бути дуже короткими за тривалістю. У деяких випадках академічний ступінь бакалавра можна отримати всього за п'ять днів;

- На вебсайті наведено довгий перелік «національних», «міжнародних» або «світових» агентств з акредитації та афілійованих організацій, більшість з яких також є незаконними;
- Не вказано адресу для відвідування, лише номер офісу або поштової скриньки. Контактні дані також можуть відрізнятися від заявленого місцезнаходження установи;
- Пропоновані кваліфікації мають неправдоподібні назви;
- Назва «фабрики» дипломів схожа на назви відомих, авторитетних університетів;
- Взаємодія з викладачами майже не потрібна або взагалі відсутня.

Будь ласка, зверніть увагу, що не всі неакредитовані заклади вищої освіти можна класифікувати як «фабрики» дипломів. Для отримання додаткової інформації див. [розділ 22 «Кваліфікації, присвоєні установами, не визнаними національними органами з питань освіти»](#).

«Фабрика» акредитацій

«Фабрика» акредитацій – це «установа або організація (будь-якої правової форми), які не визнаються національними компетентними органами і не уповноважені законодавством жодної держави-члена надавати акредитацію освітнім програмам або кваліфікаціям, і яка має намір ввести в оману роботодавців, студентів або громадськість» (Рада Європи, 2022).

«Фабрика» акредитації зазвичай має такі особливості:

- Вона не має офіційного визнання як орган з акредитації з боку законних національних компетентних органів;
- Вона неправдиво заявляє про повноваження надавати акредитацію без відповідного дозволу;
- Її рішення про акредитацію можна отримати за певну плату, часто без будь-якого реального процесу розгляду;
- Такі «фабрики» часто тісно пов'язані з «фабриками» дипломів, іноді навіть мають спільних власників.

Зверніть увагу, що не всі не визнані акредитаційні агентства є «фабриками» акредитацій. Важливо знати відповідні процедури акредитації та стандарти забезпечення якості. Більш детальну інформацію про акредитацію див. у [розділі 3 «Акредитація та забезпечення якості \(статус установи\)»](#).

Рекомендації

Необхідно категорично не визнавати кваліфікації або кредити, отримані у «фабриках» дипломів. Зокрема, для запобігання їхньому визнанню під час оцінки іноземних кваліфікацій необхідно вжити таких заходів:

1. Перевірити, чи установу, що присвоює кваліфікацію, акредитовано та/або належним чином визнано компетентним органом у відповідній країні компетентним органом у відповідній країні (див. [розділ 3 «Акредитація та забезпечення якості \(статус установи\)»](#)).

Приклад 4.1 – Виявлення «фабрики» дипломів

Кандидат на магістерську програму подав кілька документів, що підтверджують його попередню освіту. Звичайна перевірка статусу акредитації установ, які присвоюють кваліфікації, показала, що диплом бакалавра бізнес-адміністрування (BBA, бакалавр бізнес-адміністрування) кандидата було видано установою, яка не акредитована відповідними компетентними органами в країні його походження. Перегляд вебсайту цієї установи показав, що для отримання кваліфікації не потрібно проходити навчання, а фізичну адресу установи не вказано. Подальша перевірка національного переліку неакредитованих установ підтверджує, що ця установа вважається «фабрикою» дипломів. Варто додати дані про цю установу до внутрішнього списку виявлених «фабрик» дипломів, щоб допомогти іншим співробітникам.

Отже, кандидату повідомляється про відхилення визнання його кваліфікації та неможливості надання права вступу на підставі ступеня BBA.

2. Якщо установа, що присвоює кваліфікації, не має акредитації та/або не є відповідним чином визнаною компетентним органом, визначте легітимність провайдера освітніх послуг (див. розділ 22 «Кваліфікації, присвоєні установами, не визнаними національними органами з питань освіти»);
3. Якщо неможливо підтвердити легітимність та/або статус установи, що присвоює кваліфікації, перевірте кваліфікацію, транскрипти та вебсайт установи на наявність ознак, які вказують на «фабрику» дипломів, як зазначено вище.

Приклад 4.2 – Виявлення «фабрики» акредитації

Перевіряючи вебсайт невідомого закладу вищої освіти, можна знайти інформацію про статус акредитації її магістерських програм з менеджменту. Може здатися, що ці програми було акредитовано організацією під назвою «Забезпечення якості в європейських університетах (QAEU, Quality Assurance European Universities)». QAEU, ймовірно, заявлятиме на своєму вебсайті, що є повноправним членом Європейської асоціації забезпечення якості у вищій освіті (ENQA, European Association for Quality Assurance in Higher Education). Як фахівець з питань вступу, ви будете знайомі з цілями ENQA та процедурами перевірки її агентств-членів, і тому, можливо, схильні вважати заявлене членство QAEU в ENQA достатнім доказом якості цієї акредитаційної організації.

Однак перевірка на офіційному вебсайті ENQA показує, що серед її членів відсутня QAEU, хоча можуть з'явитися деякі організації з подібними назвами, що може ввести в оману. Спроба контакту з QAEU і з ENQA виявить, що електронні листи та телефонні дзвінки до QAEU залишаються без відповіді. Натомість ENQA повідомить, що QAEU є маловідомою «фабрикою» акредитацій, яка має лише вебсайт і згадується на вебсайтах трьох відомих «фабриках» академічних ступенів.

4. Зверніться до вебсайтів, на яких перелічені відомі «фабрики» дипломів (див. джерела нижче). Однак майте на увазі, що жоден такий перелік не є вичерпним, оскільки постійно з'являються нові «фабрики» дипломів, а старі часто змінюють свої назви (див. також рекомендацію 6 нижче).
5. Якщо є докази того, що установа, яка присвоює кваліфікації, є «фабрикою» дипломів, заявнику не слід надавати жодної форми визнання. Повідомте заявника про свої висновки, але не пропонуйте альтернативне визнання. Важливо зазначити, що заявник зберігає право оскаржити рішення.
6. Збирайте та зберігайте зразки кваліфікацій, виданих «фабриками» дипломів, для довідки. Це допоможе ознайомитися з типовими форматами та змістом цих підроблених документів.

Приклад 4.3 – Внутрішні бази даних підтверджених «фабрик» дипломів

Якщо ваша установа отримує кваліфікацію, ймовірно видану «фабрикою» дипломів, створення архіву таких документів може виявитися безцінним. Такий проактивний підхід дозволяє вашому закладу вищої освіти систематично збирати інформацію про організації, які були підтверджені компетентними органами як «фабрики» дипломів. Можна ефективно структурувати цей архів за країнами, типологією та вебсайтом компетентного органу, який підтвердив, що установа є «фабрикою» дипломів.

Щоб архів був дійсно ефективним, ведіть вичерпний перелік, в якому детально описуються формат та елементи змісту кваліфікацій «фабрики» дипломів. Він повинен містити такі особливості, як дизайн шаблонів, печатки, макет та шрифти. Крім того, записуйте додаткову інформацію про саму «фабрику» дипломів, таку як назва кваліфікації, країна заявленої акредитації, назва «фабрики» та її вебсайт.

Важливо стежити за цими списками та оновлювати будь-яку інформацію, що змінюється з часом, оскільки для визнання кваліфікації можуть бути представлені дипломи, видані в минулому «фабрикою» дипломів.

Джерела та посилання

Програмні документи

- Рада Європи, Рекомендація CM/Rec (2022)18 Комітету міністрів державам-членам щодо протидії шахрайству в освіті, прийнята Комітетом міністрів 13 липня 2022 року, та пояснювальна записка (2022).
Посилання: <https://rm.coe.int/ok-prems-137222-gbr-2512-cmrec-2022-18-et-expose-motifs-a5-web-1-/1680a96147>;

Публікації

- CIMEA проти «фабрик». Як виявити та протидіяти «фабрикам» дипломів (2010).
Посилання: www.cimea.it/Upload/Documenti/3337_CIMEA_Against_the_mills_2010.pdf;
- CIMEA, FRAUDOC – Керівництво щодо «фабрик» дипломів та підробки документів для фахівців з визнання документів про освіту (2018).
Посилання: www.cimea.it/Upload/Documenti/Guidelines-on-Diploma-Mills.pdf;
- CIMEA, FraudS+ – Знання та обізнаність про шахрайство в освіті: погляд студентів (2022).
Посилання: www.cimea.it/Upload/Documenti/FraudS_Student_awareness_on_fraud_in_education_singole.pdf;
- ETINED – Рада Європи, Засоби протидії шахрайству в освіті. Законодавство, практика та інструменти. Том 7 (2023).
Посилання: <https://rm.coe.int/prems-023823-gbr-2512-etined-vol-7-16x24-web-4-/1680addf63>;

Статті

- Brown, G. M., Fighting Credential Fraud. In: World Education News & Reviews, 2005;
- Kearny, R., Detecting Forged Credentials in a High Tech World. In: World Education News & Reviews, 1994;
- Eaton, S.E., Carmichael J.J. and Pethrick, H., eds. (2023), Fake Degrees and Fraudulent Credentials in Higher Education. Springer Cham.

Посилання на додаткову інформацію про «фабрики» дипломів

- Мережі ENIC–NARIC – Шахрайство в освіті.
Посилання: www.enic-naric.net/page-CoE-recommendation-counteracting-education-fraud;
- Світові освітні служби (World Education Service).
Посилання: <https://wenr.wes.org/2017/12/diploma-mills-9-strategies-for-tackling-one-of-higher-educations-most-wicked-problems>;
- Департамент освіти США – «фабрики» дипломів та акредитація.
Посилання: www.ed.gov/laws-and-policy/higher-education-laws-and-policy/college-accreditation/diploma-mills-and-accreditation;
- Корисні питання про «фабрики» дипломів та «фабрики» акредитацій.
Посилання: www.chea.org/important-questions-about-degree-mills.

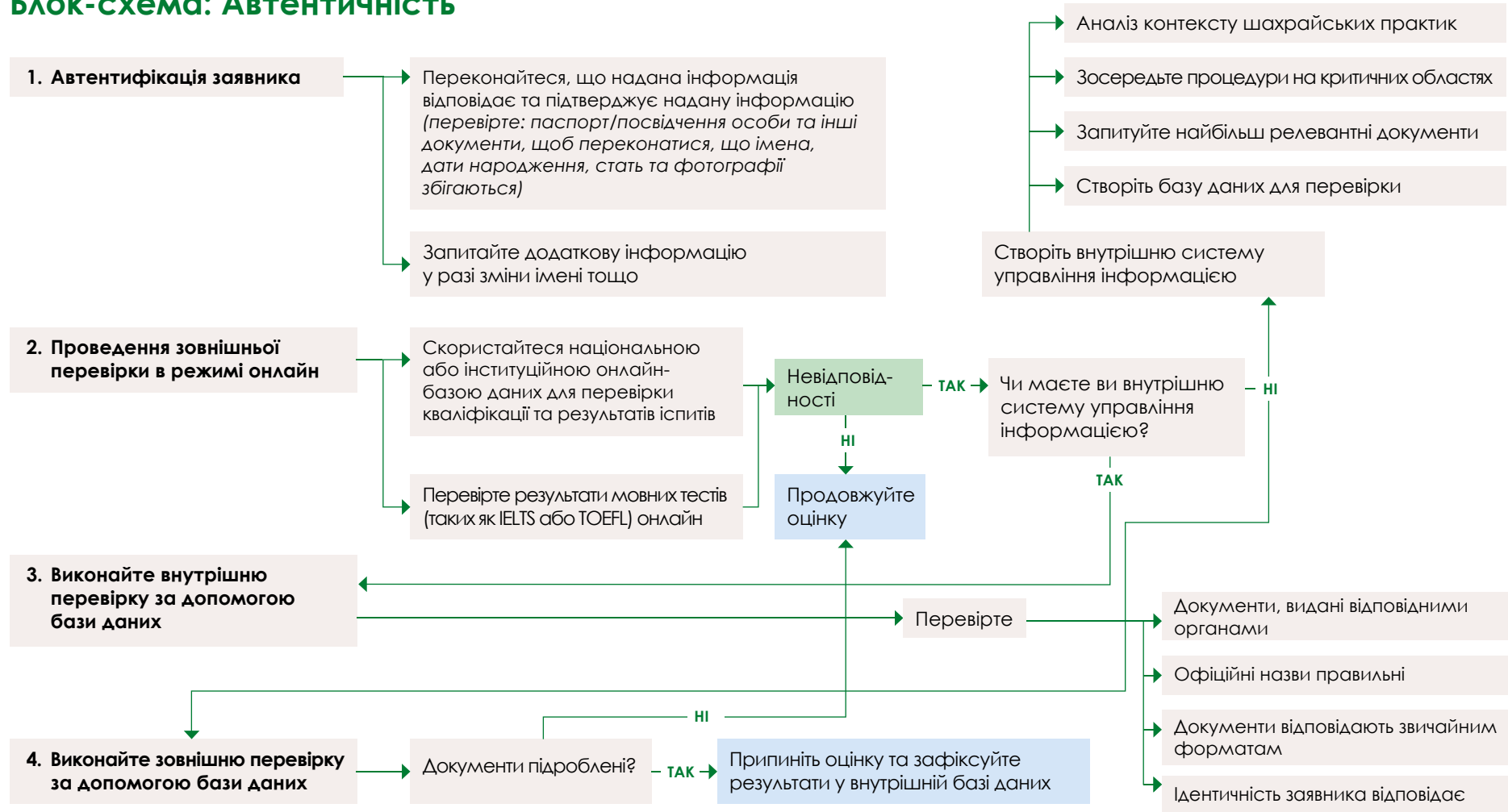
Примітка: Першою реакцією фахівців з визнання документів про освіту на появу «фабрик» дипломів було створення «чорних списків» таких установ. Однак це виявилось нереалістичним завданням, оскільки постійно з'являлися нові та перейменовані «фабрики» дипломів. Крім того, існує ризик судових позовів з боку цих організацій. З цих причин багато фахівців з визнання документів про освіту зараз вважають за краще покладатися на «білі списки» визнаних та акредитованих установ.

5. Автентичність

У цьому розділі наведено інформацію про зовнішні та внутрішні процедури перевірки документів, поданих заявником. Він також містить рекомендації щодо перевірки документів про здобуття кваліфікації, практичні приклади, а також перелік джерел інформації, де можна перевірити документи, та інші інструменти, корисні для встановлення автентичності документів про здобуття кваліфікації.

Блок-схема: Автентичність

Вступ

Процес встановлення автентичності документів, наданих заявником, іншими словами, перевірка того, що вони не є підробленими, називається верифікацією. Верифікація документів про освіту є надзвичайно важливою, оскільки кількість підроблених кваліфікацій постійно зростає. Це не дивно, зважаючи на цінність певних кваліфікацій, права і можливості, які вони можуть надати в плані імміграції, працевлаштування та доступу до подальшої освіти.

Тому верифікація є надзвичайно важливою, оскільки визнання фальшивих кваліфікацій було б несправедливим по відношенню до власників справжніх кваліфікацій. Власники фальшивих академічних ступенів, якщо їх допустити до подальшого навчання, можуть отримати несправедливу перевагу у вищій освіті, перешкоджати процесу викладання та навчання і продовжувати неетичну практику в академічних колах. Більше того, власники фальшивих академічних ступенів, якщо їм надати вільний доступ до ринку праці, можуть становити ризик для здоров'я та безпеки окремих осіб і суспільства в цілому. Фальшиві академічні ступені також шкодять репутації як закладів вищої освіти, так і роботодавців.

Як правило, найнадійнішою формою перевірки є зовнішня верифікація у джерела. Розвиток сучасних комунікаційних технологій зробив цю процедуру швидшою та менш витратною. В деяких країнах можна перевірити автентичність документа за допомогою спеціального посилання, і декілька з цих посилань наведено в кінці цього розділу в розділі «Джерела та посилання».

У поєднанні з експертизою, доступною в офісі фахівця з визнання, зовнішня перевірка часто є достатньою для виявлення змінених або сфабрикованих документів.

Хоча верифікація є важливою частиною процесу визнання, не менш важливо забезпечити, щоб заявники не піддавалися надмірному контролю, що може істотно подовжити процедуру і призвести до того, що вони оберуть іншу установу або навіть іншу країну для продовження навчання. Тому завжди слід виходити з того, що документи є справжніми, якщо немає чітких ознак протилежного. Легкодоступні зовнішні джерела пропонують стриманий та ефективний підхід до перевірки документів. Після того, як результати зовнішньої верифікації було звірено з доступною внутрішньою інформацією і не було виявлено жодних невідповідностей або підозрілих моментів, можна вважати, що документи є справжніми.

Загальноприйнятою практикою є робота з (зазвичай завіреними) фотокопіями всіх необхідних документів, за винятком транскриптів, які надсилаються безпосередньо установою, що присвоює кваліфікації, до фахівця з питань вступу.

Онлайн-портали для верифікації та цифрові посвідчення стають дедалі поширенішими і значно полегшують та прискорюють перевірку автентичності. Додаткові вимоги до заявника повинні застосовуватися лише у виняткових випадках.

Існують різні типи підроблених документів. Загалом їх можна розділити на такі групи:

- Сфабриковані або іншим чином підроблені документи;
- Змінені документи;
- Незаконно видані документи (наприклад, документи, видані особам, які не пройшли необхідне навчання та/або іспити для отримання зазначеної кваліфікації, але отримали документ шляхом хабарництва).

Зверніть увагу, що крім зазначених тут видів підроблених документів, вам також слід знати про дипломи, видані «фабриками» дипломів, та інші проблеми, пов'язані з автентичністю, такі як оманливі переклади (докладніше інформацію про «фабрики» дипломів див. у [розділі 4 «Фабрики» дипломів та акредитацій](#)).

Рекомендації

1. Почніть з автентифікації заявника.

Перевірте паспорт або посвідчення особи, порівнявши їх з іншими документами в заявці, щоб переконатися, що імена, дати народження, стать та фотографії збігаються. У разі зміни імені або юридичної статі заявник повинен надати підтверджуючі документи.

2. Проведіть зовнішню верифікацію онлайн:

- а. Використовуйте національну або інституційну онлайн-базу даних для перевірки кваліфікації та результатів іспитів. Крім того, можна переглянути списки випускників, опубліковані на вебсайті установи за різні роки, або дослідити репозиторії на вебсайтах установ, щоб знайти бакалаврські та магістерські роботи.
- б. Перевірте результати мовних тестів (таких як IELTS або TOEFL) онлайн. Якщо вони були підроблені, ви також можете засумніватися в достовірності решти заявки. Сумніви щодо автентичності зазвичай є результатом поєднання кількох факторів.

Примітка: До появи онлайн-джерел початковим етапом була внутрішня верифікація (крок 3), після якої проводилася зовнішня перевірка. З появою цифрових зовнішніх джерел зараз рекомендується спочатку використовувати ці зовнішні джерела. Однак, якщо потрібна розширена зовнішня верифікація (крок 4), їй завжди має передувати внутрішня верифікація (крок 3).

Приклад 5.1 – Використання онлайн-бази даних для верифікації

Ви отримуєте кваліфікацію з Молдови, яку ви ідентифікуєте як Diploma de Bacalaureat. Ви ніколи не бачили цей тип кваліфікації раніше, тому не можете порівняти його з перевіреним прикладом і не впевнені, що це автентичний документ. Оскільки ваша установа не має досвіду роботи з кваліфікаціями з Молдови, ви звертаєтеся до вебсайтів різних національних органів за інформацією про молдовську систему освіти та можливі методи перевірки документів про освіту.

Переглядаючи вебсайт Міністерства освіти Молдови (<https://edu.gov.md/>), ви натрапляєте на посилання на офіційний сайт міністерства з перевірки документів, CTICE. Ви переходите на <https://ctice.md/verif/> і вибираєте колонку «Загальна освіта». Верифікація здійснюється шляхом введення серійного номера та реєстраційного номера власника диплома, після чого миттєво відображається підтвердження. Відтак можна прийняти відповідне рішення.

Приклад 5.2 – Верифікація результатів іспитів онлайн

Ви отримуєте виписку з результатами іспитів (Results Slip) від кандидата з Камеруну. Остаточні сертифікати про вищий (Advanced Level) та звичайний рівень (Ordinary Level) для випускників середньої школи видаються лише через шість місяців після оприлюднення результатів у центрах для розповсюдження. До цього часу результати іспитів видаються у вигляді виписок з результатами іспитів (Results Slips), в яких вказані оцінки, отримані з окремих предметів.

Результати іспитів Advanced Level та Ordinary Level за поточний рік можна перевірити на вебсайті Ради з питань Камерунського загального сертифіката про освіту (GCE, Cameroon General Certificate of Education Board), яка є основною визнаною радою з питань середньої освіти в Камеруні та надає кваліфікації в рамках англomовної системи. Щоб перевірити результати онлайн, перейдіть на вебсайт Ради за адресою <https://camgceb.org/> і натисніть на стовпець «Результати GCE». Якщо не вдається знайти кандидата в списку за його ім'ям, пошук можна здійснити за номером екзаменаційного центру (вказано у бланку виписки з результатами іспитів).

Справжність кваліфікацій вищої освіти, отриманих у Пакистані, можна перевірити за допомогою інструменту, доступного на порталі Комісії з вищої освіти (HEC, Higher Education Commission). Вибравши опцію «Верифікація академічного ступеня» та ввівши код наклейки HEC разом із номером громадянства заявника (без пробілів), система відобразить інформацію, пов'язану з документом.

Приклад 5.3 – Верифікація документів за відповідним

посиланням або QR-кодом онлайн

Для оцінки ви отримали кваліфікацію про середню освіту, видану в Пакистані. Протягом останніх років (після 2020 року) кваліфікації про середню освіту, видані в Пакистані, мають на звороті наклейку з QR-кодом Міжвідомчого комітету голів екзаменаційних рад (IBCC, Inter Board Committee of Chairmen). Сканування QR-коду IBCC відкриває вебсайт <https://attest.ibcc.edu.pk>, який надає інформацію, що підтверджує автентичність документа.

Ви отримуєте диплом або транскрипт, що містить код і посилання для перевірки його автентичності. Перейшовши за посиланням, можна перевірити диплом або транскрипт. Наприклад, ви можете завантажити цифрові дипломи, отримані від випускників данських університетів, ввести ідентифікаційний номер перевірки, зазначений на дипломі, і натиснути «Перевірити диплом». Якщо диплом є автентичним, з'явиться повідомлення «Диплом є дійсним».

Приклад 5.4 – Цифрові транскрипти

Цифрові транскрипти все частіше з'являються в заявках. Вони надсилаються через захищені посилання, часто з використанням таких технологій, як блокчейн, з дозволу студента. Оскільки ці посилання дійсні лише протягом обмеженого періоду, а транскрипт не можна роздрукувати, позаяк він містить захищені дані, слід розглянути інші способи зберігання таких даних про студентів.

Дискусію щодо безпечної передачі цифрових даних студентів було ініційовано мережею Грьонінгенської декларації. Приклад цього можна знайти в Австралії та Новій Зеландії, де багато закладів вищої освіти надають доступ до цифрових версій транскриптів та дипломів через My eQuals – цифрову платформу сертифікації, яка дозволяє студентам та випускникам обмінюватися кваліфікаційними документами з третіми сторонами через безпечний онлайн-портал. My eQuals було запущено у 2015 році як спільну ініціативу австралійського і новозеландського секторів вищої освіти у відповідь на Грьонінгенську декларацію та її зобов'язання щодо цифрової портативності даних студентів. My eQuals управляється HES (неприбутковою організацією, що обслуговує австралійський сектор вищої освіти) і працює на базі Parchment (раніше Digitary CORE). Студенти та випускники можуть отримати доступ до своїх цифрових документів через особистий обліковий запис My eQuals і мають кілька варіантів для обміну ними з іншою особою (наприклад, роботодавцем) або організацією. До таких варіантів зараховується створення захищених посилань, надсилання документів безпосередньо зареєстрованим організаціям або завантаження PDF-файлу.

3. Створіть внутрішню систему управління інформацією для верифікації. Щоб налагодити ефективний внутрішній процес верифікації, слід:
 - a. Проаналізувати ситуації, в яких найбільш імовірно виникнення шахрайських дій. Вони можуть бути обмежені конкретними кваліфікаціями або установами;
 - b. Адаптувати свої процедури вступу та визнання, зосередивши свої зусилля з верифікації на цих критичних областях;
 - c. Переконайтеся, що вами запитується пакет найістотніших документів для кожної конкретної країни, що забезпечить ефективну верифікацію.

Приклад 5.5 – Запитайте відповідні документи

У деяких країнах оригінали дипломів призначені в першу чергу для демонстрації – це можуть бути великі, вишукано оформлені документи, які майже не містять інформації. У таких випадках заклади вищої освіти зазвичай готують офіційні транскрипти для випускників на їхній запит. Ці транскрипти використовуються в будь-якій процедурі, де заявник повинен надати докази отриманої кваліфікації.

Перевіряти копію такого диплома на наявність невідповідностей нерационально, натомість можна попросити заклад вищої освіти надіслати офіційний транскрипт безпосередньо до вашого приймального відділу.

- d. Створіть базу даних для верифікації, яка може містити наступне:
 1. Перелік загальних та надійних процедур верифікації для конкретних країн;
 2. Записи про всі отримані кваліфікації, які були перевірені та підтверджені як справжні, включаючи дати їхньої дії та будь-які елементи безпеки, що слугуватимуть довідковим матеріалом для майбутніх заявок. Це допоможе ознайомитися з форматом та змістом документів про освіту, які зазвичай видаються окремими країнами та установами, а також з освітньою термінологією, що використовується;
 3. Приклади підроблених документів для ілюстрації поширених шахрайських практик (наприклад, використання відсканованих підписів);
 4. Глосарій поширених термінів іноземними мовами. Не покладайтеся виключно на переклади.

Для процесу верифікації дуже важливо підтримувати актуальність бази даних, додаючи найновіші приклади та найсвіжішу інформацію. Якщо визнання документів про освіту не проводиться на центральному рівні, варто створити систему обміну інформацією з колегами у вашій установі та з іншими закладами вищої освіти у вашій країні.

4. Як зазначено вище, зовнішня онлайн верифікація документів про кваліфікацію повинна бути першим кроком у процесі визнання. Однак якщо зовнішня верифікація недоступна, дає недостатньо інформації або виявляє невідповідності, документи про кваліфікацію також повинні підлягати внутрішній верифікації. Це означає, що автентичність повинна оцінюватися на основі поданих документів та доступних вам джерел інформації. Для проведення внутрішньої верифікації ви повинні перевірити:
- а. Чи кваліфікація та інші необхідні документи видано відповідним компетентним органом в цій країні. Перевірити це можна, звернувшись до джерел, перелічених наприкінці цього розділу;

Приклад 5.6 – Кваліфікації, видані відповідним компетентним органом

Беручи за приклад Нігерію, переконайтеся, що кваліфікації середньої освіти видано Західноафриканською екзаменаційною радою (WAEC, West African Examinations Council) або Національною екзаменаційною радою (NECO, National Examinations Council).

Ці ради не тільки забезпечують якість іспитів, складених заявником, але й надають засоби для перевірки результатів заявника.

- б. Чи всі офіційні назви в документах (такі як імена підписантів, назва установи, зазначена в дипломі, Міністерство освіти або країна) були правильними на момент видачі кваліфікації; та чи відповідає формат кваліфікації звичайним національним або інституційним форматам. Зверніть увагу, що в деяких країнах існує (національний) стандартний формат, а в інших формат документів може відрізнятися залежно від регіону, рівня кваліфікації, установи або навіть факультету.

Приклад 5.7 – Стандартизований формат і номери на дипломах

Норвезька кваліфікація середньої освіти, Vitnemål for Videregående Opplæring, є документом стандартизованого (національного) формату, який за роки майже не змінився.

Документ повинен містити передбачену інформацію, зокрема номер документа, що складається з літери V для «vitnemål», організаційного номера школи, року та серійного номера. У такому випадку невідповідності у форматі документа та номері документа або іншій зазначеній інформації викликають підозру у шахрайстві.

- с. Чи відповідає зміст кваліфікації тому, чого можна очікувати від цієї країни. Наприклад: логотипи, органи, що присвоюють кваліфікації, дати та тривалість, кількість вивчених предметів, система оцінювання та обов'язкові предмети;

- d. Наявність невідповідностей у зовнішньому вигляді документів. Наприклад: незвичайні шрифти, відсутність офіційних печаток та/або підписів, невідповідність вирівнювання, відскановані підписи, неформальна мова, орфографічні помилки, невідповідність термінології, неіснуючі назви кваліфікацій та невідповідність шрифтів – все це може вказувати на шахрайство. Також перевірте хронологію представленої інформації. Наприклад, переконайтеся, що тривалість середньої освіти відповідає очікуваній кількості років, а вік особи, яка отримала кваліфікацію, є правдоподібним;
- e. Перевірте, чи установу, програму та/або кваліфікацію акредитовано або визнано в країні походження. Для отримання більш детальної інформації, будь ласка, зверніться до попередніх розділів про акредитацію та забезпечення якості ([Розділ 3](#)) та «фабрики» дипломів та акредитацій ([Розділ 4](#)). Одним із можливих результатів перевірки статусу акредитації може бути те, що диплом видано «фабрикою» дипломів. Хоча назви спочатку можуть здаватися знайомими, може виявитися, що це не та сама установа, оскільки назва, логотип, кольори та макет документа дещо відрізняються від очікуваних;
- f. Чи відповідає інформація про навчальний шлях заявника, що міститься в документах, принципам функціонування іноземної системи освіти (наприклад, чи відповідає заявник вимогам до вступу на іноземну програму щодо рівня та оцінювання);

- g. Чи відповідає інформація щодо особи заявника у всіх документах. Слід пам'ятати, що імена можуть змінюватися з різних причин, таких як шлюб, розлучення, національні відмінності у розрізненні імені та прізвища, двомовні версії імені та різні правила транскрипції, що можуть спричинити відмінності в написанні.

Приклад 5.8 – Перевірка особи заявника

Заявник (народжений в Україні) подає заявку, яка містить британську та німецьку кваліфікацію.

Британська кваліфікація була отримана особою на ім'я Ivanko, тоді як у німецькій кваліфікації згадується ім'я Iwanko. Оскільки це є типовою різницею у транскрибуванні українських імен англійською та німецькою мовами, а вся інша інформація про заявника (наприклад, дата народження) є однаковою у всій заявці, це не вимагає подальшого розслідування щодо особи заявника.

Деякі держави мають дві офіційні мови, що дозволяє людям використовувати дві форми свого імені. Можливі випадки, що в кваліфікації середньої освіти використовується одна форма, а у транскрипті інша. Наприклад, в Ірландії ім'я Ryan (англійська форма) може писатися Ó Ríain (ірландська форма).

5. У разі виявлення невідповідностей проведіть зовнішню верифікацію та/або висуньте додаткові вимоги до заявника. Досвід, наявний в офісі визнавача, часто є достатнім для виявлення підроблених та сфальсифікованих документів. Однак, якщо внутрішня верифікація виявляє більш тонкі невідповідності, можна розглянути можливість проведення зовнішньої верифікації або встановлення додаткових вимог до заявника для встановлення автентичності документів. Найкращий спосіб дій буде залежати від конкретного випадку та характеру виявленої невідповідності.

- а. Зовнішня верифікація – встановлення автентичності за допомогою зовнішніх перевірок та може включати такі кроки:
1. Звернення до установи, що видала документ, для перевірки кваліфікації заявника;
 2. Прохання надати транскрипт у запечатаному конверті, надісланий безпосередньо установою яка присвоїла кваліфікацію;
 3. Звернення до відповідних органів та/або уповноважених інституцій країни походження або консультація з національним центром з питань визнання щодо їхньої професійної думки про автентичність представлених документів;
 4. Надання оригіналів документів для судової експертизи. З метою захисту приватної інформації важливо отримати дозвіл заявника перед тим, як проводити зовнішню верифікацію його документів. Варто додати

прохання про надання такого дозволу до стандартної форми заявки, яка використовується вашим закладом освіти. Також майте на увазі, що деякі країни та установи можуть не відповідати на такі запити, однак це не повинно використовуватися проти заявника.

Нещодавною ініціативою, спрямованою на спрощення верифікації іноземних кваліфікацій, є Глобальні депозитарії реєстри цифрових студентських даних www.groningendeclaration.org/. Її метою є забезпечення доступу до національних баз даних про студентів для перевірки кваліфікацій.

Приклад 5.9 – Перевірка в установі, що видала документ

Заявник подав заявку на вступ. Після порівняння його освітніх документів із перевіреним сертифікатом та транскриптами, виданими тією ж установою того ж року, які є у вашій внутрішній базі даних перевірених справжніх документів, було виявлено значні відмінності у зовнішньому вигляді: логотип неправильний і розміщений не на тому місці; текст вирівняний по правому краю, а не по центру; у тексті виявлено кілька орфографічних помилок та невідповідностей.

На підставі виявлених невідповідностей, до установи, що видала документи, надсилається запит верифікації, до якого долучаються надані копії документів. Подальша обробка заявки призупиняється до отримання відповіді від установи, що видала документи. Після отримання відповіді приймається відповідне рішення.

б. Додаткові вимоги до заявника можуть включати:

1. Надання оригіналів документів. Якщо ця опція є частиною вашого процесу визнання, переконайтеся, що у вас є надійна процедура поводження з оригіналами документів. Вона повинна включати чіткі інструкції для заявника щодо безпечного надсилання оригіналів (наприклад, рекомендованим листом) та вказівки для вашого офісу щодо безпечного отримання та зберігання документів, поводження з ними під час перевірки та безпечного повернення заявнику. Ви також повинні врахувати пов'язані з цим витрати та хто їх понесе, а також будь-які (фінансові) ризики, якщо щось піде не так;
2. Запит на легалізацію або апостиль відповідно до Гаазької конвенції (1961) у країнах, де легалізація/апостиль є загальноприйнятою практикою. Майте на увазі, що штампи легалізації та апостилі не засвідчують достовірність змісту документа, а в деяких країнах документи не перевіряються перед легалізацією. Штампи легалізації або апостилі не гарантують законності установи або освітньої програми. Майте на увазі, що відсутність легалізації сама по собі не є підставою для підозри у шахрайстві і повинна вимагатися лише у виняткових випадках, коли така підозра вже виникла, щоб уникнути надмірно складних і дорогих процедур визнання.

Примітка: Додаткові вимоги до заявника повинні встановлюватися лише у виняткових випадках.

Джерела та посилання

Приклади джерел для перевірки певних документів у конкретних країнах

Для перевірки певних документів можна скористатися наведеними нижче джерелами. Зверніть увагу, що не існує єдиного вичерпного переліку, який би містив усю необхідну інформацію та джерела. Наданий перелік не є вичерпним і може змінюватися:

- Вірменія: кваліфікації про закінчення школи, отримані з 2022 року, можна перевірити на сайті verify.e-gov.am, вказавши номер документа та дату видачі диплома;
- Бангладеш:
 - результати іспитів середньої та вищої середньої школи:
Посилання: www.educationboardresults.gov.bd;
 - результати професійно-технічних іспитів:
Посилання: https://180.211.162.102:8444/result_arch/index.php;

- Болгарія:
 - реєстр документів про закінчену початкову освіту, середню освіту та/або здобуті академічні ступені професійної кваліфікації: regdiploms.mon.bg/;
 - реєстр усіх активних студентів, студентів, що перервали навчання, випускників та аспірантів: <https://students.nacid.bg/graduated>;
- Китай: сервіс верифікації китайських кваліфікацій: www.chsi.com.cn/en/service/index.jsp;
- Хорватія: реєстр цифрових дипломів: <https://visokoobrazovanje.hr/registar-diploma/provjera>;
- Камерун: <https://camgceb.org/> (верифікація результатів іспитів поточного року);
- Франція: цей вебсайт видає сертифіковані цифрові сертифікати та надає послуги з перевірки третіми сторонами академічних ступенів Brevet, CAP, BEP, Baccalauréat та BTS: <https://diplome.gouv.fr/sanddiplome/login>;
- Гамбія: Західноафриканська екзаменаційна рада (WAEC, West African Examinations Council): <https://app.waecgambia.org/resultchecker/resultchecker.aspx>;
- Гана: Західноафриканська екзаменаційна рада (WAEC, West African Examinations Council): <https://ghana.waecdirect.org/>;
- Гвінея: вебсайт перевірки університетських дипломів: <https://diplome.gov.gn/>;
- Індія:
 - Центральна рада середньої освіти: www.cbse.nic.in;
 - Результати в Індії: www.indiaresults.com;
- Міжнародний бакалаврат (верифікація результатів іспитів): www.ibo.org/;
- Кенія: KNEC: www.knec.ac.ke/;
- Литва: за згодою власника диплома можна перевірити дипломи та сертифікати загальної та професійно-технічної освіти (включно з атестатами зрілості), видані з 1 травня 2023 року, через Реєстр дипломів, сертифікатів та кваліфікацій: www.dakpr.smm.lt/aikos2-dakpr/edocSearch.xhtml;
- Молдова: сервіс верифікації кваліфікацій Молдови: <https://ctice.md/verif/>;
- Нова Зеландія: Новозеландський реєстр досягнень (NZROA, New Zealand Record of Achievement) це офіційна виписка новозеландських кваліфікацій та стандартів особи, про які повідомляють NZQA освітні установи. Електронну копію NZROA здобувача освіти можна перевірити за допомогою інструмента перевірки NZROA: www2.nzqa.govt.nz/qualifications-and-standards/access-your-results/verify/;
- Нігерія:
 - WAEC: www.waecdirect.org/;
 - NECO: <https://everify.neco.gov.ng/>;
- Норвегія: Реєстр дипломів (Vitnemålsportalen): www.vitnemalsportalen.no/english/;
- Пакистан (HEC):
 - Результати середньої та проміжної атестації часто можна перевірити на вебсайті установи, що їх видала, наприклад, результати BISE Lahore: www.biselahore.com;

- Верифікація академічного ступеня - портал Комісії з вищої освіти (HEC, Higher Education Commission):
www.hec.gov.pk/english/Pages/default.aspx;
<https://eservices.hec.gov.pk/#/degree-verification/main>;
- Верифікація для Університету Пенджабу:
<https://pu.edu.pk/home/results>;
- Румунія: www.ebacalaureat.ro;
- Сьєрра-Леоне (WAEC): www.waecsierra-leone.org/ResultChecker/;
- Сирія:
 - Перевірити результати іспитів учнів середньої школи можна на вебсайті Міністерства освіти: <https://moed.gov.sy/>. Лише результати з 2014 року доступні онлайн;
 - Міністерство вищої освіти та наукових досліджень Сирії має базу даних докторських дисертацій:
<https://mohe.gov.sy/researchMc-PH-DB/searchPH.php>;
- Південна Африка:
 - Південноафриканський орган з питань кваліфікацій (SAQA, South African Qualifications Authority) <https://verisearch.saqa.org.za/>;
 - Департамент базової освіти: www.education.gov.za/ (розділ «Matric Results»);
- Танзанія: результати ACSEE можна переглянути на вебсайті Екзаменаційної ради Танзанії: www.necta.go.tz/;
- Україна: сервіс верифікації:
<https://info.edbo.gov.ua/edu-documents/>.

Джерела зразків документів національного формату для конкретних країн

- Австралія:
www.education.gov.au/quality-and-legislative-frameworks/resources/guidelines-presentation-ahags;
 - Франція: cache.media.enseignementsup-recherche.gouv.fr/file/43/59/0/annexe9139_367590.pdf (лише академічні ступені);
 - Литва: www.aikos.smm.lt/Puslapiai/Pradinis.aspx;
 - Україна: <https://osvita.net/ua/>;
 - Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії:
<https://hear.ac.uk/>.
- Примітка: лише обмежена кількість країн використовує національні формати для своїх кваліфікацій вищої освіти.

Доступ до неактивних або застарілих вебсайтів

У деяких випадках доступ до старих і недіючих вебсайтів можна отримати за допомогою Wayback Machine: <https://web.archive.org/>, щоб перевірити логотип, назву установи, пропонувані програми тощо.

6. Мета визнання

У цьому розділі викладено основні цілі, з якими може бути подано заявку на визнання, та пояснено роль мети у прийнятті рішень про визнання. На практиці фахівці з питань вступу мають справу переважно з академічною метою визнання. Тому цей розділ слугує для кращого розуміння того, як слід враховувати мету в академічному визнанні.

Блок-схема: Мета визнання

Вступ

Мета визнання

Визнання іноземних кваліфікацій може бути необхідним для різних цілей, найпоширенішими з яких є доступ до подальшої освіти та навчання (академічне визнання) та/або вихід на ринок праці (професійне визнання).

Академічне визнання

Академічне визнання означає визнання періодів навчання або кваліфікацій, присвоєних закладом освіти, з метою надання особі можливості продовжити чи розпочати навчання, або використовувати академічне звання.

Оцінка іноземної кваліфікації та мета визнання

Під час оцінки іноземної кваліфікації важливо враховувати мету визнання, щоб забезпечити точність і релевантність оцінки. Оцінка та визнання кваліфікації для виходу на ринок праці або оцінка регульованої професії може відрізнятися від оцінки та визнання кваліфікації для вступу на подальше навчання. Рішення щодо академічного визнання також може відрізнятися залежно від рівня та спеціалізації конкретної навчальної програми, на яку подається заявка про вступ. Іншими словами,

оцінка необхідних результатів навчання та компетентностей, пов'язаних із отриманою кваліфікацією, може відрізнятися залежно від мети визнання.

Рекомендації

1. Визначте мету, з якою заявник прагне отримати визнання. На яку програму подається заявник?
2. Перевірте, чи відповідає кваліфікація заявника вимогам навчальної програми, на яку він подає заявку. Якщо заявник не відповідає вимогам, розгляньте, чи становить це суттєву різницю, див. розділ 9 «Суттєва та несуттєва різниця».

Зверніть увагу, що АКВ – а отже, і поняття суттєвої різниці – застосовується лише до вимог щодо доступу, які визначають, чи достатні кваліфікації заявника для вступу на програму, а не до додаткових вимог відбору, які установи можуть встановлювати в деяких системах. Див. розділ 9 «Суттєва та несуттєва різниця» та розділ 12 «Практики та процедури інституційного визнання».

Приклад 6.1 – Враховуйте мету визнання

Зазвичай вимоги до вступу для заявників, які отримали кваліфікацію в рамках національної системи освіти, є чітко визначеними та прозорими. Можуть навіть існувати чіткі правила та норми, що застосовуються до певних типів національних кваліфікацій.

Щоб створити ефективні та прозорі процедури вступу для заявників із іноземними кваліфікаціями, слід прагнути перетворити національні та інституційні вимоги до вступу на набір порівняльних вимог, які повинні виконувати заявники з іноземними кваліфікаціями, щоб мати хороші шанси на успішне завершення програми. Оскільки вимоги до вступу на бакалаврську програму зі стоматології значно відрізнятимуться від вимог до вступу до магістерської програми з бізнес-адміністрування, мета визнання значною мірою визначає результат процесу визнання.

Для забезпечення ефективних і прозорих процедур вступу заявників з іноземними кваліфікаціями рекомендується адаптувати національні та інституційні вимоги до порівняльного набору стандартів для іноземних кваліфікацій. Це збільшує ймовірність того, що такі заявники успішно завершать програму. Наприклад, одна з ключових вимог – підтвердження рівня володіння мовою викладання – зазвичай є однаковою

для різних навчальних програм. Однак інші вимоги значно відрізняються залежно від програми. Вимоги до вступу на бакалаврську програму зі стоматології значно відрізнятимуться від вимог до магістерської програми з бізнес-адміністрування. Зрештою, мета визнання значною мірою визначає результат процесу визнання.

Приклад 6.2 – Врахування відповідності вимогам до вступу

Важливо визначити пріоритетність кроків, що ведуть до процедури визнання. Почніть з перевірки відповідності найменш складним вимогам, таким чином уникнувши неефективної процедури визнання у випадках, коли заявник не відповідає іншим вимогам до вступу, які легко перевірити.

Заявники на певну програму зазвичай повинні відповідати ряду вимог до вступу. Академічне визнання є лише однією з них, але це може бути трудомістким процесом. Тому перед його початком слід перевірити готовність заявника. Наприклад, заявник зазвичай повинен продемонструвати володіння мовою викладання. Якщо його/її рівень володіння мовою не відповідає вимогам до вступу на програму, продовження процедури визнання вже не буде доцільним.

3. Визначте право (права) доступу до кваліфікації в країні, що її видала. Деякі кваліфікації можуть надавати обмежений доступ до вищої освіти в країні походження. Такі обмеження можуть застосовуватися до певних рівнів програм, конкретних типів закладів вищої освіти та/або певних галузей навчання. Залежно від того, що студент бажає вивчати, такі самі обмеження можуть бути застосовані у вашій установі.

Зверніть увагу, що різниця в правах доступу може становити суттєву різницю. Це може бути особливо актуально в контексті автоматичного визнання (див. розділ 16 «Автоматичне визнання»). Однак за відсутності будь-яких сумнівів, що саме доступ становить суттєву різницю, оцінка повинна продовжуватися.

Приклад 6.3 – Врахування випадків обмеженого доступу

Заявник подає професійно-орієнтовану кваліфікацію в галузі комп'ютерних наук. У своїй країні заявник може або вийти на ринок праці в професійній сфері, що відповідає його кваліфікації, або отримати доступ до закладу вищої освіти, але тільки за відповідним напрямом. Фахівець з питань вступу закладу вищої освіти в іншій країні надає повне визнання для вступу на бакалаврську програму з інформатики. Однак, якщо заявник прагнув вступити на бакалаврську програму з медицини, фахівець з питань вступу повідомив би про суттєву різницю в профілі та результатах навчання для цілей вступу.

4. Рішення про визнання, підготовлене для заявника, повинно містити чітку та прозору інформацію і конкретно зазначати мету визнання. Див. розділ 11 «Прозорість та надання інформації» щодо повідомлення рішення про визнання.

Зверніть увагу, що рішення про визнання повідомляється заявнику лише після розгляду суттєвих відмінностей (див. розділ 9, «Суттєва та несуттєва різниця»), а також, якщо застосовується, часткового або альтернативного визнання (див. розділ 10, «Альтернативне визнання та право на апеляцію»).

Приклад 6.4 – Вкажіть мету визнання у рішенні про визнання

Приймальна комісія закладу вищої освіти в країні А надає таку інформацію у рішенні про визнання заявнику, який має кваліфікацію країни Б:

- мету визнання (зазначаючи, на яку програму у закладі вищої освіти країни А здійснюється вступ);
- порівняння кваліфікації з країни Б із конкретною кваліфікацією в системі освіти країни А. Якщо кваліфікація не повністю відповідає певному рівню в системі освіти країни А, в оцінці вказується рівень у вигляді певної частини (або кількості кредитів) навчальної програми в країні А;
- рішення про повне, часткове або альтернативне визнання (з поясненням суттєвої різниці);
- інформація про часткове визнання (можливість подати заявку на перезарахування кредитів на основі кваліфікації з країни Б) або альтернативне визнання (можливість подати заявку на іншу програму в подібній галузі, яка краще відповідає кваліфікації заявника).

5. Якщо заявник подає заявку на визнання з метою, що відрізняється від тієї, яка була зазначена в попередній заяві про визнання, рекомендується провести повторну оцінку.

Приклад 6.5 – Провести нову оцінку для іншої мети визнання

Власнику академічного ступеня бакалавра гуманітарних наук не було надано повного визнання для вступу на післядипломну освітню програму, яка вимагає попереднього отримання високоспеціалізованого ступеня у відповідній галузі. Потім заявник подає заявку на іншу післядипломну освітню програму в тому ж закладі вищої освіти, яка вимагає лише загального академічного ступеня бакалавра. Фахівець з питань вступу звертається до раніше зібраної інформації в заяві (наприклад, підтвердження статусу акредитації та автентичності кваліфікації), коригує мету визнання у рішенні про визнання та видає нову оцінку кваліфікації, цього разу надаючи повне визнання.

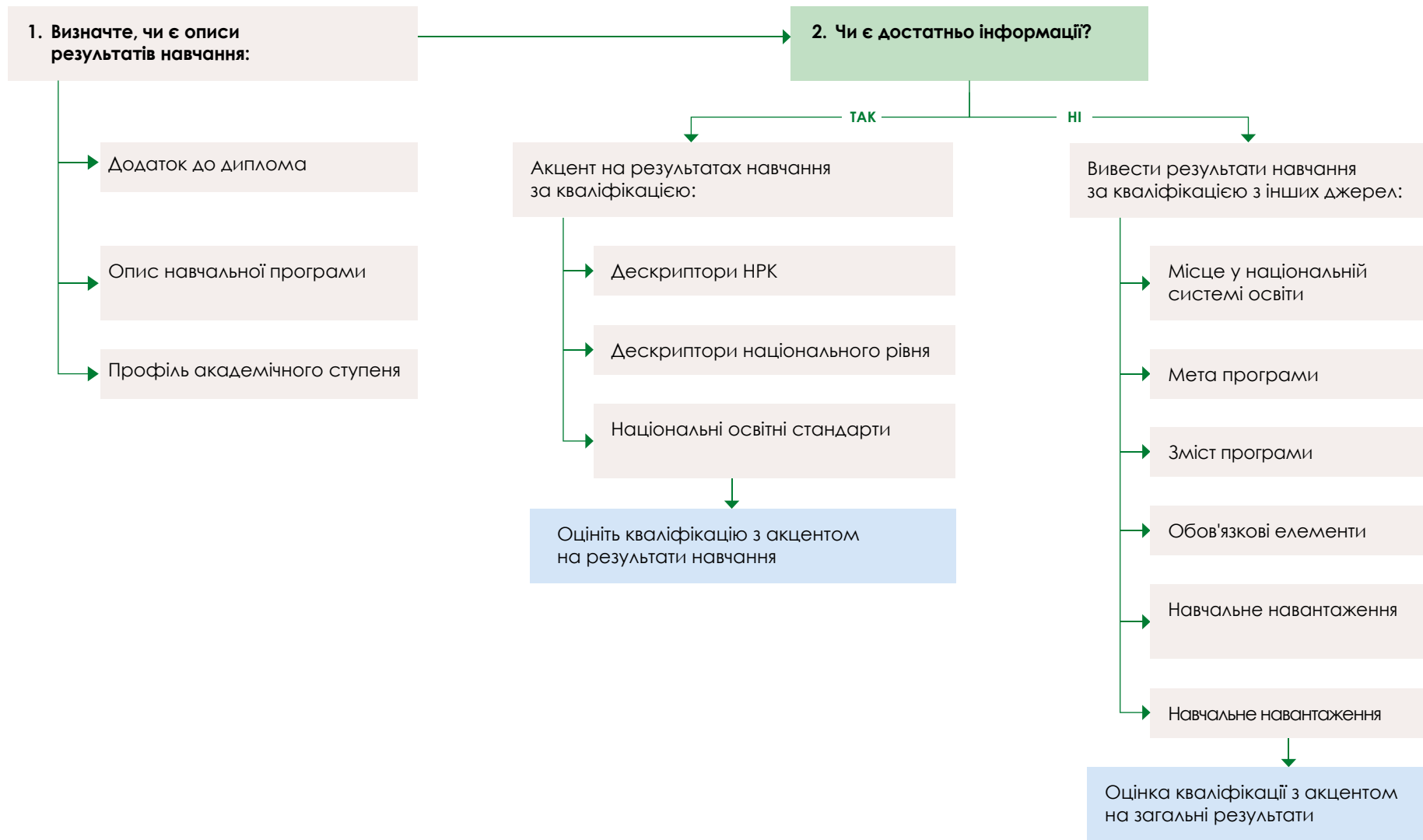

7. Результати навчання

Результати навчання сприяють визнанню іноземних кваліфікацій, дозволяючи проводити процес визнання на основі детальної оцінки формальних критеріїв іноземної кваліфікації, але також беручи до уваги те, що людина знає, розуміє і вміє робити. У цьому розділі подано короткий огляд поняття результатів навчання та надано рекомендації щодо використання результатів навчання у процесі визнання.

Блок-схема: Результати навчання

Вступ

Результат навчання – це твердження про те, що здобувач освіти повинен знати, розуміти та вміти продемонструвати після завершення процесу навчання. Результати навчання можуть бути сформульовані для окремого модуля або компонента програми, повної програми навчання, рівня кваліфікації в цілому (дескриптор) або будь-чого між ними.

На практиці вираз «результат навчання» також широко використовується в більш загальному сенсі для позначення загального результату програми, а не в вузькому сенсі технічного твердження, як описано тут. Важливо зазначити, що хоча описи результатів навчання за програмою не завжди надаються, їх часто можна сформулювати на основі загальних даних.

Наразі використовуються різні системи опису результатів навчання. Результати навчання відіграють важливу роль у національних та загальних системах кваліфікацій (докладніше інформацію див. у [розділі 15 «Рамки кваліфікацій»](#)).

Наприклад, загальні результати навчання пов'язано з циклами або рівнями РК ЄПВО та ЄРК. Національні системи кваліфікацій використовують: дескриптори кваліфікації (результати навчання у вигляді загальних описів різних типів кваліфікацій); дескриптори рівнів (результати навчання

у вигляді загальних описів різних рівнів); або національні освітні стандарти (результати навчання, що описують специфічні для предмета характеристики та стандарти програм).

Результати навчання можна поділити на предметні результати навчання, які пов'язані з предметною дисципліною, та загальні результати навчання, які можна переносити з однієї академічної дисципліни на іншу.

Результати навчання на рівні програми мають різні застосування:

- Вони важливі для академічного персоналу при розробці навчальних програм, оскільки забезпечують чіткі цілі програми;
- Вони корисні для майбутніх студентів, оскільки надають прозору інформацію про те, чого можна очікувати від конкретної навчальної програми;
- Після отримання кваліфікації випускники можуть надавати роботодавцям та компетентним органам з визнання кваліфікацій, відповідну інформацію щодо своїх здібностей.

Інформацію про результати навчання на рівні програми можна знайти у:

- додатку до диплома;
- описі навчальної програми (зазвичай доступному на вебсайтах або в каталогах закладів вищої освіти);
- профілі академічного ступеня (якщо такі є).

Загальна інформація про результати навчання для конкретних типів і рівнів кваліфікацій міститься в таких елементах національних рамок кваліфікацій:

- Національні дескриптори кваліфікацій;
- Національні дескриптори рівнів;
- Національні освітні стандарти.

Хоча перелічені вище джерела інформації стосуються результатів навчання на різних рівнях специфіки, всі вони важливі в процесі визнання іноземної кваліфікації.

У багатьох випадках у супровідній документації, такій як перелік предметів або транскрипт, не міститься пряма інформація щодо результатів навчання. Навіть розділ 4.2 (результати навчання за програмою) шаблону додатка до диплома 2018 року (див. розділ 14 «Додаток до диплома»), який призначений для надання «детальної інформації про результати навчання, знання, навички, компетентності», не завжди містить чіткий перелік результатів навчання.

Коли результати навчання враховуються при оцінці іноземної кваліфікації, процедура визнання зосереджується на досягнутих результатах та отриманих компетентностях, а не лише на вхідних критеріях програми, таких як навчальне навантаження та зміст.

Головне питання, яке задаватимуть випускникам, більше не буде: «Що ви зробили, щоб отримати кваліфікацію?», а скоріше: «Що ви можете зробити, тепер, коли ви отримали кваліфікацію?».

Рекомендації

1. З'ясуйте, чи є опис результатів навчання для даної кваліфікації. Цю інформацію можна знайти в:

- додатку до диплома (розділ 4.2) або аналогічних документах, таких як транскрипт;
- описі навчальної програми (зазвичай доступно на вебсайтах або в каталогах закладів вищої освіти);
- реєстрах кваліфікацій (наприклад, литовський aikos www.aikos.smm.lt/en);
- інших джерелах, таких як профіль академічного ступеня.

Примітка: Не слід автоматично робити висновок, що невідповідність переліку результатів навчання між двома програмами означає суттєву різницю.

Обережно інтерпретуйте інформацію, що міститься у переліках результатів навчання, оскільки їх написання та перелік залишаються відносно новою розробкою для закладів вищої освіти багатьох країн. Наприклад, важливий результат навчання за програмою міг бути пропущений укладачами переліку, незважаючи на те, що він є очевидним з іншої інформації про програму. Результати навчання, віднесені до конкретної програми, завжди слід розглядати в контексті загальних результатів навчання, віднесених до кваліфікацій цього рівня (як зазначено в національних дескрипторах кваліфікації та дескрипторах рівнів).

Приклад 7.1 – Використання результатів навчання для виявлення додаткових елементів кваліфікацій

Заявник подав профіль академічного ступеня, який містить орієнтований на студента опис конкретної бакалаврської програми з фізики з акцентом на результатах програми. Зазвичай профілі академічних ступенів не містять переліку вивчених предметів, який переважно можна знайти у транскрипті або додатку до диплома. Натомість перелічені компетентності програми та результати навчання надають детальну інформацію про здібності студента. Ця інформація є особливо корисною для компетентних органів з визнання, які самі є обізнаними в галузі фізики, наприклад, співробітники університету, відповідальні за магістерські програми з фізики. Компетентні органи з визнання, які надають лише загальні оцінки кваліфікацій, можуть використовувати цей профіль академічного ступеня для того, щоб зробити висновок щодо загальності та охоплення бакалаврської програми з фізики, яка має сильний акцент на теорію і дослідження, що свідчить про більш академічний, ніж професійний характер кваліфікації доступ до будь-якого типу магістерської програми з фізики, зокрема магістерські програми, орієнтовані значною мірою на дослідження, в принципі не повинен становити проблеми.

2. За відсутності інформації про результати навчання, зробіть висновок про результати кваліфікації на основі іншої, більш доступної інформації, такої як:

- Місце кваліфікації в національній системі освіти або рамках кваліфікацій;
- Мета програми;
- Зміст програми;
- Обов'язкові елементи (наприклад, дипломна робота або дисертація);
- Права, пов'язані з кваліфікацією; та
- Навчальне навантаження програми.

Приклад 7.2 – Використання результатів навчання з конкретного предмета для доступу до певної навчальної програми

Заявник подав кваліфікацію для вступу на магістерську програму з фізики. На підставі переліку предметів у транскрипті, у фахівця з питань вступу склалося враження, що програма може бути переважно професійно орієнтованою. Документи заявника також містять інформацію про профіль програми (див. розділ 2, «П'ять елементів кваліфікації»), зосередженого на результатах навчання за програмою.

Фахівець з питань вступу використовує цю інформацію і робить висновок, що заявник закінчив загальну і широку бакалаврську програму з фізики, з сильним теоретичним акцентом і елементом досліджень. Ці фактори свідчать про те, що кваліфікація є більш академічною, ніж професійною. Тому суттєвої різниці у доступі до будь-якого типу магістерської програми з фізики не виявлено. Як показує цей приклад, результати навчання з конкретного предмета можуть бути особливо корисними для визначення того, чи має студент навички та компетентності, необхідні для наступного етапу навчання.

Приклад 7.3 – Використання загальних результатів навчання для розуміння кваліфікації

Фахівець з питань вступу вперше отримує певну кваліфікацію з Мальти і звертається до опису рівнів Мальтійської рамки кваліфікацій (MQF, Malta Qualifications Framework). MQF надає огляд результатів усіх восьми мальтійських рівнів з точки зору знань, навичок, компетентностей та результатів навчання. Таким чином, фахівець з питань вступу отримує перше уявлення про загальні результати навчання цієї мальтійської кваліфікації та про відмінності між рівнями.

Приклад 7.4 – Використання результатів навчання для розуміння взаємозв'язку між кваліфікаціями

У деяких системах освіти (зокрема в Ірландії) існує розрізнення між бакалаврськими академічними ступенями з відзнакою та звичайними академічними ступенями. Однак ці відмінності варіюються від країни до країни. Вивчаючи національні дескриптори кваліфікацій ірландського звичайного академічного ступеня та ірландського академічного ступеня бакалавра з відзнакою, фахівець з питань вступу може отримати загальне уявлення про результати навчання за обома типами ірландських академічних ступенів бакалавра, щоб зрозуміти, чим ці кваліфікації відрізняються одна від одної. Наприклад, на основі цієї інформації, фахівець з питань вступу може визначити, чи може будь-яка з цих кваліфікацій, в принципі, надати доступ до магістерських або PhD програм у приймаючій країні.

Приклад 7.5 – Використання результатів навчання для визнання кваліфікацій з різною метою

Академічний ступінь у галузі медицини, який формально є ступенем першого циклу в країні, що його видає (після закінчення навчання присвоюється звання бакалавра), дає доступ до професії лікаря в цій країні. Власник кваліфікації переїжджає до іншої країни, де програми з медицини поділяються на два цикли і лише другий цикл (магістратура) дає доступ до професії лікаря. Однак результати навчання, досягнуті власником цього академічного ступеня бакалавра, є порівнянними з результатами навчання, досягнутими за кваліфікацією другого циклу (магістратура) в країні прийому. У цій ситуації, якщо це дозволяє національне законодавство приймаючої країни, академічний ступінь може бути визнаний для професійних цілей.

8. Кредити, оцінки, накопичення кредитів та перезарахування кредитів

У цьому розділі подано загальний огляд поняття кредитів та їхнього зв'язку з навчальним навантаженням і результатами навчання. Також викладено основні елементи процесів накопичення кредитів та перезарахування кредитів, а також способи інтерпретації кредитів під час оцінки. Розглядається оцінювання та його вплив на визнання, а також рекомендації щодо застосування цих концепцій на практиці.

Блок-схема: Процедура кредитів, оцінок, накопичення кредитів та перезарахування кредитів

Кредити

Під час інтерпретації отриманих кредитів враховуйте наступне:

1. Визнавайте кредити з гарантованою якістю, як свідчення успішно завершеного обсягу навчання та/або досягнутих результатів навчання.
2. Використовуйте основні принципи іноземної кредитної системи: мінімальна кількість кредитів для завершення програми та навчального року
3. Використання декількох кредитних систем: визначте, як конвертувати ці системи
4. На якому рівні були отримані кредити?
5. Чи це становить цілісну програму чи частину програми?
6. Якщо кредитна система відсутня, врахуйте:
 - час, необхідний для завершення програми
 - кількість одиниць/предметів за семестр
 - рівень програми

7. Інтерпретуйте отримані кредити

8. Визначайте навчальне навантаження кваліфікації або окремого досягнення командної роботи

Оцінки

Враховуйте наступне:

1. Інтерпретуйте оцінки в контексті системи освіти, в якій було отримано кваліфікацію або результати навчання
2. Використовуйте оцінки лише як показник загальної успішності студента
3. Порівнюйте іноземні оцінки з власними на основі статистичного розподілу оцінок

7. Інтерпретуйте отримані оцінки

8. Визначайте якість навчальних досягнень та оцініть результати

Вступ

Кредити

Кредити використовуються для вимірювання обсягу навчання на основі досягнення результатів навчання та/або пов'язаного з ними навчального навантаження, виміряного в часі. Вони нараховуються здобувачу освіти після успішного завершення певного модуля навчальної програми та/або повної програми.

У системах, заснованих на компетентностях, кредити не обов'язково мають кількісний аспект навчального навантаження, а скоріше засвідчують досягнення набору результатів навчання, оскільки кредити можна отримати не тільки в аудиторії, а й на основі оцінки та валідації попереднього навчання. Такі кредитні системи дозволяють визнавати навчання, здобуте гнучким шляхом та підтримують навчання впродовж життя.

Кредити зазвичай не враховують рівень успішності (оцінки), якщо інше не зазначено, але прохідні оцінки є свідченням того, що результати навчання, які ведуть до нарахування кредитів, було оцінено як досягнуті.

У різних системах та на різних рівнях освіти по всьому світу існують різні кредитні системи. Кредитна система може бути обмежена однією установою, конкретним національним контекстом або може застосовуватися в різних національних системах освіти, таких як Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЕКТС).

Слід зазначити, що не всі системи та/або установи розробили кредитні системи і можуть досі вимірювати навчальне навантаження студентів у годинах або не включати жодних вказівок щодо навчального навантаження для окремих модулів. Це не слід вважати суттєвою різницею, яка може призвести до відмови у визнанні кваліфікації та/або періодів навчання.

Накопичення кредитів

Накопичення кредитів – це термін, який використовується для опису процесу збору кредитів, що нараховуються за навчальні досягнення в рамках програми. Після успішного накопичення певної кількості кредитів з необхідних предметів, здобувач освіти може успішно завершити семестр, навчальний рік чи повну навчальну програму, або короткий самостійний курс (наприклад, у випадку мікрокваліфікацій). Процес накопичення кредитів визначається кредитною системою, в якій він функціонує, і часто дозволяє гнучко підходити до навчання. Процес накопичення кредитів може відрізнятися в різних кредитних системах. Кредити накопичуються на різних рівнях, причому рівень кредитів є показником відносних вимог до навчання та самостійності здобувачів освіти. Зазвичай, чим вищий ступінь самостійності здобувача освіти, тим вищим буде рівень кредитів.

Перезарахування кредитів

Накопичення кредитів означає збір кредитів в рамках однієї кредитної системи. У більшості випадків перезарахування кредитів означає процес перезарахування кредитів, отриманих в одній кредитній системі або установі

до іншої, з тією ж метою досягнення певної кількості кредитів для отримання конкретної кваліфікації. Таким чином, перезарахування кредитів може сприяти визнанню попереднього навчання і може бути фундаментальним інструментом, коли йдеться про навчання впродовж життя та мобільність.

Успішне перезарахування кредитів між системами освіти може бути досягнуте завдяки угодам між різними органами, що присвоюють кваліфікації, та/або освітніми провайдерами. Кредитні рамки можуть сприяти взаємному визнанню вимірюваного навчання. Це може заохочувати до подальшого навчання, дозволяючи студентам переходити між закладами або всередині них без переривання навчання або необхідності повторювати іспити, а також вести чіткий облік досягнень.

Для спрощення перезарахування кредитів між різними системами освіти було розроблено низку кредитних систем, таких як Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) для вищої освіти та Європейська кредитна система для професійної освіти і навчання (ECVET) для професійної освіти в Європі. Однією з ключових переваг використання спільної або подібної системи кредитів є те, що вона може полегшити студентам вступ до міжнародної освітньої арени та підвищити мобільність.

Рамки кваліфікацій зосереджуються на кредитах, що присвоюються певному рівню кваліфікації, і забезпечують гнучкість шляхів навчання, сприяючи накопиченню кредитів та їхнього перезарахування на національному рівні.

Оцінки

Оцінки описують якість навчальних досягнень і характеризують успішність студента на певному рівні. Система оцінювання зазвичай включає діапазон чисел, відсотків, літер або описових характеристик, що вказують на рівень досягнень, таких як «незадовільно», «задовільно» або «добре». Системи оцінювання та критерії виставлення оцінок різняться між системами освіти і часто між різними рівнями освіти. Оцінки можуть виставлятися на основі внутрішньої (інституційної) оцінки або зовнішнього іспиту, або обох. Вони можуть бути критеріально-орієнтованими (коли оцінка відображає результат учня відносно абсолютної шкали) або нормо-орієнтованими (коли оцінка відображає результат учня відносно результатів попередніх груп учнів). Сама природа систем оцінювання та культури оцінювання ускладнює, а то й унеможлиблює, точне переведення оцінок з однієї системи в іншу.

В рамках ЄКТС Європейський Союз спробував вирішити цю проблему, запропонувавши таблицю оцінювання, яка надає інформацію про результати заявника у порівнянні з референтною групою (когортою). Опис процедури можна знайти в Довіднику користувача ЄКТС (2015) (див. англійську версію), сторінки 80-81.

Рекомендації

Кредити та перезарахування кредитів

1. Визнайте кредити з гарантованою якістю, як показник обсягу успішно завершеного навчання та навчального навантаження модулів у рамках навчальної програми.
2. Якщо іноземна програма використовує іншу кредитну систему, використовуйте основні принципи іноземної кредитної системи, такі як мінімальна кількість кредитів, необхідних для завершення програми та для завершення навчального року. За допомогою цієї інформації ви можете визначити, як іноземні кредити можуть бути перетворені або інтерпретовані у вашій власній кредитній системі.

Приклад 8.1 – Прив'язка іноземних кредитів до вашої національної кредитної системи

Заявник пред'являє академічний ступінь бакалавра з країни Q, що налічує 120 кредитів Q. Виявляється, що 30 кредитів Q відповідають 1 року академічного навчання. Маючи цю інформацію, фахівець з визнання в країні P (яка використовує кредити ЄКТС) перевіряє кількість кредитів Q, витрачених на предмети на бакалаврській програмі, і приблизно перераховує 1 кредит Q на 2 ЄКТС. Цих оцінок повинно бути достатньо, щоб надати уявлення про навчальне навантаження різних частинах програми без розбиття кредитів на менші одиниці, такі як години навчання або контактні години.

3. Перевірте, чи існують різні кредитні системи у межах однієї країни і чи була система змінена в певний момент часу. Якщо так, визначте, як ці системи можна перетворити одна в одну та у вашу національну кредитну систему.

Приклад 8.2 – Перетворення старих кредитних систем

Заявник подає стару кваліфікацію з країни N, де кредитна система змінилася з «навчальних балів» (де один навчальний бал відповідав одному тижню роботи, а навчальний рік складався з 42 тижнів) на Європейську кредитну трансферно-накопичувальну систему (ЄКТС). Фахівець з питань вступу з'ясовує, що кредити, використані в цій кваліфікації є колишніми навчальними балами, і що в країні N для перетворення навчальних балів в Європейську кредитну трансферно-накопичувальну систему (ЄКТС) використовувався коефіцієнт перетворення $60/42 = 1,4$. Працюючи в системі ЄКТС, фахівець з питань вступу застосовує той самий коефіцієнт до кредитів, поданих заявником.

4. Враховуйте, на якому рівні були отримані кредити: наприклад, кредити, здобуті на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, можуть відрізнятися від кредитів, отриманих на другому (магістерському) рівні вищої освіти (див. приклад 8.3).

Приклад 8.3 – Врахування рівня кредитів

Заявник з країни X подає заявку на перезарахування кредитів у магістерській програмі в установі країни Y. Після вивчення транскрипту заявника стає зрозуміло, що заявник прагне здійснити перезарахування кредитів за курси, прослухані як на рівні магістратури, так і на рівні бакалаврату. Кредити рівня бакалаврату можуть бути прийняті, якщо це дозволено правилами магістерської програми, що пропонується вашою установою. І навпаки: ви можете вирішити не приймати ці кредити, якщо ваша установа не дозволяє застосовувати кредити, отримані на рівні бакалаврату, для отримання академічного ступеня магістра.

5. Перевірте, чи сукупність кредитів дійсно становить цілісну програму (або частину програми), у порівнянні з кредитами, які можна поєднувати вітчизняним студентам. Ви не зобов'язані приймати будь-яку сукупність кредитів, отриманих студентом, особливо якщо ці кредити було отримано в різних закладах вищої освіти і не є частиною однієї програми.

Приклад 8.4 – Накопичення кредитів

Заявник подає транскрипт з оцінками за навчальний курс, в якому зазначено 180 ЄКТС, отриманих на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, що еквівалентно трьом рокам навчання. Однак підсумкового документа про освіту немає, тому незрозуміло, чи студент фактично склав випускний іспит. Можливо, студент отримав додаткові кредити за вибіркові дисципліни, тоді як деякі обов'язкові дисципліни все ще відсутні. Це може стати причиною того, що у транскрипті буде зазначено, що накопичено 180 ЄКТС, проте не свідчитиме про завершеність програми. Відповідно, рішення про визнання призупиняється до отримання остаточного академічного ступеня або іншого прийняттого доказу про завершення здобуття академічного ступеня.

Оцінки

Залежно від конкретної системи освіти, оцінки можуть мати або не мати прямого впливу на оцінку певної кваліфікації. При розгляді оцінок, отриманих в іноземній системі, слід:

1. Розглядати оцінки в контексті системи освіти, в якій було отримано кваліфікацію або результати навчання. Пам'ятати, що критерії оцінювання та розподіл оцінок можуть значно відрізнятися, а порівняння оцінок з різних систем оцінювання може бути проблематичним.

Тому, можливо, розумно використовувати оцінки лише як показник загальної успішності здобувача освіти, а не як числового засіб, який легко перевести у власну систему оцінювання.

Приклад 8.5 – Оцінки та визнання

Заявник надає кваліфікацію та транскрипт. Згідно з інформацією про систему оцінювання, що використовується в країні заявника, успішність студента є досить низькою.

Однак студент виконав загальні вимоги програми і отримав остаточну кваліфікацію. Таким чином, може бути прийнято відповідне рішення про визнання. Конкурентоспроможність процесу вступу та те, чи враховуються оцінки, визначатимуть, чи може студент бути прийнятий.

2. Визначте, чи мають оцінки прямий вплив на права іноземної кваліфікації в системі освіти країни походження. Залежно від ситуації у вашій системі, ви можете враховувати це у своєму рішенні щодо оцінки та визнання.

Приклад 8.8 – Оцінювання: вплив у країні походження

У країні Р для доступу до магістерських програм необхідний академічний ступінь бакалавра із середнім балом не менше 12 з 15. Заявник подає заявку на вступ до магістерської програми в країні Q і пред'являє академічний ступінь бакалавра з країни Р із середньою оцінкою 11. Фахівець з питань вступу може повідомити заявника, що існує суттєва різниця, оскільки ця кваліфікація не дає права на вступ до магістерських програм у країні Р. З іншого боку, якщо правила доступу та вступу до установи в країні Q не базуються на отриманих оцінках, фахівець з питань вступу може вирішити, що бакалаврський ступінь сам по собі є достатньою підготовкою для магістерської програми і дозволяє прийняти заявника на програму.

іноземних оцінок з вашими власними. Якщо у вас наявні такі таблиці оцінювання, також рекомендується надати до них доступ своїм здобувачам освіти. Проект EGRACONS розробив зручний вебінструмент для перерахунку оцінок.

3. У випадках, коли для вашої оцінки необхідне перетворення системи оцінювання, ви повинні базувати своє порівняння іноземних оцінок з вашими власними оцінками на статистичному розподілі оцінок, а не на лінійному порівнянні шкал оцінювання.

У випадках, коли документація заявника містить надійну інформацію про статистичний розподіл оцінок за завершеною програмою (наприклад, у вигляді таблиці оцінювання ЄКТС або подібного інструменту), ви можете використовувати цю інформацію для отримання більш точного оцінювання оцінок, отриманих заявником. Для цього необхідно, щоб у вашій установі була подібна таблиця оцінювання для порівняння

**Приклад 8.7 – Використання таблиці оцінювання
(взято з посібника користувача ЄКТС 2009)**

Система оцінок А	Відсоток*	Система оцінювання Б	Відсоток*
30 lode	5.6%	1	20%
30	15.7%	2	35%
29	0.5%	3	25%
28	12.3%	4	20%
27	11.8%		
26	9.0%		
25	8.2%		
24	11.3%		
23	2.7%		
22	6.0%		
21	2.3%		
20	5.7%		
19	1.9%		
18	6.9%		
Всього	100%	100%	

* На основі загальної кількості оцінок, виставлених
у відповідній освітній програмі

З цього прикладу бачимо, що оцінка 30 за шкалою А повинна бути переведена в оцінку 1 за шкалою Б. Оцінка 2 за шкалою В буде переведена в оцінки 26-29 (середня 27) за шкалою країни або системи А.

Джерела та посилання

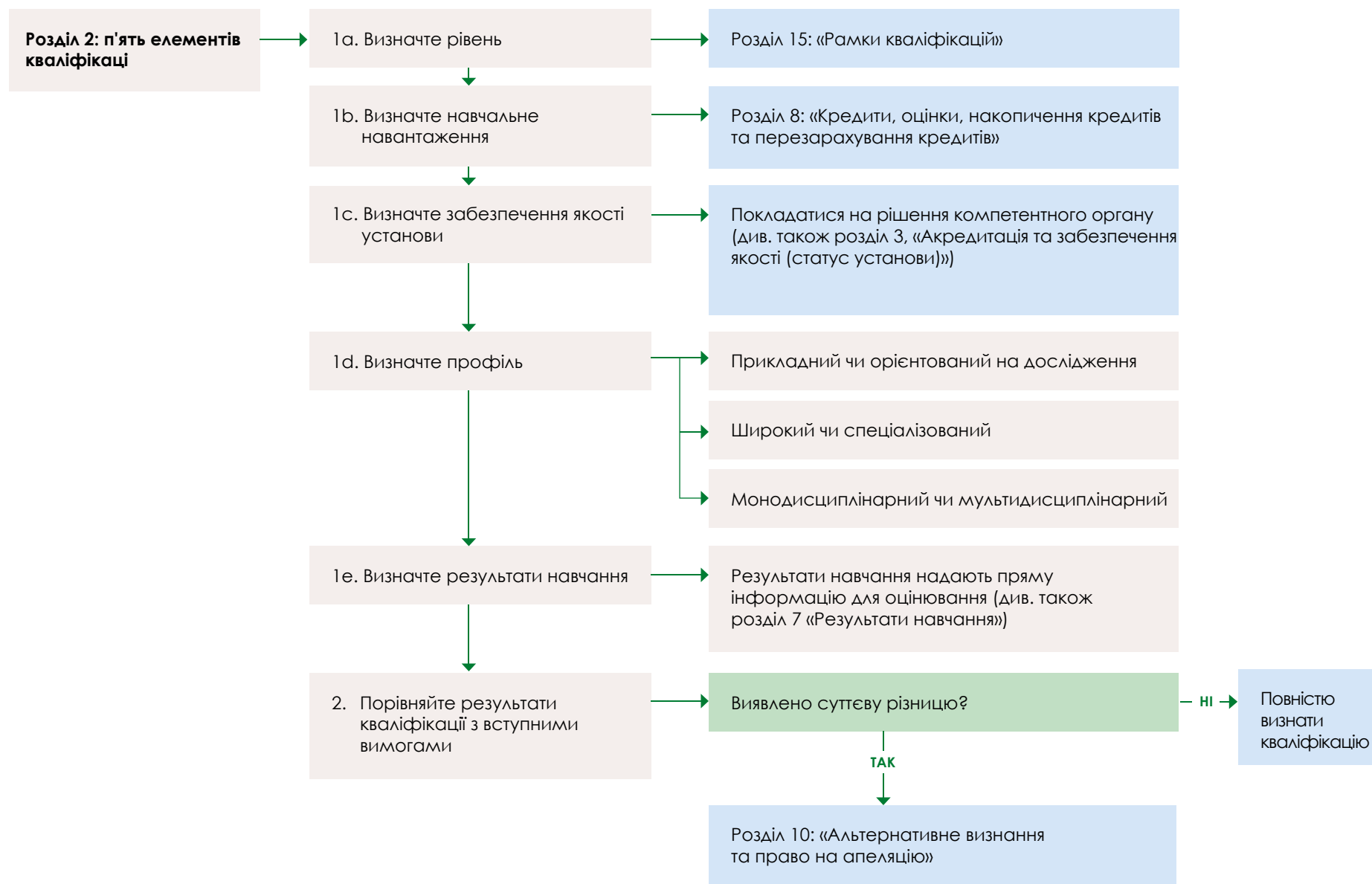
- Європейська комісія, Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) Посилання: <http://education.ec.europa.eu/education-levels/higher-education/inclusive-and-connected-higher-education/european-credit-transfer-and-accumulation-system>;
- Європейська комісія, Довідник користувача ЄКТС (2015) 2009, 2015 (оновлена версія). Посилання: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/da7467e6-8450-11e5-b8b7-01aa75ed71a1>;
Посилання: https://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_en.htm;
- EGRACONS (Європейська система перерахунку оцінок)
Посилання: <https://egracons.eu> (вебсайт) та <https://tool.egracons.eu/> (інструмент, необхідна реєстрація та пароль);
- CEDEFOP, Європейська кредитна система для професійної освіти і навчання (ECVET). Посилання: <https://www.cedefop.europa.eu/en/projects/european-credit-system-vocational-education-and-training-ecvet>

9. Суттєва і несуттєва різниця

Одним із основних принципів Лісабонської конвенції про визнання (ЛКВ) є те, що визнання має бути надано, якщо між іноземною кваліфікацією та необхідною національною кваліфікацією немає суттєвої різниці. У цьому розділі можна знайти вказівки, які допоможуть визначити, чи є різниця між кваліфікаціями суттєвою, а також рекомендації щодо того, як повідомляти про таку різницю заявнику.

Блок-схема: Суттєва та несуттєва різниця

Вступ

Пояснення суттєвої різниці

Одним з основних принципів ЛКВ є: «Іноземні кваліфікації визнаються, якщо між іноземною кваліфікацією, для якої подано заявку на визнання, та відповідною кваліфікацією приймаючої країни немає суттєвої різниці». Це означає, що ви не повинні наполягати на тому, щоб іноземні кваліфікації були ідентичними тим, що пропонуються у вашій країні. Ви повинні скоріше прийняти несуттєву різницю.

Визначення суттєвої різниці

Суттєва різниця – це відмінності між іноземною кваліфікацією та національною кваліфікацією, які є настільки значимими, що, найімовірніше, завадять заявнику успішно продовжувати навчання або дослідницьку діяльність, для яких він прагне отримати визнання.

Тягар доведення

Тягар доведення суттєвої різниці лежить на закладі вищої освіти, до якого заявник подає свою заявку. Невизначеність щодо конкретних компонентів або результатів кваліфікації не є достатньою підставою для відмови у визнанні.

Розглянувши справу та виявивши деяку різницю, пам'ятайте, що:

- Не кожна різниця повинна вважатися «суттєвою». Через велику різноманітність систем освіти і програм різниця є неминучою;
- Різниця повинна бути суттєвою стосовно функції кваліфікації та мети, для якої вимагається визнання (див. розділ 6 «Мета визнання»);
- Різниця може здаватися суттєвою, але бути прийнятною в контексті вступу на певну програму;
- Ви не зобов'язані відмовляти у визнанні іноземної кваліфікації, навіть якщо існує суттєва різниця. Однак це не означає, що некваліфіковані заявники повинні бути прийняті. Заявнику має бути надана справедлива можливість досягти успіху (наприклад, шляхом створення системи підтримки студентів, що забезпечує швидку інтеграцію та прогрес у рамках програми), а якість програми не повинна погіршуватися.

Тлумачення суттєвої різниці

Тлумачення суттєвої різниці нерозривно пов'язане з результатами навчання за кваліфікацією, програмою та/або компонентами програми, оскільки вони визначають, чи є заявник достатньо підготовленим для подальшого навчання. Різниця, пов'язана виключно з критеріями вступу (наприклад, навчальне навантаження), навряд чи безпосередньо вплине на здібності заявника і, отже, не повинна автоматично вважатися суттєвою різницею.

Рекомендації

Під час оцінки того, чи є різниця між кваліфікаціями суттєвою, рекомендується:

1. Визначити ключові елементи кваліфікації та пов'язати їх із вступними вимогами програми.
Розглядаючи питання про наявність суттєвої різниці, слід враховувати п'ять ключових елементів кваліфікації: рівень, навчальне навантаження, якість, профіль та результати навчання (див. розділ 2 «П'ять елементів кваліфікації»). Навіть якщо в одному з цих ключових елементів виявлено суттєву різницю, необхідно визначити, чи призводить це також до суттєвої різниці у загальному результаті кваліфікації, чи це компенсується іншим ключовим елементом. Оцінка кваліфікації повинна зосереджуватися на результатах навчання.

Під час оцінки кваліфікації можуть бути корисними такі питання:

- a. Який рівень кваліфікації і чи дає вона доступ до продовження навчання в країні походження?
Рівень кваліфікації означає її місце в національній системі освіти та/або рамках кваліфікацій (див. [розділ 15 «Рамки кваліфікацій»](#)). Зазвичай кваліфікації різних рівнів (тобто ступені бакалавра, магістра і доктора) мають істотно різні результати.
- b. Яке навчальне навантаження програми?
Навчальне навантаження кваліфікації зазвичай виражається в кредитах (див. [розділ 8 «Кредити, оцінки, накопичення кредитів та перезарахування кредитів»](#)) і може використовуватися для надання інформації про досягнуті результати навчання. Слід підкреслити, що кредитні системи відрізняються між країнами та всередині однієї країни. Тому оцінка різниці у цьому відношенні повинна ґрунтуватися на ретельному вивченні контексту кредитної системи, що застосовується. Суттєва різниця може виникнути, якщо різний обсяг навчального навантаження призводить до різниці в загальному результаті кваліфікації. Якщо це не так, кваліфікація повинна бути визнана. Див. приклад 9.4.
- c. Яка якість установи/програми, за якою було присвоєно кваліфікацію?
Якщо програма має гарантію забезпечення якості або пройшла акредитацію компетентним органом, то її відповідність мінімальним стандартам якості не повинна піддаватися сумнівам (див. [розділ 3 «Акредитація та забезпечення якості \(статус установи\)»](#)). Якщо національні компетентні органи чітко розрізняють установи та/або кваліфікації різної якості в рамках своєї системи освіти, це можна врахувати у своїй оцінці. Однак визнання кваліфікації не повинно залежати від того, чи була вона отримана в установі, яка займає високе місце в одному з багатьох міжнародних рейтингів, що наразі публікуються.

d. Який профіль програми?

Чи готує програма студентів до роботи в певній професії або до наукової діяльності? Чи є це програма, що охоплює широкий спектр не пов'язаних між собою предметів, чи спеціалізована програма? Чи є вона монодисциплінарною, мультидисциплінарною чи міждисциплінарною?

Суттєва різниця може виникнути, якщо профіль кваліфікації значно відрізняється від того, що вимагається від вітчизняних студентів, оскільки кваліфікація може не містити необхідних компонентів. Див. приклад 9.5 нижче.

e. Які результати навчання передбачає програма? Результати навчання описують, що випускник знає, розуміє і що вміє робити після отримання певної кваліфікації. В принципі, це має надати найбільш пряму інформацію, на основі якої можна визначити наявність або відсутність суттєвої різниці (див. [розділ 7 «Результати навчання»](#)).

Приклад 9.1 – Відповідні результати повинні збігатися

Заявник отримав кваліфікацію в галузі інженерії, яка готує до вступу на докторські програми з інженерії, а також надає професійні права в галузі інженерії. Заявник подає заявку на вступ до докторської програми з інженерії у вашій установі. Ви повинні оцінювати кваліфікацію лише на основі результатів, необхідних для вступу на докторську програму, а не на основі професійних прав.

1. Визначте, чи основні вимоги до вступу на програму достатньо покриваються результатами іноземної кваліфікації. Слід порівняти іноземну кваліфікацію з відповідною національною кваліфікацією (або набором кваліфікацій), яка необхідна для вступу на програму. Ця національна кваліфікація охоплює широкий спектр результатів, від суто теоретичних знань до практичних навичок. Практично у всіх випадках іноземна кваліфікація охоплює інший спектр результатів. Не всі результати мають збігатися, а лише ті, що є необхідними для успішного проходження навчальної програми.

a. Якщо суттєвої різниці не виявлено, кваліфікацію слід визнати. Кваліфікація повинна бути повністю визнаною, якщо не виявлено суттєвої різниці, яка б стала серйозною перешкодою для успішного проходження цієї програми.

Приклад 9.2 – Прийняття (несуттєвої) різниці в результатах програми

Якщо заявник подає кваліфікацію, яка за результатами навчання відповідає вимогам для вступу на наступний рівень освіти (наприклад, вступ на магістерську з історії на основі академічного ступеня бакалавра з історії), найімовірніше, суттєвої різниці між іноземною кваліфікацією та необхідною не буде.

Звісно, очікується різниця у змісті програм з історії, що пропонуються у двох різних країнах, наприклад, у предметах, що охоплюють національну історію. Однак таку різницю не слід вважати суттєвою. Під час навчання заявники набудуть компетентностей, які дозволять їм легко розширити свої історичні знання на будь-який конкретний період або країну.

Приклад 9.3 – Прийняття (несуттєвої) різниці у профілі

Якщо заявник бажає здобути ступінь магістра в іншій, ніж здобутий ступінь бакалавра, галузі, це не означає автоматично, що існує суттєва різниця, за умови що загальні академічні цілі обох програм є узгодженими. Наприклад, ступінь бакалавра з фізики може бути достатньою підготовкою для вступу на магістерську програму з історії науки або філософії науки.

Якщо заявник прагне вступити на магістерську програму в більш віддаленій галузі, від нього можуть справедливо вимагати виконання додаткових вимог, таких як проходження певних підготовчих курсів. Це також стосується національних студентів, які вирішили продовжити навчання в більш віддаленій галузі на магістерському рівні.

Приклад 9.4 – Прийняття (несуттєвої) різниці у навчальному навантаженні

У багатьох країнах сукупне навчальне навантаження послідовних бакалаврських та магістерських програм становить 300 ЄКТС (зазвичай 180 ЄКТС для бакалаврської програми та 120 ЄКТС для магістерської програми). Однак деякі країни пропонують бакалаврську програму на 180 ЄКТС, за якою йде магістерська програма на 60-90 ЄКТС. Цілі та результати навчання цих коротших магістерських програм можуть бути порівнянні з магістерськими програмами на 120 ЄКТС, такими як спеціалізація в одній з основних областей досліджень обраної галузі навчання, підготовка до наукової роботи та підготовка до вступу на докторські програми. Тому різниця в 30-60 ЄКТС між двома магістерськими програмами не повинна автоматично вважатися суттєвою різницею.

Слід враховувати всі аспекти магістерського ступеня (рівень, навчальне навантаження, якість, профіль та результати навчання), і повідомляти варто лише про суттєву різницю в загальних результатах освітньої програми (ту, що заважатиме заявнику досягти бажаного).

- b. Якщо виявлено суттєву різницю, яка становить серйозну перешкоду для успішного продовження навчання за певною програмою, надання повного визнання неможливе.
1. Розгляньте можливість застосування альтернативного, часткового або умовного визнання (див. [розділ 10 «Альтернативне визнання та право на апеляцію»](#));
 2. Повідомте заявника про причину відмови у визнанні та характер виявленої суттєвої різниці, а також про те, чи застосовується альтернативне визнання, часткове визнання або умовне визнання. Це дає заявнику можливість компенсувати цю різницю або подати апеляцію на оцінку його кваліфікації.

Приклад 9.5 – Відмова у повному визнанні – суттєва різниця у рівні та результатах навчання

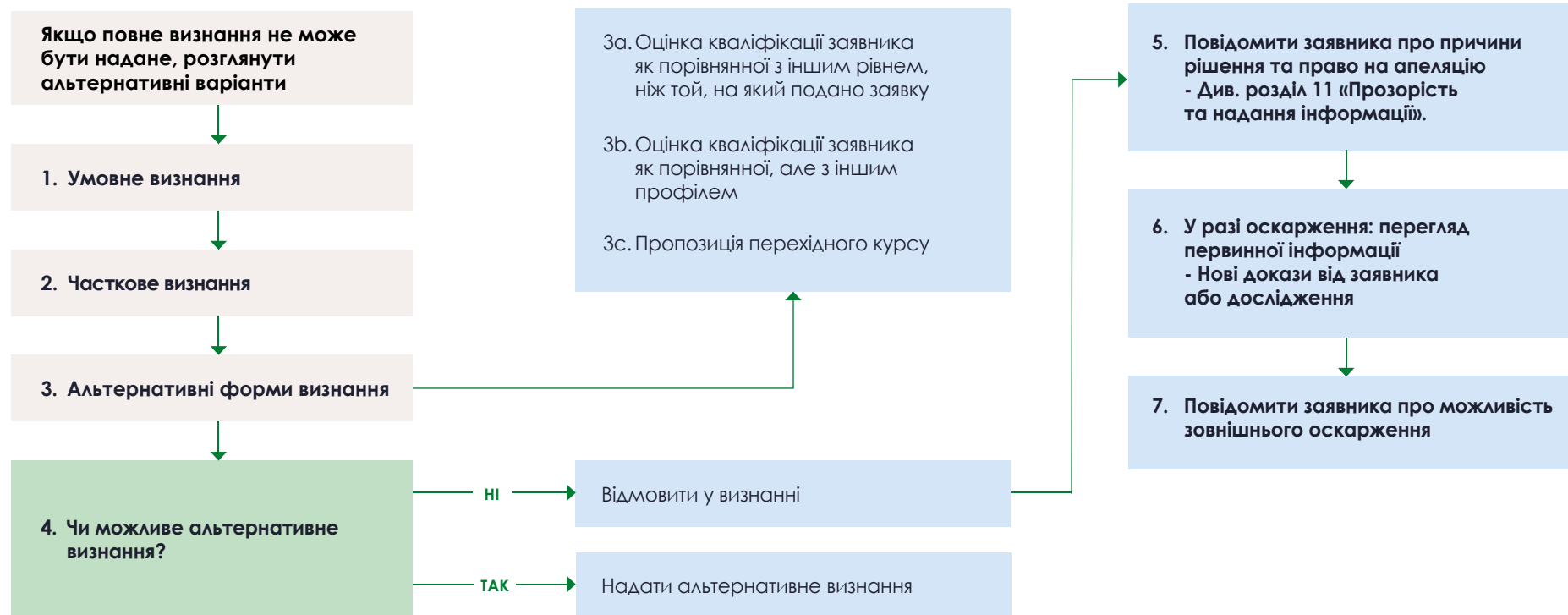
Заявник, який має звичайний бакалаврський ступінь з хімії в країні X, подає заявку на отримання магістерського ступеня з біомедичних наук в країні Y. У країні X для вступу на аналогічну магістерську програму необхідний бакалаврський ступінь з відзнакою. У країні походження заявника додатковий рік навчання для отримання академічного ступеня з відзнакою забезпечує наукову підготовку, якої бракує у звичайному академічному ступені.

Фахівець з питань вступу в країні Y виявляє суттєву різницю в рівні, меті та результатах навчання іноземної кваліфікації та вирішує, що вступ на магістерську програму є неможливим.

10. Альтернативне визнання та право на апеляцію

У цьому розділі розглядаються альтернативні види визнання, які можуть бути надані у випадках, коли повне визнання неможливе, а також право заявника оскаржити рішення про визнання.

Процедура альтернативного визнання та право на апеляцію

Вступ

У разі виявлення суттєвої різниці між іноземною кваліфікацією та необхідною кваліфікацією, фахівець з питань вступу повинен вирішити, які варіанти доступні для заявника. Це може бути як повна відмова у визнанні (що є відповідною реакцією у випадку кваліфікацій, виданих «фабриками» дипломів та у випадку підроблених документів), так і альтернативне визнання (що в більшості випадків означає зарахування на іншу програму приймаючої установи) або надання порад щодо того, як компенсувати суттєву різницю (наприклад, шляхом направлення заявника на програми та кваліфікації, які забезпечать доступ до обраної програми).

Рекомендації

Альтернативне визнання

Якщо повне визнання не може бути надане через суттєву різницю, слід розглянути альтернативні способи визнання кваліфікації. Ці альтернативні форми визнання повинні чітко ґрунтуватися на виявленій суттєвій різниці і можуть застосовуватися таким чином:

1. Визнати кваліфікацію за умови, що заявник на пізнішому етапі виконає певні вимоги (умовне визнання). Наприклад, дозволити заявнику вступити на програму за умови, що він спочатку виконає

певні вимоги, такі як отримання певної кількості кредитів за обов'язковими курсами. Ці курси повинні бути необхідними для програми і відсутніми в програмі, яку заявник вже завершив.

Приклад 10.1 – Умовне визнання

Власник академічного ступеня бакалавра з фізики подає заявку на вступ до магістерської програми з математики.

У програмі з фізики відсутні деякі результати навчання, передбачені для здобуття академічного ступеня першого циклу з математики. Однак його основні елементи відповідають вимогам освітньої програми з математики. Оскільки заявник показав дуже хороші результати у складній програмі першого циклу з фізики, можна обґрунтовано очікувати, що заявник, ймовірно, досягне успіху у магістратурі з математики. Ваша установа може розглянути можливість зарахування цієї особи до магістратури за умови, що вона досягне навчальних результатів, яких спочатку бракувало, наприклад, шляхом проходження додаткових курсів протягом першого року навчання.

2. Надати часткове визнання. Наприклад, прийняти частину кредитів, отриманих заявником під час навчання за іноземною програмою. Тоді заявник матиме можливість вступити на відповідну програму, що пропонується вашою установою, і отримати звільнення від вивчення дисциплін, за які було визнано кредити.

Приклад 10.2 – Часткове визнання

Власник кваліфікації першого циклу подає заявку на вступ до програми другого циклу. Кваліфікація не відповідає деяким основним навчальним результатам, необхідним для отримання відповідного академічного ступеня першого циклу в приймаючій установі, що значно ускладнює успішне навчання заявника за програмою другого циклу. Фахівець з питань вступу може запропонувати заявнику вступ на відповідну програму першого циклу із звільненням від кредитів, вже отриманих за іноземною програмою.

3. Застосувати альтернативні форми визнання:

- а. Оцініть кваліфікацію заявника як таку, що відповідає іншому рівню системи освіти вашої країни, ніж рівень, на який подано заявку;

Приклад 10.3 – Визнання кваліфікації на іншому рівні

Заявник із ступенем бакалавра мистецтв подає заявку на вступ на програму підготовки доктора філософії (PhD programme). Вимогою до вступу є ступінь магістра. Замість вступу на програму підготовки доктора філософії заявнику пропонують вступ до магістратури.

- б. Оцініть кваліфікацію заявника як таку, що відповідає іншому рівню системи освіти вашої країни, ніж рівень, на який подано заявку;

Приклад 10.4 – Вступ на програму з іншим профілем

Заявник прагне вступити на дослідницьку магістерську програму з хімії, для якої необхідний дослідницький бакалаврський ступінь з хімії.

Заявник отримав академічний ступінь бакалавра в прикладній галузі хімічної технології, яка не готує студента в достатній мірі до методології досліджень, що є ключовим елементом магістерської програми, орієнтованої на дослідження.

В якості альтернативного визнання іноземна кваліфікація оцінюється фахівцем з питань вступу як еквівалентна професійним бакалаврським ступеням у галузі хімічної технології. Це дає заявнику чітке уявлення про місце іноземної кваліфікації в національній системі освіти приймаючої країни. Фахівець з питань вступу може запропонувати заявнику вступити на професійно орієнтовану магістерську програму з хімічної технології, яка буде більш відповідним вибором для цього заявника.

- с. Запропонувати заявнику перехідний курс для компенсації суттєвої різниці.

Приклад 10.5 – Вступ на перехідну програму

Технічний університет пропонує підготовчий курс для національних студентів, які бажають покращити свої знання з математики, фізики та хімії перед вступом на бакалаврську програму з інженерії. Якщо фахівець з питань вступу цього технічного університету виявить суттєву різницю в цих предметах у закордонній кваліфікації, заявника може бути зараховано на підготовчий курс, що надасть право вступу на бакалаврську програму. Зверніть увагу, що деякі установи використовують мікрокваліфікації та інші форми навчання для набуття необхідних знань.

4. Якщо не можна знайти альтернативної форми визнання (альтернативного, часткового або умовного), заявнику може бути відмовлено у визнанні. Повідомте заявника про рішення та поясніть, чому визнання не може бути надано і які критерії не були виконані (див. [розділ 11 «Прозорість та надання інформації»](#)). Крім того, посилайтеся на відповідні нормативні акти або законодавчу базу. Це забезпечує прозорість для заявника щодо причини відмови у визнанні, порядку дій для отримання кваліфікації, яка відповідатиме вимогам до вступу, або рішення про подання апеляції.

Відмова у визнанні в будь-якій формі також може бути «справедливим визнанням», особливо якщо заявник подав підроблені документи, кваліфікацію, видану «фабрикою» дипломів, або академічний ступінь, присвоєний не визнаною установою.

Приклад 10.6 – Відмова у визнанні – «фабрика» дипломів

Заявник подає диплом бакалавра в заяві про вступ на магістерську програму. Зроблено висновок, що для отримання кваліфікації не було потрібно проходження навчання і що «кваліфікацію», було видано «фабрикою» дипломів. У цьому випадку не варто розглядати жодні альтернативні форми визнання. Слід відмовити у визнанні та повідомити заявнику причини такого рішення.

Право на апеляцію

5. У всіх випадках, коли заявники не згодні з рішенням вашої установи щодо будь-якого аспекту процесу визнання, вони повинні мати можливість подати апеляцію. Ваша установа повинна повідомити заявника про причини такого рішення (див. попередню рекомендацію 4) та про можливість подати апеляцію.

Приклад 10.7 – Повідомлення про можливість апеляції

Заявник із ступенем бакалавра з французької мови та літератури подає заяву на магістерську програму з психології. Фахівець з питань вступу вирішує, що через суттєву різницю в профілі та результатах навчання студент не має права на вступ. Рішення пояснюється в листі до заявника, а також надається інформація про можливість оскарження рішення.

6. У разі апеляції ваша установа повинна знову розглянути інформацію, надану спочатку. За необхідності ви можете попросити заявника надати докази, які ще не були надані (або були надані в недостатній мірі), або провести більш глибоке дослідження.

Ця рекомендація стосується лише першої інстанції оскарження (яка зазвичай є внутрішньою процедурою установи). Друга інстанція зазвичай регулюється окремим законом (наприклад, адміністративним кодексом).

Приклад 10.8 – У разі апеляції: перегляньте заявку

Заявник, який прагне вступити на магістерську програму, не згоден з рішенням, прийнятим закладом освіти. Заявник подає апеляцію, надаючи аргументи на підтримку своєї справи та додаючи нові документи (детальний опис навчальної програми, виданий установою, що присвоює академічні ступені, лист від міністерства освіти з інформацією про цей тип кваліфікації). Заклад освіти розглядає апеляцію відповідно до чинних правил. Він зважає аргументи, висунуті заявником, вивчає нові документи та знову проводить оцінку кваліфікації.

Якщо первинне рішення залишається в силі, заклад освіти відповідає на аргументи заявника у своєму поясненні та підтверджує попереднє рішення.

7. Якщо у вашій країні існує процедура зовнішньої апеляції, заявника має бути поінформовано про таку можливість. Зверніть увагу, що лише деякі країни мають зовнішній апеляційний орган для вирішення спорів щодо рішень про визнання, який може складатися з представників різних зацікавлених сторін, таких як міністерство освіти, заклади вищої освіти, національні центри ENIC-NARIC, студентські спілки, роботодавці тощо. Якщо така процедура існує у вашій країні, заявник повинен бути поінформований про можливість зовнішньої апеляції.

Приклад 10.9 – Повідомлення заявника про можливості зовнішньої апеляції

Заявник подає заявку на вступ на бакалаврську програму в країні X і його приймають. Попередньо закінчивши два роки бакалаврської програми в країні Y, заявник прагне вступити на третій рік. Університет надає один рік переведення на старший курс, приймаючи студента на другий курс бакалаврської програми. Заявник не згоден з цим рішенням.

Університет інформує заявника про можливості зовнішньої апеляції. Заявник оскаржує рішення університету в зовнішньому апеляційному органі в країні X. Зовнішній апеляційний орган вирішує, що заявнику слід надати право на переведення на наступний семестр.

Частина III. Практика інституційного визнання

Частина III посібника присвячена тому, що необхідно для того, щоб процес визнання проходив гладко та справедливо. У цій частині, з одного боку, описується «інфраструктура визнання», яка повинна бути створена для сприяння процесу визнання та забезпечення якості процедури. Крім того, вона має на меті забезпечити краще розуміння процедури інституційного визнання в національних рамах, а також у самій установі (як частина процедури вступу). Вона також визначає обов'язки установи щодо (потенційного) заявника в частині прозорості та надання інформації.

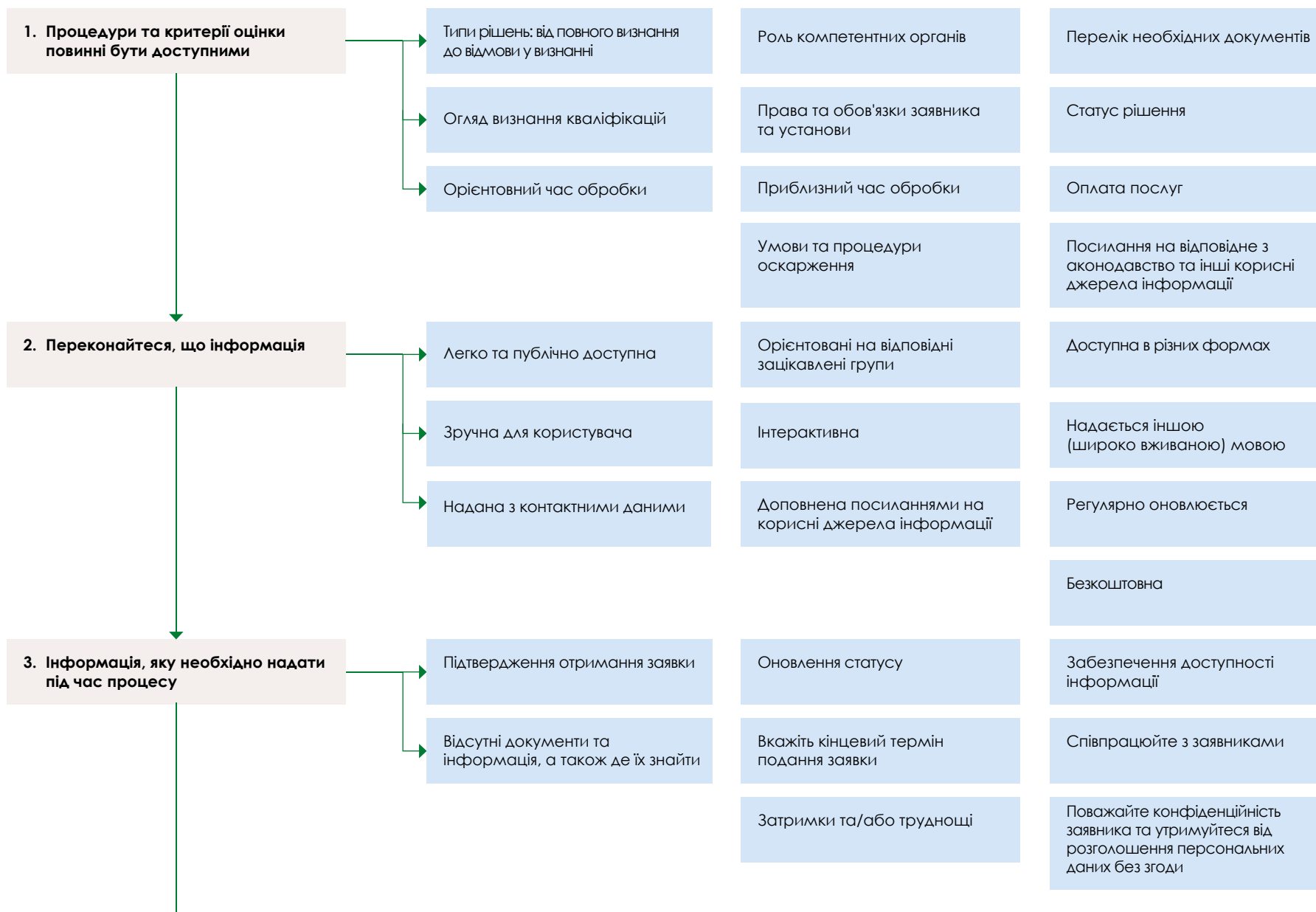
11. Прозорість та надання інформації

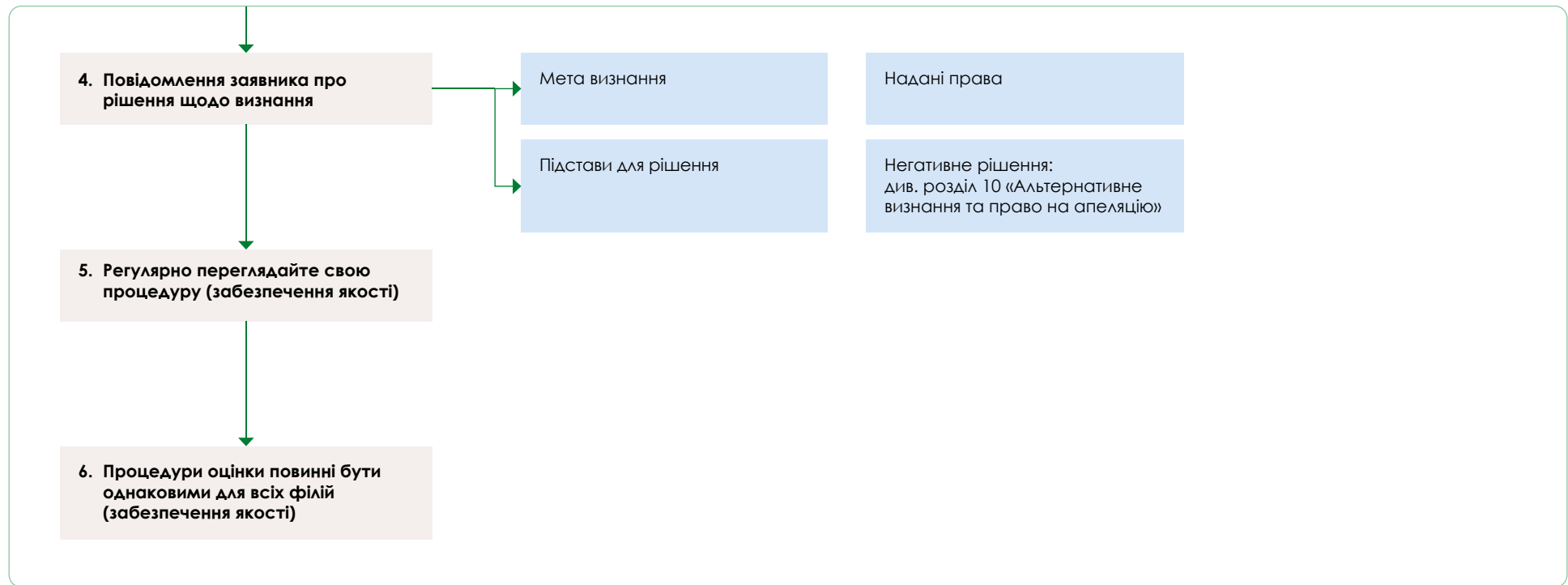
Коли студенти подають заявки до вашої установи, в їхніх і ваших інтересах, щоб вони мали доступ до чіткої та вичерпної інформації про процедури подання заявок та визнання.

Без легкодоступної інформації може бути втрачено цінний час, затримано реалізацію кар'єрних планів і потенційно підірвано репутацію установи. Слід пам'ятати, що ця інформація може бути потрібна не тільки студентам, а й їхнім спонсорам, таким як роботодавці, органи фінансування або батьки.

Блок-схема: Прозорість та надання інформації

Вступ

Прозорість є одним з основних принципів Лісабонської конвенції про визнання (ЛКВ). Вона гарантує, що заявники отримують найбільш точну, чітку та надійну інформацію про процедури визнання та критерії, що застосовуються в приймаючій країні. Це є необхідною умовою для справедливого розгляду всіх заявок.

Для фахівця з питань вступу дотримання прозорості повинна бути пріоритетною засадою – від отримання заявки, протягом усього процесу відбору і до остаточного рішення. Водночас ви повинні захищати персональні дані заявників. Прозорість процедури та захист персональних даних є взаємодоповнюючими, а не суперечливими принципами.

Окрім прозорості, у цьому розділі також наведено рекомендації щодо інформації, яку має надавати установа, оскільки це має вирішальне значення для забезпечення прозорості. Загалом, основна увага має приділятися актуальності, чіткості та доступності інформації, а не її кількості.

До того ж, прозорість та надання інформації пов'язані з правом заявника оскаржувати рішення про визнання, прийняті закладом вищої освіти (див. [розділ 10 «Альтернативне визнання та право на апеляцію»](#)).

Заявник може ефективно реалізувати це право лише в тому випадку, якщо він здатний точно визначити процедурні недоліки з боку закладу вищої освіти. Це підкреслює важливість чіткої прозорості та належного надання інформації.

Рекомендації, наведені в цьому розділі, доповнюють рекомендації вашого національного органу з визнання, до якого вам слід звернутися за конкретними вказівками.

Рекомендації

Для забезпечення прозорості процесу визнання ваша установа повинна:

1. Зробити свої процедури та критерії оцінки іноземних кваліфікацій та періодів навчання чітко доступними. Це повинно включати принаймні такі елементи:
 - a. Огляд того, як вона здійснює визнання іноземних кваліфікацій;
 - b. Роль компетентних органів з визнання та органу, що приймає рішення в процесі визнання;
 - c. Права та обов'язки кожної зі сторін (установи та заявника);

- d. Перелік необхідних документів (за можливості, адаптований до особливостей кожної країни) та порядок їхнього подання;
- e. Діапазон можливих рішень: повне визнання, часткове визнання, невизнання тощо;
- f. Статус рішення: рекомендація або юридично зобов'язуюче рішення;
- g. Приблизний час, необхідний для обробки заявки (повинно бути чітко зобов'язання відповісти на всі запити про надання інформації в розумні терміни);
- h. Будь-які кошти, що сплачуються за обробку заявки;
- i. Посилання на відповідне законодавство (регіональне, національне та міжнародне);
- j. Умови та процедури апеляції рішення про визнання;
- k. Посилання на інші корисні місцеві, національні або міжнародні джерела інформації про визнання (наприклад, національне бюро ENIC-NARIC).

Приклад 11.1 – Розміщення переліку необхідних документів на вашому вебсайті

Перелік документів, які повинен подати заявник, може залежати від країни, в якій було отримано кваліфікацію. До пакету необхідних документів може входити:

- копія кваліфікації мовою оригіналу або цифровий документ, що підлягає перевірці, якщо це можливо;
- завірений переклад кваліфікації (якщо вона не видана мовою, яку широко використовують);
- копія додатка до диплома або подібного джерела інформації (наприклад, транскрипт);

- копія паспорта або посвідчення особи.

Як зазначено вище, крім переліку необхідних документів, слід також надати інформацію про спосіб подання документів: поштою, в електронному вигляді, завантажити до бази даних тощо.

2. Переконатися, що інформація про процес і процедуру визнання є:
 - a. Легко та публічно доступною на вебсайті установи;
 - b. Зручною для користувачів (наприклад, релевантна та розроблена для користувачів, які не є експертами, з точки зору змісту та мови);
 - c. Доповненою контактною інформацією для подальших запитів (номери телефонів та адреси електронної пошти);
 - d. Орієнтованою на всі відповідні типи заявників до вашої установи;
 - e. Інтерактивною – наприклад, через форум питань і відповідей та чіткі контактні дані для подальших запитів. На всі запити щодо інформації слід відповідати протягом розумного строку;
 - f. Доповненою посиланнями на корисні місцеві, національні або міжнародні джерела інформації;
 - g. Доступною в різних формах (наприклад, в електронному вигляді, по телефону, поштою, особисто та/або в паперовому вигляді);

- h. Викладеною не тільки національною мовою, а й іншою широко вживаною мовою, бажано англійською;
- i. Регулярно оновленою;
- j. Безкоштовною.

Приклад 11.2 – Зручна для користувача інформація: огляд результатів оцінки

На своєму вебсайті заклад вищої освіти публікує короткий огляд попередніх результатів оцінювання, проведеного його фахівцями з питань вступу щодо відбору іноземних кваліфікацій, які він регулярно отримує від заявників. Цей огляд може слугувати орієнтиром для заявників та надавати уявлення щодо ймовірного результату у разі, якщо вони подадуть документи на вступ до цього закладу вищої освіти.

Огляд регулярно оновлюється, і до нього включаються лише результати, що відповідають чинним стандартам оцінки. На вебсайті чітко зазначено, що надана інформація є лише загальним орієнтиром.

3. Під час процедури подання заявки надайте заявнику таку інформацію:
 - a. Підтвердження отримання заявки;
 - b. Якщо це доречно, зазначте, яких документів та/або інформації бракує, використовуючи термінологію країни походження заявника;

- c. Надайте неофіційну пораду щодо того, як отримати необхідні документи та/або інформацію;
- d. Повідомте заявника про будь-які оновлення статусу заявки;
- e. Зазначте заявнику кінцевий термін;
- f. Повідомте заявника про будь-які затримки або труднощі, що виникли під час розгляду його заявки;
- g. Забезпечте постійну доступність інформації для заявників будь-яким способом (у друкованій або електронній формі або по телефону);
- h. Співпрацюйте з заявником та надавайте всю необхідну інформацію в межах своєї компетенції;
- i. Дотримуйтесь конфіденційності заявника та не розголошуйте жодних персональних даних без згоди заявника.

Приклад 11.3 – Інформування заявника та співпраця з ним

Ваша організація прагне розглянути всі заявки протягом 25 робочих днів. Ви працюєте над заявкою з країни Z. Для завершення оцінки вам потрібно підтвердження статусу установи, що присвоює кваліфікації. Ви зв'язуєтесь з відповідними органами влади в країні Z, щоб перевірити статус установи, що присвоює кваліфікації, але отримання відповіді займає більше часу, ніж очікувалося.

Ви зв'язуєтесь із заявником і пояснюєте, що статус установи потрібно підтвердити. Поясніть, який тип підтвердження вам потрібен (наприклад, заява від компетентного органу) – заявник може співпрацювати з вами і допомогти компетентним органам надати необхідну інформацію.

4. Повідомте заявника про рішення щодо визнання та доповніть його такою інформацією:
 - a. Мета, з якою було подано заявку на визнання;
 - b. Підстава (підстави) прийняття рішення;
 - c. Права, які надаються рішенням про визнання у приймаючій країні;
 - d. У разі негативного рішення – інформація про процедуру оскарження, зокрема порядок дій та строк (див. розділ 10 «Альтернативне визнання та право на апеляцію»);
 - e. Якщо це доречно, порадьте щодо альтернативних форм визнання або заходів, які заявник може вжити для отримання визнання на пізнішому етапі.

Приклад 11.4 – Послідовність рішень про визнання

Деякі приймальні комісії ведуть огляд рекомендацій та пояснень щодо поширених причин, через які може бути відмовлено у повному визнанні, який застосовується у випадках виявлення суттєвої різниці у кваліфікації заявника. Ці причини пов'язані з критеріями оцінювання закладу вищої освіти, що базуються на ЛКВ. Фахівці з питань вступу можуть використовувати відповідні формулювання як відправну точку надсилаючи заявнику негативне рішення про визнання.

Оглядовий документ допомагає забезпечити послідовну та ефективну обробку справ.

5. Регулярно переглядайте процедури та критерії оцінки іноземних кваліфікацій та періодів навчання. Адаптуйте їх до змін у вищій освіті та до розвитку передових практик у сфері визнання, забезпечуючи при цьому їх недискримінаційний характер.

Приклад 11.5 – Перегляд процедур та критеріїв (1)

Найлогічніший спосіб реалізації цієї рекомендації – це додати такий перегляд до системи забезпечення якості вашої установи. Це може бути щорічний управлінський перегляд, під час якого ви аналізуєте ефективність та основні результати ваших процедур. Перегляд може базуватися на результатах внутрішніх та зовнішніх аудитів, управлінських звітах, опитуваннях задоволеності споживачів, оцінках продукції, а також скаргах заявників та зацікавлених сторін.

Перегляд повинен привести до розробки заходів та кроків для вдосконалення ваших процедур та критеріїв, які повинно бути впроваджено та проконтрольовано у наступному році.

6. Ваша установа повинна забезпечити такий самий рівень прозорості, дотримання тих самих процедур, збереження рівня контролю фахівцями з питань забезпечення якості у разі передачі процедур вступу та/або рішень про визнання філіям або контрактним агентствам.

Приклад 11.6 – Перегляд процедур та критеріїв (2)

Ваша установа може мати два або більше відділень, можливо в різних країнах, кожне з яких має окремих відділ з питань вступу. Вступ на програми вашої установи також може здійснюватися зовнішніми агентствами. У таких випадках дуже важливо мати централізовану систему надання інформації для всіх залучених сторін та забезпечити послідовність у застосуванні критеріїв визнання, можливо, за допомогою центральної бази даних для оцінювання.

Джерела та посилання

- Рада Європи/ЮНЕСКО, Керівні принципи щодо національних онлайн-інформаційних систем (2019).
Посилання: www.enic-naric.net/Upload/Documents/Guidelines_National_Online_Information_Systems_ENGLISH.pdf;
- CIMEA - EUA, Надання інформації про визнання кваліфікацій. Практичний посібник для закладів вищої освіти (2021).
Посилання: www.cimea.it/Upload/Documenti/52_Brochure_information_provision_A4.pdf.

12. Практики та процедури інституційного визнання

У цьому розділі описано належні практики визнання у вищій освіті та надано рекомендації щодо вдосконалення процедур інституційного визнання, зосереджуючи увагу на контексті інституційного визнання, уточнюючи питання доступу та вступу, а також обговорено, які елементи слід врахувати вашій установі, щоб організувати процедуру, яка відповідає меті, відповідно до міжнародних стандартів АКВ і, таким чином, Стандарту ESG 1.4.

Блок-схема: Практики інституційного визнання

Вступ

Визнання іноземних кваліфікацій безпосередньо пов'язане із загальною якістю закладу вищої освіти. Майбутні здобувачі освіти повинні вступати на програми відповідного рівня – не нижчого і не вищого за їхню кваліфікацію – щоб досягти успіху та бути ефективними. Належне визнання дозволяє закладам скористатися міжнародними компетентностями та знаннями, тоді як неналежна практика може підірвати якість, репутацію та фінансування.

Для забезпечення належного визнання іноземних кваліфікацій важливо, щоб ваш заклад вищої освіти мав належні практики визнання іноземних кваліфікацій у рамках вступу на різні навчальні програми. Ці практики повинні бути описані в процедурах і періодично переглядатися та коригуватися за необхідності.

Крім того, ваша процедура повинна відповідати Лісабонській конвенції про визнання, оскільки всі держави-учасниці, зокрема заклади вищої освіти, погодилися впроваджувати її принципи (див. розділ 1, «Вступ до визнання»). Визнання, що відповідає ЛКВ, є також вимогою для вашої установи відповідно до «Стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (ESG), особливо Стандарту ESG 1.4.

Забезпечення якості процедури визнання – ESG 1.4

У Бухарестському комюніке ЄПВО 2012 року закладам вищої освіти та агентствам із забезпечення якості було запропоновано внести процедури інституційного визнання до сфери внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

Це призвело до внесення визнання як стандарту до «Стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (ESG). Це означає, що процедури визнання тепер є частиною внутрішніх механізмів забезпечення якості, які контролюються зовнішніми агентствами з забезпечення якості. Такий підхід дозволяє установам розробляти власні методи забезпечення відповідності АКВ, тим самим зберігаючи інституційну автономію.

Це рішення було затверджено у переглянутих Стандартах та рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Стандарт ESG 1.4 вимагає від установ «послідовно застосовувати заздалегідь визначені та опубліковані правила, що охоплюють усі аспекти навчального циклу здобувачів освіти», включаючи визнання та вступ. Відповідна рекомендація передбачає:

«Справедливе визнання кваліфікацій вищої освіти, періодів навчання та попереднього навчання, зокрема визнання результатів неформального та інформального навчання, є важливими компонентами для забезпечення прогресу здобувачів освіти у навчанні, одночасно сприяючи мобільності. Належні процедури визнання базуються на:

- *інституційній практиці визнання, що відповідає принципам Лісабонської конвенції про визнання;*
- *співпраці з іншими установами, агентствами із забезпечення якості та національним центром ENIC/NARIC з метою забезпечення узгодженого визнання в усій країні».*

Для тих, хто не знайомий з АКВ, вимога дотримання АКВ спочатку може здатися формальною і заснованою на правилах.

Однак на практиці її принципи є доцільними та простими у застосуванні, забезпечуючи при цьому справедливість.

У цьому розділі наведено рекомендації щодо елементів, які слід враховувати для встановлення належних практик та процедур визнання. Тому спочатку він зосереджується на національному контексті, в якому діє інституційне визнання. Далі в розділі обговорюється взаємозв'язок між вступом, визнанням та відбором, а насамкінець надаються рекомендації щодо елементів, які слід додати до процедури вступу, щоб забезпечити відповідність АКВ та виконати вимоги Стандарту ESG 1.4.

Інституційне визнання у національному контексті

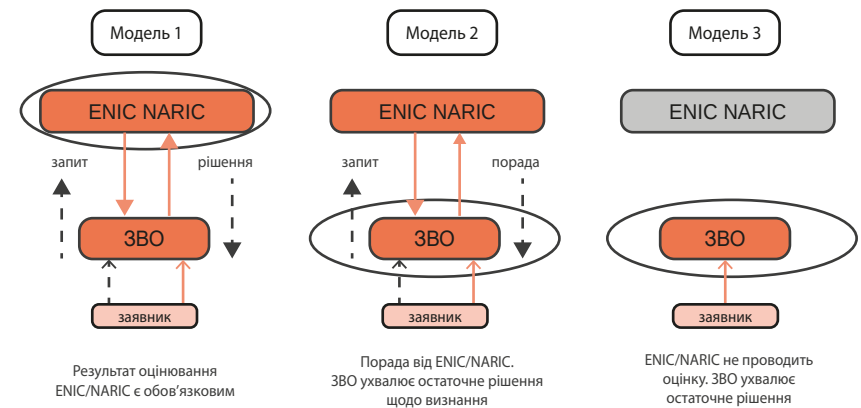
Практика інституційного визнання визначається тим, як визнання організовано в національному контексті. Під час розробки інституційних практик та процедур важливо мати глибоке розуміння чинної національної правової та операційної системи. Слід зауважити, що визнання іноземних кваліфікацій структурується по-різному в різних країнах.

Національна правова та операційна система зазвичай визначається національним законодавством про освіту. Важливим фактором в операційній системі є співпраця установи з національним центром ENIC-NARIC, зокрема те, чи є оцінки центру юридично обов'язковими чи консультативними. На практиці можуть зустрічатися три основні типи ситуацій:

7. Авторитетна модель. Центр ENIC-NARIC видає обов'язкові рішення про визнання. Заклад вищої освіти повинен дотримуватися рішення, прийнятого центром ENIC-NARIC;
8. Консультативна модель. Центр ENIC-NARIC надає рекомендації. Заклад вищої освіти ухвалює остаточне рішення про визнання, яке може повністю відповідати рекомендації або не відповідати їй;

9. Методологічна модель. Центр ENIC-NARIC не оцінює окремі іноземні кваліфікації, а надає загальну інформацію про них. Заклад вищої освіти проводить оцінку та ухвалює рішення про визнання. У деяких випадках заклади можуть також звертатися за оцінкою до зовнішньої служби оцінки, яка не пов'язана з їхнім національним центром ENIC-NARIC.

Три поширені моделі співпраці між центрами ENIC-NARIC та закладами вищої освіти у прийнятті рішень про визнання: авторитетна, консультативна та методологічна.

Важливо, щоб заклади та центри ENIC-NARIC розуміли та поважали ролі один одного і дотримувалися чіткого розподілу завдань та обов'язків. Заявники також повинні бути поінформовані, до якої організації звертатися з питаннями щодо оцінки та до якого органу звертатися з апеляцією щодо рішення про визнання.

Зверніть увагу, що коли заклад вищої освіти ухвалює рішення про визнання на основі оцінки, отриманої від свого національного центру ENIC-NARIC (модель 2), він зазвичай враховує свою предметну експертизу та знання вимог програми. Це може призвести до ухвалення остаточного рішення, яке буде не повністю відповідати початковій оцінці центру ENIC-NARIC, яка часто складається зі стандартизованих порівнянь і тому може не повністю відображати вимоги конкретної програми або конкретні навички чи досвід заявника.

Результатом може бути рішення, яке є більш або менш сприятливим, ніж загальна оцінка, надана центром ENIC-NARIC. Якщо рішення закладу вищої освіти відповідає АКВ і може бути обґрунтованим, така розбіжність не становить проблеми.

Для закладів вищої освіти та центрів ENIC-NARIC є доброю практикою обмінюватися інформацією про проблемні випадки визнання та надавати відгуки про випадки, в яких їхні оцінки відрізняються. Такі відгуки можуть потім використовуватися центром ENIC-NARIC

для перегляду своєї практики оцінки щодо конкретних кваліфікацій або систем освіти та відповідного коригування своєї оцінки.

Наступні приклади ілюструють різні точки зору фахівців з питань вступу та центру ENIC-NARIC у певній країні.

Приклад 12.1 – Академічний зміст проти результатів навчання

Заявник з країни А, який має академічний ступінь бакалавра з соціології, подає заявку на вступ до магістерської програми в країні Б. Оцінка ENIC-NARIC вказує на суттєву різницю у профілі, оскільки кваліфікація містить значну кількість кредитів поза основною дисципліною.

Факультет соціології вважає заявника кваліфікованим. Вони знайомі з академічним ступенем країни А і зазначають, що кредити, отримані з інших предметів, є відповідною підготовкою для подальшого навчання в галузі соціології.

Приймальна комісія приймає цю оцінку факультету і зараховує заявника, виключаючи суттєву різницю. Вона інформує ENIC-NARIC про своє обґрунтування та використання академічної свободи.

Приклад 12.2 – Рекомендація ENIC-NARIC

Заявник з країни X, який має академічний ступінь бакалавра від університету прикладних наук, подає заявку на вступ до магістратури з інженерії в науково-дослідному університеті країни. ENIC-NARIC рекомендує умовне визнання на основі профілю освітньої програми, вимагаючи від заявника завершити модуль з методології досліджень з огляду на прикладний профіль академічного ступеня.

Звернувшись до інженерного факультету, приймальна комісія виявляє глибоку розбіжність думок. Деякі викладачі підтримують рішення, інші категорично проти будь-яких заявників з університетів прикладних наук. Приймальна комісія вирішує прийняти рекомендацію щодо умовного визнання, отриману від ENIC-NARIC, оскільки таке рішення відповідає АКВ і надає заявнику справедливий шанс на досягнення мети.

Визнання в контексті вступу

Вступ: визнання та відбір

У процесі вступу визначається право кандидата на доступ до конкретних програм або типів програм.

Процес складається з елементів, що належать до сфери визнання, але може також містити додаткові критерії відбору. Для застосування АКВ важливо знати, які елементи

в рамках процедури вступу стосуються визнання, а які – відбору. Цей параграф спрямований на краще розуміння цих двох елементів.

По-перше, процедура вступу зазвичай розрізняє загальний доступ та вступ на конкретну програму:

1. «Загальний доступ» стосується встановлення того, чи має заявник необхідну кваліфікацію, яка вимагається для доступу до рівня, на якому викладаються програми (наприклад, кваліфікація, яка дозволяє отримати доступ до бакалаврських програм). Загальний доступ також називають визнанням на системному рівні. Він стосується визначення якості, рівня та навчального навантаження, а також розгляду прав доступу. Все це є частинами процесу вступу, які належать до компетенції АКВ;
2. «Доступ до конкретних програм» стосується встановлення того, чи має заявник необхідну кваліфікацію для задоволення конкретних вимог щодо доступу до програми, таких як певний профіль кваліфікації, компетентність у певних предметах або групах предметів (наприклад, комбінація предметів, яка дозволила б отримати доступ до бакалаврської програми з медицини). Крім того, можуть застосовуватися критерії відбору. Таким чином, доступ до конкретної програми може складатися з вимог, що належать до сфери визнання (вони стосуються профілю та результатів навчання) і до яких застосовується АКВ, а також критеріїв, що не належать до сфери

визнання, до якого АКВ не застосовується. Ця відмінність детальніше пояснюється нижче, в розділі про відкриті та селективні системи вступу.

Наразі запам'ятайте:

Вступ = визнання + відбір

«Визнання та відбір (якщо застосовується)
відкривають двері для вступу».

Відкриті та селективні системи вступу

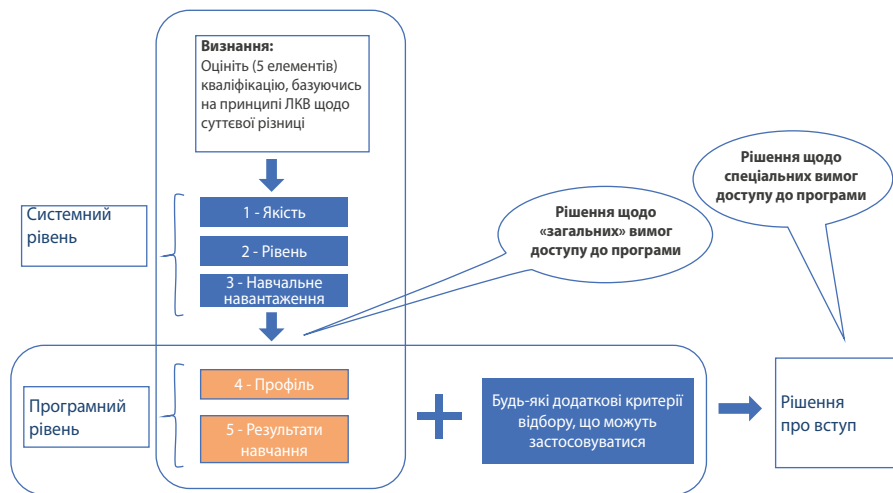
У відкритій системі прийому не існує критеріїв, окрім вимог для доступу до програми; всі кандидати, які відповідають конкретним вимогам програми, отримують доступ до неї. Таким чином, у відкритій системі визнання кваліфікації та вступ на програму, як правило, збігаються.

У (частково) селективних або закритих системах вступу заклади вищої освіти мають право встановлювати додаткові критерії відбору студентів для (частини) своїх програм. Мета відбору може бути різною і пов'язана з особливостями системи освіти. Наприклад, централізований вступний іспит може використовуватися для відбору студентів, які відповідають певним вимогам. Іншим прикладом є використання відбору для регулювання кількості навчальних місць (тобто через обмежений набір).

Критерії відбору також можуть варіюватися залежно від політики установи і можуть включати академічні та інші критерії, такі як середній бал (див. розділ 8 «Кредити, оцінки, накопичення кредитів і перезарахування кредитів»), відбіркові тести, особистісні критерії (мотиваційні листи, рекомендації, співбесіди тощо), як попередні умови для вступу. Зауважте, що іноді встановлення вимог, наприклад, до рівня математичних знань для доступу до бакалаврської програми не є відбором, а є частиною відкритої системи.

Зазвичай національне законодавство та контекст визначають, який тип (типи) системи вступу – відкритий чи селективний – дозволений у країні. Деякі країни можуть поєднувати обидва підходи, тобто допускати винятки залежно від програми та/або джерела фінансування. В результаті між країнами та всередині кожної з них існує широкий спектр практик вступу.

На практиці визнання та відбір (якщо застосовується) часто переплітаються в рамках однієї процедури вступу. Однак важливо якомога чіткіше визначити, які елементи стосуються визнання, а які – критерії відбору, щоб забезпечити відповідність частини вашої процедури, що стосується визнання, вимогам ЛКВ.

Як ви можете бачити на зображенні вище, критерії визнання включають значну частину загальної процедури вступу. Частина цих елементів може бути охоплена та/або підтримана вашим центром ENIC-NARIC, а за інші відповідає ваша установа.

Основні елементи процедури визнання, що відповідає вимогам ЛКВ

Цей параграф зосереджується на елементах, які повинна охоплювати процедура вступу, що відповідає вимогам ЛКВ. Зверніть увагу, що хоча з практичних міркувань ми посилаємося на процедуру вступу, ми маємо на меті лише елементи визнання в рамках процедури вступу. Як пояснено вище, якщо у вас відкрита система вступу, ваша процедура вступу та визнання є однаковими. У закритій процедурі вступу ви також застосовуватимете відбір.

Приклад 12.3 – Початок з нуля

Якщо у вас немає встановленої процедури, рекомендується розробити її, враховуючи такі кроки:

- Складіть карту того, як зараз здійснюється процедури визнання та вступ у вашій установі, та визначте всі підрозділи та учасників, які беруть у них участь;
- Оцініть процедуру відповідно до ЛКВ та визначте, що необхідно для того, щоб процедура відповідала ЛКВ. Дотримуйтесь та використовуйте рекомендації, наведені в цьому посібнику;

- Складіть прозору процедуру вступу на бакалаврські, магістерські та докторські програми, які пропонує ваша установа, а також визнання навчальних кредитів в рамках обмінів, на основі Стандарту ESG 1.4;
- Забезпечте залученість усіх учасників, які беруть участь у процедурі, для дотримання зобов'язань;
- Чітко визначте та забезпечте фінансування та затвердження необхідних ресурсів, таких як кваліфікований персонал та бази даних;
- Попросіть ENIC-NARIC або інші установи поділитися взірцевими прикладами їхньої організації процедур визнання та вступу;
- Забезпечте, щоб керівництво всіх залучених підрозділів взяло на себе зобов'язання щодо процедури та необхідних ресурсів (забезпечте схвалення керівництва на різних етапах, зазначених вище).

1. Політика та керівні принципи

Важливою частиною процедури є уточнення правової бази та керівних принципів, яких дотримується ваша установа. До цього належить:

- Огляд нормативно-правової бази, що застосовується до практики визнання вашої установи. Перелічіть усі відповідні національні, регіональні та інституційні закони, керівні принципи та правила, що регулюють визнання у вашій установі;

Договори про автоматичне визнання

Двосторонні або багатосторонні юридично зобов'язуючі угоди про автоматичне визнання є прикладом договорів, які, окрім ЛКВ та Глобальної конвенції, можуть застосовуватися до вашої установи.

Вони можуть бути укладені між країнами або, як у випадку з договором між Балтією та Бенілюксом, між групою країн. У разі угоди, установи зобов'язані їх дотримуватися.

- Загальноприйняте визначення «суттєвої різниці» у вашій установі та способи забезпечення її впровадження в установі. Загальне визначення, що відповідає ЛКВ, див. у розділі 9 «Суттєва та несуттєва різниця». Зверніть увагу, що ваша установа може детальніше описати, що становить суттєву різницю, і якщо ви це зробите, це повинно бути частиною процедури.
- П'ять елементів кваліфікації (рівень, навчальне навантаження, якість, профіль та результати навчання), перелічені як основні елементи, що враховуються в процедурі визнання. Див. розділ 2 «П'ять елементів кваліфікації», розділ 7 «Результати навчання» та розділ 9 «Суттєва та несуттєва різниця». Крім того, також враховуються права доступу, див. розділ 6 «Мета визнання».

1. Впровадження процесів

Ваша процедура повинна окреслювати, як у вашій установі впроваджуються такі процедурні аспекти:

- Організаційне впровадження;
- Спеціальні процедури;
- Ухвалення рішень;
- Надання інформації;
- Інструменти та ресурси.

2.1 Організаційне впровадження

Окресліть ролі та обов'язки в процесі визнання у вашій установі;

- Вкажіть, яку(і) процедуру(и) вступу описує документ і які програми (та які рівні) охоплює. Для надання контексту поясніть зв'язок з іншими процедурами вступу у вашій установі (якщо доречно), як вони пов'язані між собою та як забезпечується їхня узгодженість.
В ідеалі ваша установа забезпечує охоплення всіх процедур вступу в вашій установі в одному документі або в окремих документах. У разі окремих процедур переконайтеся, що вони узгоджені за ключовими аспектами;

Централізовані та децентралізовані процедури вступу

Процедури вступу до навчальних закладів можуть відрізнятися між країнами та всередині установ. Загалом розрізняють централізовані та децентралізовані процедури.

Наприклад, вступ на бакалаврські програми може бути організований централізовано, а вступ на магістерські програми – децентралізовано. Хоча не існує єдиної моделі, яка підходить для всіх, централізація завдань з метою уникнення дублювання, як правило, вважається передовою практикою для забезпечення послідовності та ефективності.

Крім того, централізована приймальна комісія може підтримувати загальне управління інформацією та обмін досвідом в межах установи, незалежно від того, чи прийом повністю централізований, чи децентралізований.

- Окресліть процес вступу та зазначте для кожного етапу:
 - Які підрозділи та відділи беруть участь;
 - Яке(і) завдання вони виконують;
 - Які ресурси вони використовують (див. «інструменти та ресурси нижче»);
 - Хто несе відповідальність.

Під час цього:

- Чітко визначте, які кроки стосуються визнання, а які – критеріїв відбору (якщо доречно);

- Вкажіть, як персонал відокремлює визнання від відбору. Якщо задіяні різні підрозділи, забезпечте наявність механізмів для запобігання дублюванню, повторенню або суперечливим результатам;
- Продемонструйте, як процедура в цілому відповідає вимогам АКВ; кожен крок процедури та процедура в цілому;
- Окресліть заходи, що вживаються для забезпечення послідовності та точності процедур і рішень в установі.

2.2 Спеціальні процедури

Ваша процедура вступу повинна описувати процес(и), що застосовується(ються) у вашій установі для заявників, чий статус прирівнюється до статусу біженців, і не можуть надати повну документацію про свою кваліфікацію (стаття VII АКВ). У таких випадках необхідні альтернативні методи оцінювання, які повинні бути детально описані.

Рекомендації див. у [розділі 23 «Власники кваліфікацій без документації»](#).

Крім того, ваша процедура повинна містити:

- Будь-які інші особливості або відхилення від існуючих процедур. Прикладами є автоматичне визнання, див. [розділ 16 «Автоматичне визнання»](#), та визнання попереднього навчання, див. [розділ 18 «Кваліфікації, отримані після проходження гнучких шляхів навчання. Підтема – мікрокваліфікації»](#). Зверніть увагу, що розділ 18 не охоплює процедуру визнання попереднього навчання (RPL).

Якщо ваша установа здійснює процедуру визнання попереднього навчання (RPL), слід уточнити, як це реалізовується в рамках вступу;

- Як ви поводитесь з конкретними типами кваліфікацій. Див. [розділ 17 «Кваліфікації для доступу»](#), [розділ 20 «Кваліфікації, присвоєні спільними програмами»](#), [розділ 21 «Кваліфікації, що не прив'язані до конкретної країни \(міжнародні ступені\)»](#), [розділ 22 «Кваліфікації, присвоєні установами, не визнаними національними органами з питань освіти»](#), [розділ 23 «Власники кваліфікацій без документації»](#) та [розділ 24 «Мовні тести»](#);
- Як вирішувати питання визнання кредитів у контексті обміну студентами, див. [розділ 25 «Визнання періодів навчання за кордоном»](#).

Визнання кредитів

Хоча зазвичай ми говоримо про АКВ у контексті вступу на повні програми, АКВ також застосовується до визнання в контексті періодів навчання або «кредитної мобільності». На практиці кредитна мобільність організована по-різному та є більш децентралізованою, і може залучати інших учасників, крім приймальних комісій. Проте бажано забезпечити єдині в межах установи рекомендації щодо визнання кредитів в рамках програм обміну та включити їх до вашої процедури, щоб уникнути розбіжностей між програмами або навіть всередині них. Роль централізованої приймальної комісії може полягати в наданні підтримки та консультацій щодо рекомендацій, щоб забезпечити відповідність ваших практик АКВ.

2.3 Ухвалення рішень

Ваша процедура повинна чітко окреслювати тип рішень про визнання, які використовує ваша установа, та як вони відповідають АКВ. Див. [розділ 10 «Альтернативне визнання та право на апеляцію»](#).

2.4 Надання інформації

Процедура повинна окреслювати всі заходи щодо надання інформації, що діють для інформування заявників про процедуру вступу, із зазначенням:

- Вимог до вступу на програму(и);
- Документів, які ви приймаєте для вступу на програму(и);
- Очікуваних термінів для кожного етапу процесу, включаючи максимальний час між поданням заявки та повідомленням про рішення (час обробки). Окресліть, як ви контролюєте це та забезпечуєте ефективність без шкоди для якості або справедливості;
- Процедури апеляції, що діє для заявників;
- Як ви надаєте заявнику доступну інформацію про вимоги до вступу та процедуру (тобто документи, очікувані терміни та подальші процедури);
- На яких етапах процесу ви надаєте індивідуальну інформацію заявнику про наступні кроки та через які канали (тобто електронна пошта, автоматично генеровані повідомлення з баз даних тощо);

- Інформації, що міститься в рішенні про вступ – позитивному, частково позитивному та негативному – та спосіб її доведення до відома заявника;
- Як заявник інформується про причини рішення та можливість оскарження, тільки у випадку частково позитивного або негативного рішення.

Для отримання додаткової інформації див. такі розділи:

[розділ 11 «Прозорість та надання інформації»](#), а також [розділ 6 «Мета визнання»](#), [розділ 9 «Суттєва та несуттєва різниця»](#), [розділ 10 «Альтернативне визнання та право на апеляцію»](#).

2.5. Управління інформацією: інструменти та ресурси

Управління інформацією є важливим елементом, що забезпечує справедливе та безперешкодне ухвалення рішень щодо визнання. Систематичне впорядкування джерел та посилань сприятиме ефективності загального процесу визнання у вашій установі. Тому процедурою має бути:

- Перелічено інструменти та джерела, доступні для персоналу, щоб:
 - Перевіряти легітимність, автентичність та якість кваліфікації, див. також [розділ 3 «Акредитація та забезпечення якості \(статус установи\)»](#), [розділ 4 «"Фабрики" дипломів та акредитацій»](#), [розділ 5 «Автентичність»](#), [розділ 22 «Кваліфікації, присвоєні установами, не визнаними національними органами з питань освіти»](#);

- Визначити рівень, навчальне навантаження, профіль, якість та результати навчання кваліфікації, а також права доступу кваліфікації, див. також [розділ 7 «Результати навчання»](#), [розділ 8 «Кредити, оцінки, накопичення кредитів та перезарахування кредитів»](#), [розділ 13 «Як знайти та використовувати інформацію»](#), [розділ 14 «Додаток до диплома \(та інші інформаційні інструменти\)»](#) та [розділ 15 «Рамки кваліфікацій»](#).
- Перелічено інструменти та інформаційні заходи, що застосовуються для забезпечення послідовності (див. бази даних нижче);
- Описано, як ці інструменти та джерела найкраще відповідають вашим потребам і дозволяють вам дотримуватися вимог АКВ.

Зверніть увагу, що доступні інструменти та джерела також можуть бути надані вашим центром ENIC-NARIC. Рекомендується вказати, як і як часто ваші фахівці отримують підтримку від вашого національного центру ENIC-NARIC у вигляді баз даних інформаційних джерел, консультацій або навчання з вищезазначених питань (щодо навчання див. також розділ «Розбудова потенціалу» нижче).

Бази даних

Рекомендується створити та використовувати такі бази даних (які також можуть бути об'єднані в єдину систему):

- База даних для забезпечення послідовності, що включає всі попередні результати визнання вашої установи. Можливість ознайомлення з попередніми рішеннями про визнання мінімізує довільність і сприяє послідовності рішень про визнання, що приймаються вашою установою. Це також економить багато часу, якщо попередні рішення можна легко застосувати до нових випадків подання заяв;
- База даних для цілей перевірки, яка включає приклади отриманих кваліфікацій, що було перевірено та визнано справжніми, приклади підроблених документів, глосарій поширених термінів іноземними мовами (див. [розділ 5 «Автентичність»](#) та [приклади кваліфікацій від «фабрик» дипломів](#) (див. [розділ 4 «Фабрики» дипломів та акредитацій](#))). Така база даних може бути використана для порівняння отриманих кваліфікацій та допомагає встановити, чи є вони справжніми або, можливо, фальшивими.

Зверніть увагу, що для того, щоб ці бази даних залишались корисними, їх також слід постійно оновлювати. Одним із способів гарантувати це є включення цих баз даних до процесу оцінки. Пам'ятайте, що конфіденційність заявників, внесених до бази даних, повинна бути гарантована в будь-який час.

Приклад 12.1 – Ефективна база даних для визнання з метою забезпечення послідовності

Приймальна комісія розробила спеціальну базу даних з такими функціями:

- Заявники можуть заповнити анкету та завантажити необхідні документи в базу даних через вебсайт;
- З бази даних заявникам надсилаються електронні листи (автоматично або фахівцем з питань вступу) про стан розгляду заявки (наприклад, підтвердження отримання, комплектність документів, необхідність надання додаткових документів, рішення про визнання);
- Доступний стандартний формат оцінки, що містить відповідні критерії (такі як якість, рівень, навчальне навантаження, профіль, результати навчання), які заповнює фахівець з питань вступу, що ведуть до рішення про визнання з урахуванням суттєвої різниці;
- База даних пропонує оцінювання на основі попередніх оцінок порівняльних кваліфікацій з метою забезпечення послідовності;
- Фахівець з питань вступу також може шукати в базі даних попередні оцінки за допомогою відповідної функції пошуку (використовуючи такі параметри, як країна, рівень, назва закладу, назва кваліфікації, назва програми);

- База даних надає перелік заяв, що підлягають оцінці, відсортованих за термінами, що може бути використано для розподілу роботи між фахівцями з питань вступу та для контролю дотримання термінів.

З бази даних можна витягувати різні типи управлінських звітів (про кількість оцінок, час обробки, кваліфікації за країнами тощо).

1. Потенціал та нарощування потенціалу

Ваш персонал потребує знань і навичок для визнання кваліфікацій. Тому процедура повинна описувати, як ви забезпечуєте, щоб:

- Нові співробітники проходили відповідне навчання для виконання своїх завдань;
- Усі співробітники мали можливість підвищити свою кваліфікацію або оновити свої знання та навички;
- Співробітники регулярно обмінювались інформацією про випадки та передовий досвід;
- Співробітники мали можливість обмінюватися досвідом з колегами як всередині організації, так і за її межами.

Нарощування потенціалу

Для забезпечення належної процедури вступу важливо, щоб співробітники мали достатні знання та навички для проведення визнання. Це включає знання про системи освіти, якість та рамки кваліфікації, застосування АКВ, політику визнання тощо. Тому:

- **Навчайте нових співробітників.** Існують різні варіанти навчання нових співробітників методології АКВ та її практичного застосування. Деякі центри ENIC-NARIC пропонують для цього курси для початківців, призначені для фахівців з питань вступу. Іншим прикладом є структуроване внутрішнє навчання на робочому місці. У цьому випадку вам потрібно переконатися, що ваше навчання відповідає вимогам АКВ і достатньо оновлене з урахуванням нових передових практик.
- **Підвищуйте та розвивайте експертизу.** Бажано, щоб відповідні співробітники могли займатися більш складними випадками, тобто особливими видами кваліфікацій або кваліфікаціями з конкретних країн, а також стежити за відповідними політиками та законами та перекладати їх на практику. Існують різні шляхи для подальшого розвитку цієї експертизи, зокрема навчальні курси, вебінари, конференції та час для аналізу відповідних публікацій та політик. Освіта постійно розвивається, як і процедури визнання, наприклад, через зміни в політиці та нові закони та/або договори про освіту, а також через такі розробки, як цифрові дані про студентів та штучний інтелект.

- **Обмін досвідом з колегами.** Обмін досвідом з колегами (іншими фахівцями з питань вступу в межах установи або між установами) може бути засобом зміцнення досвіду. Прикладами є поради та роздуми щодо конкретних випадків або впровадження правил. Обмін досвідом з колегами також може відбуватися через щорічні семінари, конференції, спільні проєкти або участь в онлайн-форумах та професійних мережах. Такий обмін дозволяє фахівцям порівнювати практики, навчатися на досвіді інших та бути в курсі міжнародних тенденцій. У деяких країнах існують національні мережі фахівців з питань вступу, що дозволяє вести більш структурований діалог на певні теми між співробітниками з питань вступу. Ці мережі також полегшують контакти з колегами та дозволяють розробляти спільні підходи, специфічні для національного контексту. Якщо фахівці рідко або ніколи не беруть участі в таких обмінах, установи повинні переконатися, що вони принаймні знають про наявні можливості.
- **Протокол.** Для збереження та передачі досвіду рекомендується використовувати протокол, який може бути використаний усім персоналом, що займається вступом, для опису порядку дій у конкретних випадках. Персонал може оновлювати протокол у міру необхідності, наприклад, після навчання або вебінарів. Таким чином протокол забезпечує передачу та безперервність досвіду з плином часу. Протокол може бути частиною процедури або додатковим робочим документом, на який посилається процедура.

4. Моніторинг та вдосконалення

Моніторинг та вдосконалення є елементами, що забезпечують відповідність вашої процедури поставленим цілям. Ваша процедура повинна містити:

- Заходи, які вживає ваша установа для забезпечення відповідності процедури її призначенню та актуальності;
- Дані та аналітичні матеріали, що використовуються та збираються для цієї мети, а також перелік учасників, що беруть участь у цьому процесі;
- Інформацію, яким чином ваша установа забезпечує відповідність процедури вступу та її відповідність інституційним, національним та міжнародним законам і нормам;
- Систему, що діє для перегляду та оновлення вашої процедури, зокрема терміни та осіб, які беруть участь у цьому процесі.

Оцінка

Вважається доброю практикою оцінювати вашу процедуру вступу принаймні раз на рік разом з усіма відповідними сторонами. Використовуйте стандарти інструменту самооцінювання Spotlight як джерело натхнення.

Переконайтеся, що здобувач освіти та якість освіти залишаються в центрі уваги, а всі аспекти визнання відповідають АКВ, покращуючи їх у разі необхідності.

Використовуйте дані для обґрунтування вашої оцінки.

Наприклад, такі показники, як кількість отриманих заяв, частка позитивних і негативних рішень, час обробки, успішність здобувачів освіти або подані апеляції. Ці дані допомагають оцінити ефективність, справедливість та послідовність процедур визнання.

Зверніть увагу, що проєкт LIREQA надає корисні рекомендації щодо інтеграції практик визнання в системи забезпечення якості.

Рекомендації

1. Вам необхідно розробити стандартну інтегровану політику вступу. Використовуйте рекомендації, наведені в цьому розділі, для встановлення правил вступу відповідно до АКВ та (якщо доречно) Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, Стандарт 1.4.
2. У вашій процедурі розрізняйте рішення про визнання та відбір;

Приклад 12.4 – Розрізняйте рішення про визнання та відбір

Кандидат подає заявку на навчання за програмою політичних наук як в установі А, так і в установі Б в одній країні з однаковими загальними вимогами до доступу. Установа А, яка має відкриту систему прийому, приймає позитивне рішення про зарахування. Установа Б, яка відбирає кандидатів за середнім балом, приймає негативне рішення про вступ. Однак обидві установи приймають однакове рішення про визнання, оскільки обидві установи мають подібні вимоги щодо доступу та дотримуються справедливої практики визнання. В установі А позитивне рішення про визнання гарантувало вступ, в установі Б – доступ до процедури відбору.

3. Переконайтеся, що ваша процедура є справедливою, недискримінаційною та окреслює всі етапи процедури, як описано в цьому розділі та посібнику, і охоплює такі аспекти:
 - Політики та керівні принципи;
 - Впровадження;
 - Потенціал та нарощування потенціалу;
 - Моніторинг та оцінка.

Частина IV. Інформаційні інструменти

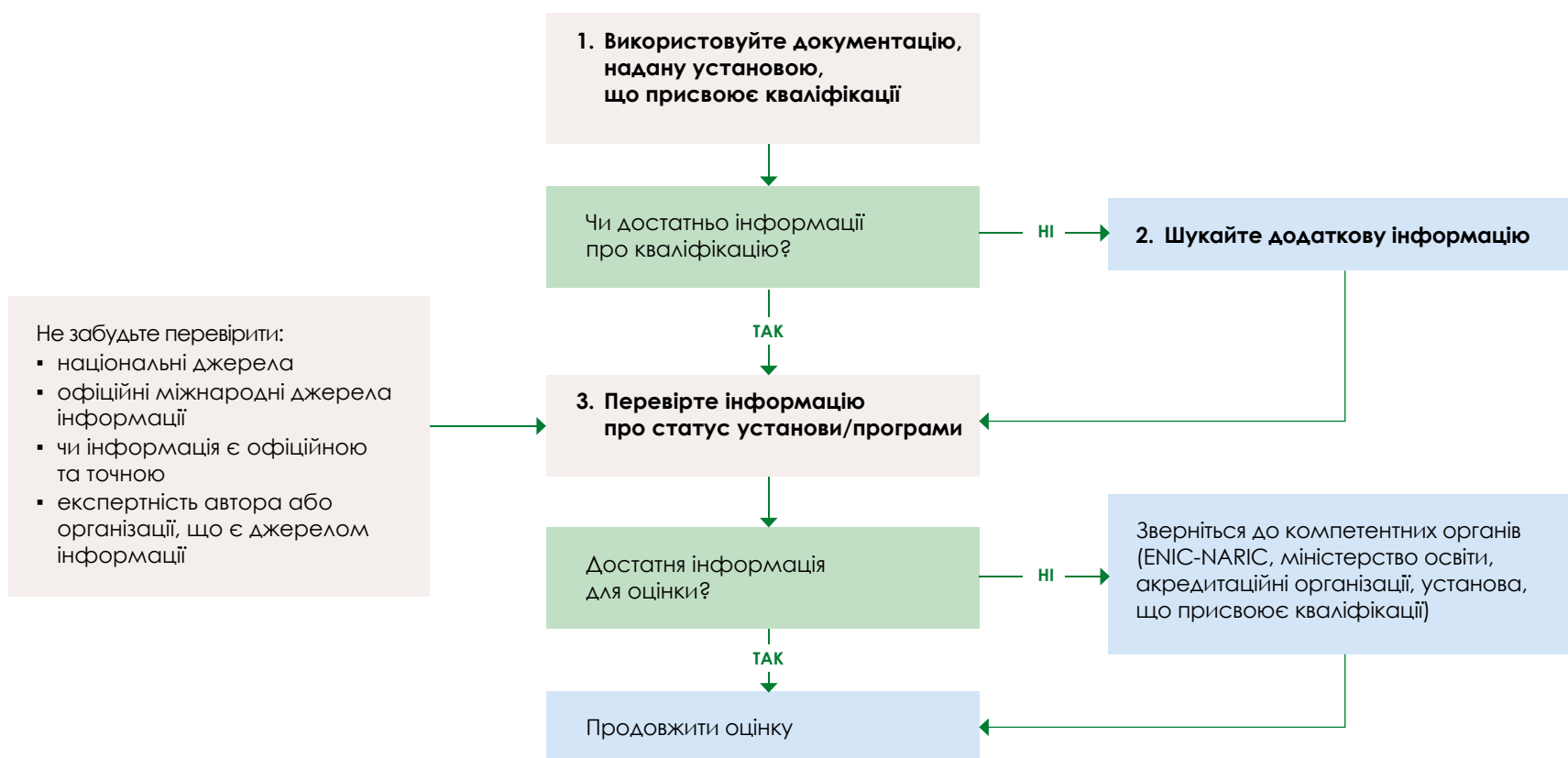
У **частині IV** посібника розглядаються джерела, що підтримують процес оцінювання. У ній пояснюється, як і де знайти надійну інформацію, а також конкретно представлено додаток до диплома та рамки кваліфікацій як ключові інформаційні інструменти.

13. Як знаходити та використовувати інформацію

У цьому розділі наведено джерела інформації, які можуть бути корисними для оцінки іноземних кваліфікацій, а також надано рекомендації щодо їхнього використання.

Блок-схема: Як знаходити та використовувати інформацію

Впровадження процесів

Для правильної оцінки іноземної кваліфікації необхідно встановити статус установи, що присвоює кваліфікації, перевірити автентичність документів, поданих заявником, та оцінити саму кваліфікацію, тобто перевірити рівень освіти, навчальне навантаження, доступ до подальшого навчання, профіль програми та результати навчання.

Для цього необхідна відповідна, точна та авторитетна інформація щодо всіх зазначених вище аспектів. Цю інформацію можна знайти в:

Документації, наданій закладом вищої освіти, що присвоює кваліфікації

- Кваліфікація;
- Заява/сертифікат, видана(ий) як тимчасове підтвердження закінчення навчання (коли фактична кваліфікація видається пізніше);
- Транскрипт;
- Додаток до диплома (див. розділ 14 «Додаток до диплома»);
- Профіль освітньої програми (за наявності);
- Вебсайт установи.

Національних офіційних джерелах

- Вебсайт міністерства освіти;
- Офіційні національні публікації щодо системи освіти;

- Вебсайт органів акредитації/забезпечення якості;
- Вебсайти національних асоціацій органів акредитації/забезпечення якості;
- Вебсайт національного центру ENIC-NARIC.

Міжнародні офіційні джерела

- Вебсайти мереж з визнання документів про освіту, таких як мережі ENIC-NARIC
Посилання: www.enic-naric.net;
- Вебсайти міжнародних організацій, таких як ЮНЕСКО.
Посилання: <https://www.uis.unesco.org/DataCentre/Pages/regions.aspx>;
- Публікації, що містять інформацію про національні системи освіти, акредитацію та визнання.

Рекомендації

1. По-перше, використовуйте документацію, видану закладом вищої освіти, що присвоює кваліфікації. Документація, подана заявником, може містити інформацію про:
 - Присвоєну кваліфікацію (включно з академічним ступенем або званням);
 - Статус установи;
 - Навчальний план;
 - Кредитна система;
 - Система оцінювання;

- Доступ до подальшої освіти на основі отриманої кваліфікації;
- Результати навчання;
- Опис системи освіти.

Приклад 13.1 – Інформація, надана закладом вищої освіти: додаток до диплома

Заявник подає документи на вступ до магістратури. Фахівець з питань вступу хоче дізнатися, чи дає кваліфікація заявника доступ до магістратури в країні, де вона була отримана. До документів, поданих заявником, додано додаток до диплома. Згідно з пунктом 5.1 DS, кваліфікація дає загальний доступ до післядипломного навчання, включно з магістерськими освітніми програмами. Фахівець з питань вступу вирішує покластися на цю інформацію, перевіrivши статус установи.

2. Опціонально: пошук відсутньої інформації.

Якщо важлива інформація про кваліфікацію, отриману заявником (відповідно до вимог вашої процедури вступу) відсутня, ви повинні вимагати від заявника надати відсутні дані. Однак якщо заявка технічно є повною, але вам потрібна додаткова інформація про певні аспекти кваліфікації, ви можете спробувати знайти цю інформацію самостійно, зазвичай на вебсайті закладу вищої освіти, що видав диплом.

Перевага пошуку в Інтернеті полягає в тому, що ви також можете перевірити інформацію, надану заявником та установою.

Приклад 13.2 – Пошук додаткової інформації

Після аналізу документів, поданих заявником, фахівець з питань вступу не може визначити досягнуті результати навчання і вимагає додаткову інформацію для прийняття рішення про зарахування заявника на магістерську програму. Вебсайт закладу вищої освіти, що присвоює кваліфікації, містить детальну інформацію про програму, яка допомагає фахівцю з питань вступу оцінити, чи є результати навчання достатніми для зарахування.

3. Перевірте інформацію про статус установи, програми або системи освіти, надану закладом вищої освіти, використовуючи інші офіційні джерела.

Наприклад, «фабрики» дипломів або інші нелегітимні установи можуть вносити у документацію, яку вони видають, інформацію, яка свідчить про легітимність установи (докладніше інформацію див. у розділі 4 «"Фабрики" дипломів та акредитацій»).

Тому рекомендується:

- а. Перевірити національні офіційні джерела. Міністерство освіти та органи акредитації або забезпечення якості є дуже надійними джерелами для підтвердження статусу установи. У більшості випадків вони також надають загальну інформацію про систему освіти, зокрема переліки визнаних закладів вищої освіти;

Приклад 13.3 – Перевірка інформації про систему освіти за допомогою національних офіційних джерел

Заявник, який бажає вступити на докторську програму (PhD programme), подає диплом магістра та транскрипт з оцінками. Однією з вимог до вступу є наявність хороших оцінок. Після ретельного аналізу поданих документів залишається незрозумілим, як кваліфікація позиціонується в національній системі освіти та як інтерпретувати середній бал студента. Ця інформація міститься на вебсайті міністерства освіти, яке публікує як детальний опис системи освіти, так і пояснення шкали оцінювання.

- б. Перевірити міжнародні офіційні джерела інформації. Ці джерела корисні для підтвердження статусу установи та отримання загальної інформації

про системи освіти. Міжнародні бази даних та публікації можуть надавати інформацію про системи освіти та переліки визнаних установ з багатьох країн.

Приклад 13.4 – Перевірка інформації про систему освіти за допомогою міжнародних офіційних джерел

Фахівець з питань вступу, який обробляє заявку на вступ на бакалаврську програму на підставі сертифікатів з іноземної країни, не знайомий з системою освіти країни походження. Єдина доступна національна інформація на вебсайті міністерства освіти розміщена мовою оригіналу, яка не є широко поширеною.

Фахівець з питань вступу звертається до офіційних міжнародних джерел інформації (див. нижче) і знаходить інформацію, яка допомагає ухвалити обґрунтоване рішення.

- с. Завжди переконуватися, що джерело інформації є офіційним і чітко вказує період, протягом якого була отримана кваліфікація (це може бути недавно або деякий час тому), оскільки системи освіти та статус установ можуть змінюватися.

Також перевіряйте, чи автор або організація, відповідальна за публікацію, має відповідний досвід у цій галузі.

Пам'ятайте, що інформація, доступна в інтернеті про системи освіти та визнані установи і програми, як правило, є точною лише для поточних або нещодавно завершених програм навчання. Під час оцінки старих кваліфікацій може знадобитися звернення до додаткових джерел. Якщо ви використовуєте публікації (друковані або електронні), переконайтеся, що вони охоплюють період, протягом якого була отримана кваліфікація.

4. Якщо необхідну інформацію не вдається знайти в доступних джерелах, зверніться до компетентного органу у відповідній країні, наприклад до центру ENIC-NARIC, міністерства освіти, акредитаційного агентства та/або установи, що присвоює кваліфікації. За необхідності ви також можете звернутися за допомогою до центру ENIC-NARIC у вашій країні.

Приклад 13.5 – Ведення списку надійних контактів

Доброю практикою є складання списку контактних даних усіх відповідних та надійних контактів та їхніх організацій, які сформовано за країнами та типами наданої інформації, у вигляді документа, який легко шукати і який доступний для всіх співробітників приймальної комісії.

Цей документ слід оновлювати щоразу, коли змінюється контактна інформація, а нові контакти слід додавати, як тільки вони встановлюються.

Джерела та посилання

Вебсайти регіональних мереж визнання

- Мережі ENIC–NARIC.
Посилання: www.enic-naric.net;
- Азійсько-тихоокеанська мережа національних інформаційних центрів (APNNIC, Asia-Pacific Network of National Information Centres).
Посилання: www.apnnic.net/.

Публікації, що містять інформацію про національні системи освіти

Глобальний фокус

- Профілі ЮНЕСКО для вдосконалення освітніх оцінювань (PEER, Profiles Enhancing Education Reviews) надають систематичну та вичерпну інформацію про національне законодавство, політику та програми в галузі освіти
Посилання: <https://education-profiles.org/>
- Міжнародна асоціація університетів (IAU, International Association of Universities):
 - Список університетів світу.
Посилання: www.whed.net/home.php;
- Профілі світової освіти публікуються організацією Всесвітні освітні послуги (WES, World Education Services) у Канаді. Ці профілі країн містять інформацію про всі рівні освіти та системи оцінювання для обраних країн.
Посилання: www.wes.org/ca/wedb/ecountrylist.htm;

- Визнання та оцінювання іноземних освітніх кваліфікацій (ANABIN, Anerkennung und Bewertung ausländischer Bildungsnachweise).
Оцінка кваліфікацій вищої освіти, кваліфікацій доступу та інформація про систему оцінювання багатьох країн з метою вступу до вищої освіти Німеччини. Також міститься інформація про визнані установи. Вся інформація надається німецькою мовою.
Посилання: www.anabin.kmk.org/;
- KWALIFIKATOR – це база даних, яка дозволяє автоматично перевірити загальну інформацію про вибрані типи дипломів про вищу освіту, отриманих за кордоном, та про те, як вони визнаються в Польщі.
Посилання: kwalifikator.nawa.gov.pl;
- Модулі NUFFIC про країни містять інформацію про системи освіти з понад 90 країнах. Ці модулі включають рекомендації щодо оцінки, в яких іноземні кваліфікації порівнюються з нідерландськими.
Посилання: www.nuffic.nl/en/subjects/foreign-education-systems/;
- Агентство із забезпечення якості та кваліфікацій Ірландії (QQI, Quality and Qualifications Ireland): База даних міжнародних кваліфікацій. Надає поради щодо порівнянності різних іноземних кваліфікацій з кваліфікаціями в Ірландії.
Посилання: www.qualificationsrecognition.ie/qualification-recognition-service-database.html;
- Ресурс порівняння міжнародних кваліфікацій UK ENIC (UK ENIC International Comparisons) Надає інформацію про системи освіти, системи оцінювання та порівняння з британськими кваліфікаціями для великої кількості країн. Також містить графічний огляд системи освіти для кожної країни. Потрібна передплата.
Посилання: www.enic.org.uk (платна);

- Профілі систем освіти країн NOOSR (NOOSR Country Education Profiles) надають детальну інформацію про системи освіти в понад 100 країнах, а також рекомендації щодо оцінки, порівнюючи їх з австралійськими кваліфікаціями. Потрібна передплата. Посилання: <https://internationaleducation.gov.au/Services-And-Resources/Services/Country-Education-Profiles/Access-CEP/Pages/default.aspx?ReturnUrl=%2fcep%2fPages%2fdefault.aspx>.

Європейський фокус

- Eurydice's Eurypedia, Європейська енциклопедія національних систем освіти, містить інформацію про системи освіти та реформи в Європі. Сайт охоплює 38 європейських систем освіти. Посилання: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia>.

Латиноамериканський фокус

- Організація ібероамериканських держав, що містить перелік систем освіти в Латинській Америці. Посилання: www.oei.es/quipu/.

Вебсайти, що містять інформацію про національні органи та асоціації з акредитації/забезпечення якості

- Міжнародна мережа агентств із забезпечення якості у вищій освіті (INQAAHE) надає огляд мереж із забезпечення якості у всьому світі. Списки членів цих

мереж можна використовувати для пошуку національних агентств з акредитації та забезпечення якості.

Посилання: www.inqaahe.org/members;

- Європейська асоціація із забезпечення якості у вищій освіті (ENQA, European Association for Quality Assurance in Higher Education). Посилання: www.enqa.eu;
- Європейський реєстр із забезпечення якості у вищій освіті надає базу даних агентств забезпечення якості в Європі. Посилання: www.eqaar.eu;
- DEQAR (База даних звітів зовнішнього забезпечення якості) – це база даних, розроблена EQAR, що містить звіти про заклади вищої освіти та програми, які пройшли зовнішню оцінку на відповідність європейським стандартам та рекомендаціям агентством, зареєстрованим в EQAR. Посилання: www.eqar.eu/qa-results/deqar-project/.

Інші ресурси

- Інтернет-архів/Wayback Machine: Дозволяє отримати доступ до архівних вебсайтів, коли вам потрібна інформація про старі кваліфікації, навчальні програми тощо. Доступність залежить від того, чи був вебсайт заархівований, але це може бути дуже цінним інструментом. Посилання: <https://archive.org/web/>.

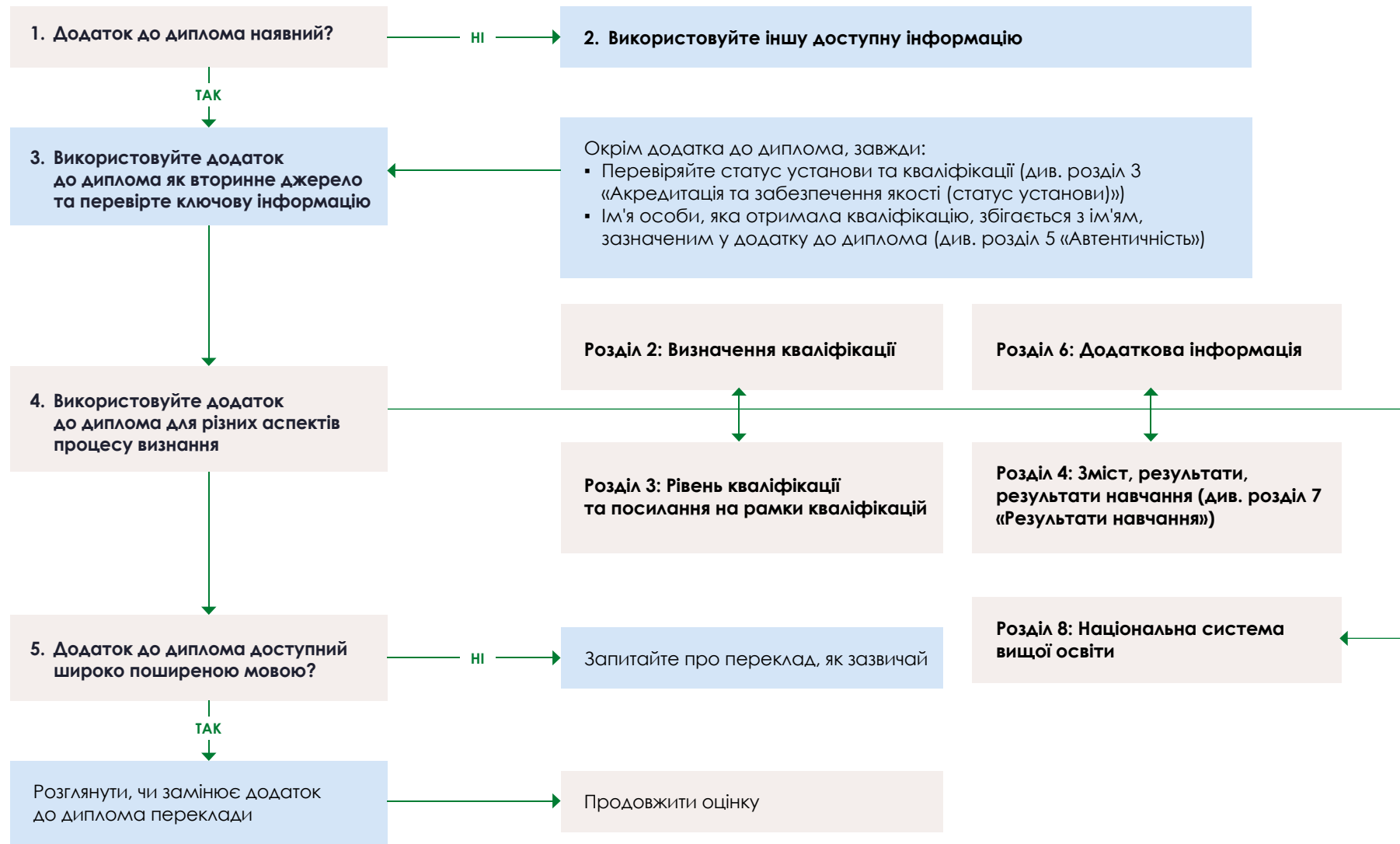

14. Додаток до диплома

У цьому розділі представлено додаток до диплома як інструмент, що полегшує визнання іноземних кваліфікацій, а також надано вказівки щодо його використання та інших інформаційних інструментів з подібною метою.

Блок-схема: Додаток до диплома

Вступ

Додаток до диплома – це документ, що описує кваліфікацію вищої освіти та систему освіти, до якої вона належить. Це інструмент прозорості, призначений для полегшення розуміння та визнання кваліфікацій, який вважається одним з найважливіших джерел інформації про кваліфікацію та систему, в якій вона була отримана.

DS видається автоматично після отримання академічного ступеня або згодом за запитом закладів вищої освіти у країнах Європейського простору вищої освіти. Однак не всі країни, що підписали Болонську декларацію, видають додаток до диплома.

Додаток до диплома супроводжує кваліфікацію і повинен містити академічну довідку, в якій перелічені курси та інші елементи програми, що були завершені (див. нижче).

Іншим інформаційним інструментом, подібним до додатка до диплома, є додаток до свідоцтва, який використовується в країнах ЄПВО для надання інформації про кваліфікації професійної освіти та навчання (VET). У країнах, що не входять до ЄПВО, заклади вищої освіти також можуть видавати додаткові документи з отриманою кваліфікацією для уточнення її характеристик.

Рекомендації

1. Запитуйте додаток до диплома у заявників, чиї кваліфікації були присвоєні закладами вищої освіти в межах ЄПВО.

Не слід вимагати додаток до диплома від заявників, чиї кваліфікації були отримані за межами ЄПВО, або від тих, чиї кваліфікації були отримані до впровадження додатка до диплома у їхній країні, оскільки вони не матимуть такого документа. Також зверніть увагу, що відсутність додатка до диплома ніколи не повинна бути підставою для негативного рішення про визнання.

Приклад 14.1 – Запит на отримання від заявника додатка до диплома

Фахівець з питань вступу отримує заявки від двох заявників, кваліфікації яких були присвоєні одним і тим же закладом вищої освіти в одному і тому ж році. У файлі заявника А міститься копія додатка до диплома, тоді як у файлі заявника Б її немає. Фахівець з питань вступу надсилає заявнику Б електронного листа з проханням надати копію додатка до диплома. Заявник Б відповідає, що DS було загублено і що заклад вищої освіти не видає дублікатів. Фахівець з питань вступу зв'язується із закладом і отримує інформацію, що заявник Б дійсно отримав кваліфікацію, але заклад не надає дублікатів додатків до диплома. Фахівець з питань вступу приступає до оцінки кваліфікацій обох заявників А і Б.

2. Якщо додаток до диплома відсутній, використовуйте всю іншу інформацію, що супроводжує кваліфікацію.

Багато закладів вищої освіти видають додаткові документи, що містять інформацію, яка принаймні частково збігається з інформацією, що міститься у додатку до диплома, наприклад, профілі академічних ступенів, транскрипти, записи про іспити з кожного вивченого предмета (наприклад, залікові книжки, переліки складених іспитів тощо). Під час оцінки іноземної кваліфікації інформація, що міститься в цих документах, повинна розглядатися так само, як і аналогічна інформація, що міститься в DS.

Приклад 14.2 – Інші інформаційні інструменти

Фахівець з питань вступу отримує заявку з країни, що не входить до ЄПВО. Окрім необхідних, пакет документів містить документ, виданий закладом вищої освіти, з наступною інформацією:

- Місія закладу вищої освіти;
- Цілі програми;
- Можливості подальшого навчання;
- працевлаштування випускників.

Після перевірки автентичності документів та статусу установи і програми, фахівець з питань вступу використовує інформацію, надану в додатковому документі, щоб отримати уявлення про профіль та результати навчання за даною кваліфікацією. Ця інформація потім використовується в процесі визнання.

3. Використовуйте додаток до диплома як вторинне джерело та перевіряйте ключову інформацію.

Майте на увазі, що наявність додатка до диплома не підтверджує статус установи, її відзнак або те, чи визнається вона частиною національної системи освіти. Навіть якщо додаток до диплома містить таку інформацію, ви повинні:

- a. Завжди ретельно перевіряти, використовуючи інші джерела, статус установи та те, чи визнається кваліфікація в країні, що її присвоює (див. [розділ 3 «Акредитація та забезпечення якості \(статус установи\)»](#));
- b. Перевіряти, чи ім'я особи, яка здобула кваліфікацію, збігається з ім'ям, зазначеним у додатку до диплома. У деяких системах освіти кваліфікації мають номер, який також зазначається у додатку до диплома. Ви повинні перевірити, чи збігаються ці номери. Якщо ви виявили невідповідності, продовжуйте оцінку, застосовуючи процедури, описані в [розділі 5 «Автентичність»](#).

Приклад 14.3 – Перевірка додатка до диплома

Заявник подає кваліфікацію з країни Е, зокрема добре структурований додаток до диплома, що містить чітку інформацію про статус установи та програми. Згідно з цією інформацією, установа визнана міністерством освіти (МОН) країни Е, а програма нещодавно отримала акредитацію на строк шість років від національного органу з акредитації (НОА) країни Е.

Ця інформація перевіряється фахівцем з питань вступу на вебсайтах МОН та НОА країни Е. Однак фахівець з питань вступу не може знайти установу або програму в жодному зі списків, наданих цими органами, і вирішує звернутися до національного інформаційного центру з визнання країни Е. Центр повідомляє фахівця з питань вступу, що кваліфікація була видана «фабрикою» дипломів, яка спеціалізується на продажу підроблених кваліфікацій, що супроводжуються підробними додатками до дипломів, що виглядають автентично. Як наслідок заявка відхиляється.

4. Якщо додаток до диплома доступний, використовуйте інформацію, що міститься в ньому, для різних аспектів процесу визнання.

Додаток до диплома пропонує структурований огляд інформації, що має значення для процесу оцінки та визнання, в одному документі. Наступні розділи та підрозділи додатка до диплома є особливо корисними для надання інформації:

- a. Розділ 2. Інформація, що ідентифікує кваліфікацію, і, зокрема, параграфи:
 - 2.1 Назва кваліфікації та (за необхідності) присвоєне звання (оригінальною мовою);
 - 2.3 Назва та статус установи, що присвоює кваліфікації;
 - Для отримання додаткової інформації з цього питання, варто звернутися до розділу 3 «Акредитація та забезпечення якості (статус установи)»;
 - 2.4 Назва та статус установи (якщо відрізняється від 2.3), що здійснює навчання.
Це особливо важливо, коли установа, що присвоює кваліфікації, не є тим самим закладом, що здійснює навчання, наприклад, у випадку спільної програми або транскордонної чи транснаціональної освіти. Для отримання додаткової інформації з цього питання див. розділ 20 «Кваліфікації, що присвоєні спільними програмами»;
- b. Розділ 3. Інформація про рівень кваліфікації та посилання на національні та міжнародні рамки кваліфікацій.
Це може бути використано для розміщення іноземної кваліфікації в національному освітньому контексті, а потім для порівняння її з кваліфікацією в країні перебування. Для отримання додаткової інформації див. розділ 15 «Рамки кваліфікацій».
- c. Розділ 4, особливо підрозділ 4.2. Інформація про зміст та отримані результати з акцентом на результатах навчання.

Коли результати навчання чітко задокументовані, їх слід враховувати при оцінюванні, а визнання має ґрунтуватися на порівнянні результатів навчання та компетентностей. Для отримання додаткової інформації див. розділ 7 «Результати навчання»;

- d. Розділ 6. Додаткова інформація. Цей розділ слід розглядати в кожному конкретному випадку;
- e. Розділ 8. Інформація про національну систему освіти. У цьому розділі наводиться інформація про систему освіти, зокрема загальні вимоги до доступу; національну систему кваліфікацій (за наявності); типи закладів освіти; систему забезпечення якості або акредитацію.

Приклад 14.4 – Використання додатка до диплома

Фахівець з питань вступу отримує складну заявку з країни X, з якою приймальна комісія має обмежений досвід роботи. Заявка стосується спільної програми, що реалізується двома різними типами установ у країні X, акредитованих невеликою приватною агенцією. Присвоєний ступінь не називається «бакалавр» або «магістр» (ані жодною легко впізнаваною варіацією). Фахівець з питань вступу не знайомий із кредитною системою та шкалою оцінювання, що використовуються.

Замість того, щоб надсилати довгі та складні електронні листи з численними запитаннями до національного інформаційного центру з визнання кваліфікацій країни X, фахівець з питань вступу методично переглядає відповідні записи у додатку до диплома, що містяться в пакеті документів для вступу. Додаток до диплома надає чітку інформацію про організацію спільної програми, систему акредитації та залучені агентства, рівні НРК та ЄРК, результати навчання за кваліфікацією та систему освіти (включно з кредитами та оцінками). У ньому також вказано джерела, де цю інформацію можна перевірити. За лічені хвилини фахівець з питань вступу отримує всю необхідну інформацію для завершення оцінки.

- 5. Якщо додаток до диплома видається мовою, яка є широко поширеною, розгляньте можливість заміни перекладів ключових документів.

Інформація у додатку до диплома повинна бути надана мовою країни, що видала документ, та іншою широко поширеною мовою (зазвичай англійською). Для мов, для яких зазвичай вимагається присяжний переклад ключових документів, можна розглянути можливість використання перекладеної інформації у додатку до диплома. Це заощадить заявнику витрати на переклад і може прискорити процес визнання.

Приклад 14.5 – Прийняття перекладеної інформації з додатка до диплома

Фахівець з питань вступу отримує кваліфікацію мовою, для якої зазвичай вимагається завірений переклад відповідно до процедури визнання цього закладу вищої освіти.

Документи для вступу майже підготовлені, але офіційний перелік предметів (який є частиною отриманої кваліфікації) надано лише національною мовою. Документи для вступу також містять додаток до диплома англійською мовою, який містить перелік предметів. Оскільки немає сумнівів щодо справжності кваліфікації, фахівець з питань вступу вирішує використовувати перекладений перелік предметів з додатка до диплома, не вимагаючи від заявника подання завіреного перекладу офіційного переліку.

Джерела та посилання

- Шаблон додатка до диплома на вебсайті Європейської комісії.
Посилання:
https://ec.europa.eu/education/tools/diploma-supplement_en.htm;
- Вебсайт Національних центрів Europass.
Посилання:
<https://europass.cedefop.europa.eu/en/about/national-europass-centres>.

15. Рамки кваліфікацій

Рамки кваліфікації є корисним інструментом для розгляду кваліфікацій у зв'язку з різними рівнями національної системи, навчальним навантаженням, якістю та результатами навчання. У цьому розділі наведено рекомендації щодо застосування рамок кваліфікацій у практиці визнання.

Блок-схема: Рамки кваліфікацій

1. Використовуйте НРК для розуміння

Примітка: Кваліфікації, що посилаються на загальну рамку кваліфікацій (РК), є в цілому сумісними

2. У випадку європейських кваліфікацій перевірте, чи НРК кваліфікацій посилається на ЄРК/РК ЄПВО

Примітка: РК $\neq$ інструмент для автоматичного визнання

3. У разі колишніх/старіших кваліфікацій перевірте, чи включені вони до НРК

4. Відсутність РК не повинна заважати визнанню кваліфікацій

Вступ

Мета національних рамок кваліфікацій

Національна рамка кваліфікацій (НРК) – це інструмент класифікації кваліфікацій національної системи освіти. НРК описує взаємозв'язок між різними рівнями національної системи освіти та її основними типами кваліфікацій, а також визначає загальні результати навчання для всіх рівнів НРК. Комплексна система кваліфікацій охоплює всі рівні та типи освіти, як академічної, так і професійної. Інші типи НРК можуть охоплювати лише обмежений діапазон рівнів, наприклад вищу освіту. НРК також можуть розроблятися на субнаціональному рівні.

Використання національних рамок кваліфікацій для визнання

НРК надають можливість порівняти кваліфікації за рівнем, навчальним навантаженням, якістю та результатами навчання. Вони також допомагають виявити подібності між кваліфікаціями. У цьому сенсі вони можуть використовуватися для транскордонного визнання кваліфікацій. Таким чином, вони є корисним інструментом для розуміння іноземних кваліфікацій, особливо у зв'язку з можливостями подальшого навчання.

Загальні рамки кваліфікацій та системи класифікації

Окрім національних рамок кваліфікацій, існують також міжнародні загальні рамки, такі як Європейська рамка кваліфікацій (ЄРК), яка забезпечує спільну

європейську референтну систему, та рамка кваліфікацій для Європейського простору вищої освіти (також відома як Болонська рамка або РК ЄПВО). ЄРК та РК ЄПВО є загальними рамками, метою яких є сприяння взаємному розумінню кваліфікацій відповідно в Європейському економічному просторі та країнах ЄПВО, що полегшує порівняння систем та рівнів освіти.

НРК можуть посилатися на такі міжнародні загальні рамки, тим самим показуючи, які рівні в національних і загальних рамках відповідають один одному (див. приклад 15.4).

Існують також загальні міжнародні системи класифікації, які не слід плутати з рамками кваліфікацій.

Прикладом є Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО), яка може використовуватися як інструмент прозорості для зазначення рівнів та галузей освіти в певній країні. Такі класифікації можуть бути корисними на загальному рівні для розуміння різних рівнів системи освіти та її кваліфікацій.

Рекомендації

Застосування рамок кваліфікацій у визнанні документів про освіту

Застосовуючи рамки кваліфікацій у практиці визнання, слід дотримуватися принципів, викладених у супровідному тексті до ЛКВ (Рекомендація щодо використання рамок кваліфікацій у визнанні іноземних кваліфікацій). На практиці рекомендується таке:

1. Ви повинні використовувати НРК як інструменти прозорості, щоб допомогти визначити рівень, результати навчання, якість та навчальне навантаження іноземних кваліфікацій в загальних рисах. Якщо кваліфікації були віднесені або самосертифіковані до одного рівня в загальних системах, їх слід вважати в цілому сумісними.

Приклад 15.1 – Використання НРК як інструменту прозорості

Фахівець з питань вступу вперше отримує кваліфікацію з Уельсу. Він шукає в інтернеті інформацію про НРК Сполученого Королівства і виявляє, що Уельс розробив окрему Кредитно-кваліфікаційну рамку Уельсу (CQFW, Credit and Qualifications Framework for Wales). Привабливо оформлена діаграма у вигляді віяла показує вісім рівнів CQFW (плюс початковий рівень), а також шляхи навчання та прогресу, а довідник містить детальну інформацію про результати навчання для всіх рівнів.

Також важливо пам'ятати, що система кваліфікацій не повинна розглядатися як інструмент, що забезпечує автоматичне визнання іноземних кваліфікацій.

Приклад 15.2 – Інтерпретація рівнів НРК

Існує кілька причин, чому оцінювання іноземних кваліфікацій виключно на основі їхнього рівня НРК (що може здатися пропонує привабливо просту форму «автоматичного визнання») не є рекомендованим підходом для справедливого визнання:

- У межах кожної НРК різні типи кваліфікацій з різними цілями та результатами можуть бути об'єднані в одну групу на одному рівні. До них можуть належати кваліфікації, отримані за короткі внутрішньокорпоративні навчальні курси, які пов'язані з вищим рівнем освіти в НРК.
- Навіть якщо іноземна кваліфікація на певному рівні НРК здається відповідною національній кваліфікації на подібному рівні, фахівець з питань вступу повинен все одно оцінити, чи відповідає профіль іноземної кваліфікації вимогам для конкретної мети визнання (наприклад, вступ до магістратури з ядерної фізики).

Застосування ЄРК та РК ЄПВО для оцінки європейських кваліфікацій

- Для кваліфікацій з європейських країн слід перевірити, чи НРК країни, в якій було здобуто кваліфікацію, пов'язана з ЄРК або РК ЄПВО. Європейська комісія запустила портал ЄРК, де НРК країн, які пов'язали свої НРК з ЄРК, можна порівняти, використовуючи ЄРК як перекладацький інструмент (див. приклад нижче). Тому доцільно стежити за цими змінами, оскільки ситуація з часом еволюціонує.

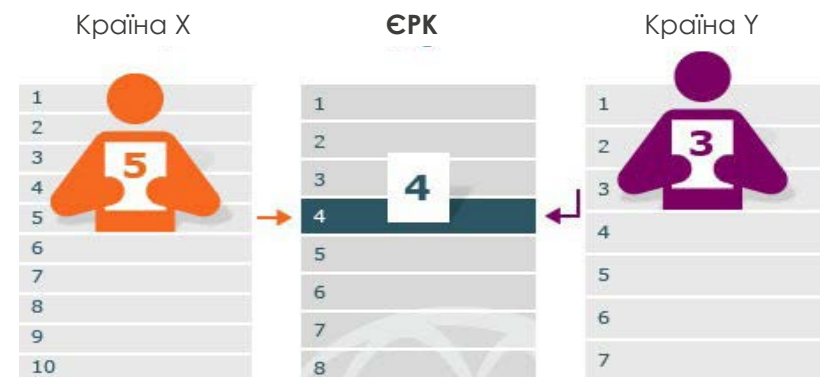
Приклад 15.3 – Порівняння рівнів різних національних рамок кваліфікацій

Країни розробили національні рамки кваліфікацій з різною структурою та різною кількістю рівнів, що відповідають їхнім національним системам освіти. Наприклад, кваліфікація в галузі соціальної роботи може бути віднесена до рівня 5 національної рамки кваліфікацій країни X і до рівня 3 рамки кваліфікацій країни Y. Оскільки рівень 5 в країні X і рівень 3 в країні Y обидва віднесені до рівня 4 ЄРК, обидва можуть вважатися такими, що відповідають результатам навчання, пов'язаним з рівнем 4 ЄРК. Таким чином, ЄРК може використовуватися для порівняння рівнів двох різних рамок, за умови, що НРК обох країн були віднесені до ЄРК:

Приклад 15.4 – Використання метарамки для перекладу рівнів у національних системах

Британський академічний ступінь бакалавра з відзнакою відповідає рівню 6 британської національної рамки кваліфікацій, яка відповідає рівню 6 ЄРК. Ірландський академічний ступінь бакалавра з відзнакою відповідає рівню 8 ірландської НРК, яка також відповідає рівню 6 ЄРК. Отже, якщо фахівці з питань вступу мають оцінити та порівняти ці дві кваліфікації, використання ЄРК може бути корисним для розуміння їх відповідних рівнів.

Ілюстрація до прикладу 15.3

Оцінка кваліфікацій, виданих за попередніми структурами

3. Якщо кваліфікації були видані за попередніми структурами а, отже, не входять до чинної НРК, слід звернути увагу на статус кваліфікації в країні, що її видала. Якщо в країні, де була видана кваліфікація, існує НРК, слід встановити, чи включені до неї попередні кваліфікації.

Приклад 15.5 – Кваліфікації, видані за попередніми структурами

Фахівці з питань вступу повинні перевірити, чи включені ці кваліфікації до національних рамок кваліфікацій відповідних країн. Якщо так, фахівці з питань вступу повинні врахувати рівень кваліфікації як важливий параметр у кінцевій оцінці. Якщо кваліфікації не включені, слід встановити, чи існують інші офіційні документи щодо рівня цих кваліфікацій, і оцінка повинна ґрунтуватися на цих документах.

Відсутність рамки кваліфікації

4. У випадках, коли немає регіональної або національної рамки кваліфікацій, це жодним чином не повинно впливати на визнання кваліфікацій з відповідної країни.

Приклад 15.6 – Кваліфікації з країн, що не мають НРК

Фахівець з питань вступу в країні В отримує заявку на вступ на третій курс професійно-орієнтованої бакалаврської програми з бізнес-досліджень на підставі кваліфікації післясередньої освіти, отриманої в країні С. Країна В має НРК, в якій необхідна кваліфікація відповідає рівню 5. (диплом молодшого спеціаліста). Країна С не має НРК, тому фахівець з питань вступу вивчає інформацію про національну систему освіти, надану центром з питань визнання кваліфікацій країни С (включно з діаграмою системи освіти). Виявляється, що післясередня кваліфікація країни С має порівнянні цілі та результати (це короткострокова програма, що дає право на доступ до ринку праці та перехід на 3-й курс бакалаврської програми) з дипломом молодшого спеціаліста рівня 5. Тому фахівець з питань вступу вирішує, що рівень іноземної кваліфікації відповідає вимогам, навіть якщо офіційний рівень в НРК не був присвоєний.

Джерела та посилання

Рекомендуємо стежити за розвитком рамок кваліфікацій, оскільки вони постійно вдосконалюються.

Національні рамки кваліфікацій

Джерела, що містять перелік національних рамок кваліфікацій у європейському регіоні та/або в усьому світі:

- CEDEFOP, «Онлайн-інструмент НРК (NQF Online Tool)» www.cedefop.europa.eu/en/tools/nqfs-online-tool, що надає інформацію про рамки та системи кваліфікацій країн, які беруть участь у процесі Європейської рамки кваліфікацій (ЄРК).
- Вебсайт мереж ENIC–NARIC.
Посилання: www.enic-naric.net (інформація про країни);
- Europass, звіти щодо співвіднесення з ЄРК (EQF Referencing Reports).
Посилання: europass.europa.eu/en/eqf-referencing-reports
- UNESCO, CEDEFOP, ETF, Global inventory of regional and national qualifications frameworks 2022, volume II: national and regional case studies
Посилання: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386929>;
- Іншу інформацію про рамки кваліфікацій на глобальному рівні можна знайти на вебсайті Європейського фонду освіти www.etf.europa.eu.

Приклади регіональних рамок кваліфікацій

- Африканська континентальна система кваліфікацій (ACQF).
Посилання: <https://acqf.africa/>;
- Рамка кваліфікацій ASEAN.
Посилання: <https://asean.org/our-communities/economic-community/services/aqrf/>;
- Рамка кваліфікацій Карибського співтовариства (CARICOM, Caribbean Community Qualifications Framework);
Посилання: <https://caricom.org/documents/the-caricom-qualifications-framework-a-model-for-enabling-regional-seamless-human-resource-development/>;
- Регіональна рамка кваліфікацій Економічного співтовариства держав Західної Африки (ECOWAS RQF, ECOWAS Regional Qualifications Framework).
Посилання: https://acqf.africa/resources/mapping-study/ecowas-report/@@display-file/file/ECOWAS%20EN_ACQF%20Mapping%20Report_WEB.pdf;
- Europass. Про Європейську рамку кваліфікацій (ЄРК) та порівняння національних рамок кваліфікацій з ЄРК: <https://ec.europa.eu/ploteus/en/compare>;
Європейський простір вищої освіти (ЄПВО) – Рамка кваліфікацій (РК ЄПВО). Посилання: <https://ec.europa.eu/ploteus/en/compare>;
- Рамка кваліфікації міжурядового органу з питань розвитку (IGADQF, IGAD Qualification Framework).
Посилання: <https://igadsupportplatform.org/education/>;
- Рамка кваліфікацій країн Тихоокеанського регіону.
Посилання: <https://eqap.spc.int/resources/publications/pacific-qualifications-framework>.

Частина V. Окремі типи процедур та/або кваліфікацій

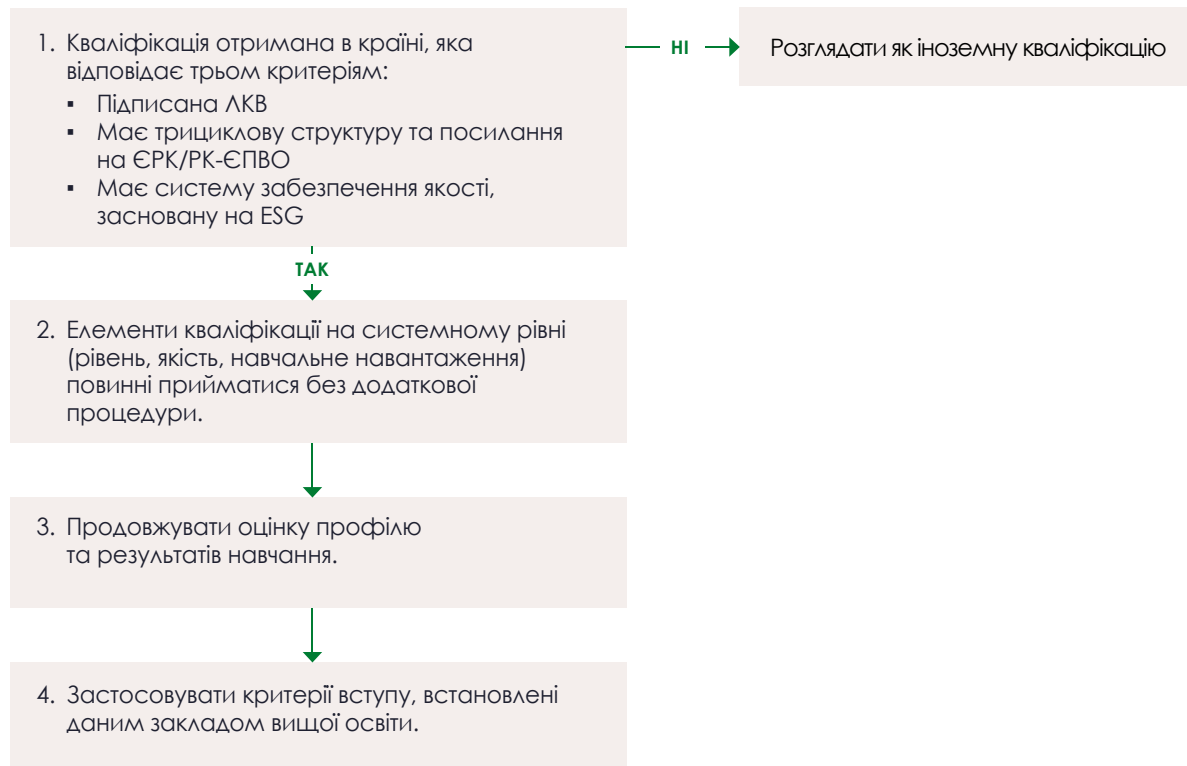
У **частині V** посібника представлені окремі типи кваліфікацій, які можуть зустрічатися в процесі визнання, такі як спільні дипломи та кваліфікації, що передбачають гнучкі шляхи навчання або транснаціональну освіту. Такі кваліфікації слід розглядати та трактувати як «звичайні кваліфікації», але під час процедури оцінювання вони можуть потребувати додаткового вивчення.

16. АВТОМАТИЧНЕ ВИЗНАННЯ

У цьому розділі розглядається, як застосовувати концепцію автоматичного визнання у вашій процедурі вступу, щоб забезпечити справедливі та безперешкодні рішення щодо вступу.

Блок-схема: Автоматичне визнання

Вступ

«Автоматичне визнання» є метою як Європейського Союзу, так і Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) для забезпечення швидких, справедливих і послідовних процедур визнання. Ідея, що лежить в основі цього поняття, сягає корінням заснування Болонського процесу та створення структури «бакалавр–магістр» у ЄПВО. Концепція, згідно з якою всі студенти, які отримали академічні ступені бакалавра або магістра, повинні автоматично розглядатися для доступу до наступного рівня, пізніше отримала назву «автоматичне визнання». Нещодавно в Римському комюніке 2020 року було прийнято рішення щодо впровадження автоматичного визнання до 2030 року, а Європейська комісія прийняла «автоматичне визнання» як мету, яку необхідно реалізувати до 2025 року у всіх державах-членах Європейського Союзу.

Автоматичне визнання означає, що рівень, якість та обсяг навчального навантаження приймаються без додаткової процедури, за умови, що кваліфікацію було здобуто в країні, яка відповідає критеріям автоматичного визнання. Це надає власнику академічного ступеня право бути прийнятим (допущеним) до програми подальшого навчання на наступному рівні в будь-якій іншій країні ЄПВО. Іншими словами, ви повинні ставитися до інформації про іноземну кваліфікацію так само, як до кваліфікації, отриманої у вашій країні. Ви все одно можете перевірити, чи має кваліфікація акредитацію, і визначити її рівень, але вам не потрібно встановлювати рівень кваліфікації.

При правильному застосуванні автоматичне визнання може сприяти швидшому та більш справедливому процесу ухвалення рішень про зарахування завдяки автоматизації етапів процедури визнання.

Для розуміння концепції визнання необхідно бути ознайомленим із впровадженням Лісабонської конвенції про визнання (ЛКВ), що і є метою цього посібника. Тому, можливо, вам варто переглянути розділ «П'ять елементів кваліфікації» у частині I та розділи у «Частині II – Процес оцінювання».

Системний рівень проти програмного рівня

Простий спосіб зрозуміти автоматичне визнання – це розрізнити визнання на рівні системи та програми, використовуючи 5 елементів кваліфікації (див. розділ 2):

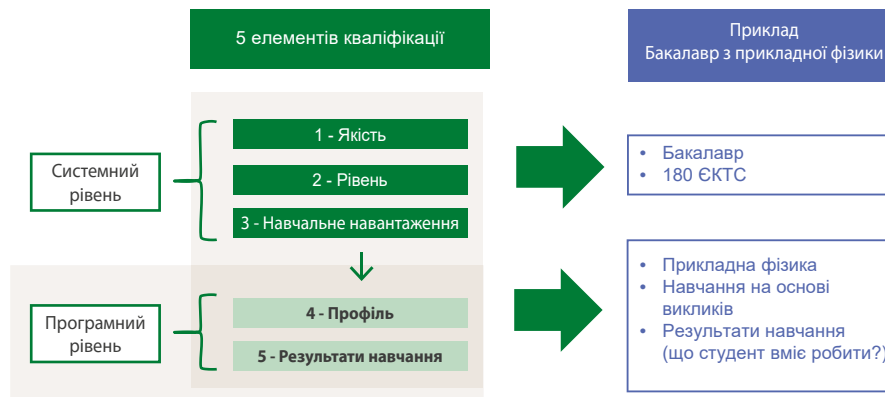
- Системний рівень: рівень, якість та навчальне навантаження є елементами, які можна розглядати незалежно від змісту програми. Ці три елементи є однаковими, наприклад, для бакалаврських академічних ступенів, незалежно від основної спеціальності ступеня.
- Програмний рівень: з іншого боку, профіль та результати навчання є специфічними для програми і не можуть бути узагальненими. Зміст бакалаврських ступенів з фізики та історії дуже відрізняється.

Автоматичне визнання завжди є визнанням на системному рівні. Воно «лише» надає заявнику автоматичне право розглядатися для доступу до наступного академічного рівня. Фактичне

рішення про визнання все одно враховуватиме профіль кваліфікації з огляду на мету визнання. Крім того, можуть застосовуватися вимоги до вступу.

Ілюстрація 16.1: Приклад системного та програмного рівнів

Це ілюструє елементи бакалаврського ступеня з фізики (180 ЄКТС), які є однаковими для всіх бакалаврів у системі, та ті, що є специфічними для програми. Автоматичне визнання завжди є визнанням на системному рівні.

Умови та моделі

Автоматичне визнання може бути застосоване за умови дотримання певних умов. Ці умови, спільні для всіх моделей автоматичного визнання (див. нижче), передбачають, що країна:

- Підписала Лісабонську конвенцію про визнання (ЛКВ);
- Впровадила трирівневу структуру та систему освіти, що відповідає Рамкам кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (РК-ЄПВО) або Європейській рамці кваліфікацій (ЄРК), а також
- Має систему забезпечення якості, засновану на Європейських стандартах та рекомендаціях щодо забезпечення якості (ESG). Примітка: У випадках регіональної акредитації необхідно враховувати відповідність регіонального акредитаційного агентства вимогам ESG.

Ці умови забезпечують еквівалентність академічних ступенів країн, які їх дотримуються. Тому кваліфікації країн, які відповідають цим умовам, повинні автоматично визнаватися на «системному рівні», а також має бути наданий загальний доступ до наступного рівня.

В рамках ЄПВО існують різні моделі впровадження автоматичного визнання, зокрема:

- Автоматичне визнання на основі двосторонніх та багатосторонніх юридично зобов'язуючих угод між країнами;
- Автоматичне визнання на основі переліку країн, визначеного компетентним органом з визнання (односторонні юридично зобов'язуючі переліки);
- Двосторонні та багатосторонні угоди, що не мають юридичної сили (наприклад, Балтійсько-Скандинавський посібник);

8. De facto застосування критеріїв автоматичного визнання у вашому процесі визнання на основі заздалегідь встановлених критеріїв, як зазначено вище.

Ці моделі можуть застосовуватися одночасно. Зверніть увагу, що кожна модель може мати незначні відмінності у вищезазначених критеріях.

Доступ проти вступу

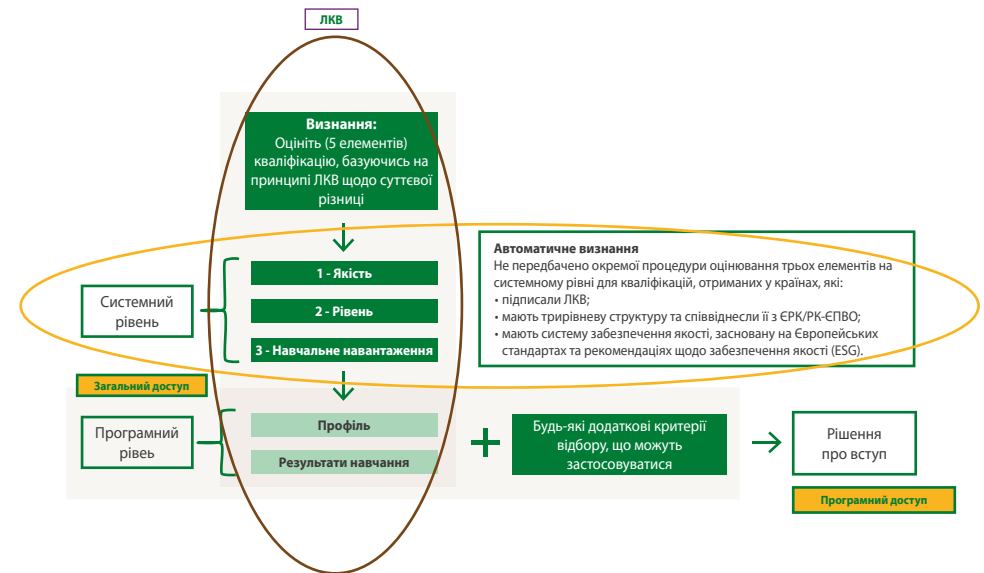
У контексті автоматичного визнання «доступ» означає загальний доступ до наступного рівня (наприклад, від бакалаврату до магістратури). Це відрізняється від вступу (прийому) на конкретну програму, який базується на оцінці профілю та результатів навчання (сфера застосування Лісабонської конвенції про визнання). Крім того, в рамках процесу вступу можуть застосовуватися додаткові критерії відбору, такі як мінімальні оцінки, мотивація тощо (поза сферою дії ЛКВ та в рамках інституційних процесів вступу).

Кваліфікація може надавати загальний доступ до всіх програм наступного рівня навчання, якщо вона відповідає загальним вимогам щодо рівня доступу. Вона також може надавати частковий доступ, якщо країна походження визначає, що вона надає доступ лише до певних типів програм наступного рівня або до певних типів закладів (наприклад, університетів прикладних наук). Доступ, що надається в приймаючій країні повинен бути порівняним з доступом,

що надається в країні походження. Це може вимагати певного коригування або тлумачення в рамках системи освіти країни перебування, оскільки кожна система має свої особливості.

Ілюстрація 16.2: доступ проти вступу

Ілюстрація демонструє взаємозв'язок між ЛКВ, автоматичним визнанням та процедурою вступу. Вона показує, як автоматичне визнання елементів на рівні системи надає автоматичне право бути розглянутим для вступу (прийому) на програму. Вступ передбачає оцінку результатів навчання та профілю, а також можливі додаткові вимоги до вступу.

Рекомендації

1. Визначте, чи кваліфікація відповідає критеріям автоматичного визнання;

Приклад 16.1 – Застосування de facto угоди між країнами

Студент із академічним ступенем зі Швеції подає заявку на магістерську програму в Естонії. І Швеція, і Естонія є членами Північної Ради міністрів, яка опублікувала посібник із зазначенням того, як слід визнавати кваліфікації одна одної. На підставі угоди про взаємне автоматичне визнання ви робите висновок, що кваліфікація відповідає вимогам для автоматичного визнання.

Приклад 16.2 – Застосування юридично зобов'язуючої угоди між країнами

Студент із академічним ступенем із Литви подає заявку на магістерську програму в Люксембурзі. І Литва, і Люксембург є членами Балтійсько-Бенілюкського договору про автоматичне визнання. Цей юридично зобов'язуючий договір передбачає автоматичне визнання кваліфікацій між країнами, зокрема бакалаврського та магістерського рівнів. Отже, ви робите висновок, що ця кваліфікація відповідає вимогам для автоматичного визнання.

Приклад 16.3 – Застосування de facto інструментів

Студент із бакалаврським ступенем із країни X подає заявку на магістерську програму у вашій установі. Ви використовуєте «Таблицю кваліфікацій ЄПВО», опубліковану мережами ENIC-NARIC, в якій перелічено країни та їхні кваліфікації, що відповідають загальним критеріям автоматичного визнання. Ви виявляєте, що країна X відповідає всім критеріям автоматичного визнання і що ця кваліфікація, є прийнятною.

Приклад 16.4 – Застосування критеріїв та управління інформацією

Ви отримуєте бакалаврський диплом з країни X, з якою країна, в якій розташована ваша установа, не має (юридичних або фактичних) угод. Ваш національний центр ENIC-NARIC веде de facto перелік, в якому ви не можете знайти цю кваліфікацію. Однак ви виявляєте, що ця кваліфікація відповідає всім критеріям для автоматичного визнання, і вирішуєте прийняти цю кваліфікацію для автоматичного визнання. Ви також дбаєте про те, щоб ця інформація була передана вашим колегам для оновлення практики автоматичного визнання у вашій установі та забезпечення послідовності в майбутніх рішеннях.

Приклад 16.5 – Централізована система подання заяв

Країна X має централізовану систему для іноземних студентів, які подають заявки на навчання. Заклади вищої освіти отримують документи через цю централізовану систему. Центр ENIC-NARIC узгодив з відповідними зацікавленими сторонами визначення рівня кваліфікації перед тим, як пакет документів передаватиметься до різних установ. Таким чином, рівень може бути автоматично прийнятий, і установа повинна лише перевірити акредитацію, підтвердити документ, а потім оцінити профіль та результати навчання.

Приклад 16.6 – Протокол автоматичного визнання

Ваша установа у країні Y щороку отримує багато заяв від закладу в країні X на вступ до вашої магістерської програми. Країна X розташована за межами ЄПВО і тому не має трирівневої системи, що відповідає РК ЄПВО та ЄРК, а також акредитації відповідно до ESG. Однак на основі інформації, наданої вашим національним центром ENIC-NARIC про систему забезпечення якості, рамку кваліфікацій та рівень освіти, ви встановлюєте автоматичне визнання *de facto*. Це дозволяє вам приймати якість, рівень та навчальне навантаження кваліфікацій з цієї країни, що сприяє оптимізації загального процесу.

2. Якщо кваліфікація відповідає критеріям автоматичного визнання, прийміть якість, рівень та навчальне навантаження кваліфікації та продовжуйте оцінку для вступу на вашу програму як якщо б це була вітчизняна кваліфікація. Це включає перевірку автентичності, наданих прав та того, чи була кваліфікація акредитована на момент видачі.

Приклад 16.7 – Права

Заявник з країни X подає заявку на вступ до магістерської програми у вашій установі в країні Y. Академічний ступінь бакалавра з країни X відповідає всім критеріям автоматичного визнання і, отже, підлягає автоматичному визнанню. Однак ви виявляєте, що академічний ступінь бакалавра не дає доступу до магістратури в країні походження. Тому заявник також не має доступу до магістерського рівня у вашій країні. Потім ви розглядаєте можливість часткового визнання (див. розділ 10, Альтернативне визнання та право на апеляцію) і повідомляєте про своє рішення заявнику.

Приклад 16.8 – Акредитація закінчилася

Кваліфікація відповідає критеріям автоматичного визнання. Однак під час перевірки статусу акредитації з'ясовується, що на момент видачі кваліфікація не була акредитована. Відсутність акредитації призводить до відмови у визнанні.

Приклад 16.9 – Перевірка: не визнаний постачальник освітніх послуг

Згідно з двосторонньою угодою між двома країнами, кваліфікація підлягає автоматичному визнанню. Однак під час стандартної перевірки з'ясовується, що кваліфікація була видана не визнаним постачальником освітніх послуг. У такому випадку надається відмова у визнанні (якщо тільки установа не кваліфікується як невизнана, але легітимна установа освіти, див. розділ 22 «Кваліфікації, присвоєні установами, не визнаними національними органами з питань освіти»).

Приклад 16.10 – Частковий доступ (профіль)

Професійний бакалаврський ступінь, отриманий у країні X, дає доступ лише до професійної магістерської програми в цій країні. Його власник подає заявку на дослідницьку магістерську програму в країні Y. До вступу на дослідницьку програму можуть бути допущені лише власники бакалаврських ступенів, орієнтованих на дослідження. Хоча рівень, акредитація та навчальне навантаження визнаються автоматично, існує різниця щодо профілю академічного ступеня. Це означає, що поданий професійний ступінь з країни X не надає доступу до дослідницької програми в країні Y.

Джерела для застосування автоматичного визнання

- Інструмент визнання AR-GO. Розроблений для підтримки практичної реалізації в країнах Балтії та Бенілюксу.
Посилання: <https://ar-go.online/>
- Балтійський договір Бенілюксу про автоматичне визнання.
Посилання: www.benelux.int/en/publication/info-sheet-the-automatic-mutual-recognition-of-higher-education-diplomas/ та www.benelux.int/en/information-for-citizens/the-benelux-and-you/study/
- Таблиця кваліфікацій ЄПВО. Надає простий огляд усіх типів кваліфікацій країн ЄПВО, які можуть бути розглянуті для автоматичного визнання та надають загальний доступ до наступного рівня навчання в інших країнах ЄПВО.
Посилання: www.nuffic.nl/en/ar25-2023-2025
- Посібник з вступу до навчальних закладів країн Північної Європи та Балтії.
Посилання: <https://norric.org/nordbalt/>

17. Кваліфікації доступу

У цьому розділі наведено інформацію та рекомендації щодо обробки кваліфікацій, що дають право доступу, у процесі прийому до вашої установи. Відправною точкою є розділ Лісабонської конвенції про визнання (ЛКВ), що стосується визнання кваліфікацій, які дають право доступу до закладів вищої освіти.

Блок-схема: Кваліфікації доступу

1. Перевірте, чи дає кваліфікація доступу доступ до особливого типу ЗВО або програм

Надайте доступ до порівнянних ЗВО та програм, якщо не виявлено суттєвої різниці (див. розділ 9 «Суттєва та несуттєва різниця»)

2. Перевірте, чи відповідає кваліфікація доступу спеціальним вимогам

Продовжуйте оцінку

3. Визначте, як можна виконати вимоги до вступу

4. Зверніться до національного законодавства щодо вступу заявників із недержавними кваліфікаціями, що дають право на доступу до вищої освіти

Вступ

Кваліфікація доступу, – це кваліфікація, яка надає доступ до вищої освіти в країні походження. Існує три типи кваліфікацій доступу:

- 1. Національні кваліфікації доступу** (у цьому розділі вони називаються іноземними кваліфікаціями доступу), що присвоюються після закінчення середньої освіти у відповідній країні.
- 2. Міжнародні кваліфікації доступу**, що присвоюються після завершення середньої освіти, яка відрізняється від системи освіти, що надається в рамках національних систем освіти. Відповідно до визначення, викладеного в Рекомендації щодо міжнародних кваліфікацій доступу, міжнародні кваліфікації доступу надають загальний доступ до вищої освіти і адмініструються одним або кількома органами, що не входять до національних систем освіти. Прикладами є Міжнародний бакалаврат та Європейський бакалаврат.
- 3. Кваліфікації доступу**, які функціонують як міст між частинами національної системи освіти, відмінними від середньої освіти (наприклад, професійно-технічні шляхи), або як механізми, що полегшують вступ до вищої освіти для конкретних цільових груп, таких як біженці або дорослі здобувачі освіти, які повертаються до навчання.

Різноманітність систем освіти у всьому світі відображається у вимогах щодо доступу до вищої освіти. Це стосується необхідної тривалості попередньої шкільної освіти та різних типів кваліфікацій вищої середньої освіти.

Для вступу до закладів вищої освіти у багатьох країнах вимагається 12 років попередньої шкільної освіти, а в інших – 11 або 13 років.

Деякі країни переважно надають загальні середні кваліфікації, тоді як інші пропонують широкий спектр професійно-технічних кваліфікацій та/або кваліфікацій, що поєднують професійні та загальні предмети. У деяких країнах обов'язковим є складання національного вступного іспиту. В інших заклади вищої освіти можуть організовувати власні вступні іспити або взагалі не вимагати складання вступних іспитів.

Під час оцінки того, чи надає іноземна кваліфікація доступ до певної навчальної програми у вашій установі, хорошим відправним пунктом є розгляд типів програм та закладів вищої освіти, до яких ця кваліфікація надає доступ у країні походження.

Крім того, важливо ознайомитися з законодавством вашої країни щодо вступу до закладів вищої освіти та перевірити, чи надає національний орган влади інформацію та рекомендації щодо вступу студентів, які мають кваліфікації доступу інших країн. У деяких країнах національні

органи визнання провели загальну оцінку іноземних та міжнародних кваліфікацій повної середньої освіти для використання у закладах вищої освіти, або ж заявники повинні пройти оцінку своїх кваліфікацій середньої освіти національними компетентними органами з визнання.

Рекомендації

Визнання кваліфікацій доступу

1. Перевірте, чи надає кваліфікація доступу право на вступ до конкретних типів закладів вищої освіти або програм у країні походження.
Якщо іноземна кваліфікація надає право доступу до певних типів установ або програм у країні походження, ви повинні надати доступ до аналогічних установ або програм у вашій країні, якщо ви не можете довести істотної різниці (див. [розділ 9 «Суттєва та несуттєва різниця»](#)).

Приклад 17.1 – Доступ до конкретних установ та програм

Країна X має диференційовану систему середньої освіти зі свідоцтвами про закінчення та іспитами на різних рівнях навчання. Деякі з них надають доступ до загальної вищої освіти, деякі – до післяшкільної технічної освіти, а деякі – лише до професійно-технічного навчання. Ця країна також має диференційовані типи закладів вищої освіти та інших закладів післяшкільної освіти, які продовжують диференціацію середньої освіти.

Коли випускники такої системи подають документи на вступ до програм у країнах з недиференційованими системами, можуть виникнути питання щодо відповідного розміщення кваліфікацій таких студентів. І навпаки, подібне питання виникає, коли випускники недиференційованої шкільної системи прагнуть вступити до вищої освіти в країні з диференційованою системою освіти.

Заклади вищої освіти повинні бути обізнані з цими структурними відмінностями між системами освіти та розробляти правила або практику, щоб забезпечити справедливе визнання кваліфікацій, отриманих у системах освіти з різною організацією.

Важливо пам'ятати, що ваша основна відповідальність полягає у визначенні того, чи має заявник реальні шанси на успішне навчання за програмою, на яку він подав заявку. Якщо заявнику не може бути надано загальний вступ, він може мати право на умовний вступ або на програму, яка відповідає тому, що було б можливим у системі його країни.

2. Перевірте, чи відповідає кваліфікація доступу спеціальним вимогам. Якщо навчальна програма у вашій установі має спеціальні вимоги до вступу, ви повинні перевірити, чи відповідає їм заявник. Залежно від того, як організовано процес прийому у вашій установі, для цього може знадобитися допомога викладацького складу. Якщо заявник не відповідає основним спеціальним вимогам, ви можете повідомити про виявлення суттєвої різниці (див. [розділ 9 «Суттєва та несуттєва різниця»](#)).

Приклад 17.2 – Спеціальні вимоги до доступу

Для вступу на бакалаврську програму з хімії у країні С необхідно, щоб предмети математика, фізика та хімія були частиною випускних іспитів середньої школи для заявників країни С. У процедурі вступу повинно бути визначено, що вимагати від іноземних студентів щодо цих предметів. Вимоги не повинні бути надто суворими з точки зору змісту навчальних планів, і слід визнати, що між системами освіти існує несуттєва різниця.

У разі недостатнього рівня знань з одного або кількох з цих предметів, заявники можуть бути направлені до установ, де вони зможуть пройти курс, що задовольняє вимоги до доступу на програму з хімії.

Надання інформації заявнику

Зверніть увагу, що наведені нижче рекомендації уточнюють рекомендації [розділу 11 «Прозорість та надання інформації»](#) щодо кваліфікаційних вимог доступу.

3. Визначте, як заявник може виконати загальні та спеціальні вимоги до вступу на програму вищої освіти у вашій установі.

Ви повинні зробити інформацію про загальні та спеціальні вимоги до вступу на певну навчальну програму у

вашій установі легкодоступною для всіх заявників. Ви також повинні визначити, як заявники можуть виконати загальні та спеціальні вимоги.

Якщо національний компетентний орган перелічив мінімальні вимоги до вступу до закладів вищої освіти у вашій країні, ви повинні надати посилання на них. Якщо ні, ви повинні вказати загальні та спеціальні вимоги вашої установи щодо інформації, яку ви надаєте потенційним студентам.

Повідомьте потенційних заявників щодо вимоги додаткового навчання, якщо ви не вважаєте кваліфікацію доступу з певної країни порівнянною за рівнем з кваліфікацією доступу вашої країни.

Приклад 17.3 – Опублікуйте вимоги щодо доступу до вашої програми вищої освіти

У Швеції Universitets- och högskolerådet опублікував перелік кваліфікацій доступу з окремих країн з інформацією про загальні вимоги до вступу до закладів вищої освіти у Швеції. Крім того, список містить інформацію про те, як заявник може виконати спеціальну вимогу щодо рівня з окремого предмета, щоб він відповідав рівню відповідного предмета в шведській загальній середній освіті.

4. Посилайтеся на національне законодавство.
Якщо у вашій країні існує законодавство щодо прийому заявників, які не мають національних кваліфікацій доступу до закладів вищої освіти, ви повинні зробити посилання на це законодавство. Якщо законодавство вашої країни дозволяє оскаржувати рішення про вступ, прийняте закладом вищої освіти, ви також повинні надати інформацію про це.

Приклад 17.4 – Національне законодавство про іноземні кваліфікації доступу

Багато країн мають двосторонні угоди з іншими країнами про визнання кваліфікацій. Такі угоди можуть встановлювати конкретні домовленості щодо визнання кваліфікацій іншої країни, включаючи кваліфікації, що дають право на доступ до вищої освіти. Ця інформація є дуже важливою як для заявників, так і для фахівців з питань вступу, і повинна бути чітко опублікована на вебсайті вашої установи.

Приклад 17.5 – Відбір студентів

У Польщі кандидати з іноземними сертифікатами, в яких не вказані оцінки з необхідних предметів, можуть скласти іспит на атестат зрілості, щоб отримати доступ до вищої освіти. Якщо існують такі процедури відбору, ваша установа повинна опублікувати чітку інформацію про них на своєму вебсайті.

Джерела та посилання

- AIC, ARAQUA. Картографування кваліфікацій доступу у зв'язку з їхнім автоматичним визнанням.
Посилання: <https://aic.lv/en/about-aic/project/araqua-project/>,
<https://aic.lv/en/about-aic/project/araqua-2-project/>;
- Eurypedia, Європейська енциклопедія національних систем освіти.
Посилання: eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia;
- Модулі Nuffic для країн.
Посилання: www.nuffic.nl/en/subjects/foreign-education-systems/;
- CIMEA, Q-Entry, база даних з кваліфікаціями доступу.
Посилання: www.q-entry.eu/.

18. Кваліфікації, отримані після проходження гнучких шляхів навчання

У цьому розділі розглядається оцінка кваліфікацій, отриманих у результаті проходження гнучких шляхів навчання. Окремий розділ присвячений мікрокваліфікаціям.

Кваліфікації, отримані після гнучкого навчання

2. Прийняти, що установа, що присвоює кваліфікації, визначила, що результати навчання, необхідні для отримання кваліфікації, були досягнуті випускником

1. Оцініть кваліфікації, отримані після гнучкого навчання

3. Прийняти, що відповідна система забезпечення якості гарантує якість програми та/або що установа відповідає стандартам

4. Прийняти, що отримані кваліфікації можуть відрізнятися від кваліфікацій, здобутих традиційним способом.

5. Продовжити оцінку

Вступ

У міру того, як гнучкість у навчанні стає все більш поширеною, її визнання набуває все більшого значення. У дусі Лісабонської конвенції про визнання, власники кваліфікацій, отриманих в результаті гнучкого навчання повинні користуватися тими ж принципами прозорості, мобільності та справедливого визнання, що й кваліфікації, отримані традиційним шляхом.

Гнучкий шлях навчання означає будь-яку ситуацію, в якій особа отримала кваліфікацію нетрадиційним шляхом. Гнучкість шляху навчання може бути у формі:

- відкритого та дистанційного навчання;
- доступу та вступу до програми, звільнення від частини програми або всієї програми на основі визнання попереднього навчання;
- доступу та вступу до програми, звільнення від частини програми або всієї програми на основі модульного навчання, такого як мікрокваліфікації.

Традиційно освіта розглядалася як процес, що базується на вхідних даних, який визначається навчальним навантаженням та тривалістю навчання (години, семестри та роки). Однак у системі, що базується на компетентностях, освіта розуміється як процес, що базується на результатах, які виражаються у вигляді компетентностей, досягнутих здобувачем освіти. Як наслідок, кваліфікації, що присвоюються у вищій освіті,

більше не розглядаються лише як доказ участі та успішного завершення програми, а як підтвердження досягнення заздалегідь визначених результатів навчання. Тому фахівцям з визнання документів про освіту рекомендується враховувати те, що знає і вмє робити здобувач освіти, незалежно від обраного ним шляху навчання.

У Глобальній конвенції про визнання визначено такі поняття:

Формальна освіта: навчання, що здійснюється в межах діяльності у структурованому навчальному середовищі й призводить до набуття формальної кваліфікації, та забезпечується закладом освіти, визнаним компетентними органами держави-учасниці й уповноваженим здійснювати таку освітню діяльність.

Інформальна освіта: навчання, яке відбувається поза формальною системою освіти і є результатом щоденної діяльності, пов'язаної з роботою, родиною, місцевою громадою або дозвіллям.

Освіта впродовж життя: процес, що стосується всіх видів освітньої діяльності, формальної, неформальної або інформальної, які охоплюють весь період життя, спрямований на вдосконалення та розвиток людського потенціалу, знань, умінь, переконань і компетентностей.

Неформальна освіта: навчання, отримане в межах освіти або професійної підготовки, зосереджене на трудовому житті, яке не належить до системи формальної освіти.

Нетрадиційні форми навчання: формальні, неформальні й інформальні механізми реалізації освітніх програм і навчальних заходів, які не передбачають обов'язкового очного контакту між викладачем і здобувачем освіти.

Попереднє навчання: досвід, знання, уміння, переконання та компетентності, яких особа набула в результаті формального, неформального або інформального навчання, оцінені відповідно до заданої сукупності результатів навчання, цілей або стандартів.

Дистанційне навчання

Дистанційне навчання – це будь-яка освітня діяльність, під час якої студенти відокремлені від викладачів та інших здобувачів освіти. Розвиток дистанційного та відкритого навчання став можливим завдяки розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Здобувачі освіти та викладачі можуть перебувати в одній країні або в різних країнах. В останньому випадку дистанційне навчання може стати електронною формою транснаціональної освіти (див. розділ 19: «Транснаціональна освіта»).

Дистанційне навчання може вимагати або не вимагати фізичної присутності на місці з таких причин, як консультації з викладачами, складання іспитів або захист дипломної роботи тощо.

Дистанційне навчання може забезпечуватися як установами, що спеціалізуються виключно на дистанційному навчанні (такими як Відкритий університет (Open University) у Великій Британії або *Fernuniversität Hagen* у Німеччині), так і «традиційними» установами, які, окрім «традиційних» програм, також пропонують програми дистанційного навчання.

Дистанційне навчання визнається законною формою навчання в більшості країн і може надаватися державними або приватними закладами вищої освіти або мати форму транснаціональної освіти, завдяки вступникам з будь-якої країни.

Визнання попереднього навчання

Визнання попереднього навчання означає процес, за допомогою якого компетентний орган або заклад освіти оцінює знання, навички та компетентність, якими володіє особа як результат:

- навчання, здобутого в неформальному або інформальному середовищі;
- навчання, яке не призвело до отримання кваліфікації;
- навчання, набутого завдяки професійному досвіду;
- навчання, здобутого в результаті незакінченого навчання у визнаній установі.

Існує широкий спектр термінології, що стосується процесу ідентифікації, оцінки та офіційного визнання попереднього навчання та досягнень – прикладами можуть бути визнання раніше здобутого навчання (APL, Accreditation of Prior Learning), валідація набутого досвіду (validation des acquis de l'expérience) та визнання раніше набутого практичного навчання (APEL, Accreditation of Prior Experiential Learning). У цьому посібнику ми використовуємо термін «Визнання попереднього навчання (RPL)» для охоплення всієї такої термінології.

Попереднє навчання може дати результати, порівнянні з тими, що були отримані в результаті традиційного навчання. Визнання такого навчання є важливим для полегшення вступу до подальшого навчання або перезарахування кредитів.

Загальний принцип полягає в тому, що ніхто не повинен вивчати те, що вже знає.

Рекомендації

1. Оцінюйте кваліфікації, частково або повністю отримані у результаті проходження гнучких шляхів навчання, так само, як і порівняльні кваліфікації, отримані традиційним способом, з акцентом на результати навчання.

2. Приймайте, що установа, яка присвоює кваліфікації на основі гнучкого навчального шляху, визначив, що випускник досяг необхідних результатів навчання для отримання цієї кваліфікації.

Приклад 18.1 – Оцінка кваліфікації, присвоєної на основі попереднього навчання

Студент подає заявку на вступ на магістерську програму на основі академічного ступеня бакалавра. Кваліфікація була присвоєна в основному на основі попереднього навчання визнаним закладом вищої освіти в країні, що її видала. Фахівець з питань вступу повинен оцінювати кваліфікацію за тими самими стандартами, якби вона була отримана повністю через систему освіти.

3. Приймайте, що відповідна система забезпечення якості гарантує, що заздалегідь визначена (мінімальна) якість програми та/або закладу відповідає стандартам, незалежно від гнучкого навчального шляху, який пройшов студент.

Звичайні процедури акредитації установ та/або програм зазвичай охоплюють гнучкі форми навчання та визнання попереднього навчання. Однак у деяких випадках можуть існувати спеціальні процедури для певних видів навчання, таких як дистанційне навчання або мікрокваліфікації.

Слід пам'ятати, що компетентні органи з питань попереднього навчання можуть не фігурувати у звичайних переліках визнаних закладів вищої освіти. У разі сумнівів зверніться до центру ENIC-NARIC або національного інформаційного центру з питань визнання у країні, де розташована установа.

Приклад 18.2 – Оцінка кваліфікації, отриманої після дистанційного навчання

Власник професійно орієнтованого бакалаврського ступеня подає заявку на вступ на університетську програму. Академічний ступінь було отримано за допомогою онлайн-програми в університеті, що надає виключно дистанційне навчання. Він був акредитований визнаною акредитаційною агенцією та має дозвіл на надання бакалаврських та магістерських програм. Таким чином, можна вважати, що результати навчання, пов'язані з цим ступенем, були досягнуті, і ступінь бакалавра можна розглядати так само, як і будь-який інший ступінь бакалавра з цієї країни, та на тому самому рівні.

Приклад 18.3 – Довіра до механізмів забезпечення якості

Ви оцінюєте ступінь бакалавра з бізнес-адміністрування, отриманий в закладі, що надає відкрите дистанційне навчання. Заявник був прийнятий на програму без традиційної кваліфікації для вступу і отримав ступінь за допомогою онлайн-програми. Ви перевіряєте, що установа має акредитацію і право пропонувати онлайн-програми для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та магістерського рівня. Отже, ви можете вважати, що результати навчання, пов'язані з цим ступенем, були досягнуті, і ступінь бакалавра може розглядатися так само – і як еквівалентний за рівнем – будь-якому іншому академічними ступеню бакалавра з цієї країни.

4. Приймайте, що кваліфікації, отримані у результаті проходження гнучких шляхів навчання, можуть відрізнятися від тих, що були отримані традиційним шляхом, особливо за типом інформації, що надається разом із кваліфікацією (такої як навчальне навантаження, кредити та зміст програми).

Приклад 18.4 – Визнання кваліфікації попереднього навчання з іншим виглядом

Заявник подав визнану кваліфікацію, яка була присвоєна виключно на основі визнання попереднього навчання (RPL). Кваліфікація не супроводжується транскриптом і не описується в традиційних термінах навчального навантаження або змісту програми, які ви зазвичай враховуєте при прийнятті рішення.

За умови, що процес валідації було проведено відповідно до законодавства про визнання попереднього навчання у країні походження, ви повинні бути впевнені, що кваліфікація була присвоєна лише після того, як її власник продемонстрував необхідні для цього компетентності. Ви повинні базувати свою оцінку на доступній інформації про загальні та конкретні результати навчання для цього рівня та/або типу кваліфікації.

Приклад 18.5 – Визнання кваліфікації за відсутності деякої інформації

«Заявник подав визнаний диплом бакалавра. У додатку до диплома зазначено, що загальне навчальне навантаження програми становить 240 кредитів ЄКТС, але курси, перелічені в додатку, становлять лише 120 кредитів ЄКТС.

Решта кредитів зарахована як визнання попереднього навчання. У додатку до диплома також міститься інформація про рівень та результати навчання, пов'язані з отриманим дипломом. Ви перевіряєте статус забезпечення якості установи та програми, враховуєте рівень та результати навчання за програмою і оцінюєте кваліфікацію так само, як ви оцінювали б аналогічну кваліфікацію, отриману в результаті традиційного навчання.

Підтема – Мікрокваліфікації

Мікрокваліфікації – це невеликі навчальні модулі, спрямовані на набуття конкретних навичок, підвищення кваліфікації або перепідготовку, що пропонуються різними типами постачальників освітніх програм (такими як роботодавці або заклади вищої освіти). Найчастіше вони пропонуються у формі електронного навчання (також у формі масових відкрити онлайн курсів (MOOC, Massive Open Online Courses)), але можуть бути і змішаними або очними. У Рекомендації Європейської Ради 2022 року щодо європейського підходу до мікрокваліфікацій пропонується таке визначення: «мікрокваліфікації» означає запис результатів навчання, які здобувач освіти отримав після невеликого обсягу навчання. Ці результати навчання будуть оцінюватися за прозорими та чітко визначеними критеріями».

З моменту прийняття Рекомендації Ради 2022 року в різних національних контекстах були зроблені зусилля для стандартизації мікрокваліфікацій. Наприклад, шляхом їхньої інтеграції в звичайні освітні структури, такі як забезпечення якості, Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ECTS) та національні рамки кваліфікацій. Крім того, мікрокваліфікації розробляються в багатьох європейських університетських альянсах, що сприяє їхньому визнанню також і за межами цих мереж. Хоча більшість мікрокваліфікацій можуть не становити традиційну кваліфікацію, вони часто можуть підлягати більш спрощеному процесу визнання, ніж традиційні процедури визнання попереднього навчання. Методологія оцінки мікрокваліфікацій доступна через відкритий онлайн-інструмент «мікрооцінювач», який було розроблено в рамках спільно фінансованого проекту Erasmus+ STACQ. Вона передбачає оцінку «рівня надійності» за сімома критеріями під час оцінки мікрокваліфікації, щоб визначити, чи є достатні підстави для визнання

сертифіката. Сім критеріїв це: 1. якість навчальної програми; 2. перевірка сертифіката; 3. рівень навчальної програми; 4. результати навчання; 5. навчальне навантаження; 6. спосіб перевірки результатів навчання; 7. ідентифікація учасника.

Рекомендації

1. Розгляньте можливість інтеграції мікрокваліфікацій у вашу процедуру вступу.
Як це можна зробити, значною мірою залежатиме від вашої установи та програм, які вона пропонує. Деякі можливі варіанти включають оцінку мікрокваліфікацій як періодів навчання та/або застосування цілісного підходу, використовуючи їх для доповнення або компенсації відсутніх елементів кваліфікації.

Блок-схема: Підтема «Мікрокваліфікації»

Крок 1. Розгляньте можливість інтеграції мікрокваліфікацій у вашу процедуру вступу, враховуючи контекст вашої установи.

Крок 2. Оцініть мікрокваліфікації, визначивши рівень надійності за сімома критеріями

Крок 3. Зважте баланс між доданою вартістю оцінки та ресурсами, необхідними для її проведення

1. Якість навчальної програми

2. Перевірка сертифіката

3. Рівень навчальної програми

4. Результати навчання

5. Навчальне навантаження

6. Спосіб перевірки результатів навчання

7. Ідентифікація учасника

Приклад 18.6 – Усунення недоліків

Отримавши численні заявки з недоліками, що становлять суттєву різницю, ваша програма вирішила використовувати мікрокваліфікації для усунення цих прогалин, дозволяючи вступ за умови, що заявники отримають необхідні мікрокваліфікації до початку програми. З цієї метою та після консультацій з академічним персоналом було погоджено серію мікрокваліфікацій, які заявники можуть використовувати для усунення таких недоліків. Крім того, було встановлено практику прийняття мікрокваліфікацій як частини процедури подання заявки, надавши конкретні вказівки щодо критеріїв, яким повинні відповідати ці мікрокваліфікації для розгляду.

- Оцініть мікрокваліфікації, визначивши рівень надійності за сімома критеріями, і розгляньте можливість визнання тих, що мають високий рівень надійності, без додаткових процедур визнання попереднього навчання. Це, зокрема, охоплюватиме мікрокваліфікації з забезпеченням якості, з чітким зазначенням рівня та навчального навантаження, а також оцінених результатів навчання. Будьте гнучкими, маючи на увазі, що хоча більшість мікрокваліфікацій можуть не бути частиною формальної освіти, вони можуть засвідчувати досягнення низки результатів навчання.

Приклад 18.7 – Використання рівнів надійності в оцінюванні

Ви отримали сертифікат MicroMaster's з управління ланцюгами постачання, виданий університетом X, який має забезпечення якості, в рамках заявки. Ви оцінюєте надійність сертифіката за сімома критеріями «мікрооцінювача» і визначаєте, що за всіма критеріями рівень надійності є достатнім. Ви враховуєте, що:

- Кваліфікаційний документ був виданий акредитованим закладом вищої освіти, який регулярно проходить процедури інституційної акредитації;
- Університет X описує цей диплом як еквівалентний одному семестру післядипломного навчання;
- диплом передбачає постійну та підсумкову оцінку з підтвердженням особи здобувача освіти.

Ви робите висновок, що кваліфікація є суттєвою і може бути визнана еквівалентною одному семестру навчання на рівні магістра, без необхідності додаткових процедур визнання попереднього навчання.

- Зважте на баланс між доданою цінністю оцінки та ресурсами, необхідними для її проведення, маючи на увазі конкретну мету. Деякі модульні програми навчання можуть бути дуже обмеженими, представляючи лише кілька годин навчання та/або підтверджуючи лише участь або перегляд. У таких випадках навчання може бути включено до портфоліо визнання попереднього навчання), але може бути недостатньо істотним для інших форм визнання. Щоб заощадити час і ресурси, зберігайте записи про свої попередні рішення для подальшого використання.

Приклад 18.8 – Врахуйте додаткову цінність оцінки

Ви отримали заявку на визнання з метою вступу на бакалаврську програму у галузі інформаційних технологій (IT).

Заявник додав до заявки кваліфікацію про повну загальну середню освіту та сертифікат про завершення курсу Lynda MOOC (MOOC Lynda Certificate of Completion). В інформації про сертифікат Lynda зазначено, що тривалість курсу становила лише кілька годин і що він лише підтверджує перегляд курсу. Ви визначаєте, що кваліфікація про повну загальну середню освіту вже надає загальний доступ до всіх типів освітніх програм бакалаврату. Тому ви оцінюєте кваліфікацію про повну загальну середню освіту, але вирішуєте, що для цієї мети оцінка сертифіката Lynda є непотрібною і не додасть додаткової цінності для заявника.

Джерела та посилання

У цьому процесі можуть бути корисними такі інформаційні інструменти:

- Додаток до диплома, який повинен містити інформацію про гнучкі шляхи навчання у вищій освіті, якщо застосовується. (Див. розділ 14, «Додаток до диплома (та інші інформаційні інструменти)»);
- Європейська рамка кваліфікацій (ЄРК) застосовується до всіх видів освіти та сприяє визнанню неформального та інформального навчання. Результати нетрадиційного навчання можна порівняти з дескрипторами результатів навчання восьми референтних рівнів ЄРК.
- Європейська мережа визнання попередньої навчання (The European RPL Network) – це об'єднання національних мереж на європейському рівні, що працюють над питаннями визнання попереднього навчання (RPL). Основна увага цього об'єднання приділяється обміну досвідом та взаємному навчанню з питань визнання.
Посилання: <https://www.aq.ac.at/en/recognition/european-rpl-network.php>;
- Рекомендаційні листи/довідки та документи про мобільність, такі як, наприклад, додаток до Європасу про мобільність, в якому детально описано результати навчання, отримані за період навчання за кордоном;
- «Мікрооцінювач». Інструмент для визнання мікрокваліфікацій для фахівців з питань вступу, фахівців з визнання документів про освіту та всіх, хто зацікавлений у визнанні мікрокваліфікацій. Дізнайтеся, як оцінювати мікрокваліфікації за допомогою цього додатка.
Посилання: www.nuffic.nl/en/the-micro-evaluator;
- Nuffic, Практичний посібник з визнання електронного навчання (The practitioner's guide for recognition of e-learning).
Посилання: www.nuffic.nl/sites/default/files/2020-08/practitioners-guide-for-recognition-of-e-learning.pdf;
- Звіти про самосертифікацію країн, що беруть участь у Болонському процесі, які містять інформацію про гнучкі шляхи навчання та результати навчання у системах освіти. Звіти про самосертифікацію опубліковані на цьому веб-сайті: <https://europass.europa.eu/en/eqf-referencing-reports>.

19. Кваліфікації, присвоєні в рамках транснаціональної освіти

Зростання транснаціональної освіти (TNE) або транскордонного навчання було значним в останні роки завдяки підвищеній мобільності освітніх установ у глобалізованій економіці та технологіям, що сприяють дистанційній освіті. Головним викликом під час ухвалення рішення про визнання кваліфікації, отриманої в рамках транснаціональної освіти, є перевірка її статусу не в одній країні, а в двох або навіть більше.

Блок-схема: Кваліфікації, присвоєні в рамках транснаціональної освіти

Вступ

Транснаціональна освіта (TNE, також відома як «транскордонна освіта») означає надання програм вищої освіти (включаючи дистанційне навчання), в яких здобувачі освіти знаходяться в іншій країні, ніж та, в якій розташована установа, що присвоює кваліфікації. Це відрізняється від транснаціональних програм спільних дипломів (див. [розділ 20 «Кваліфікації, присвоєні спільними програмами»](#)), де диплом присвоюється спільно установами в більш ніж одній країні, а навчання відбувається в цих країнах.

У деяких випадках може бути складно визначити «країну походження» установи, що присвоює кваліфікації, та орган, відповідальний за визнання та/або акредитацію установи та/або її програм.

Програми транснаціональної освіти створюються на основі транснаціональних угод, які, як правило, поділяються на два типи:

Угоди про співпрацю, коли навчальні програми установи, що присвоює кваліфікації, реалізуються іншою партнерською установою (наприклад, установа з країни X дозволяє установі з країни Y реалізовувати свою програму, а кваліфікація присвоюється установою з країни X);

Непартнерські форми співпраці, за якими навчальні програми реалізуються безпосередньо установою, що присвоює кваліфікації, на транскордонній основі (наприклад, університет з країни X має філію в країні Y, де він реалізує програму, присвоюючи кваліфікацію з країни X).

Рекомендації

Як пояснено в розділі 3 («Акредитація та забезпечення якості»), певні типи кваліфікацій можуть потребувати додаткового дослідження для встановлення того, чи вони належним чином акредитовані або визнані.

При оцінці кваліфікацій, отриманих в результаті транснаціональної освіти, рекомендується:

1. Перевірити статус установи, відповідальної за розробку програми транснаціональної освіти та присвоєння кваліфікації:
 - а. Переконатися, що установа, що присвоює кваліфікації, та, у відповідних випадках, програма визнані/акредитовані в країні походження;

- б. Переконатися, що установа, що присвоює кваліфікації (яка у разі відсутності угод про співпрацю є також провайдером освітніх програм), має законний дозвіл від органів влади як у країні походження, так і в країні перебування на здійснення діяльності в країні перебування.

Приклад 19.1 – Перевірка транснаціональної кваліфікації з освіти (угода про співпрацю)

Ви перевіряєте кваліфікацію, присвоєну визнаною установою у країні А через філію, розташовану в країні Б. Філія не має офіційного статусу визнаного закладу вищої освіти в країні Б. Ви з'ясовуєте, що програми, які пропонуються у філії, акредитовані в країні А, де діє система акредитації на рівні програм. Крім того, ви дізнаєтеся, що установа у країні А має дозвіл від органів влади як країні А, так і країні Б на діяльність у країні Б.

В результаті ви робите висновок, що є достатньо доказів якості програми, і продовжуєте оцінку кваліфікації.

Приклад 19.2 – Перевірка статусу та якості

Ви отримали кваліфікацію від установи з країни Х, який має філію в країні У. Ви перевірили національні нормативні акти і з'ясували, що ця установа має законний дозвіл як у країні Х, так і в країні У на здійснення діяльності в країні У. Однак, хоча основна установа має акредитацію, освіта, що надається філією, не є частиною внутрішнього та зовнішнього циклу забезпечення якості установи в країні Х. В результаті ви робите висновок, що доказів його якості недостатньо.

2. Перевірте, чи забезпечення якості програми здійснюється завдяки транснаціональній угоді між задіяними установами.

Варто перевірити, чи транснаціональна програма освіти акредитована в країні походження установи, що присвоює кваліфікації, або визнана/акредитована в країні перебування як законна іноземна освіта або частина системи освіти країни перебування. Зазвичай достатньо однієї з цих опцій, за умови, що компетентний орган з визнання в принаймні одній країні з країн-учасниць оцінила якість освітньої програми.

Приклад 19.3 – Недобросовісні постачальники освітніх послуг

Транснаціональна освіта загалом вважається цінним доповненням до національної системи освіти, особливо в країнах, де заклади вищої освіти не мають достатньої потужності для обслуговування внутрішнього студентського населення. Однак відсутність прозорості та чіткого законодавства щодо таких угод може призвести до ситуацій, коли недобросовісні постачальники освітніх послуг намагаються обійти правила щодо якості вищої освіти.

З цієї причини може бути необхідною ретельна перевірка легітимності транснаціональної угоди. У таких випадках той факт, що установа, яка присвоює кваліфікації, визнана у своїй країні, не обов'язково гарантує якість програми, що реалізується за кордоном.

Якщо постачальник освітніх послуг та/або програма не відповідають вимогам двох вищезазначених рекомендацій, ви не маєте достатніх доказів якості програми транснаціональної освіти. Див. Рекомендацію 3 розділу 3 «Акредитація та забезпечення якості» щодо доступних варіантів продовження процесу визнання.

20. Кваліфікації, присвоєні спільними програмами

У цьому розділі розглядаються спільні програми, які реалізуються та присвоюються спільно закладами вищої освіти двох або більше країн. Ці програми часто вимагають більш ретельного вивчення забезпечення якості та статусу задіяних закладів, з огляду на їх транскордонний характер. В Європейському просторі вищої освіти (ЄПВО) Європейський підхід до забезпечення якості спільних програм визначає рами для забезпечення якості спільної програми, сприяючи визнанню кваліфікацій, присвоєних після завершення таких програм.

Блок-схема: Кваліфікації, присвоєні спільними програмами

Вступ

Спільна програма – це програма, яка пропонується спільно кількома закладами вищої освіти, що утворюють консорціум (спільну програму). Вона не обов'язково веде до отримання спільного диплома; це лише один із можливих видів академічних ступенів. Після завершення спільної програми випускник може отримати:

- єдину національну кваліфікацію;
- кілька окремих кваліфікацій, що називаються подвійною або множинною кваліфікацією;
- та/або єдиний документ, що підтверджує спільну кваліфікацію.

У цьому контексті слід зазначити, що подвійний диплом засвідчує успішне завершення двох окремих навчальних планів і тому не присвоюється після завершення спільної програми.

Кваліфікації, що присвоюються в рамках спільної програми, відрізняються від іноземних національних кваліфікацій, оскільки вважаються такими, що належать до більш ніж однієї національної системи або не належать повністю до жодної національної системи. Тому при оцінці цих кваліфікацій необхідно враховувати додаткові елементи.

Складність полягає в тому, що надання (міжнародних) спільних програм та присвоєння спільних кваліфікацій може бути ускладнено національним законодавством партнерів консорціуму. Відповідне законодавство може бути відсутнім або перешкоджати їх належному наданню. Інша можливість полягає в тому, що

національне законодавство різних країн може суперечити певним аспектам спільної програми. Для вирішення цієї проблеми агентства з забезпечення якості виступають за те, щоб акредитація спільної програми однією надійною організацією була достатнім доказом її якості

У травні 2015 року європейські міністри, відповідальні за вищу освіту, прийняли Європейський підхід до забезпечення якості спільних програм, щоб полегшити зовнішнє забезпечення якості таких програм. Європейський підхід визначає рамки для спільного забезпечення якості шляхом встановлення механізму застосування та стандартів на основі узгоджених інструментів ЄПВО, без введення додаткових національних критеріїв. У ньому зазначається, що заклади вищої освіти, які співпрацюють, повинні спільно обрати відповідну агенцію із забезпечення якості зі списку агенцій, зареєстрованих в EQAR. Обрана агенція повинна застосовувати стандарти та процедури, визначені в Європейському підході, для проведення єдиної оцінки або акредитації всієї спільної програми, результат якої, як очікується, буде прийнятий у всіх країнах ЄПВО.

За відсутності чіткого статусу акредитації відповідно до Європейського підходу, докази якості спільної програми слід шукати в статусі партнерів консорціуму та їхніх відповідних програмах.

Визнання спільних програм також є дуже актуальним у контексті Європейської університетської ініціативи (започаткованої Європейською комісією). З 2019 року було створено понад 60 європейських університетських альянсів, до яких входять понад 570 закладів вищої освіти. Ці альянси пропонують спільні програми та спільні дипломи, які будуть підтримані розробкою європейського ступеня (який може мати форму знака якості або нового типу кваліфікації).

Рекомендації

Як пояснено в розділі 3 «Акредитація та забезпечення якості», певні типи кваліфікацій можуть потребувати додаткового дослідження, щоб встановити, чи вони належним чином акредитовані або визнані.

При оцінці кваліфікацій, присвоєних за спільними програмами, рекомендується:

1. Перевірити, чи було застосовано Європейський підхід до забезпечення якості спільних програм під час акредитації програми.

Це означає, що було проведено інтегрований процес забезпечення якості і подальші перевірки не потрібні.

Приклад 20.1 – Європейський підхід

Заявник подає кілька кваліфікацій як доказ завершення бакалаврської програми з європейських студій спільної програми, що реалізується європейським університетським альянсом. Ви встановлюєте, що програма була акредитована єдиною акредитаційною агенцією, яка використовує європейський підхід, прийміть забезпечення якості та продовжуйте оцінку.

2. За відсутності такої акредитації перевірити, чи спільна програма в цілому була акредитована надійною національною акредитаційною організацією, як правило, в країні одного з партнерів консорціуму. Якщо так, це є достатнім доказом загальної якості програми, і подальша перевірка статусу партнерів консорціуму не є необхідною.

Приклад 20.2 – Акредитована спільна програма

Заявник подає академічний ступінь з європейських студій, виданий консорціумом із семи закладів вищої освіти. Хоча академічний ступінь був виданий до прийняття Європейського підходу, у Додатку до диплома (див. розділ 14 «Додаток до диплома») пояснюється, що спільна програма акредитована національною акредитаційною організацією однієї з країн, представлених у консорціумі. Фахівець з питань вступу перевіряє статус акредитації спільної програми і приступає до оцінки кваліфікації, не перевіряючи статус усіх семи членів консорціуму.

3. За відсутності повної акредитації програми перевірити статус акредитації та/або визнання партнерів консорціуму чи, у країнах із системами акредитації на рівні програми, статус акредитації частин програми, щоб отримати достатні докази її якості.

Це може бути складним і трудомістким завданням, особливо якщо спільна програма пропонується консорціумом, до складу якого входять десятки установ. Перевірка статусу акредитації окремих частин програми, що надаються різними партнерами консорціуму, може бути особливо складною в багатьох системах освіти. Тому рекомендується застосовувати гнучкий підхід при дослідженні спільної кваліфікації.

Не обов'язково перевіряти кожну деталь акредитації програми, якщо є достатні докази її загальної якості.

Приклад 20.3 – Перевірка статусу акредитації/визнання партнерів консорціуму

Заявник подає диплом магістра з нейролінгвістики, виданий консорціумом п'яти закладів вищої освіти. Спільна програма в цілому не акредитована національною акредитаційною організацією. Фахівець з питань вступу починає з перевірки статусу акредитації та визнання партнерів консорціуму і виявляє, що два партнерські заклади є визнаними закладами вищої освіти в своїх національних системах, а інші три працюють у національній системі на основі акредитації програм. Хоча фахівець з питань вступу не може знайти інформацію про статус акредитації конкретних частин спільної програми, що надаються цими трьома закладами, всі вони мають акредитовану національну програму в галузі нейролінгвістики.

Фахівець з питань вступу робить висновок, що є достатньо доказів якості програми, і продовжує оцінку кваліфікації.

4. Прийняти, що консорціуми, які пропонують спільні програми, можуть включати установи, які не є визнаними закладами вищої освіти, за умови, що визнані члени консорціуму беруть на себе відповідальність за якість спільної програми. Надання спільних програм є в деякому сенсі експериментальним, оскільки має на меті створення нових форм надання вищої освіти. Отже, консорціуми можуть включати партнерів поза офіційно визнаними закладами вищої освіти, такими як дослідницькі організації або комерційні структури, що володіють специфічними знаннями або навичками, які є актуальними для спільної програми.

Приклад 20.4 – Консорціум з не визнаним партнером

Заявник подає диплом магістра з міжнародного маркетингу, виданий консорціумом, що складається з двох закладів вищої освіти та великої міжнародної маркетингової компанії. Спільна програма в цілому не акредитована національною акредитаційною організацією. Фахівець з питань вступу перевіряє статус акредитації та визнання членів консорціуму і виявляє, що два заклади вищої освіти визнані в своїх національних системах і пропонують ряд національних магістерських програм з бізнес-досліджень, маркетингу та комунікацій. Міжнародна маркетингова компанія не є визнаним закладом вищої освіти і не пропонує акредитованих програм.

Спільна програма організована таким чином, що два заклади вищої освіти несуть чітку відповідальність за узгодженість програми та всі іспити, тоді як міжнародна маркетингова компанія забезпечує практичну підготовку з конкретних бізнес-кейсів та контролює стажування студентів.

Фахівець з питань вступу робить висновок, що є достатньо доказів якості програми, і приступає до оцінки кваліфікації.

Якщо спільна програма та консорціум не відповідають вимогам наведених вище рекомендацій, ви не маєте достатніх доказів її якості. Дивіться рекомендацію 3 [розділу 3 «Акредитація та забезпечення якості»](#) щодо варіантів продовження процесу визнання.

Інформаційні інструменти

Більш детальна інформація щодо спільної програми та присвоєної кваліфікації (кваліфікацій) повинна бути доступна в додатку до диплома, що видається після завершення спільної програми, незалежно від того, чи це спільний диплом, чи кілька дипломів.

Інформацію, що стосується конкретно спільної програми, також можна знайти в таких джерелах:

- Офіційний вебсайт закладів вищої освіти, що пропонують спільну програму;
- Угоди між закладами, що встановлюють спільну програму.

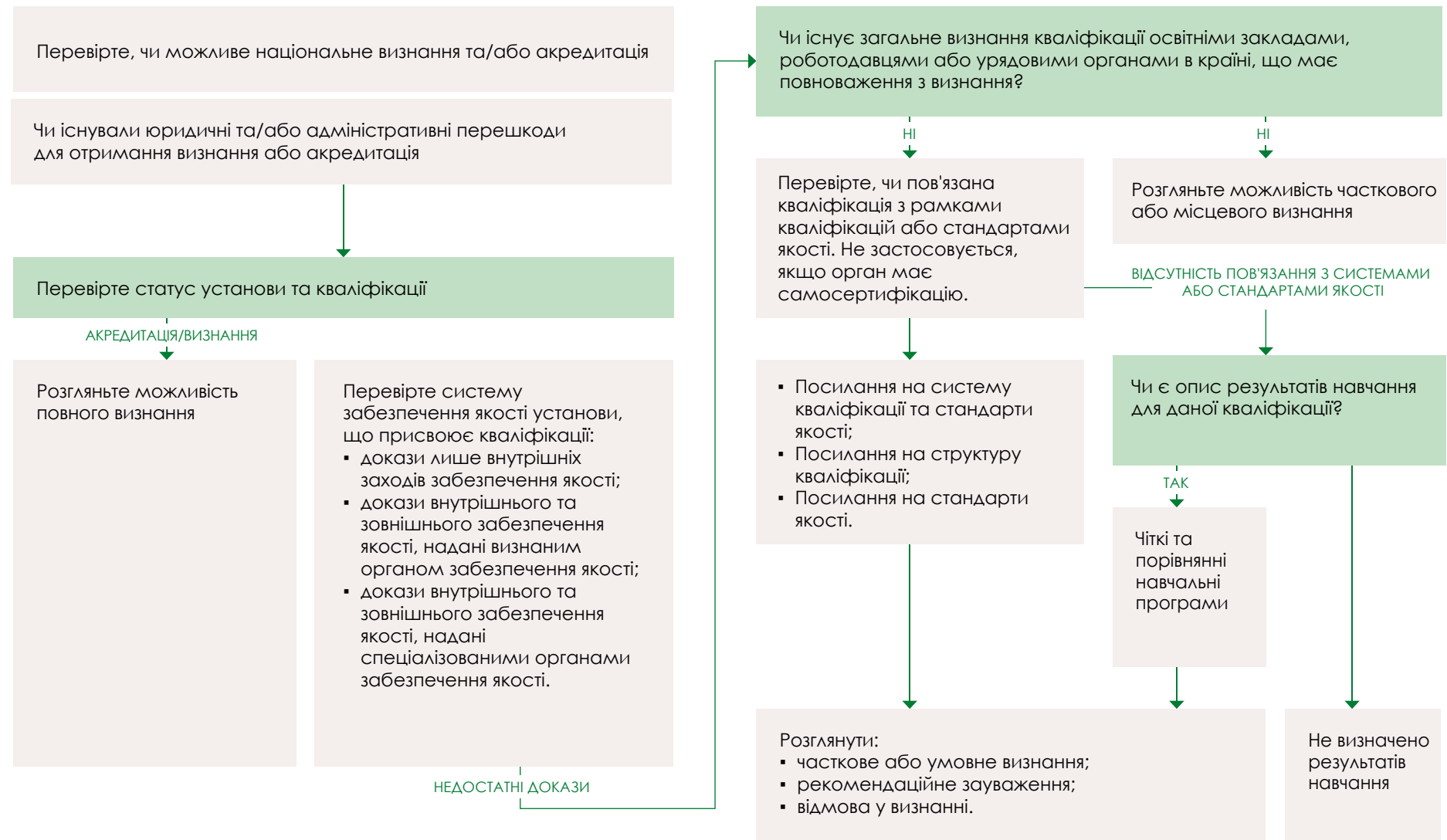
Інформацію про Європейський підхід до забезпечення якості спільних програм можна знайти тут: www.eqar.eu/kb/joint-programmes.

21. Кваліфікації, що не прив'язані до конкретної країни (Міжнародні міжнародні ступені)

На відміну від транснаціональної освіти або спільних дипломів, кваліфікації, що не прив'язані до конкретної країни, є формою міжнародних кваліфікацій, які не належать до жодної національної або субнаціональної системи освіти. Легітимність цих кваліфікацій може бути важко визначити. Хоча цей тип кваліфікації не згадується в ЛКВ, в рамках Конвенції було розроблено перелік рекомендацій у вигляді супровідного тексту.

Блок-схема: Кваліфікації, що не прив'язані до конкретної країни (міжнародні ступені)

Вступ

Кваліфікація, що не прив'язана до конкретної країни, – це кваліфікація, яка не є частиною системи освіти країни і, отже, не підпадає під сферу дії будь-якого національного органу регулювання освіти. Основна відмінність від інших типів кваліфікацій полягає в тому, що кваліфікації, які не прив'язаними до певної країни, не входять до освітньої системи цієї країни.

Типи неспецифічних для конкретної країни кваліфікацій

Неспецифічні для конкретної країни кваліфікації можуть належати до однієї (або декількох) з таких категорій:

- **Регіональні:** ці кваліфікації видаються органом, що не є специфічним для конкретної країни, який діє в певному регіоні, що складається з кількох країн. Прикладом може бути сертифікат про закінчення середньої школи Західної Африки, виданий Радою з екзаменів Західної Африки;
- **Міжнародні кваліфікації доступу:** ці кваліфікації видаються в багатьох країнах по всьому світу і не характерні для однієї країни, наприклад, дипломи міжнародного бакалаврату. Деякі кваліфікації цієї категорії також можуть називатися «кваліфікаціями міжнародного доступу», оскільки вони можуть надавати доступ до вищої освіти;
- **Професійні/галузеві:** ці кваліфікації у професійних або галузевих/технічних сферах не є специфічними для однієї національної системи освіти і видаються органом, що не належить до конкретної країни, наприклад, Європейські інженери від FEANI;
- **Релігійні:** Хоча деякі релігійні кваліфікації формально входять до національної системи кваліфікацій, наприклад кваліфікації Святого Престолу, що пропонуються за кордоном (наприклад, в Ірландії), інші кваліфікації можуть не бути специфічними для конкретної країни і офіційно не входять до національних систем освіти;
- **Міжнародні організації:** це кваліфікації, що видаються наднаціональними або міжнародними органами. Прикладами є Всесвітній морський університет (WMU) у Мальме, Швеція, та Університет Організації Об'єднаних Націй у Токіо (Японія).

Іншим прикладом кваліфікації, яка не прив'язаною до конкретної країни і належить до категорії академічних ступенів, є майбутній європейський академічний ступінь, який наразі розробляє Європейська комісія. Європейський академічний ступінь буде видаватися у формі етикетки, деталі якої ще не визначені. Тому не зовсім зрозуміло, яка з інших згаданих вище категорій буде застосовуватися.

Неспецифічні для конкретної країни кваліфікації не слід плутати з кваліфікаціями, що присуджуються закладами, які не визнані офіційно в національній системі вищої освіти, але можуть

все ще законно пропонують навчальні програми. Інформацію про останній тип кваліфікацій див. також у [розділі 22 «Кваліфікації, присвоєні установами, не визнаними національними органами з питань освіти»](#).

У випадках, коли установи діють незалежно від будь-якої національної системи освіти та пропонують програми вищої освіти за межами країни, може відбуватися перетин між неприв'язанми до країни та транснаціональними кваліфікаціями. Однак ці терміни не слід вживати як взаємозамінні. Інформацію про останній тип кваліфікацій див. також у розділі 19 «Транснаціональна освіта».

Можливі результати оцінки

Через відмінності в процесах і системах ви можете отримати різні результати при оцінці неприв'язаних до країни кваліфікацій. Деякі можливі результати оцінки можуть включати:

Повне визнання:

- Кваліфікація вважається такою, що відповідає необхідним вимогам на основі АКВ. Прикладом є міжнародні кваліфікації доступу (Європейський бакалаврат, Міжнародний бакалаврат), засновані на рекомендаціях АКВ щодо міжнародних кваліфікацій доступу.

Залежно від національних нормативних актів, ви також можете розглянути можливість повного визнання:

- Кваліфікації, що пропонуються міжнародними міжурядовими установами (наприклад, нагороди ООН);
- Кваліфікації, що пропонуються галузевими (спеціалізованими) установами поза офіційною системою освіти.

Часткове або умовне визнання:

У випадках, коли кваліфікація не відповідає всім критеріям, розгляньте можливість надання часткового, альтернативного або умовного визнання на основі навичок і знань, які заявник отримав, закінчивши освітню програму, що не є прив'язаною до конкретної країни.

Невизнання:

У деяких випадках (повне/часткове) визнання або консультативна заява неможливі, якщо кваліфікація не відповідає необхідним вимогам.

Рекомендації

1. Перевірте статус установи та кваліфікації

- а. Перевірте інформацію про орган, відповідальний за кваліфікації, що не є прив'язаними до конкретної країни:
- перевірте, чи було можливе національне визнання та/або акредитація кваліфікації (і чи не було подано заявку на її отримання, незважаючи на її доступність), або; чи, навпаки, існували юридичні та/або адміністративні перешкоди для отримання визнання або акредитації.
 - У разі сумнівів також може бути корисно звернутися до мереж ENIC–NARIC за інформацією та досвідом щодо відповідної установи або кваліфікації. Їхня інформація може допомогти визначити, чи має орган, що видав кваліфікацію, можливість отримати акредитацію в національній системі, чи вважається, що він знаходиться поза цією системою.

Якщо відповідна кваліфікація була видана органом, який визнаний для надання кваліфікацій, прив'язаних до конкретної країни, але який також видає кваліфікації, неприв'язані до конкретної країни, які не отримують визнання на національному рівні через адміністративні перешкоди, під час оцінки кваліфікації, що не є прив'язаною до конкретної країни, слід враховувати національну діяльність органу, що її видав.

- б. У разі, якщо офіційна акредитація або інший вид забезпечення якості не були отримані, перевірте механізми забезпечення якості установи, що присвоює кваліфікації. Ви можете перевірити, чи є докази існування:
- лише внутрішніх заходів забезпечення якості;
 - внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості, що надається визнаним органом забезпечення якості;
 - внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості спеціалізованими органами забезпечення якості.

Якщо є достатні докази офіційної акредитації та забезпечення якості, ви можете визначити, чи можна розглядати питання про повне визнання.

Приклад 21.1 – Кваліфікація, присвоєна міжнародною організацією

Заявник має академічний ступінь, отриманий в університеті країни Х. Ви перевіряєте статус акредитації, національні особливості, систему кваліфікацій та результати навчання. Університет заснований агентством міжнародної організації. Академічний ступінь був вперше акредитований у 2015 році агентством з акредитації, зареєстрованим в EQAR, в країні Y. Ви можете розглянути можливість повного або часткового визнання, якщо академічний ступінь було присвоєно з 2015 року. Ви можете розглянути можливість надання часткового, альтернативного або умовного визнання, якщо академічний ступінь було присвоєно до 2015 року.

2. Якщо ви виявили, що установа та/або програма, за результатами якої було присвоєно неприв'язаний до країни ступінь, не була належним чином акредитована, ви не маєте об'єктивної інформації про якість кваліфікації. Це можна вважати суттєвою різницею з точки зору АКВ. Доступні наступні варіанти:
- а. Спробуйте встановити, чи існує загальне визнання кваліфікації провайдерами освітніх послуг, роботодавцями або державними органами в країні, що здійснює визнання. Ця інформація може вказати органу визнання, чи можна розглядати часткове визнання або місцеве визнання. Національні міркування можуть включати:
- Чи визнають цей диплом більшість або всі національні заклади освіти?
 - Чи є державні органи, зокрема галузеві, які офіційно визнають цю кваліфікацію для отримання (наприклад) ліцензії на здійснення професійної діяльності?
 - Чи має вона статус відповідно до національного законодавства (наприклад, Європейський бакалаврат)?
 - Чи широко визнається освітянами (наприклад, перезарахування кредитів)? Чи широко визнається роботодавцями?
 - Або ж, немає доказів того, що це прийнято?
- б. Перевірте, чи пов'язана кваліфікація з рамками кваліфікацій або стандартами якості. Зокрема, ключове значення має те, як були визначені ці зв'язки.

Якщо орган використовував самосертифікацію, це може не мати значення для рішення про визнання. Однак, якщо орган дотримувався надійного процесу сертифікації (з зовнішнім залученням), ви можете розглянути:

- Зв'язки як з рамками кваліфікацій, так і зі стандартами якості;
 - Зв'язки з рамками кваліфікацій;
 - Зв'язки зі стандартами якості;
- с. Спробуйте з'ясувати, чи є опис результатів навчання для даної кваліфікації. Можливі результати:
- Чіткі та порівнянні результати навчання;
 - Відсутність визначених результатів навчання.

Якщо визнання може бути надане, ви також повинні врахувати загальні характеристики, необхідні для оцінки, такі як зміст, навчальне навантаження, зв'язок з конкретними професійними ролями та інші аспекти, пов'язані з порівнянням кваліфікацій.

Приклад 21.2 – Кваліфікація середньої освіти, присвоєна міжнародною організацією

Заявник має диплом Міжнародного бакалаврата (IB Diploma) і прагне отримати доступ до першого циклу університету. Диплом IB видається Міжнародним бакалавратом (IB), некомерційною організацією, що базується у Швейцарії. Він широко визнається для вступу до закладів вищої освіти. Рекомендується оцінити цей диплом, беручи до уваги рекомендації АКВ. Тому рекомендується повне визнання.

Приклад 21.3 – Кваліфікація, присвоєна міжнародною організацією

Заявник має академічний ступінь, отриманий у закладі освіти, що базується в країні X. Ви з'ясуєте, що цей заклад освіти засновано міжнародною організацією. Під час перевірки статусу акредитації ви з'ясуєте, що ця конкретна програма не акредитована акредитаційним агентством А в країні X, хоча кілька інших магістерських програм цієї установи акредитовані. Визнані університети в країні X не зобов'язані отримувати акредитацію від цього агентства. Однак на основі наявної інформації ви не можете визначити результати навчання або можливі зв'язки з рамками кваліфікацій. Вам рекомендується дослідити можливість часткового визнання.

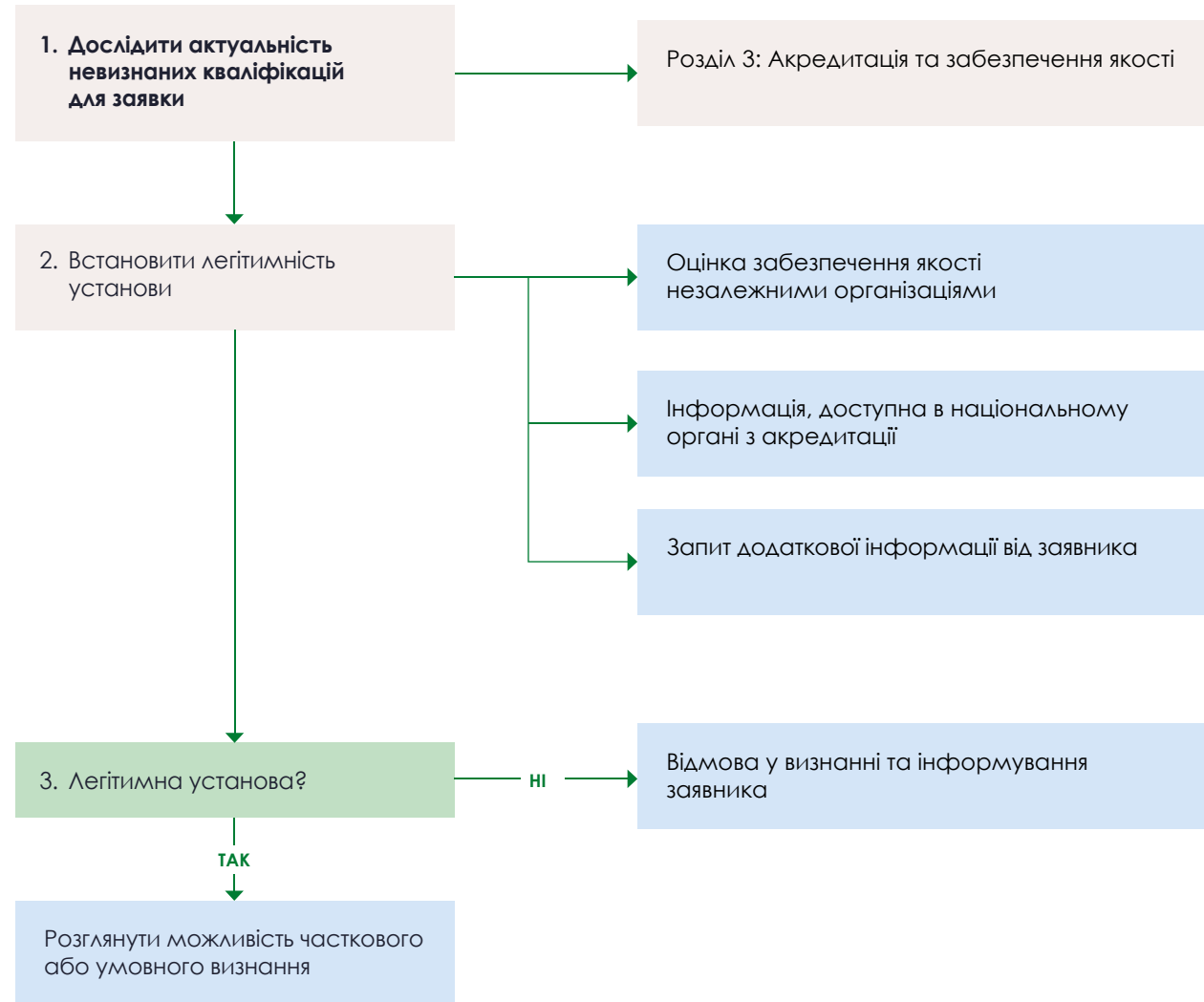

22. Кваліфікації, присвоєні установами, не визнаними національними органами з питань освіти

У цьому розділі описано, як поводитися з кваліфікаціями, що присвоюються установами, які офіційно не визнані в національній системі освіти, але які все ж можуть законно пропонувати навчальні програми, що можуть бути враховані для оцінки.

Блок-схема: Кваліфікації, присвоєні установами, не визнаними національними органами з питань освіти

Вступ

Статус органу, що присвоює кваліфікації (див. розділ 3 «Акредитація та забезпечення якості»), є важливим елементом, який слід враховувати:

- Якщо установа є визнаною у національній системі освіти, кваліфікація може бути оцінена та визнана відповідно до Лісабонської конвенції про визнання (ЛКВ);
- Якщо установа не визнана офіційно або не внесена до переліку органами з питань освіти в національній системі, перевірте, чи надає їй легітимність інший орган, або чи існують інші обставини, які можуть виправдати оцінку її кваліфікацій.

Невизнані, але легітимні установи можуть бути розділені на окремі групи, зокрема:

1. Установи, яким заборонено визнання або які вирішили не бути визнаними.

Ця категорія охоплює легітимні установи, програми та кваліфікації яких можуть бути офіційно визнані державними органами, іншими закладами вищої освіти та роботодавцями, але які не підпадають під компетенцію органів з питань освіти з причин, пов'язаних із законодавством або юрисдикцією, а не з якістю. До таких установ зазвичай належать державні або військові заклади освіти, релігійні установи та семінарії, а також заклади, що надають послуги з безперервної освіти для дорослих.

Деякі з них також можуть бути транснаціональними освітніми установами (див. Розділ 19, «Кваліфікації, присвоєні в рамках транснаціональної освіти»).

2. Невідповідні постачальники послуг з вищої освіти.

До цієї категорії належать заклади, які підпорядковуються органам з питань освіти і пропонують справжні програми, але з різних причин не відповідають критеріям, необхідним для офіційної акредитації або визнання. Ці установи не можуть бути оцінені як повністю визнані, але за певних обставин заклади вищої освіти та ENIC-NARIC можуть частково оцінити їхні кваліфікації або надати випускникам поради щодо того, як відповідати стандартним вимогам визнання.

Варто зазначити, що національні процедури забезпечення якості та визнання можуть відрізнятися в різних країнах, що може призвести до невизнання певних типів установ або програм. Навіть якщо законні відмінності стають на заваді повного визнання, все одно можна запропонувати певну форму визнання або надати корисні коментарі та поради заявникам, які мають такі кваліфікації, та іншим зацікавленим сторонам.

Рекомендації

1. Рекомендується докласти зусиль, щоб з'ясувати, чи можна вважати установу законним постачальником послуг, навіть якщо вона не є офіційно визнаною. Однак з міркувань ефективності слід обмежити такі дослідження кваліфікаціями, які мають відношення до конкретної заявки і які можуть бути обґрунтовано включені до вашої оцінки.

Приклад 22.1 – Перевірка законності освітньої установи

Фахівець з питань вступу отримує кваліфікацію, видану поліцейською академією, яка не є визнаним закладом вищої освіти. Заявник прагне вступити на програму другого циклу з розслідування місць злочину. Оскільки результати навчання за цією кваліфікацією можуть відповідати меті програми, фахівець з питань вступу вирішує дослідити заклад та кваліфікацію детальніше, а не відхиляти їх на формальних підставах.

2. Щоб встановити, чи є невизнана установа законною, рекомендується:
 - а. Провести дослідження щодо легітимності установи та кваліфікації. З'ясуйте, які (національні) органи влади відповідають за це та яку роль відіграє кваліфікація у країні походження.

- б. Зверніть особливу увагу на будь-які заходи забезпечення якості, що вживаються третіми сторонами, а також на будь-яку інформацію, яка може бути доступна від національного органу з акредитації;
- с. За необхідності попросіть заявника надати додаткову інформацію про установу.

Приклад 22.2 – Інформація, отримана про законного постачальника освітніх послуг

Фахівець з питань вступу з попереднього прикладу шукає в інтернеті відповідну інформацію про кваліфікацію, що надається поліцейською академією, і знаходить таке:

- забезпечення якості поліцейської академії не належить до компетенції Міністерства вищої освіти, а до компетенції Міністерства внутрішніх справ;
- вступ на програми базується на тій самій кваліфікації середньої освіти, яка надає доступ до університетських програм у країні походження;
- результати навчання за трирічною програмою схожі на результати професійно-орієнтованих бакалаврських програм, що пропонуються університетами прикладних наук;
- деякі заклади вищої освіти в країні походження приймають випускників поліцейської академії на останній рік бакалаврських програм у відповідній галузі.

3. Якщо постачальника освітніх послуг визнано законним, розгляньте можливість часткового або умовного визнання кваліфікації.

Приклад 22.3 – Часткове або умовне визнання

Фахівець з питань вступу з двох попередніх прикладів дійшов висновку, що зібрано достатньо інформації, аби визначити, що поліцейська академія є законною установою і що якість кваліфікації належним чином забезпечена. Фахівець з питань вступу вважає, що можливе часткове визнання, подібне до ситуації в країні походження, де надається допуск до останнього року бакалаврської програми з криміналістики.

4. Якщо кваліфікація не може бути визнана, повідомте заявника про причини.

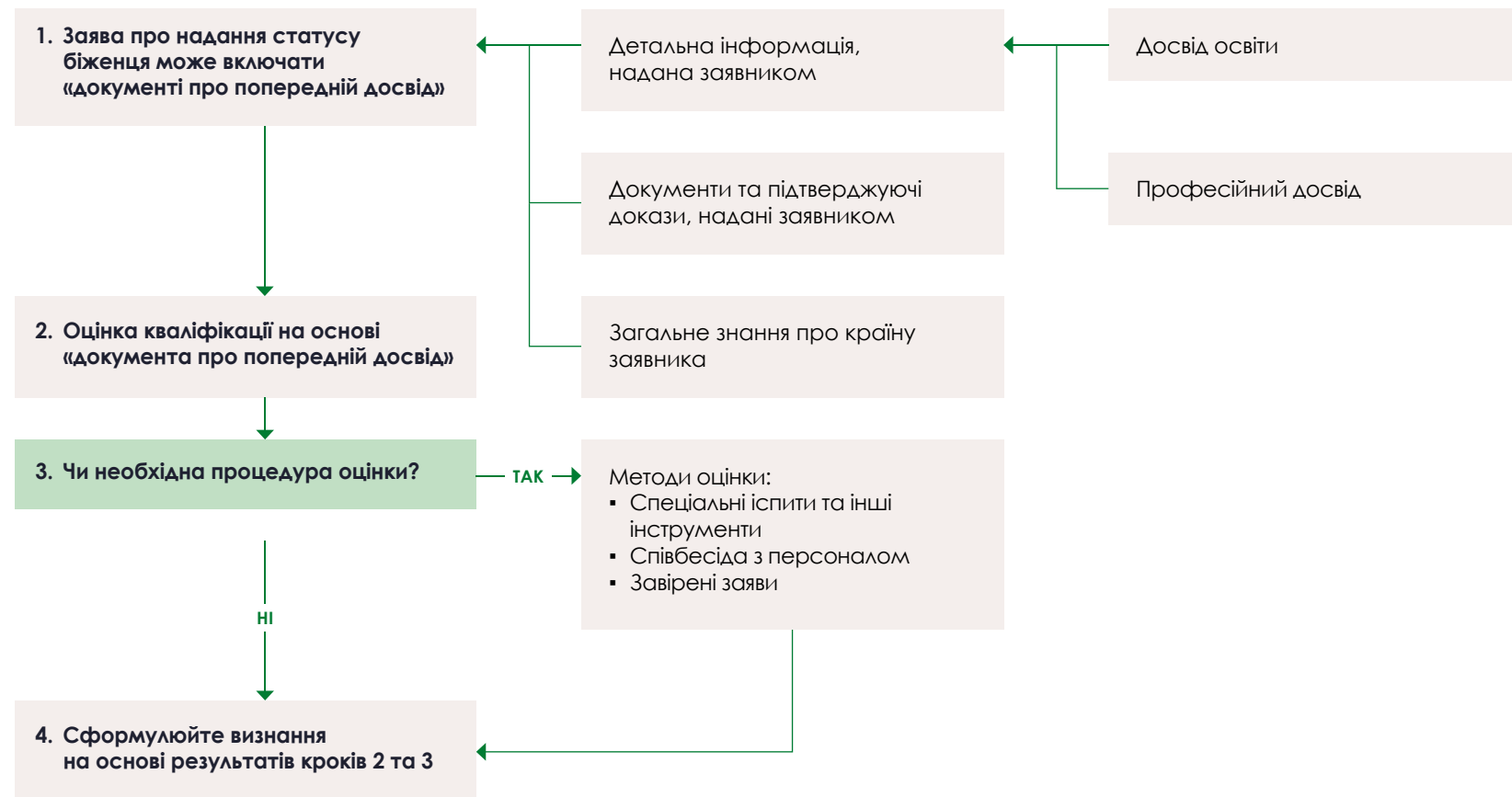

23. Власники кваліфікації без документації

Біженці або особи, які перебувають у ситуації, подібній до біженців, можуть не мати відповідних документів про кваліфікацію для оцінки. Стаття VII ЛКВ зобов'язує органи влади оцінювати такі кваліфікації.

За відсутності необхідних документів кваліфікація може бути оцінена на основі підтвердженої реконструкції академічних досягнень особи у так званому «документі про попередній досвід», після чого, за необхідності, може бути проведена оцінка.

Блок-схема: Власники кваліфікацій без документації

Вступ

Біженці або особи, які перебувають у ситуації, подібній до біженців, що закінчили формальну освіту у визнаній та/або акредитованій установі, а також інші особи, які з поважних причин не можуть документально підтвердити свою кваліфікацію, мають право на оцінку своєї кваліфікації при поданні заявки на вступ до навчальної програми.

Стаття VII Лісабонської конвенції про визнання (ЛКВ) зобов'язує органи, що здійснюють визнання, розробити процедури для справедливої та оперативної оцінки того, чи відповідають біженці або особи, які перебувають у ситуації, подібній до біженців, відповідним вимогам для доступу до програм вищої освіти, якщо їхня кваліфікація не може бути документально підтверджена. Загальні принципи ЛКВ застосовуються до цих процедур.

Оцінка кваліфікацій біженців може бути складним процесом: документація може бути неповною, а через політичну ситуацію в країні походження може бути складно перевірити або уточнити інформацію про систему освіти.

Для забезпечення справедливості вашому відомству рекомендується чітко описати процедуру оцінки та включити її до процедур визнання вашого департаменту або установи.

Рекомендації

Якщо ви отримали заявку від біженця або особи, яка перебуває в ситуації, подібній до біженця, без документів, що підтверджують її кваліфікації, ви повинні визначити, чи відповідає заявник основним вимогам для вступу до програми на основі його попередньої кваліфікації.

1. Ви погоджуєтесь з тим, що інформація, надана заявником, є неповною, і намагаєтесь реконструювати його академічні досягнення, використовуючи альтернативну інформацію, надану заявником у «документі про попередній досвід». Документ про попередній досвід – це файл, який може містити:
 - а. Детальну інформацію про зміст, рівень та обсяг освіти, надану заявником, таку як:
 - особисті дані заявника: ім'я (імена), дата народження, місце народження тощо;
 - назва отриманої кваліфікації (кваліфікації);
 - назва закладу (закладів), де було отримано кваліфікацію (кваліфікації);
 - рівень(і) отриманої(их) кваліфікації(ій);
 - тривалість навчальної програми;
 - рік (роки), коли було отримано кваліфікацію (кваліфікації);
 - назва програми (програм);
 - опис змісту програми (програм), включаючи курси та навчальне навантаження (якщо транскрипт недоступний);

- заява заявника про достовірність наданої інформації.

Також може бути включена додаткова інформація щодо професійного досвіду, особливо якщо вона пов'язана з освітою заявника.

- b. Документи та підтверджуючі докази, надані заявником, які можуть допомогти підтвердити інформацію, зазначену в пункті a) вище:
 - ідентифікаційний номер (номери) або код (коди) студента (якщо є);
 - документи про освіту (транскрипти, шкільні атестати тощо);
 - заява (заяви) від установи (установ), що підтверджує (підтверджують) отримання кваліфікації;
 - відгуки або рекомендації, що підтверджують досвід роботи (за наявності);
 - будь-які інші докази, такі як імена викладачів, описи курсів тощо.

NB: Заохочуйте заявника додати якомога більше відповідних підтверджуючих документів.

- c. Загальні знання про систему освіти (системи освіти), з якої (яких) походить кваліфікація (кваліфікації); ваш національний орган з визнання кваліфікацій також може надати корисну інформацію про відповідну кваліфікацію (кваліфікації).

Примітка – ви можете:

- зустрічати заявників, які подають документ про попередній досвід (наприклад, підготовлений вашим національним ENIC-NARIC) замість звичайних документів для подання заявки;
- можуть попросити вас допомогти у створенні документа про попередній досвід для заявника.

Приклад 23.1 – Розробіть шаблон для документа про попередній досвід

Щоб заощадити час, приймальна комісія установи X розробляє шаблон для документа про попередній досвід, який повинен заповнити заявник.

Приймальна комісія використовує модель додатка до диплома (<https://europass.europa.eu/en/learn-europe/diploma-supplement>). (Див. розділ 14 «Додаток до диплома (та інші інформаційні інструменти)») для розробки цього шаблону, вилучивши ті підпункти, які є надто технічними і які заявник не зможе заповнити.

Приймальна комісія надає чіткі інструкції, щоб забезпечити надання необхідної інформації.

Тільки інформація про систему освіти та кваліфікацію (1с) додається згодом приймальною комісією для заповнення документа про попередній досвід.

Приклад 23.2 – Шаблон документа про попередній досвід

Освітній досвід

Кваліфікація	Докази
Середня освіта	Диплом
Вища освіта – академічний ступінь	Студентський квиток + транскрипт за 1-й рік
Вища освіта - другий академічний ступінь	Без документів про освіту, але з довідкою від викладача + трудовий договір + доказ інформального та неформального навчання

Приклад 23.3 – Використання Європейського паспорта кваліфікацій для біженців

Заявник подає свій Європейський паспорт кваліфікацій для біженців (EQPR). EQPR – це документ, що містить інформацію про освіту та мовні навички особи. Він базується на анкеті самооцінки, заповненій біженцем, після чого проводиться структуроване інтерв'ю. Інтерв'ю проводить команда з двох кваліфікованих фахівців з визнання документів про освіту з різних ENIC (Національних інформаційних центрів з питань визнання кваліфікацій), причому принаймні один з них має експертні знання мови та системи освіти країни, в якій заявник, за його твердженням, отримав свою кваліфікацію. Ви приймаєте інформацію, надану в EQPR, і продовжуєте оцінку.

2. Ви повинні спробувати оцінити кваліфікацію (кваліфікації) на основі інформації, наданої у «документі про попередній досвід». Застосовуйте гнучкий підхід, враховуючи, що не всі необхідні документи та інформація можуть бути включені до документації заявника. Зосередьтеся на визначенні того, чи має заявник шанси досягти успіху в цілях, для яких він прагне визнання, на основі п'яти елементів кваліфікації: якості, рівня, навчального навантаження, профілю та результатів навчання.
- По можливості використовуйте попередні заявки від тієї ж установи або програми (наприклад, транскрипти) для збору інформації про п'ять

елементів кваліфікації та/або зверніться до ENIC-NARIC, щоб доповнити цю інформацію. Ви також можете використовувати ці джерела для перехресної перевірки узгодженості наданої інформації.

- Прийміть, що, незважаючи на всі ваші зусилля, ви не зможете відтворити всі п'ять елементів, і майте на увазі, що це часто трапляється навіть тоді, коли є оригінали документів, особливо щодо результатів навчання.

NB: Рекомендується вести базу даних попередніх рішень про визнання, оскільки це може допомогти вам у розгляді майбутніх випадків.

Якщо ви маєте сумніви щодо автентичності будь-яких поданих документів, зверніться до ENIC-NARIC (див. [розділ 5 «Автентичність»](#)).

Приклад 23.4 – Застосовуйте гнучкий підхід до неповних документів

Біженець подає заявку на вступ до магістратури з інженерії в установі X. Єдиними підтверджуючими документами, які має заявник, є транскрипти з його попереднього навчання. Фахівець з питань вступу приймає цю ситуацію. На підставі транскриптів фахівець з питань вступу робить висновок, що заявник має кваліфікацію на рівні бакалавра інженерії від акредитованої установи, що дає доступ до магістерської програми цієї установи. Крім того, транскрипти дають хороший огляд навчального навантаження та профілю. Фахівець з питань вступу вирішує надати визнання кваліфікації заявника.

Приклад 23.5 – Використання документа про попередній досвід, підготовленого ENIC-NARIC, для оцінки кваліфікації біженців

Заявник-біженець подає заявку на вступ на магістерську програму з інформатики на підставі бакалаврської кваліфікації в цій же галузі. Заявник не має диплома або сертифіката, що підтверджує закінчення програми. ENIC-NARIC підготував «документ про попередній досвід», в якому описано освітній досвід заявника на основі інформації про кваліфікацію, опису курсів, досвіду роботи та документів, наданих заявником. Після оцінки освітнього портфоліо фахівець з питань вступу може прийняти рішення про визнання кваліфікації бакалавра та зарахування на магістерську програму.

3. За можливості та/або необхідності оцінка може також включати процедуру атестації. Це може залежати від інформації, яку ви змогли (або не змогли) отримати з документа про попередній досвід.
 - а. Виберіть метод оцінювання, який відповідає меті та є здійсненним. Приклади методів:
 - існуючі інструменти, такі як Colloquium Doctum та вступні іспити (спеціально для вступу на бакалаврські програми), можливо, адаптовані для уникнення надмірно обтяжливих іспитів;

- співбесіди із фахівцями з питань вступу (для перевірки узгодженості) та співробітниками відповідного факультету вашого закладу вищої освіти;
 - завірені заяви, зроблені перед юридично компетентним органом.
- b. Під час проведення оцінки важливо зосередитися на тому, чи досяг заявник загальних результатів навчання, необхідних для вступу на відповідну спеціальність.
 - c. Переконайтеся, що методологія оцінки застосовується послідовно в усій вашій установі та що її якість забезпечується.
4. Сформулюйте рішення про визнання на основі результатів пунктів 2 і 3 вище.

Приклад 23.6 – Співбесіда як спеціально організований іспит

Заявник-біженець подає документи на вступ до магістратури в навчальний заклад Х. Єдиним доступним документом є переклад академічного ступеня бакалавра англійською мовою. Фахівець з питань вступу проводить співбесіду із заявником у співпраці з викладачами установи. Заявника запитують про зміст і результати навчання за програмою, підручники, що використовувалися, та складені іспити. Заявник також надає інформацію про методи навчання в навчальному закладі та проекти, виконані під час навчання на бакалавраті. Фахівець з питань вступу та викладачі збирають всю інформацію у документі про попередній досвід і на цій основі ухвалюють рішення.

Приклад 23.7 – Порівняння з попередніми заявками

Заявник подає заявку на магістерську програму з соціології в установі Х, але не має документів взагалі. Фахівець з питань вступу приймає ситуацію і виявляє, що заклад Х отримав документи з тієї ж програми в попередній заявці. Фахівець з питань вступу порівнює опис кваліфікації, наданий заявником у супровідному документі, з інформацією у транскрипті і виявляє, що інформація, надана заявником, є узгодженою. Крім того, зміст та навчальне навантаження раніше поданого транскрипту надають фахівцю з питань вступу достатньо інформації для оцінки кваліфікації. Зрештою, фахівець з питань вступу організовує оцінку, подібну до тієї, що наведена у прикладі 23.5.

Приклад 23.8 – Авторитетний опис процедури визнання попереднього навчання

Заявник-біженець прагне вступити на магістерську програму з історії, але документація настільки обмежена, що фахівець з питань вступу не може провести стандартну оцінку. На прохання установи ENIC-NARIC розробляє авторитетний опис кваліфікації, яку заявник стверджує, що має. Цей опис базується на:

- інформації від заявника про його освітні досягнення;

- знаннях ENIC-NARIC про систему освіти у відповідній країні; та
- будь-яких документів, наданих як доказ кваліфікації (кваліфікацій).

Опис включає загальну оцінку кваліфікації або те, як ENIC-NARIC загалом оцінював би цей тип кваліфікації. Авторитетний опис може використовуватися в рамках офіційної процедури визнання попереднього навчання (RPL), в ході якої компетентності заявника можуть бути перевірені більш детально.

Приклад 23.9 – Акцент на результатах навчання

Фахівець з питань вступу в установі Х організовує співбесіду разом з академічним персоналом для оцінки інформації, наданої у документі про попередній досвід заявника-біженця. Фахівець з питань вступу вирішує відмовити у визнанні, оскільки в програмі, яку проходив заявник, використовувалися інші підручники, ніж у програмі установи Х.

Це рішення не відповідає АКВ, оскільки для визначення того, чи є заявник достатньо підготовленим для програми, слід зосередитися на результатах навчання.

Інформаційні інструменти

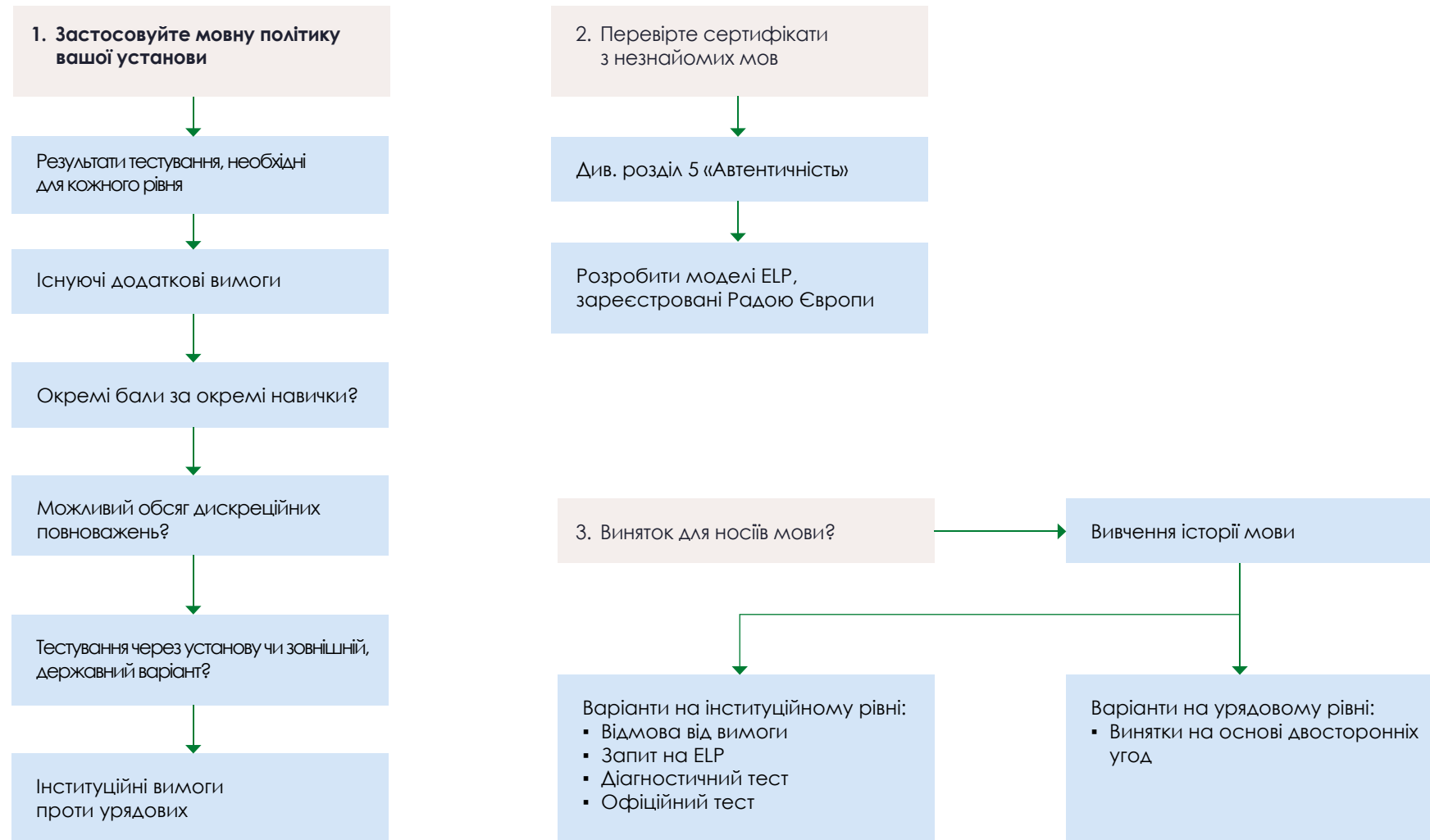
- Рада Європи, Європейський паспорт кваліфікацій для біженців.
Посилання:
www.coe.int/en/web/education/recognition-of-refugees-qualifications
- Європейська комісія має спеціальну вебсторінку, присвячену інтеграції біженців та мігрантів в освіту та навчання, на якій перелічено різні ініціативи.
Посилання:
<https://education.ec.europa.eu/focus-topics/improving-quality/inclusive-education/migrants-and-refugees>
- Європейська асоціація університетів створила інтерактивну карту прийому біженців, на якій всі заклади вищої освіти можуть оприлюднити свої ініціативи з підтримки біженців.
Посилання:
www.eua.eu/our-work/projects/eua-projects/refugees-welcome-map.html
- ENIC-NARIC.net присвятила вебсторінку визнанню кваліфікацій біженців.
Посилання:
www.enic-naric.net/recognise-qualifications-held-by-refugees.aspx
- Див. також супровідний текст до АКВ щодо визнання кваліфікацій біженців: [www.enic-naric.net/fileusers/1251_Recommendation on Recognition of Qualifications Held by Refugees Displaced Persons and Persons in a Refugee like Situation.pdf](http://www.enic-naric.net/fileusers/1251_Recommendation%20on%20Recognition%20of%20Qualifications%20Held%20by%20Refugees%20Displaced%20Persons%20and%20Persons%20in%20a%20Refugee%20like%20Situation.pdf)

24. Мовні тести

Мовні тести є звичайною частиною процедури вступу до закладів вищої освіти. Вимоги до рівня володіння мовою можуть встановлюватися урядами, часто в контексті імміграційного контролю, а також установами як попередня умова для процесу відбору на навчання. Тести, що використовуються основними приймаючими країнами в Європі, розробляються та проводяться органами, які є офіційно визнаними та достатньо авторитетними, щоб користуватися довірою та авторитетом.

Блок-схема: Мовне тестування

Вступ

Правова основа мовних тестів

Лісабонська конвенція про визнання кваліфікацій встановлює, що заявники на участь в академічних програмах не повинні зазнавати дискримінації за мовною ознакою. Однак стаття 4.7 вказує, що законним є вимагати від заявників продемонструвати «достатню компетентність у мові або мовах викладання у відповідній установі, або інших визначених мовах».

Мовні тести можуть бути встановлені урядом (через його консульську службу або міністерство імміграції) як умова в'їзду до країни, де розташована установа, до якої планується вступ.

Вони також можуть бути встановлені самою установою як попередня умова для вступу на певну програму. Коли тести встановлюються як урядом, так і установою, це не обов'язково означає, що вимоги до вступу є однаковими.

Характеристики мовних тестів

Як правило, мовні тести є пороговими і не підлягають обговоренню. Вони мають на меті встановити, чи володіє кандидат мінімальними навичками, необхідними для вступу на курс навчання та його успішного завершення. Однак установи можуть очікувати, що мовні компетентності здобувача освіти покращаться протягом навчання. Для короткострокової академічної мобільності здобувачів освіти, наприклад за програмою Еразмус+, це є однією з явних цілей програми.

Тому деякі установи можуть на власний розсуд дозволити студентам, які ще не досягли порогового рівня, вступити на програму.

Ці міркування щодо розвитку, ймовірно, будуть менш актуальними для урядів та консульських органів, вимоги яких, однак, можуть бути складними. Вам необхідно ознайомитися з рівнями мовної компетентності, пов'язаними з різними рівнями національних рамок кваліфікацій, а також з системами квот та будь-якими двосторонніми угодами, що можуть існувати з іншими країнами.

Типи мовних тестів

Деякі мовні тести мають глобальну цінність, наприклад, з англійської мови: Cambridge Proficiency, IELTS та TOEFL. Ці тести використовуються не тільки для вступу на програми в англомовних країнах, але й для курсів, що викладаються англійською мовою в неангломовних країнах. Інші європейські мови мають тести, які широко визнаються та рекомендуються урядами та установами – наприклад, NT2 (нідерландська); TCF та TCF-DAP (французька); TestDaF та DSH (німецька); CILS (італійська); DELE (іспанська); та TISUS (шведська). Більшість цих тестів надають загальний бал за мовну компетентність, а також окремі бали за складові навички читання, письма, аудіювання та говоріння.

Мовні рамки

Референтна система (CEFR). Це трирівнева шкала досягнень (з підрівнями), розроблена для підтримки Європейського мовного портфоліо (ELP). ELP, що базується на самооцінці, було вдосконалено Європейською мовною радою спеціально для використання у вищій освіті та складається з мовного паспорта, мовної біографії та мовного досьє.

Питання, пов'язані з мовними тестами

Мовні тести можуть становити для вас менше проблем, ніж дисциплінарні вимоги курсу, на який бажає вступити заявник. Проте можуть виникнути ускладнення, наприклад, коли кандидат заявляє, що є носієм мови, має батьків-носіїв мови, закінчив всю або частину попередньої освіти відповідною мовою, або коли він має сертифікат про рівень володіння мовою, який вже не є дійсним. З іншого боку, автентичність сертифікатів часто є меншою проблемою, оскільки основні екзаменаційні органи мають ресурси, технології та мотивацію для боротьби з підробкою документів.

Рекомендації

1. Ознайомтеся з мовною політикою вашої установи щодо вступників та застосовуйте її:

- а. Які бали з яких тестів необхідні для навчання на бакалавраті, магістратурі та докторантурі?

Чи є додаткові вимоги для конкретних дисциплін? Чи визначають вимоги окремі бали за окремі навички (наприклад, говоріння та письмо)? Чи є досягнення необхідного рівня абсолютною передумовою для відбору, чи є можливість для дискреції – наприклад, чи можуть студенти вдосконалювати свої мовні навички під час навчання у вашій установі?
- б. Чи тест розроблений і проводиться установою, чи використовуються стандартні, загальнодоступні тести?
- с. Як необхідний бал співвідноситься з вимогами, встановленими урядом? Які механізми взаємодії існують між вашою установою та імміграційними органами?

Приклад 24.1 – Сфера дискреційних повноважень

Вищий навчальний заклад вимагає загального балу IELTS 6,0 для вступу на бакалаврські програми. Він також пропонує підготовчі програми, які готують студентів до вступу на бакалаврські програми. Для цих підготовчих програм приймаються нижчі бали IELTS, оскільки частина підготовки включає навчання англійської мови. Тому для підготовчих програм тривалістю від шести до дванадцяти місяців застосовується мінімальний бал IELTS 5,0.

Приклад 24.2 – Механізми взаємодії з імміграційними органами

У країні N уряд встановив підписання Кодексу поведінки закладами вищої освіти як попередню умову для надання дозволів на проживання іноземцям, які бажають навчатися на рівні вищої освіти. Серед іншого, у цьому Кодексі поведінки чітко визначено необхідний рівень володіння мовою для різних типів програм. Фахівці з питань вступу у країні N повинні бути повністю обізнані з вмістом Кодексу та дотримуватися його мінімальних мовних вимог. В іншому випадку іноземним студентам не буде надано дозвіл на проживання, навіть якщо їх було зараховано до закладу вищої освіти.

2. Якщо заявник надає сертифікат про рівень володіння мовою, виданий невідомою організацією, зверніться до розділу 5 «Автентичність». Зокрема, заохочуйте вашу установу та її партнерів розробляти моделі Європейського мовного портфоліо (ELP), зареєстровані в Раді Європи.
3. Якщо заявник просить звільнити його від мовного тесту на підставі компетентності в мові, перевірте його мовну історію (включно з рідною мовою та мовою навчання у закладах освіти) та попередні кваліфікації для підтвердження.

На інституційному рівні ви можете мати можливість скасувати вимогу, запросити Європейське мовне портфоліо, провести діагностичний тест, якщо дозволяють обставини, або наполягати на офіційному тестуванні.

Що стосується вимог уряду, звільнення від тестування може застосовуватися до кандидатів з країн, з якими укладено двосторонні угоди.

Посилання

- Загальноєвропейська система оцінювання мовних знань Ради Європи доступна за адресою www.coe.int/t/dg4/linguistic/Cadre1_en.asp;
- Детальна інформація про Європейське мовне портфоліо [ELP] наведена за адресою: www.coe.int/t/dg4/education/elp/.

Частина VI. Кредитна мобільність у контексті обміну студентами

Частина VI посібника присвячена рекомендаціям щодо періодів навчання за кордоном. На відміну від попередніх розділів, які зосереджуються переважно на мобільності дипломів, ця частина стосується кредитної мобільності.

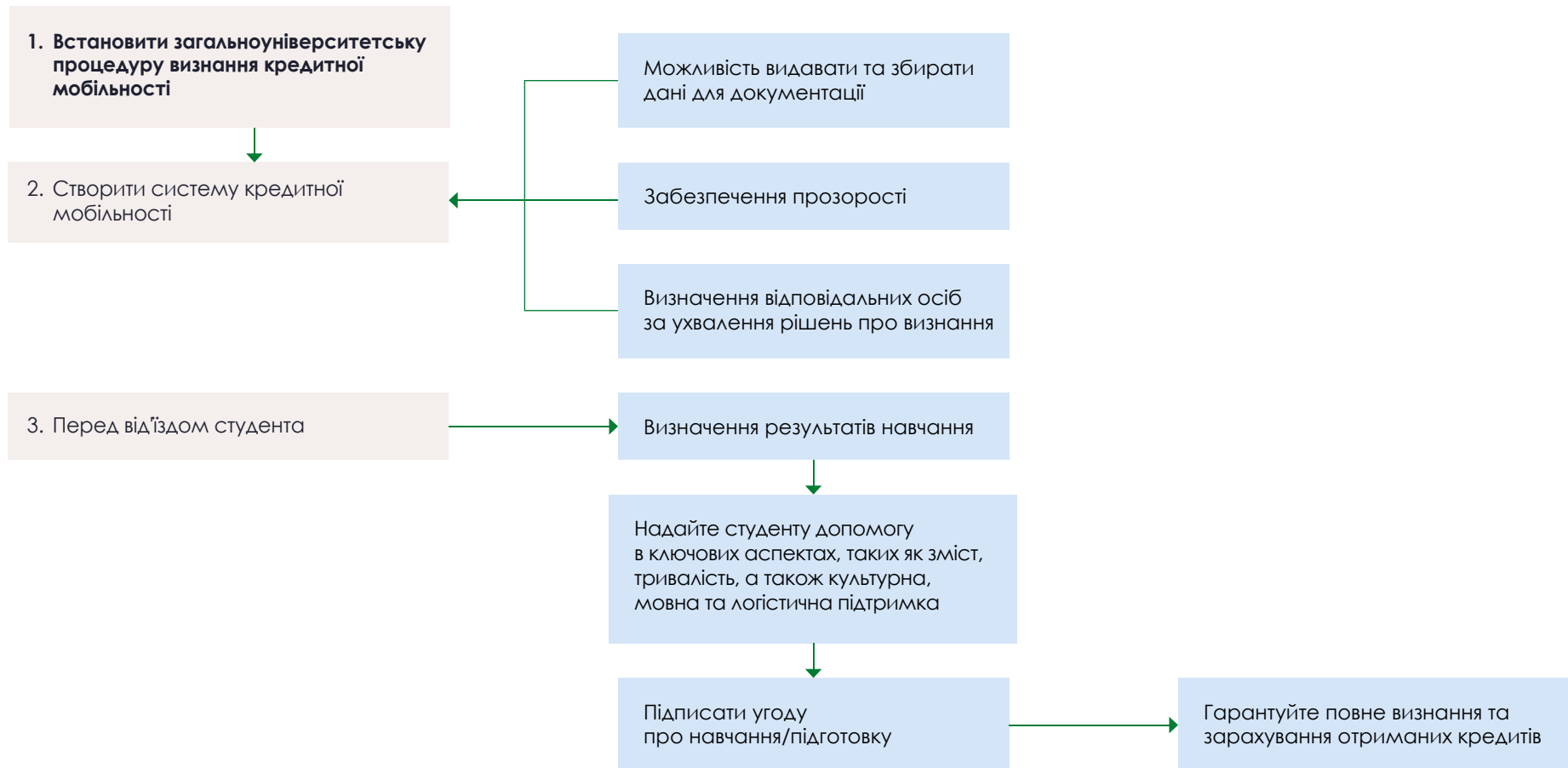

25. Визнання періодів навчання за кордоном

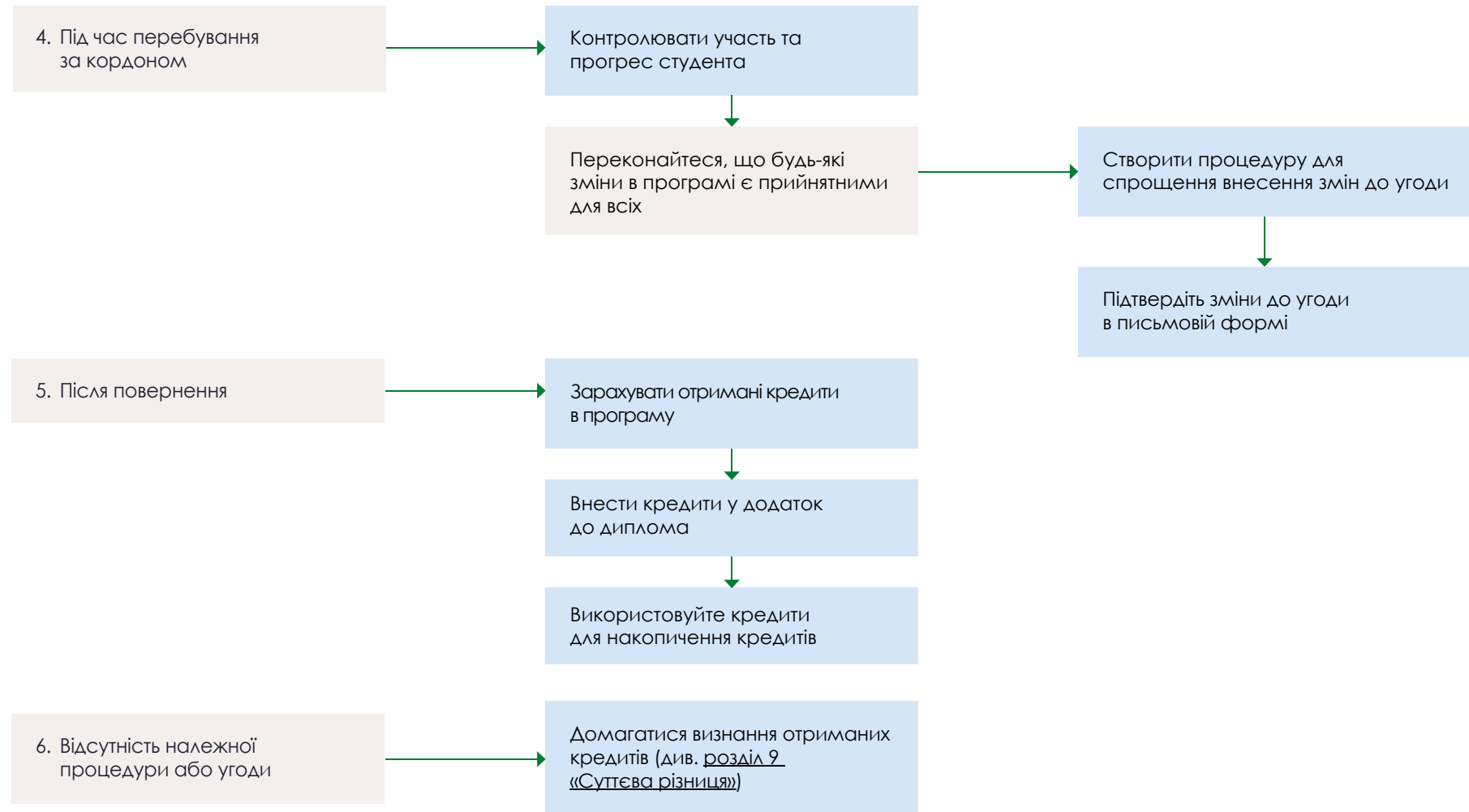
Цей розділ присвячений процедурам визнання кредитів, отриманих під час короткострокового навчання в іншій установі, що називається «кредитною мобільністю». Для сприяння визнанню таких кредитів рекомендації в цьому розділі охоплюють етапи до, під час та після періоду мобільності.

Блок-схема: Визнання періодів навчання за кордоном (1 з 2)

Блок-схема: Визнання періодів навчання за кордоном (2 з 2)

Вступ

Кредитна мобільність передбачає обмежений період навчання або стажування за кордоном, що здійснюється в рамках поточного навчання у рідній установі з метою отримання кредитів. Після завершення етапу мобільності студенти повертаються до рідної установи, щоб завершити навчання. З розвитком програм віртуальної мобільності студенти також можуть проходити онлайн-курси в іншій установі, не змінюючи місця проживання.

Кредити, отримані в приймаючій установі, повинні бути визнані рідною установою здобувача освіти. Якщо цього не відбудеться, навчання або стажування не буде повністю інтегровано, і його академічні, культурні та мовні переваги можуть бути не повністю реалізовані. Це також може затримати здобувачів освіти у завершенні їхньої навчальної програми.

Обміни здобувачами освіти в рамках програми Еразмус+ є добре відомими прикладами кредитної мобільності, але вони аж ніяк не єдині. Трансатлантичні програми обміну також передбачають кредитну мобільність, як і обміни здобувачами освіти, організовані регіональними групами країн, такими як програма Nordplus Higher Education у країнах Балтії та Північної Європи. Багато спільних дипломів, розроблених партнерськими установами в Європі, як в рамках програми Еразмус+, так і поза нею, також передбачають кредитну мобільність; однак вони заслуговують на окремий розгляд (див. [розділ 20 «Кваліфікації, присвоєні спільними програмами»](#)), оскільки вони, як правило, підтримують багатосторонню, а не

двосторонню мобільність. Зрештою, короткострокова мобільність може включати стажування (практику), а також періоди навчання: кредити, отримані за них, також повинні бути визнані.

Лісабонська конвенція про визнання

Лісабонська конвенція про визнання (ЛКВ) розглядає кредитну мобільність у спеціальному розділі «визнання періодів навчання», який зобов'язує сторони Конвенції «визнавати періоди навчання, завершені в рамках програми вищої освіти в іншій Стороні» (стаття V.1).

Іншими словами, офіційне визнання (за встановленою процедурою або за запитом) є очікуваним результатом короткострокового навчання в іншій установі.

Як і у випадку з мобільністю для здобуття академічного ступеня, визнання має бути надано, якщо не можна довести суттєвої різниці між періодом навчання, завершеним у приймаючій установі, та відповідною частиною програми вищої освіти у рідній установі. У [розділі 9 «Суттєва різниця»](#) наведено повне пояснення поняття суттєвої різниці.

Кредитна мобільність у програмі Еразмус+

Хоча кредитна мобільність може відбуватися і відбувається поза програмою Еразмус+, програма Еразмус+ залишається на сьогодні найбільш значимою програмою для обміну здобувачами освіти у європейському регіоні. Вона встановлює низку вимог до установ, що відправляють і приймають студентів, а також до студентів, які бажають

брати участь в обміні. Ці вимоги покликані забезпечити повне визнання кредитів, отриманих здобувачем освіти під час обміну. Особливо важливими є два документи:

Хартія Erasmus для вищої освіти

Будь-який заклад вищої освіти, який бажає взяти участь у програмі Erasmus+, повинен мати чинну Хартію Erasmus для вищої освіти (ЕСНЕ). Хартія визначає принципи діяльності, яких повинні дотримуватися всі заклади-учасники. Підписуючи Хартію, заклади зобов'язуються забезпечити повне автоматичне визнання всіх кредитів, отриманих під час навчання або стажування за кордоном, за умови, що це було заздалегідь погоджено в письмовій угоді про навчання.

Угода про навчання

Мета угоди про навчання – забезпечити прозорий інструмент для підготовки до обміну та гарантувати, що здобувачі освіти отримають визнання кредитів, здобутих під час навчання або стажування за кордоном.

Угода про навчання визначає курс навчання або підготовки, який здобувач освіти буде проходити в приймаючій установі (наприклад, навчальні модулі, які необхідно пройти), та спосіб їхньої інтеграції в програму установи, що відправляє здобувача освіти.

Угода про навчання повинна бути затверджена здобувачем освіти, установою, що відправляє, та установою, що приймає, до початку обміну.

Угода може бути змінена під час періоду мобільності за згодою всіх сторін.

Угода про навчання гарантує, що навчальні модулі, прослухані за кордоном, будуть визнані установою, яка відправляє здобувача освіти. Вона також підтверджує, що навчальні модулі, які здобувач освіти планує прослухати пропонуються приймаючою установою і доступні для здобувача освіти.

Хоча використання угод про навчання є обов'язковим лише в рамках програми Еразмус+, закладам наполегливо рекомендується прийняти та використовувати подібні інструменти, щоб забезпечити здобувачам освіти можливість отримати кредити за мобільність поза програмою Еразмус+ (наприклад, двосторонні обміни, що не охоплюються програмою Еразмус+).

Автоматична кредитна мобільність

В рамках програми Еразмус+ кредити, отримані під час навчання або стажування за кордоном, які були узгоджені в угоді про навчання між студентом та відправною і приймаючою установами до початку обміну, повинні автоматично визнаватися установою, що відправляє, і зараховуватися до академічного ступеня здобувача освіти.

У 2018 році Європейська рада прийняла Рекомендацію ради щодо сприяння автоматичному взаємному визнанню дипломів про вищу освіту та освіти середньої школи, а також результатів періодів навчання за кордоном. Відображаючи вимоги Erasmus+, держави-члени ЄС домовилися встановити процедури автоматичного та повного визнання результатів періоду навчання за кордоном на рівні вищої освіти в одній державі-члені, за умови, що ці результати були попередньо узгоджені в угоді про навчання та підтверджені в транскрипті після завершення періоду навчання за кордоном.

Приклад 25.1 – Автоматичне визнання кредитної мобільності

Здобувачка освіти А бажає взяти участь в обміні з іншою країною. В ідеалі, її університет вже визначив у описі програми період мобільності (наприклад, один-два семестри), протягом якого студенти можуть брати участь в обміні.

Здобувачка освіти подає заявку до свого університету, який вносить її до переліку претендентів на обмін за програмою Erasmus+ з іноземним університетом.

Залежно від угоди про обмін між установами, що відправляє і приймає здобувачів освіти, університети-партнери можуть визначити «пакет» модулів курсів, доступних для здобувачів освіти, що приїжджають на обмін до приймаючої установи, які були попередньо затверджені установою, що відправляє здобувачів освіти на обмін. Як варіант, здобувачка освіти вибере модулі з каталогу курсів приймаючої установи, які, на її думку, відповідатимуть змісту її програми навчання в рідній установі протягом періоду обміну.

Здобувачка освіти записує деталі обраних модулів в угоді про навчання та звертається за затвердженням до відправної установи. Якщо відправна установа погоджується, що основні результати навчання, досягнуті в приймаючій установі, відповідають тим, що вимагаються для програми в рідній установі, угода про навчання надсилається до приймаючої установи. Після затвердження приймаючої установи угода про навчання підписується обома установами та здобувачкою освіти.

Після успішного завершення обміну приймаюча установа повинна видати академічну довідку, в якій детально зазначено успішно завершені навчальні модулі. Після отримання копії академічної довідки установа, що відправляє здобувачку освіти, повинна перевірити, чи навчальні модулі відповідають тим, що були узгоджені в угоді про навчання.

За умови успішного завершення навчальних модулів, немає необхідності в додаткових процедурах визнання в установі, що відправляє, і навчальні модулі повинні бути автоматично визнані та зараховані до академічного ступеня здобувача освіти в установі, що відправляє.

Основна документація

Кредитна мобільність базується на ряді важливих документів:

1. Каталог курсів приймаючої установи. Каталог курсів повинен містити детальну та актуальну інформацію про програми та навчальні модулі, що пропонуються (наприклад, зміст курсів, результати навчання та навчальне навантаження), і повинен бути доступним для здобувачів освіти до початку навчання. Рекомендації щодо каталогу курсів наведено в Посібнику користувача ЄКТС;
2. Угода про навчання/підготовку (див. вище);
3. Академічна довідка. Після успішного завершення обміну приймаюча установа повинна видати академічну довідку, в якій детально вказані навчальні модулі, які

було успішно завершено, кількість отриманих кредитів та оцінки, які було виставлено. Місцева шкала оцінювання повинна бути чітко пояснена, в ідеалі із статистичним розподілом місцевих оцінок, щоб забезпечити прозорість та розуміння практики оцінювання в приймаючій установі. У відповідних випадках слід використовувати таблицю оцінювання ЄКТС. Рекомендації щодо академічної довідки наведені в Посібнику користувача ЄКТС.

4. Додаток до диплома. Після того, як здобувач освіти завершив освітню програму, установа, що присвоює кваліфікації, повинна надати чітку інформацію про будь-які періоди обміну, здійснені протягом навчання, а також про отримані кредити та оцінки. Див. розділ 14, Додаток до диплома (та інші інформаційні інструменти).

Переведення оцінок

Системи оцінювання в Європі значно різняться, і існують значні відмінності в тому, наскільки різні країни дозволяють або вимагають перерахунок оцінок, отриманих за кордоном.

Тому важливо, щоб будь-яке переведення оцінок було прозорим і здійснювалося відповідно до заздалегідь узгодженої методології.

Див. розділ 8, Кредити, оцінки, накопичення кредитів та перезарахування кредитів.

Спільні дипломи

У випадку багатосторонніх спільних дипломів з чітко визначеними навчальними планами часто немає необхідності в індивідуальних угодах про навчання або підготовку. Зазвичай достатньо офіційної угоди, укладеної на інституційному рівні. Існує значна різноманітність спільних дипломів: вони можуть бути двосторонніми або багатосторонніми; мобільність може бути обов'язковою або необов'язковою; академічний ступінь може бути присвоєно колективно консорціумом або окремо кожним чи деякими його членами; навчальний план може бути більш-менш інтегрованим. Проте все, що було погоджено щодо визнання, буде офіційно зафіксовано в офіційних документах.

Перешкоди для визнання

Хоча процедури визнання стають дедалі чіткішими, а кілька інструментів сприяють повному визнанню короткострокових періодів навчання за кордоном, здобувачі освіти все ще стикаються з проблемами визнання своїх кредитів. До типових проблем належать, зокрема:

- Відмова у визнанні, оскільки курси, прослухані за кордоном, не є ідентичними тим, які були б прослухані в рідній установі, тобто еквівалентність плутають з порівняльністю результатів навчання;
- курси, обрані та узгоджені в угоді про навчання, більше не пропонуються приймаючою установою після прибуття студента;

- Нездатність рідної установи делегувати повноваження щодо визнання успішно завершених за кордоном курсів відповідному співробітнику, чи то на центральному, факультетському рівні або на рівні кафедри.

Забезпечення якості

Такі проблеми можуть бути виявлені та усунені за допомогою внутрішніх процедур забезпечення якості, див. [розділ 12 «Практики та процедури інституційного визнання»](#).

Рекомендації

Наступні рекомендації стосуються процедури визнання кредитної мобільності. Рекомендується переглянути [розділ 12 «Практики та процедури інституційного визнання»](#) та розглянути наведені нижче рекомендації як доповнення до нього:

1. Встановити загальноінституційну процедуру визнання кредитної мобільності, яка включає наведені нижче кроки та є частиною системи забезпечення якості установи;
2. Впровадити систему кредитної мобільності для установи;

- Розробити систему кредитної мобільності, здатну видавати відповідні документи та реєструвати дані про них, такі як Університетська хартія Erasmus, каталог курсів, анкета заявника, угода про навчання/підготовку, академічна довідка та додаток до диплома;
- Забезпечити прозорість цієї системи для всіх користувачів та її функціонування в рамках внутрішніх процедур забезпечення якості;
- Призначити академічного та/або адміністративного співробітника (співробітників), відповідального (них) за ухвалення рішень про визнання для окремих здобувачів освіти або груп здобувачів освіти.

3. Перед від'їздом здобувача освіти співробітник, відповідальний за мобільність, повинен:

- Визначити заплановані результати навчання для кожного компонента стажування;
- Допомогти здобувачу освіти у виборі відповідної приймаючої організації, а також тривалості та змісту стажування;
- Надати адекватну культурну, мовну та логістичну підтримку;
- Забезпечити, щоб усі відповідні сторони підписали та завірили угоду про навчання/стажування;
- Гарантувати, що всі кредити, отримані в рамках затвердженої програми мобільності, будуть повністю визнані, переведені в домашню програму та зараховані до вимог кваліфікації.

Приклад 25.2 – Вибір навчальних модулів

Під час вибору навчальних модулів, які будуть вивчатися в приймаючій установі та включені до угоди про навчання, акцент не повинен робитися на досягненні максимального збігу з навчальним планом рідної установи. Адже період обміну за кордоном дає здобувачам освіти можливість відвідувати курси, які не доступні в їхній рідній установі. За умови, що основні результати навчання, досягнуті в приймаючій установі, відповідають тим, що вимагаються для рідної програми, угода про навчання повинна бути прийнятною для рідної установи.

4. Під час стажування співробітники, відповідальні за мобільність як у рідній, так і в приймаючій установах, разом із здобувачем освіти повинні:

- моніторити участь та прогрес здобувача освіти;
- забезпечувати, щоб будь-які зміни до змісту навчальної/тренінгової угоди були прийнятними для всіх сторін і щоб існувала швидка процедура внесення змін до угоди;
- підтверджувати будь-які зміни до навчальної/тренінгової угоди в письмовій формі.

Консорціум ЄПВ-ЗВО

Перше видання посібника Європейського простору визнання (ЄПВ-ЗВО) було розроблено в рамках проєкту Європейський простір визнання – Заклади вищої освіти (ЄПВ-ЗВО). Оновлення були згодом підготовлені в трьох наступних проєктах: STREAM, AR-Net та AR25. Усі видання посібника ЄПВ-ЗВО були співфінансовані програмою Еразмус+ в рамках конкурсу Еразмус+ NARIC.

Усі посібники ЄПВ-ЗВО були розроблені в рамках проєктів, координуваних Nuffic. Різні видання посібника були підготовлені наступними консорціумами, переліченими в зворотному порядку:

Проект AR25 (2023-2025), 4-те видання

Команда проекту

- Agencija za Znanost i Visoko Obrazovanje – AZVO (ENIC-NARIC Хорватія)
- Associazione CIMEA (ENIC-NARIC Італія)
- Bundesministerium für Bildung (ENIC-NARIC Австрія)
- Direktoratet for Høyere Utdanning og Kompetanse – HK-Dir (ENIC-NARIC Норвегія)
- Французька міжнародна освітня організація – FEI (ENIC-NARIC Франція)
- Мальтійська служба подальшої та вищої освіти – MFHEA (ENIC-NARIC Мальта)
- Національне агентство з академічних обмінів – NAWA (ENIC-NARIC Польща)
- Центр оцінки якості освіти – SKVC (ENIC-NARIC Литва)
- Udaras na Heireann um Chailiochtaí agus Dearbhú Cailíochta - Якість та кваліфікації Ірландія (ENIC-NARIC Ірландія)
- Рада університетів та закладів вищої освіти – UHS (ENIC-NARIC Швеція)

Консультативна рада

- Алан Бруун Педерсен, віце-президент Бюро Комітету Лісабонської конвенції про визнання (LRCCB), Uddannelses- og Forskningsstyrelsen (ENIC-NARIC Данія)
- Джордж Убахс, Європейська асоціація університетів дистанційного навчання (European Association of Distance Teaching Universities, EADTU)

- Гуннар Вахт, Рада з питань освіти та молоді HAARNO (ENIC-NARIC Естонія)
- Гелен Петербауер, Європейська асоціація університетів (European University Association, EUA)
- Клемен Субіч, Європейський консорціум із акредитації (European Consortium for Accreditation, ECA)

AR-Net (2018-2020) – 3-тє видання

Команда проекту

- France Éducation internationale (ENIC-NARIC Франція)
- Центр інформації про академічну мобільність та еквівалентність – CIMEA (ENIC-NARIC Італія)
- Dearbhú Cailíochta та Кваліфікації Ірландії – Якість та Кваліфікації Ірландії (ENIC-NARIC Ірландія)
- Direção-Geral do Ensino Superior – Генеральний директорат з питань вищої освіти (ENIC-NARIC Португалія)
- Європейська асоціація університетів (European University Association, EUA)
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – Міністерство освіти, молоді та спорту (Чехія ENIC-NARIC)
- Норвезьке агентство з забезпечення якості освіти (NOKUT), Норвезьке ENIC-NARIC
- Nuffic – Нідерландська організація з інтернаціоналізації освіти (ENIC-NARIC Нідерланди)
- Studijų kokybės vertinimo centras (SKCV) – Центр оцінки якості вищої освіти (ENIC-NARIC Литва)
- Styrelsen for Forskning og Uddannelse – Данське агентство з питань науки та вищої освіти (ENIC-NARIC Данія)

Консультативна рада

- Алан Бруун Педерсен, віце-президент Комітету Лісабонської конвенції про визнання (2013-дотепер), Uddannelses- og Forskningsministeriet – Міністерство вищої освіти та науки (ENIC-NARIC Данія)
- Говард Девіс – Європейська асоціація університетів
- Сандра Маркос Ортега, Європейський консорціум з акредитації

Проект STREAM (2014-2016) 2-е видання

Команда проекту

- Akadēmiskās informācijas centrs – Академічний інформаційний центр (ENIC-NARIC Латвія)
- Міжнародний центр педагогічних досліджень – CIEP (ENIC-NARIC Франція)
- Centro Informazioni Mobilità Equivalenze Accademiche – CIMEA (ENIC-NARIC Італія)
- Dearbhú Cáilíochta та Кваліфікацій Ірландії – Якість та Кваліфікації Ірландії (ENIC-NARIC Ірландія)
- Європейська асоціація університетів (European University Association, EUA)
- Nuffic – Нідерландська організація з міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти (ENIC-NARIC Нідерланди)
- Studijų kokybės vertinimo centras (SKCV) – Центр оцінки якості вищої освіти (ENIC-NARIC Литва)

- Styrelsen for Forskning og Uddannelse – Данське агентство з питань науки та вищої освіти (ENIC-NARIC Данія)

Консультативна рада

- Алан Бруун Педерсен, віце-президент Комітету Лісабонської конвенції про визнання (2013- ...), Styrelsen for Forskning og Uddannelse - Данське агентство з питань науки та вищої освіти (ENIC-NARIC Данія).
- Андреїс Рауваргерс, старший радник Європейської асоціації університетів (European University Association, EUA).
- Ерл Стівен Хант, спеціальний радник Американської мережі освітньої інформації – USNEI (ENIC Сполучені Штати Америки).
- Крістіан Таух, Hochschulrektorenkonferenz, голова відділу освіти (HRK – Німецька конференція ректорів).
- Кароліна Петкевич, Європейський Союз студентів.
- Роберт Вагенаар, Спільний координатор проекту «Налаштування освітніх структур в Європі».

Проект ЄПВ-ЗВО (2010-2012) – 1-ше видання

Команда проекту

- Akadēmiskās informācijas centrs - Академічний інформаційний центр (ENIC-NARIC Латвія)
- France Éducation internationale (ENIC-NARIC Франція)
- Dearbhú Cáilíochta та Кваліфікацій Ірландії – Якість та Кваліфікації Ірландії (ENIC-NARIC Ірландія)

- Європейська асоціація університетів (European University Association, EUA)
- Міністерство науки та вищої освіти, Департамент вищої освіти
- освіти та нагляду (ENIC-NARIC Польща)
- Nuffic – Нідерландська організація з міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти (ENIC-NARIC Нідерланди)
- Studijų kokybės vertinimo centras (SKCV) - Центр оцінки якості вищої освіти (ENIC-NARIC Литва)
- Styrelsen for Forskning og Uddannelse – Данське агентство з питань науки та вищої освіти (ENIC-NARIC Данія)
- Налаштування освітніх структур в Європі

Консультативна рада

- Каріта Бломквіст. Президент Комітету Лісабонської конвенції про визнання (2007-2013), Opetushallitus Utbildningsstyrelsen – Фінська національна рада з освіти (ENIC-NARIC Фінляндія).
- Алан Бруун Педерсен, президент Бюро ENIC 2011-2013, віце-президент Комітету Лісабонської конвенції про визнання (2013-..), Styrelsen for Forskning og Uddannelse – Данське агентство з питань науки та вищої освіти (ENIC-NARIC Данія).
- Андреїс Раувгаргерс, старший радник Європейської асоціації університетів (European University Association, EUA).
- Ерл Стівен Гант, спеціальний радник Американської мережі освітньої інформації – USNEI (ENIC Сполучені Штати Америки).
- Крістіан Таух, Hochschulrektorenkonferenz, голова відділу освіти (HRK – Німецька конференція ректорів).
- Рок Приможич, Європейський Союз студентів, заступник голови (2012-2013) та голова (2013-2014).
- Роберт Вагенаар, «Налаштування освітніх структур в Європі», спільний координатор.

«Це перший випадок, коли я стикаюся з набором практичних рекомендацій щодо правил, які можна застосувати в сучасних університетах Європи. Ці рекомендації вплинуть на стандарти та якість результатів, яких ми зазвичай прагнемо досягти в наших міжнародних програмах».

«Фахівці з питань вступу не завжди мають доступ до досвідчених колег, до яких можна звернутися з «дурними» питаннями, коли вони не впевнені в найпростіших речах, що стосуються систем освіти. Мені хотілося б думати, що цей довідник є таким колегою в письмовій формі!

Я вважаю, що дуже цінно, коли основна інформація зібрана в одному посібнику.
Я дуже вдячний за те, що цей посібник розробляється».

«Цей документ є корисним посібником для фахівців з питань вступу, які стикаються з міжнародними документами, які їм важко зрозуміти. У документі виділено області, на які слід звернути увагу, і якщо інформація відсутня, вони знають, які питання задати.

Документ також гарантує, що оцінка міжнародних кваліфікацій буде проводитися на основі однакових параметрів».

Цитати респондентів з оригінального посібника ЄПВ для ЗВО, весна 2013 року.